

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 01309027 9

UNIVERSITY
OF
TORONTO
LIBRARY

A366n2

VASILIE ALECSANDRI

OPERE COMPLETE

PARTEA ÎNTÂIA

TEATRU

VOLUMUL III

COMEDI Î

(al Opereilor complete Vol. V)

EDIȚIA II, NEVARIETUR

EDITURA LIBRĂRIEI SOCECU & COMP., BUOUREȘOI

1903

118119
13/9/11

Atelierul grafic I. V SOCECŪ, București

COMEDII

IORGU DE LA SADAGURA

PERSOANE :

ACTORI :

Pitarul Enachi Damiean	D-nul <i>Greceanu</i> .
Iorgu, nepotul lui Damiean.	» <i>Carageali</i> .
Sulgerul Gângu	» <i>Idieru</i> .
Comisul Agamemnon Kiulafoglu	» <i>Bonciu</i> .
Zoița , femeea lui Kiulafoglu	D-la <i>Marghîola</i> .
Gahița Rosmarinovicî	D-na <i>Masse</i> .
Baron fon Klaïne Șwabe	D-nul <i>Teodorini</i> .
Ițic , zaraf	» <i>Urzică</i> .
Un prieten	» <i>Nastase</i> .
Iftimi , fecior a lui Damiean.	» <i>Steriean</i> .

Musicanți, șarlatani, slujitori, prieteni, săteni,
lăutari.

Damiean, de 55 anî; poartă haîne largi: antereu, brâu, blană și căciulă brumărie.

Gângu, de 50 anî; poartă asemenea costum ca pitarul Damiean.

Prietenii, de deosebite vârste: sînt înbrăcați ca boșerii provinciali.

Kiulafoglu, de 45 anî; poartă ochelari, cravată albă, giletcă galbenă, surtuc lung și fes roș mare pe cap.

Zoița, de 22 anî; este simplu înbrăcată.

Gahița Rosmarinovicî, de 40 anî; poartă toaletă pretențioasă și ridiculă: beretă cu pene, rochie unflată de culoare vie și evantaîl. Umerile și brațele ei sînt goale, obrazul dres cu roș și înpestrițat cu benghîuri.

Klaïne Șwabe, e un neamț sărac de 35 de anî.

IORGU DE LA SADAGURA

IORGU DE LA SADAGURA

SÉŬ

NEPOTU 'I SALBA DRACULUI

COMEDIE ÎN TREI ACTE

Representată pe Teatrul național din Iași, în beneficiul artiștilor români, la anul 1844.

Scenele se petrec în Moldova. Actul I-îu se petrece la moșia pitarului Enachi Damiean.

ACTUL I.

Teatrul reprezintă o odaie mobilată după moda veche în provincie : un pat lung în stânga cu perine la părete, și mai în fund o sobă ; ușă în fund ; altă ușă în stânga care dă în odaia pitarului Damiean ; o a treia ușă în dreapta, care duce în sala de mâncare, și o fereastră alături.

SCENA I.

Damiean. — (Intrând în fund) Să dai degrabă curcanii la bucătărie, să 'i puie 'n frigare... și să spuie lu Gheorghe bucătarul ca să mi 'i ruminească frumos, că

'I-oîu da bacșiș bun... (viind în scenă) Ah!.. ȕiua de astăđi este cea mai norocită pentru mine!.. Astăđi vine Iorgul de la Sadagura, unde 'l-am trimes s' n-vețe carte!.. De doî anî nu 'l-am v'đut, și când g'ndesc că poate peste-un ceas am s' 'l strîng în brațe... par' că 'mî furnică ceva pin inimă... ochiî mi se painjinesc... și 'mî vine sughiț... (cu dragoste și șterg'ndu'șî ochiî) Iorgule! dragul moșuluî!.. Gugulea moșuluî!.. cât necaz o m'ncat el pin ț'eri străine!.. cât s'o străd'nuit drăguțul cu înv'țătura pin afcademiile din Sadagura!.. par' că 'l v'đ ȕi și noapte cu ochiî pe carte, nem'ncat, neb'ut și nedorind altă 'n lume de cât s' se procopsască, după cum 'mî-aŭ scris în toate răvașele... Dragă gugule! bine ȕicea r'posatul dascalul Ieni, Dumneđ'eu s' 'l erte, c'aî s'agîungî om mare!.. S' dee Domnul, f'etul meŭ, s' mi te 'nalți ca cîoc'rliea, și cu tine s' 'ți înalți și neamul!.. S' dee Domnul s'agîungî și ispravnic, pentru ca s' faci stare mare!.. Dar' ce staŭ eŭ ca s' vorbesc sîngur ca un nebun, când am o gr'madă de trebî?... Astăđi daŭ masă mare prietinilor de buna venire a luî Iorgu... Am poroncit s' 'î fac' borș cu gălușcele, și curechîu cu rață, și mămăliguță... că știŭ că 'î plăcea p'en' a nu s' porni, și le-a fi đorind ca niște zaharicale, dragul moșuluî!.. Am adus înadins pe Barbul de la Iași, ca s' 'î c'nte: «Frunđă verde...» pentru că pe-acolo, pin afcademiile dîn Sadagura, nu cred s' mai fi auđit c'ntece de-a noastre de cele b'etrânești... Măcar că și pe-acolo or fi mojîcanți... de geaba... n'aŭ haz... Eŭ când aud țirlîituri de cele nemțești, îmi vine s' 'î ieŭ cu toropala... Îți sc'rtie, frate, c'ate dou' ceasuri la ureche niște bazaconiî, de nici dracul nu 'î înțeleg... ș'apoî ȕic că fac corçent... m'ri, ducă-se la naîba cu corçentu-le cu tot!..

SCENA II.

Damiean, Iftimi.

Iftimi. — (întrând cu sfileală pe ușa din fund) Cucoane Enachi... cucoane Enachi.

Damiean. — Ce este, prostule?

Iftimi. — Cucoane!.. am dat curcanii la bucătărie...

Damiean. — Ș'ai spus bucătarului să 'i ruminească bine?

Iftimi. — Ba nu...

Damiean. — Ce fel, ba nu?

Iftimi. — D'apoî... n'are cu ce să 'i ruminească.

Damiean. — Ce ăci, măi?

Iftimi. — După ce n'ai cumpărat rumineală din târg...

Damiean. — Ești afară, dobitocule... Auădit-ai ton-tul!.. să ruminească curcanii cu rumineală!

Iftimi. — Eî; doar' nu sînt bucătar...

Damiean. — Haî, lipsești și du-te de stă la poartă ca să 'mă dai de știre când a veni Iorgu.

Iftimi. — Eaca mă duc.

Damiean. — Așteaptă!.. Fost-ai, după cum 'ți-am ăis, să poștești la masă boșerii la care te-am trimes?

Iftimi. — Am fost și la boșeri și la boșerițe...

Damiean. — Nu cumva ai făcut ear' vr'o dobitocie, după obiceiul tău?

Iftimi. — Da cum, Doamne eartă-mă?.. am fost pe la toți și le-am spus curată vorbă: M'o poftit boșeri să vă poroncesc ca să veniți la masă la d-lui.

Damiean. — Ce fel? să le poroncești?... măi, hoțule, tot pe dos ai să vorbești?

Iftimi. — Eî; ear' m'ai apucat la sucit ca pe-un

fus... Dă'mă pace să vorbesc cum pot... ce dracu! dac' aș fi și eu prost ca d-ta, n'aș fi un bîet boîer.

Damiean. — Ear'?.. bată-te cucul să te bată!.. Haî, du-te de te pune la pîndă.

Iftimi. — Mă duc... și cum oîu videa pe cuconașu Iorgu...

Damiean. — S'alergă iute să'mă dai de știre.

Iftimi. — (în parte) Mă duc la crășmă peste drum, doar' 'l-oîu videa mai degrabă. (ese prin fund)

SCENA III.

Damiean. — Mai pe dos om n'am vădut de când sînt, și slavă Domnului! sînt de mulțor. Toate lucrurile le spune și le face anapoda; când îi ȋic să'mă aducă dulceți, el îmi aduce ligheanul de spălat; când îi ȋic să'mă aducă de spălat, îmi aduce cafe. Mai dău-năȋi îl trimet în târg să'mă cumpere de ȋece parale tabac, și el îmi aduce pipăruși roși...

SCENA IV.

Damiean, Gahița (întrînd prin fund mînioasă.)

Damiean. — Cine vine?... A!.. Cucoana Gahița Rosmarinovicî!.. Sărut mîna, cucoană Gahițo.

Gahița. — (dîndu'și vînt cu evantaîlul) *Bonjour mon cher arhon* pitar... Ean spune'mă, *je vous prie*, de unde-ai luat moda să trimeți mojiciî din ogradă ca să facă invitații în case cinstite?

Damiean. — Ce spuî, cucoană Gahițo?... argații

mei au făcut vr'o bazaconie la d-ta în casă?.. nu mă 'nebuni!

Gahița. — Nu te face, mă rog, că nu știi...

Damiean. — De știu ceva, să fiu afurisit!.. Da cum socoți c'ași da eu voie să se facă acest fel de lucruri?.. Mă rog, cucoană Gahiță, nu mă socoti un om așa fără de ispravă, în cât eu însuși să poronesc slugilor mele ca să facă pozne în case străine... Pên' acum, slavă Domnului! pitarul Enachi Dămiean n'au dat semne de nebunie, și numele lui au fost tot-dea-una cinstit...

Gahița. — Da cine 'ți vorbește de nebunie și pozne?.. Cine 'ți dice că n'ai reputație bună?..

Damiean. — Apoi dacă am *respunțatie* bună, cum o chiemă d-ta... ce dăci că am trimes oamenii din ogradă?..

Gahița. — Da n'ai trimes pe Iftimi să mă poftască la masă?.. și tocmai pe el 'l-ai găsit mai cu cap pentru ca să 'mă facă invitație?

Damiean. — Da ce 'ți-au făcut? pentru numele lui Dumnezeu!.. ce 'i *înghitația* ceea?

Gahița. — Nicî invitație nu știi ce însemnează?.. Elei! *mon cher arhon* pitar, tare ești *arière*.

Damiean. — Ce sînt?.. *rierel*? Mări, ce vorbe sînt aeste? Ha, ha, ha... Aude, *înghitație*, *rierel*, *bonjour*?.. Aude parascovenii pocite?.. Nu cumva, soro dragă, s'o mutat țara Moldovii din loc?.. Nu cumva sîntem franțuzi, nemți, jidovi?.. și noi, ca niște proști, ne credem tot Moldoveni!.. Ha, ha, ha, *rierel*, *înghitație*!..

Gahița. — D-ta rîdi, pentru că nu te-ai adăpat de delicateța, de eleganța și de sublimitatea limbei franceze.

Damiean. — Ce să fac?.. Să mă adăp?.. Trebuie să știi, cucoană dragă, că numai vitele s'adapă, dar'

oamenii beu... și se mă ferească Dumnezeu de *ca-teție*, de *ganț* și de *bliblitatea* d-tale!.. Când mi'i sete, eu beu vin de Cotnar și de Odobești; beu vin de cel moldovenesc curat, ear' nu *ganțuri* nici *blibli-tăți*... Așa se știu.

Gahița. — Îi *superflu* se mai *cozarisim* împreună asupra acestui *suget*, pentru că nu ne înțelegem.

Damiean. — *Superflu* sau *nesuperflu*... nu știu... dar' că nu te înțeleg?... asta 'i adevărat... și mă pot găura pe cei patru-dăci de sfinți părinți, de pricep ceva din toate cimiliturile câte le înșirați d-voastră, iști de vremea nouă, care vă dăceți... cum Doamne eartă-mă?... *civirasilisit*... Ha!.. *civirasalisit*; d-voastră, ipochimene alese, căroră vă este rușine a trăi și a grăi ca părinții voștri; d-voastră, oameni procopsiți și mai ales pricopsiți, care vă faceți monițele altora, împrumutând de la străini numai cele rele, ne mai putând trăi de cât cu *bonjur*, cu *blamange* și cu *parle, marle cheschevu*; și căroră în sfârșit vă e rușine să fiți Moldoveni curați, Români get beget... (în parte) De 'mă va veni și Iorgu cu *superflu*ruri, îl cîomăgesc.

Gahița. — Cucoane Enachi... n'am venit în casa d-tale pentru ca să mă ofansarisești... și dar te potesc să 'ți mai ții gura, c'apoî...

Damiean. — C'apoî poate mi'i cere duel?... Atât ar mai trebui... se easă și femeile la duel!.. c'apoî s'au pricopsit de tot bătaia Moldovă! (cu blândeță) Ean ascultă-mă, dragă cucoană Gahiță... nu te mâniea... eu te-am vădut mititică cât o șchioapă, ș'am fost bun prietin cu tatăl d-tale și cu bărbatul d-tale, Dumnezeu s'î erte!.. în urmare, mi se poate trece câte le dăc. În vremea mea, dragă cucoană Gahiță, bătrânii aveau voie să grăească ce le plăcea, pentru că pe-atunci tot

omul cu părul alb era cinstit... și cred că străinii nu ne-aū stricat încă toate obiceiurile cele bune.

Gahița. — Departe de a ni le strica, *arhon* pitar, străinii ni le-aū adus în perfecție.

Damiean. — În ce, mă rog?

Gahița. — În gradul civilizației care domnește astăzi în Europa.

Damiean. — Unde?..

Gahița. — Aici în provincie nu poți gădeca *reformația* care s'aū introdus în țară; dar' du-te *je vous prie*, în capitale; du-te de veđi magazinele lui *monsieu* Miculi; du-te de veđi paveoa cea nouă...

Damiean. — (în parte) Ba că chiar! hodoronc-tronc.

Gahița. — Du-te de te întâlnește cu cavaleriī de acolo... și sē admirezi amabilitatea lor... sē 'i auđi ce complimente delicate îți fac; ear' nu cum faceți d-voastră, care vē slujiți de cuvinte groase și ȑiceți fie-cărui lucru pe nume, fără a vē închietarisi de urechile damelor!.. Du-te... întră în saloanele briliante, unde ard sute de *bugiū*, ear' nu lumīnări de sēu ca pe-aici... du-te de veđi oglinđile acele mari care îți reflectarisesc tot trupul... canapelile acele elastice care te saltă cu plăcere, ear' nu scaune de lemn ce 'ți întră în oase... Du-te mai ales de veđi damele acele educarisite, care staū toată ȑiua la oglindă de 'și împodobesc grațiile figurei și a trupului, ear' nu ca pe la noi, sē meargē la bucătărie și la spălătorie, ca sē 'și feștească rochia și degetile. Du-te de le veđi toate acele, ș'apoī mi'i ȑice dacā influența străinilor ne-aū stricat mintea, saū dacā ne-aū *developat-o*.

Damiean. — Vel-Lopată?.. Destul!.. Am înțeles. (în parte) Săracă limbă!.. de te-or fi sucind și pe acolo tot așa, apoī te-aī sfințit! ești bună de pus la svēntat în pod... (tare) Cucoană Gahița! ai toate

dreptățile, și eu sînt un nătărău! .. te mulțemești cu atîta?

Gahița. — Fie... îți dau *pardon*.

Damiean. — Foarte mulțesc. (în parte) De 'mă-a veni și Iorgu în doaga ei, îl trimit la Goliea.

SCENA V.

Damiean, Gahița, Gîngu (viind din fund.)

Gîngu. — (vorbind tare ca un surd) Ei, măi Enachi! .. adevărat că vine astăzi Iorgu de la Sadagura?

Gahița. — (în parte) Carnacsî! că m'aŭ spăriet... *quel manant!*

Gîngu. — 'Mă-aŭ spus-o ađi Iftimi, când o venit să mă poștească... Când ai ști cât îi de veselă Marghiolița, fiică-mea, că 'i vine logodnicul? .. par' că are argint viu într'însa... Sare pin casă, frate, și gîoacă drăgaica ca o nebună! .. Măi, măi, măi! .. Ce 's fetele este! .. cum le pomenești de bărbat, îți sar în cap de bucurie... Marghiolița, cât pe ce era să mă gātuie...

Gahița. — (în parte) Of! nu pot să sufăr surdul ista... răcnește par' c'ar fi toți surđi ca dînsul.

Gîngu. — (cătră Gahița) Aud? .. bunătatea matale... eu sînt sănătos... da mata?

Gahița. — Nu te-am întrebat cum te afli.

Gîngu. — Ești sănătoasă? .. îmi pare foarte bine... Veđi mata, dragă... sănătatea 'i ca o eapă albă... cum trece dealul, nu se mai vede.

Gahița. — (în parte) Auđi vorbe de provincie!

Gîngu. — Să te păzești, dragă cucoană Gahiță, pentru că la vîrsta noastră, cataroile sînt foarte șugubețe.

Gahița. — (mânioasă) Cine 'ți-au spus d-tale că am cataroi?...

Gângu. — Precum Țică foarte bine... ele de-odată, nitam nisam, te trântesc alivanta plăcinta 'n groapă... mai ales la vârsta noastră.

Damiean. — (în parte, rîdînd) Alta 'î Țică, alta 'î răspunde... are haz...

Gahița. — (apropiîndu-se de Gângu și strigîndu'î tare la ureche) N'auȚi, surdule?... Ține'Ți vorbele 'n gură și nu te obrăznici mai mult...

Gângu. — Ei!... aud!... ce strigî așa tare?... că doar' nu 's surd.

Gahița. — (în parte) Îmî vine nu știu ce s'e 'î fac... *Quel manant, oh ciel!*

Gângu. — Măi Enachi! ce are Rosmarinovicîoaea, de 'mî Țică că mă obrăznesc?...

Damiean. — (tare) Ce-o năpăstuești și tu de 'î Țică că pătimește de cataroi ca babele?

Gângu. — D'apoî n'o spus-o ea singură mai dini-oare?... ce dracu, doar' aud bine... nu 's...

Gahița. — Destul, *je vous prie*, cu astfel de vorbe, c'apoî mă 'nchin cu plecăciune.

Gângu. — Bine ai face, bine-ai face, cucoană Gahița... Ceaîul de soc, după cum Țică, îi tare folositor pentru cataroi; dar' socot că floarea teîului îi și mai bună... Întreabă, dacă nu mă creȚi, pe baba Anghelușa știî... cea care face dresurî de obraz... o cunoști...

Gahița. — (lui Damiean) *Mon cher arhon* pitar, se vede că dorești ca să es din casa d-tale, de vreme ce *s'îuportarisești* o astfel de *infamie*. (se pune pe un jêlî în dreapta, mânioasă.)

Gângu. — (Gahiței) Aud?... Grăsimea de gâscă îȚi pare mai bună?

Damiean. — (trăgând de o parte pe Gângu) Tacă, măi Gângule... nu veđi că cucoana Gahița 'i damă de moda nouă, care cu cât înbetrânește, se socoate măi ténără?... Ce dracu 'i vorbești tot de leacuri?

Gângu. — (ridând) Ba ăeă?... Eaca dracul!.. și poate măi gândește la măritiș?

Damiean. — Măi știă pozna?

Gângu. — (ridând) Da bine, măi Enachi, dacă le-a veni în cap babelor sê se mărite... ce-or face fetele?... de pildă: Marghîolița mea?

Damiean. — Pentru dênsa nu'i nică o griă... Știi c'am hotărît amîndoi s'o dăm după Iorgu...

Gângu. — Și când giucăm la nuntă?

Damiean. — Într'o sêptemână.

Gângu. — *Ișala!*

Gahița. — (în parte) Carnacsî! ear m'aă spăriet... par' că 'l-aă umflat Rusaliile.

(Se aud pași la ușa din fund.)

SCENA VI.

Damiean, Gângu, Gahița, prieteni.

Damiean. — Ce s'aude?... vin prietenii... Eată'i buluc!.. Bine-ați venit, prietină bună, sê vă împărtășiți de bucuria mea!.. Astăđi sosește Iorgu, și cred că'ti bea cu toți voînicește în sănătatea lui.

Un prieten. — Las' pe noi, vere Enachi... dacă'i treaba pe 'nghite-Agachi... Helbet! nu te-om da noi de rușine.

Gahița. — (în parte) Ean auđi'i cum vorbesc!.. ș'apoă măă aă curaj sê critice tinerii noștri!

Prietenul. — Vere Enachi! scos-ai încalte vin de cel din vremea lui Han-Tatar?

Gângu. — (apropiindu-se de el) Aud? Eă sânt sănătos, slavă Domnului! da d-voastră? cum o mai duceți?

Prietenul. — Ce se ducem, vere Gângule?

Gângu. — O duceți bine? .. mă bucur... Videți d-voastră că sănătatea 'i șugubeață!..când îi dăci: «Sus Gahița!» îi răspunde: Cărc Frangoleo! (toți rid, afară de Gahița.)

Gahița. — (în parte) Ear' se leagă surdul de mine... se vede că'l paște păcatul astăzi.

Damiean. — Da ean poftim, fraților... ce șideți în picioare? că doar' nu vin Turcii... Poftim de și-deți în...

Gahița. — (curmându-i vorba) Pe scaune.

(Toți se pun pe divan și pe scaune, Gângu șede în picioare.)

Damiean. — Vere Gângule, da nu șădî?

Gângu. — Ba mi'i foame, dar' oîă mai aștepta pên' ce-a veni Iorgu.

Prietenul. — Vere Enachi... Ean mai spune-ne ceva de Iorgu... ce-o mai făcut el pe-acolo, pin țara Neamțului?... ce-o mai învățat?... trebuie să fie acu plin de az buki ca un stup.

Damiean. — Mai știu eu, fraților, câte o mai învățat bîetu copil!.. El 'mă-aă scris că aă trecut din scoarță 'n scoarță și Miftorloghia și Filosofiea și Mantemadica și Historia!.. unde se le țin minte câte 'mă-aă înșirat pe hârtie?

Prietenul. — Bre! s'a fi făcut dobă de carte, ș'a fi întrecut pe răposatul dascalul Ieni, Dumneșă se l crte!

Damiean. — Ce întrecut, vere!.. 'l-o lăsat în urmă, cale de-o poșă.

(S'aud afară pocnete de biciu.)

Prietenul. — Na poştă; când vorbeşti de lup, lupu'î la uşă. Oare nu cumva îi Iorgu, vere Enachi?..

SCENA VII.

Ceî de'nainte, Iorgu.

Damiean. — (alergând la uşă) Ba 'î el!.. Inima 'mî spune că 'î el... Eată'!..

Iorgu. — (întră şi se aruncă în braţele moşului său) *Mon oncle!*

Damiean. — Vin', gugulea moşului! (îl sêrută ş'apoi caută la el cu dragoste) Ean videţi'l ce moţpan mare s'o făcut! par' că'î Alecsandru Machedon.

Iorgu. — (în parte) Uf! (tare) *Mon cher oncle*, cât sînt de fericit!..

Damiean. — D'apoî eû, fêtul meû! d'apoî eû!.. Vin sê te mai sêrut odată... (plângend) Când gîndesc că nu 'l-am vêdut doi anî de çile!.. Ce vê pare, fraţilor?.. aşa că'î nostim? aşa că'mî samănă mie?

Gângu. — Aud?.. câte ceasuri?

Damiean. — (luând pe Iorgu de mână) Vină sê faci cunoştinţă cu prietiniî meî. D-luî îi slugeriîl Gângu, un prietin vechiû a băbacă-têû. Nu 'ţi aduci aminte de el.

Iorgu. — Ha... Ean stă... Nicî de cum.

Damiean. — Da cum dracu 'l-ai şi uîtat?.. El te-aû purtat în braçe... adă'ţi aminte când te giucaî de-a baba-oarba cu Marghiolişa, cu fata luî.

Iorgu. — (căutând cu lornionul la Gângu) Ha... acum mă *su-venarisesc*. (apropiindu-se de Gângu) *Mon cher monsîu Gângu*, îmî pare bine că reînnoesc amiciţiea cu d-ta.

Gângu. — Aşa ş'aşa, nicî prea prea, nicî foarte foarte... numaî că mi s'aû cam lungit urechile de foame. (în parte) Ce dracu are de se uîtă la mine prin

geam?... (tare) Ean ascultă, Iorgușorule, nu cumva ai prins orbul găinilor?

Damiean. — Cu adevărat; Iorgule, ce însemnează stecluța asta care 'ți-o tot bagă în ochi?

Iorgu. — *Mon cher oncle*, cetirea neconținută a uvrajelor, 'mă-au cam slăbit puterea rașelor vizuale.

Damiean. — Ce 'ți au slăbit, fătul meu?

Gahița. — Puterea rașelor vizuale... Aceste cuvinte tehnice, vreaș să ȑică că 'i-au slăbit *ochelnica*.

Iorgu. — (în parte) Cine să fie dama asta căre mă înȑelege atât de bine?... (apropiindu-se de Gahița) *Madamă*, cu toate că n'am avut *felicitatea* de a'ți fi recomen-dat, dar' mă folosesc de ocașia aceasta, pentru ca să te rog să mă norocești cu *declinația* numelui d-tale.

Damiean. — (cu mirare, în parte) Ce dracu 'i ȑice?

Gahița. — *Monsiur Georges*, *desirul* unui cavaler amabil ca d-ta nu poate rămânea neîmplinit... *par consequence*, mă grăbesc a'ți *declinarisi* numele meu... eș mă numesc Gahița de Rosmarinovică, *votre servante*.

Iorgu. — Eș sânt, *au contraire*, *votre serviteur ma-damă*, și de doresc ceva, este numai să se pre-sen-teze vr'o ocașie, pentru ca să'ți pot dovedi admirația de care sânt cuprins pentru grațiile persoanei d-tale.

Gahița. — (în parte) Na cavaler!...

Damiean — (luând pe Gângu de o parte) Măi Gângule, în-ȑelegi tu ce limbă vorbește Iorgu cu Gahița?

Gângu. — ȑică c'a ploua?... Nu cred... n'am au-ȑit buraticul aȑi dimineață.

Prietenul. — (cătră alt prieten) Pare-mi-se, vere Con-standine, că și Iorgu s'o nemȑit.

Damiean. — (în parte) Oare nu cumva o uȑtat și Iorgu românește. (tare) Iorgule, Iorgule! ean măi întoarce-te

și spre noi... mai spune-ne ceva de la Sadagura... despre călătoria ta...

Iorgu. — *Pardon, mon cher oncle*; n'am vreme acu, că prezentez *omajurile* mele secsului frumos... asta 'i datoria fie-cărui galant om.

Damiean. — Mări, băete, lasa de-oparte *majurile* și secsul și răspunde-mă curat la ceea ce te 'ntreb.

Iorgu. — Apoi ce s'e'ți spun, *mon cher oncle*?.. Când au trăit cineva într'un târg civilizat ca Sadagura, și când este silit în urmă a veni într'o țară ticăloasă ca a noastră, contrastul i se pare atât de piramidal, în cât nu poate găsi cuvinte destul de energice, pentru ca să esplice ceea ce simțește în lăuntru.

Gahița. — *Rezon... are rezon, monsîu Georges!*.. Eaca de pildă eă, care am voăjarisit, și care am fost la Cernăuți... nu pot să mă deprind nici de cum cu Moldova... Ofl... de-ași scăpa măi degrabă de țara asta!

Damiean. — Da bine, mă rog, ce are Moldova de nu vă măi place cum ați călcat peste graniță?

Iorgu. — *Ah mon cher oncle!*.. nu mă sili să'ți spun câte are și câte n'are...

Damiean. — Da spune, spune... N'are și ea tăr-guri?... N'are și ea oameni ca și cele-l-alte țări? N'are munți, copaci, ape, vite?

Gahița. — Ba are prea multe... prea multe!

Damiean. — Nu te 'ntreb pe d-ta. (lui Iorgu) Spune ce 'i lipsește bîetei Moldove?... Nu 's oamenii buni și cu frica lui Dumnezeu?... Nu este grâu bun? Nu este vin bun?... Nu 'i în sfârșit belșug în țară!.. ce vă trebuie măi mult?... N'am dreptate, vere Gângule?

Gângu. — (căutând la ornic) Aud?... opt ceasuri.

Iorgu. — *Ah mon cher oncle!*.. Ce'mă pomenești d-ta de grâu, de vin și de vite?... Aceste matericaluri

sunt bune cu adevărat, dar' nu aduc nici o înaintire inteligenții... Ce ne folosește că avem cele trebuincioase pentru hrana trupului, dacă mintea moare de foame?

Prietenul. — (cătră alt prieten) Ean auđi, vere Constan-dine, ȃice că mintea moare de foame... (pufnesce de ris.)

Iorgu. — Ce 'i o țară fără canaluri, fără comerț, fără industrie, fără drumuri, fără lib...

Găngu. — (strenută tare) Aferim!

Prietenul. — (cătră alt prieten) Auđi, vere, ȃice că n'avem drumuri? .. dar' el pe ce-o venit cu poșta? ..

Damiean. — Ean ascultă-mă Iorgule... dacă vrei s'mi faci mulțemire, te poftesc... altă dată s'nu mă mai ametești cu astfel de fleacuri... Țara Moldovei îi binecuvântată de Dumnezeu! și cine nu știe s'o iubească și s'o prețuiască, nu'i vrednic s'î mănânce pânea și sarea.

Găngu. — (strenută) Aferim! .. vrei tabac?

Damiean. — (luând o prisă) Foarte mulțemesc. (strenută.)

Toți. — S'ș'ți fie de bine.

Damiean. — Amin.

(Se aud lăutari afară.)

Damiean. — Eaca și scripcarii! .. Ha! s'ne punem la masă.

Toți. — Ha! deți, ha! deți!

Iorgu. — (dă brațul Gahiței) *Madamă*, fi-voiu destul de *felice* ca s'nu'mi *refusarisești* brațul?

Gahița — Ce se potrivește! .. sunt foarte *flatari-sită*...

Iorgu. — Fiind lângă d-ta la masă, mă voiu crede în sinul civilizației din Sadagura.

Gahița. — Nu măi puțin și eu mă voiu *suvenarisi* de Cernăuți.

(Lăutarii întră cântând pe ușa din fund, trec scena și ies pe ușa din dreapta. După ei ies Iorgu și Gahița, dându'și brațul, pe urmă ies prietenii, și în sfârșit Damiean și Gângu.)

Damiean. — (lui Gângu) Tare 's îngrijit, măi Gângule, despre Iorgu!.. ce socoți și tu?

Gângu. — Dac'a ploua, pun rămășag. (Ies amândoi.)

(În tot timpul scenei a 8-a, se aud lăutarii în culisele din dreapta și din timp în timp câte un **Vivat!**)

SCENA VIII.

Iftimi (întră beat pe ușa din fund.)

Pên' acu am ședut la pândă 'n crâșmă, și degeaba... cu toate că m'am și uitat eu într'o părere, doar' 'l-oiŭ zări... Se vede că cuconașu Iorgu n'are de gând să vie astăzi... Facă cum a vrea... De-a veni, a fi bun venit; ear' de nu, nu. Ean să videm eu pe de-gite: (numărând pe degete)... n'a veni, a veni, n'a veni, a veni, n'a veni!.. curată socoteală... Mă duc dar ear' la crâșmă să'l pândesc... Moș Niron m'așteaptă c'o sângeapă de pelin... și ce pelin!.. când gândesc, îmi vine să cânt: (cântă) «Frunză verde peliniță.»

(Se aud răcnete de **Vivat!** alături.)

Măi!.. cine chiue în sofragerie?... Îra!.. boieri 's la masă... Ean veți-îi cum chilesc!.. Înghite-Agachi... să te ved... ânc'odată... ha... dăi, dăi, dăi. (În parte) Dacă 's boieri, tot mai voinicî de cât noi!.. beŭ boierește, cu oca. (uitându-se ear' pe ușă) Cine 'î flăcău cela care nicî nu bea, nicî nu mănâncă?... ce dracu 'î tot șoptește cucoanei Gahiței la ureche?... și 'î place babei... îi place, da... Dec! se scoală flăcău de la

masă și vine 'ntracoacă?.. dos la față, ș'amandea la moș Niron. (esc. alergând la ușa din fund.)

SCENA IX.

Iorgu. — (între pe gânduri, având șervetul prins de frac) Uf!.. am scăpat!.. Să mă mai răsuflu puțin... Borșul 'mă-aș înăcrit stomahul; mămăliga mi s'aș prins în gât, și curechiul cel cu rață... (oțerindu-se) brrrrr... de-aș avea un pic de colonie să 'mă mai dreg mirosul... (cu desperare) *Ainsi donc!* Eată viitorimea ce mă așteaptă!.. eată vieața ce mi se pregătește!.. Bucate țărănești cu ceapă și usturoi, pentru plăcerea gurei!.. Miros de curechi murat, pentru plăcerea nasului!.. Scârțituri și răcnete țigănești, pentru plăcerea urechilor!.. și priveliștea unor persoane urite, ruginite și necioplite, pentru plăcerea ochilor!.. Eată în ce se 'nchee tot traiul ce am să sufăr, pîn' la moartea mea!.. O! Sadagură, Sadagură?.. Unde sînt mulțămirile ce cuprînd în sinul tău?.. Unde 's chiflele? Unde 'i berea? Unde 's cartofele? Unde 'i șnițelul tău cel chesaro-crăesc?.. Dar valțurile tale cele șvăbești?.. Dar societatea ta cea plină de grații?.. Vai ș'amar!.. Ce-o să mă fac?.. îmi vine să ieș câmpii, să fug în lume... departe de casa părintească; departe de provincialii acești fără de sentimente și fără ideile vecului meu; departe de toți... și de rude, și de țigani, și de curechi cu rață...

SCENA X.

Iorgu, Gahița; mai pe urmă Damiean.

Gahița. — *Monsiur Georges...*

Iorgu. — (tresărind) Cucoana Gahița!

Gahița. — Ce ai, *mon cher monșu Georges*? .. vândând că te-ai sculat de la masă, am gândit că te-ați apucat vr'o durere la ...

Iorgu. — La suflet? .. dar!

Gahița. — Ești cu adevărat *indisposé*?

Iorgu. — Și mă mai întrebî? .. Ah! nu vezi palida mea față? .. nu vezi progresurile durerii pe trăsăturile obrazului? .. nu vezi că, de când am intrat în casa asta, mă usuc, mă topesc din picioare, ca o pansea arsă de vânt.

Gahița. — Ce nu bei o leacă de apă de nintă?

Iorgu. — Apă de nintă! .. Ah! .. nici o băutură nu poate vindeca patimile sufletești și *intelectuale*.

Gahița. — (oferind) Te înțeleg!

Iorgu. — (apropiindu-se de ea și luând-o de mână) Mă înțelegi? .. Al Slavă domnului! că am găsit în sfârșit un suflet botezat care să mă înțeleagă!

(Damiean cu șervetul legat de gât apare la ușă și ascultă)

Damiean. — (în parte) De înțeleg ceva să mă ție dracul! .. ean s'ascultăm ...

Iorgu. — (cu foc) Simțеști ce suferе inima mea aici, în atmosfera asta barbară, unde nu răsbate nici o rață a civilizației? .. Eū care sūnt copilul ei și care 's hrănit cu laptele ei! ..

Damiean — (în parte) Cu a cui lapte?

Iorgu. — Gândește ce efect 'ți-ar pricinui, când 'ți ar pica peste cap turnul Trisfeutelor... Asemine efect îmi pricinuesc toate lucrurile ce mă 'ncungîură... Nimic nu 'mî place, nimic nu mă mulțеmește! .. par' că 'mî stă o greutate nemistuitoare la stomah... Nu știū ce sē fie? mămăliga, saū altă? .. dar' te rog, scapă-mē din haosul acesta în care, cu cāt merg, mă daū de-a rostogolul maī afund.

Damiean. — (în parte) O 'nebunit!

Gahița. — *Mon cher monșu Georges!*... eă nu doresc altă de cât să te scap... dar' cum?

Iorgu. — (cu mare foc) Cum?... jërtfindu'mă toate simțirile inimei tale celei pline de poezie, de melodie, și de melanholie!... Dă'mă amorul tău cel de ânger *tutelaire*; căci de mă poate scăpa ceva pe lume, este numai dragostea ta, *vergură* divină și senină!

Damiean. — (în parte) Ce să 'i dee?... Îmi vine mie să 'i dau o palmă.

Gahița. — (în parte) *Ah! quel bonheur!* mă iubește! (tare) *Pludorea* secului meu nu mă eartă ca să răspund îndată dorințelor d-tale, dar'... (coboară ochii.)

Iorgu. — Ah! Gahița!... suflet ceresc și 'nari-pat!... nu mă *ecrazarisi* cu ast-fel de vorbe!... Lasă modestia oamenilor de rënd; las'o la de-al de Gângul .. la persoane ne 'nsuflețite de spiritul veacului, precum sânt provincionali de aici.

Damiean. — (în parte) Așa!...

Iorgu. — Ear' tu, Gahița!... tu care 'ți-ai desvilit mintea ca o conopidă la căldura civilizației; tu care ai făcut voeajuri; tu care ai vădut Cernăuți!... nu te supune la niște cuvinte deșerte, precum modestia și *pludorea*... Mărturisește *ritos* sentimentele inimei tale... spune'mă: *Georges* te iubesc!... precum îți dic eă în patru limbi: Gahița! Gahița! te iubesc! *sas agapo! ich liebe ihnen! je vous aime!* (cade în genunchi) Ah! fie'ți milă și mă mângâe de nenorocirea ce-am avut a mă întoarce în țara mea și 'n casa asta!...

Damiean. — (apropiindu-ce de Iorgu, tare) Așa, tēlhariule!... Casa părintească 'i o nenorocire pentru tine?... Afară să eși, nerușinatule!... afară, ticălosule... și să nu te mai arăți în ochii mei, că, să n'am parte de bătrânețile mele...

(Prietenii intră, unul cu șervetul la gât, altul cu paharul în mână, și încunghur pe Damiean, căutând să 'l liniștească.)

SCENA XI.

Cei de'nainte, prietenii; mai pe urmă Gângu și Iftimi.

Prietenii. — Ce este?... ce este?..

Damiean. — Auțiți, mă rog, fraților?... Dumnealui cuconu Iorgu, nepotul meu, găsește casa moșului său o năpaste pentru dânsul!.. auțit-ați așa lucru?... Eă care m'am strădănit, Dumneșău știe! pentru ca să 'l trimit în școli, cu cheltueli mai pe sus de cât starea mea... Eă care 'l-am dorit și 'l-am plâns de doi anî de zile... Eă care 'l-am așteptat din ăi în ăi, din ceas în ceas, cu bătaie de inimă... și toate aceste pentru ca să 'l fac om de treabă!.. auțiți răsplătirea ce'mî dă, ticălosul?... auțiți!.. casa moșu-său! casa unde s'aă născut el! casa unde aă murit maică-sa!.. îi o nenorocire pentru dânsul!.. Afară, pën' nu uit de tot că 'ți sînt moș.

Iorgu. — (în parte) Îmî vine să mă 'npușc!.. (ese prin fund foarte turburat.)

Gahița. — (în parte) Acu 'i vremea să 'i dovedesc ce este *pasiea* amorîului... Mă duc să fiă ângerul *tutelaire* a lui *mon cher Georges!* (ese după Iorgu.)

Damiean. — De geabă vreți să mă mângăeți, fraților!.. de-acum toate nădejdele mi s'aă stîns!.. Un nepot am avut, ș'acela... 'l-am pierdut!.. Blăstemat să fie ceasul când 'mî-aă venit în gâd să 'l trimit peste graniță, la Sadagura!

Gângu. — (intră Yute Cum ai ăis, vere Enachi?... vreă tabac? (îl dă tabacherea.)

Damiean. — (svêrlindu'î tabacherea jos) Du-te la dracu cu tabacu'î cu tot, surdule.

Gângu. — (în parte) Eaca ! .. Se vede că s'o cârchit vêrul Enachi.

Iftimi. — (alergând pe ușa din fund) Cucoane, cucoarne... de când zăresc n'am pândit pe nime.

Damiean. — (furios) Lipsești, prostule, că te ȳe dracul.

Iftimi. — (cșind, fuga) Să te ducă duluță...

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Actul se petrece în casa comisului Kîulafoglu, la Iași.

Teatrul represintă o sală nemobilată cu trei uși; una în fund, care duce afară: alta în dreapta, ee dă în odăile lui Iorgu: și o a treia în stânga, care se deschide în apartamentul lui Kîufaloglu. Lângă ușa din fund, un dulap mare cu pendulă și cu o ferestuică sub cadran. Scaune pe 'npreglur.

SCENA I.

Iorgu (întră pe ușa din dreapta, posomorît și pe gânduri.)

De când m'o alungat moșul meu din casa lui, fatalitatea s'aũ legat de capul meu!.. toate 'mă merg pe dos, și nu 'î ȳi în care să nu am câte-o supărare!.. Am alergat aici în Iași, nădêjduind c'oîũ găsi distracții care să 'mă gonească gândurile cele posomorite; în zădar!.. Cine caută distracții în capitala noastră, samênă cu nebunul ce caută cai morți să le scoată potcoavele... Am cercat de toate, făr' a da de mulțemire!.. 'Mă-am sdruncinat șelile pin droșce pe paveoa noastră... cea vândută carêtașilor!.. făr'

a câştiga altă plăcere, de cât o durere în şolduri, care m'aŭ ținut la pat vr'o două săptămâni... Am alergat ca un iepure pe câmpul Copoului, fără' a căpăta alt ceva de cât o ocă de colb în pept, şi deplina încredinţare că locuitorii Iaşului aŭ fost şi sînt oamenii cei mai colbăiţi din toată lumea... Am fost la balurile măscărite... vreŭ să ȑic, măscuite... şi m'am întors acasă cu ideea, că cei mai mulţi care 'şi pun mască, o fac pentru că le 'î ruşine de obrazele lor!.. În sfârşit m'am dus la opera nemţască, la vodevilul francez, şi la bîetul teatru naţional, sërmanul!.. când moare, când învie... da 'î mai mult răposat!.. Şi ce mulţămire am tras din toate aceste pitreckeri a le Iaşului?... Nimic!.. (se preumblă puţin pe gânduri)
D'apoî creditorii care 'mî staŭ de strajă la uşă, cum se face ȑiuă... dă!.. par' că eŭ le-am ȑis să 'mî facă credit... D'apoî Iţic zaraful căruî sînt dator două sute de galbinî, cu dobîndă de şעי-ȑעי la sută pe lună!.. şi care mă îngrozeste pe tot ceasul c'a da jalbă la Agie... (cu mînie) Dă!.. cine dracul 'mî-aŭ ȑis mie să mă potrivesc Gahiţei!.. Las' că din pricina ei m'aŭ dat moşul meŭ afară din casă... dar' apoî s'aŭ şi legat de mine, nebuna, ca un scaŭ!.. Nu pot să mă desfac de dînsa nici printr'un chip!.. De şese luni acum de când şede cu mine tot într'o casă... Ce să fac?... Am scris moşului meŭ să mă erte, şi nici nu 'mî-aŭ răspuns... Cum dracul să scap de Iţic şi să plătesc chiria odăilor comisului Agamemnon?... (stă pe gânduri) O! ce idee!.. Comisul Kŭlafoglu şede tot într'o casă cu mine; (arătînd în stînga) eată apartamentul seŭ... eată şi al meŭ... (arată în dreapta) Comisul Agamemnon îî, după alte pëcate, şi însurat cu o femeie frumuşică ce nu 'mî pare prea haină... Tot îî fac ceva curte... ean s'o strîng mai

de-aproape . . . poate că . . . mai ştii ce? . . . Îubindu-mă cu nevasta, bărbatul negreşit trebuie să'mă facă credit, şi poate că m'a şi împrumuta cu bani! . . . Bărbaţii au fost tot de-a una birnicii amorezaţilor . . . Bravo Iorgule! se vede că 'ţi-ai ascuţit mintea pe tocila civilizaţiei din Sadagura! . . . A! . . . cine vine? . . . De-ar fi cucoana Zoiţa, femeea comisului! (zărind pe Gahiţa) A! . . . eaca dracul pe uscat!

SCENA II.

Iorgu, Gahiţa (Intrând pe uşa din fund, cu capela pe cap şi cu şalul pe umeri.)

Gahiţa. — Ah! *Georges*, îmi vine leşin de mânie!

Iorgu. — Ce ai?

Gahiţa. — Pune'ţi în gând, *mon adoré*, că m'am dus la Miculi ca să'mă aleg o coafură verde cu pene roşii, şi aflu că au luat-o comisoaea.

Iorgu. — Care comisoae?

Gahiţa. — Femeea lui Agamemnon Kiulafoglu, gazda noastră.

Iorgu. — Şi numai pentru atâta îţi vine istericale?

Gahiţa. — Numai pentru atâta? . . . Ce 'ntrebare 'i asta . . . Îmi pare curios, *Georges*, să'mă faci o astfel de 'ntrebare mie, care am jertfit pentru tine şi *reputaţie*, şi nume, şi . . .

Iorgu. — Mă rog, nu mă mai ameţi cu pomelnicul jertfelor d-tale . . . le ştiu şi ear' le ştiu pe de rost . . . Slavă Domnului! nu 'i di în care să nu'mă aduci aminte; că te-ai legat de capul meu ca boala de om sănătos.

Gahiţa. — Ce vorbe sînt aceste? . . . Tu, *Georges* . . .

care mă numeaî ângerul tău *tutelaire*!... tu care mă numeaî *vergură* lină şi senină! tu se 'mă ȃică că 'ȃi-am picat năpaste!... Ah! cătă deosebire 'î între tine şi între nobilul baron *von Kleine Schwabe*, care...

Iorgu. — Care te slăvea când ai fost la Cernăuȃi?... ştiu... 'Măi-ai spus povestea asta de-o mie de ori... o cunosc!... Îi chăiar degeaba dar se 'mă măi pomeneşti de el.

Gahiȃa. — Auȃi, auȃi tiranie!... nică nu mă lasă acum se vorbesc! (plângend) Ah!... vȃd că amoriul tău începe a se rȃci, şi că nu 'mă măi rȃmâne altă, de cât se mor!...

Iorgu. — Nu 'ȃi măi uda basmaoa degeaba!... Schimositurile aceste mă străng de gât!... În toate ȃilele tot ȃipete şi bocete!... destul, pentru numele lui Dumnezeu!... că m'am săturat acum.

Gahiȃa. — Te-ai săturat de-a mă videa plângend, om fără suflet ce eşti!... Când tu însuȃi eşti pricina că mi s'au schimbat ochiă în părae de lacrimă... Văi de mine! cât sânt de nenorocită!... Eă care 'i-am jȃrtfit toate *palpitaȃiile* inimei mele! şi care 'l-am rȃdicat în *fantasia* mea pȃnă la al nouă-spre-ȃcelea cer!... Ce *desceȃȃie* crudă! ce deşteptare fiȃoroasă!... ce...

Iorgu. — Şi cele-l-alte multe... Le ştiu pe de rost... şi de vreă, pot se ȃi le spun eă însumă... (imitănd pe Gahiȃa) Ce desnăȃȃȃduire amară! ce lovire cumplită pentru inima mea! ce durere sfăşiiitoare!... Toate aceste, soro dragă, sânt bune în Malvina şi în Gonzalo de Cordova... ear' pentru mine, toate aceste suspinări mă fac se casc pȃn' îmi strămut fălcile .. şi cât pentru lacrimile cu care mă stropeşti neconţenit, trebuă se ştii că 'mă ȃă gutunară.

Gahiȃa. — (cu mânie) *Infame*!... cum de îndrȃzneşti se mă calcă în picioare, pe mine care te-am învăluit

în toate fericirile lumești, și te-am legănat pe sînul meu ca un copil rătăcit în calea vieții?..

Iorgu. — Și aceste le știu... așteaptă... (imitând pe Gahița) Pe mine care te-am legănat și te-am învieat, ca pe-o floare vestejită, la rațele amorului meu!.. și care priveghind ca un ânger binevoitor asupra ta, am depărtat toate furtunile ce ar fi putut să sbuciume coardele inimei tale!.. și cele-l-alte... Veđi, cucoană Gahiță, că le știu toate de-a rîndul, de și nu le-am învățat și eu din romanșurî ca d-ta... În sfîrșit însă, vreū să mă tălmăcesc curat... Cucoană Gahiță, m'am săturat de toate parascoveniile și de toate farfastîcurele d-tale.

Gahița. — Farafascovenii, eu!.. *Oh ciel!*

Iorgu. — Dar; din pricina d-tale am făcut pe moșul meu să mă dee afară din casa lui... Atuncî eram un nebun, ș'acum mă căesc... ai înțeles?... De șese luni de ăile, de când te-ai legat de mine, m'ai scos din toate mințile și mai adus aici în Iași...

Gahița. — Ingratule!

Iorgu. — Aici, nu numai că m'ai înglodat în datorii pîn' la urechi, ba încă m'ai și făcut să'mi lepăd numele tătâni-meu!.. și să ieū pe-al d-tale... Auđi poznă!.. să nu mă mai chîem eu Dămiean, ci *de* Rosmarinovicî!.. ăicîndu'mî că Rosmarinovicî bate mai bine la urechi.

Gahița. — *Miserable!*

Iorgu. — Și eu, ca un prost, mă potrivesc ei!.. Ce-ar ăice moșul meu când ar afla că 'mî am schimbat porecla familiei, și că mă alung datornicii pe uliți?... Destul, cucoană Gahiță!.. foarte'tî mulțemes de dragoste, și te rog de-acum înainte să 'mî dai bună pace.

Gahița. — O! *quel infame!*.. Să'tî dau pace, după

ce m'ai comprometerisit? .. Ah! știu eu de ce mă depărtezi tu acum de la sufletul tău... pentru că iubești pe alta, pe comisoae.

Iorgu. — Ai 'nebunit?

Gahița. — Te-am înțeles eu de mult că 'mă calci într'aïurea... însă bun îi Dumneșeu!.. 'Mă-a veni prilejul să'mă răsbun... ș'atunci... cerul va fulgera, mările s'or clătina și pământul s'a cutremura! (ese turburată pe ușa din dreapta.)

Iorgu. — Și dracul te-a lua!

SCENA III.

Iorgu. — Du-te Rusalie pe ceea lume, și se vii înapoi când or eși carașii fripți din Bahlui!.. Mă mir cum de-am putut trăi șese luni de zile cu o dihanie înveninată ca dânsa?... Da de-acum, se știu c'oïu videa târgul Iașului curat și fără jidanî! mă duc de-aici... fug unde m'or duce picioarele, ca să scap și de Gahița, și de Iași, și de Ițic...

SCENA IV.

Iorgu, Ițic (în fund.)

Ițic. — Par' che vorbeai de mine, chicănașule... poate che ai bani?

Iorgu. — Păi drace!

Ițic. — Acum o trecut de mult vadeoa sinetului... Cred che mi'i pleti acei două sute de galbină...

Iorgu. — Gîupâne Ițic, nici vorbă nu'i că 'ți-oï plăti, dar'... măi târziu.

Ițic. — Mai tirdiu nu pot; trebuie se me refuești îndată... destul de chind me porți cu vorbe.

Iorgu. — Dragă giupâne Ițic... mai îngădui-mă măcar vr'o douè lună.

Ițic. — Douè luni?... nici douè ceasuri... Pletești îndată, sau me duc pe Agie? ȕic ȕeu!

Iorgu. — Ițicule dragă! nu te mânîia; ce dracul! doar' sîntem prietini.

Ițic. — Nu știu nimichi... Frate, frate... brînda'î pe bani.

Iorgu. — Ițică, Ițicuțule...

Ițic. — Așa mi se cade mie dache am a face cu birbanți.

Iorgu. — (mîniindu se) Măi tîrtane, ce te obrăzni-cești?... nu te gîndești că 'ți-oîu smulge percîuniî?

Ițic. — (cam cu frică) Percîuniî? nu me tem... Percîuniî mei sint sudiți.

Iorgu. — Ean așteaptă se ți'î sudițesc eă mai bine.

Ițic. — Nu veni, nu, che strig *ghevalt*, ȕic ȕeu!.. Ce! vreî se mă și bați dache nu'mî pletești?... Am se te spun pe Conțu.

Iorgu. — Măi tîrtane, se vede că te mînîncă chîca.

Ițic. — Eă n'am chichi; eă sint ras.

Iorgu. — Bat'î crucea Iuđi!.. de 'î-ar da mai degrabă afară din țară, se scăpăm de dîșii...

Ițic. — Mie nu'mî pasă, che am bani.

Iorgu. — Du-te dracului cu bani'ți cu tot, Litfă afurisită!..

Ițic. — Me duc, dar' se știî che am se mi 'ntorc cu totă Agie, ca se te ridic pe sus.

Iorgu. — (alergînd după el) Eaca Litfa că nu ese...

Ițic. — (fugînd) *Ghevalt!*..

SCENA V.

Iorgu. — Îi în stare s'o facă târtanul... Cum să scap?... De m'ași întelni cu cucoana Zoița, poate c'ași îndupleca-o să pue pe bărbatu-său chizేశ... Cine esă din apartamentul comisului Kiulafoglu? (se apropie de ușă și se uită) El îi tocmai, cu femeea lui... Mă duc degrabă să'mi fac toaleta, ș'apoī... vaī de capul tēū, *kir* Agamemnon! (ese pe ușă din dreapta.)

SCENA VI.

Kiulafoglu, Zoița, (ntrând amēdoī pe ușă din stānga.)

Kiulafoglu. — (fără surtuc, cu fes mare și cu ochelari) *Ma psihi mu*, Zoița, nu m'ai inselato... crede *mu* che nu m'ai inselato... *eți na ziso!*

Zoița. — Ei! te cred, te cred... dă'mi pace.

Kiulafoglu. — *Ma ohi eți*. Se me cređi din tot sufletu mataluți.

Zoița. — Și din tot sufletul mataluți, daca vreī... Te cred... mai mult postești?... De când am pus ȳedeș amēdoī, n'am cap să mă odihnesc.

Kiulafoglu. — *Mite ego; ma* ȳe se faȳem?... ȳadesu'ȳ mare... stiī?... Un salo pentru mata daca mi'ȳ insala, *ke* o chisa de *capnos* cusuta pentru mine, daca te-oȳ insala *ego* pe mataluți... *Lipon*, fiind che mune nadazduesco a me faȳe ispravnicos, *elpizo* se castigo tot odata si chisaoa pentru *sohpeti*.

Zoița. — (cu bucurie) Dēū, mână te faci ispravnic?

Kiulafoglu. — *Oriste?*

Zoița. — Mână te pun în slujbă?

Kiulafoglu. — *Malista*; de mult alergo, *psihi mu*;

omos imprezurerile nu 'mî-aŭ fostu cu favori... *Ostoson tora ime siguros.*

Zoița. — Cât îmi pare de bine! îmi vine să te sêrut de bucurie.

Kiulafoglu. — (zimbind) Saruta, *matia mu*, saruta.

(Zoița voiesce sêl sêrute; Kiulafoglu o opresce.)

Kiulafoglu. — Ba nu, sirata țe esti; vreî sê'mi daî o sarutare, s'apoî se ȃiçi îadesi?... (riȃend) *Acus* sirata! cum vrea se me insele ca se castize *to sali*... *Ma* si eŭ *palicaris*... nu me prindo asa lesne.

Zoița. — Ha, ha, ha... da fricos maî ești?

Kiulafoglu. — *Ego* sinto comisos Agamemnon Kiulafoglu, si am capo nu *kefali*... țe ȃic eŭ?... nu bostani... A! vreî mata numaî de chit se porȃi salo de ispravniȃesa? *ma* cu asta fel de *tesmecheri* nu me prinȃi pe mine... Veȃi... *Zoi mu*, sint necontentit cu ghindul tot la îadesi, si pentru ca se nu'l uît, am hoterito se ȃic stiŭ! de dimineaȃa *eos tin* seara... *Paradigmatos harin*; chind mi aduȃe fiȃorul dulȃeȃi, eŭ ȃic stiŭ!.. chind me 'ntreaba ȃineva de sint senatos, ȃic stiŭ!.. de'mi ȃiȃe ȃineva: *Arhon* comise, femeea d'tale... stiŭ, fraȃico, si ear' stiŭ!

Zoița. — (în parte) Bine, bine.

Kiulafoglu. — *Ma* se lasemu îadesu de o parte... Ean spune'mî, *psihi mu*, a platito chiriea odailor *monsu de Rosmarinopulos*?

Zoița. — Ba âncă nu.

Kiulafoglu. — ȃe fel nu?... *omos* vadeoa a tre-cut-o de mult, *fos mu*, si eŭ am trebuinȃa acum de parale, pentru ca se me fac ispravnicos maî degraba.

Zoița. — Lasă, frate, că 'ȃi-a plăti; maî îngădue'l puȃintel.

Kiulafoglu. — Pentru *hatiro mataluȃi* țe n'asî faȃe?... daca vreî, zocu *to pîperi*.

(Întră o slugă cu un răvaș.)

Sluga. — Eaca un răvaș pentru d-ta, cucoane Agămemnule.

Zoița. — (luând răvașul) De unde se fie oare?.. na, dragă, deschide'l.

Kiulafoglu. — (întinzând mâna și trăgând'o îute înapoi) Stii... Al sirata! ear' ai vruto se me prinđi, *ma* 'ți-am spus che sint *palicaris*... (Iea răvașul ridând) Se videm čine'mi scrie. (citesce):

«Cu frățască dragoste mă închin d-tale *arhon* Agamemnon!»

«Maî ântêi nu lipsesc a cerceta despre întregimea «fericirei sănătății d-tale, ca aflând că ești după cun
«doresc, nu puțin să se bucure sufletul meu; al doi-
«lea vei ști că, din mila cerescului împărat, și eă sunt
«sănătos; al 3-lea te înștiințez că vin la Iași, că se
«caut pe nepotul meu Iorgu, care 'mă-aă scris că s'aă
«pocăit pentru cele trecute. Decă, în puterea priete-
«șugului nostru, am gând să trag la d-ta în gazdă,
«rămăind al d-tale

«prea plecată și supusă slugă

Enaki Dămian, pitar.»

Zoița. — Pitarău Enachi Dămian?.. cine'i, dragă?

Kiulafoglu. — Un prietinos vechiă a meu, cu care am fuzito peste Pruto, in vremea Turčilor.

Zoița. — Ce fel? ai fugit?.. Par' că 'mă-ai spus că te-ai bătut cu dênșiă la Sculenă?..

Kiulafoglu. — *Malista psihi mu*, m'am batut-o, *ma* de departe... Eă sidemu pe čelalalt mal a Prutuluă chind a sosit urdiea turčesca si recneam «*Elate kakohrononaki diavoli*... *Ela* incoace, daca ve da inima, se ve aretu eu»... *ma* niči unu n'a indrez-nit-o se treca Pruto, che pe toți îi făceam *kes*.

Zoița. — (ridând) Auđi voinic ?

Kiulafoglu. — *Ma* cum socoți ?

Zoița. — Știu că ești din cei care intră 'n doi ca 'n doi-spre-dăce și nu'i pot scoate nici două-dăci și patru.

Kiulafoglu. — Ean lasa saga; *ke* se gatim mai bine conacu pentru pitaris Enachi.

Zoița. — Odaea'i gata, nu te 'ngriji.

Kiulafoglu. — Un lucru numai nu înțelego in ravasul ista... dăce che vine se caute un nepoto a dimisale ce s'a pocaitu... ce nepot ?

Zoița. — Las' că te'i tălmăci cu pitarîu Enachi.

Kiulafoglu. — *Al natos ke monsu de Rosmari-nopulos.*

SCENA VII.

Kiulafoglu, Zoița, Iorgu.

Iorgu. — *Bonjur* cucoană Zoiță; *bonjur* cucoane Agamemnon; de mult nu am avut norocire să vé věd.

Kiulafoglu. — *Kalimera sas monsu* de Rosmarinoviči.

Iorgu. — Îmi pare curios să ne întêlnim așa de rar, mai ales că șidem tot într'o casă.

Kiulafoglu. — *Neski*; *ma* ce face cocona d-tale; senatosa'i ? ..

Iorgu. — (în parte) Ducă-s'ar pe pustiî ! (tare) Îi cam zaifa, drăguța !

Zoița. — Zaifă ? .. ce are ?

Iorgu. — Aă răgușit.

Kiulafoglu. — *A ! poli me kakofeni !* .. Par' ca esti gata se esi ? .. unde te duçi ?

Iorgu. — Mă duc să ție o lojie pe desară la teatru național.

Kiulafoglu. — Ha, ha, ha... la teatro moldovenescol!.. Nu 'ți e mila se dai părăle de zeaba, ca se veđi niste baetți care nu știu niçi se vorbesca macar... si se ascultți niste piese ca vai de ele?

Iorgu. — Dac'ar giudeca toți ca d-ta, domnule, apoi teatrul național nu s'ar putea întemeea nici odată în țară; dar', slavă Domnului! sînt persoane care știu sē prețuească greutățile unei scene începătoare ca a noastră; care nu se rușinează de a merge sē vadē piese naționale, și care în sfērșit ertând greșelele actorilor, îi încuragează și le dă agiutorul cuviincios... Acele persoane sînt vrednice de toată lauda, și teatrul național le va fi tot de-auna recunoscător.

Kiulafoglu. — Știu che eū nu am curazi ca se mergo se casco patru țeasuri pentru hatirul patriotismosului.

Iorgu. — Cāt pentru d-ta, domnule, teatrul național te lasă 'n pace sē faci ce 'ți-a plăcea; cu astă condiție însă, ca și d-ta sē'i dai pace ca sē'si urmeze cariera, cum poate, și sē nu'l critică cu ochii închiși.

Zoița. — (trecēnd între amēndoi) Lăsați, vē rog, vorba teatrului, că ear' o sē 'ncepeți a vē sfădi.

Kiulafoglu. — Bine diçi, *psihi mu. Lipon, monsu* Rosmarinoviçi, ma inchino cu plecațune... ma duc si eū se ma imbraco. *Ela Zoița mu.* (ese prin stînga.)

(Iorgu se face că ese pe ușa din fund; și cānd vede că Kiulafoglu a eșit, se întoarce iute pe scenă și opresce pe Zoița.)

SCENA VIII.

Iorgu, Zoița.

Iorgu. — Slavă Domnului! că mē gădesc în sfērșit singur cu d-ta, cucoană Zoiță...

Zoița. — (voind să easă, în parte) Degrabă 'ți-a fi? . .

Iorgu. — Nu fugi ângerașule! . . nu mă lipsi de fericirea ce simt a te videa și a'ți spune cât te iubesc.

Zoița. — Domnule . . .

Iorgu. — Ah! . . când ai ști câte pătimesc în suflatul meu din ceasul cum te-am zărit! Ți și noapte te visez cu ochii deschiși, și nu pot nică să mănânc, nică să beă, nică să trag cîubuc.

Zoița. — Vai de mine! . . vorbește mai încet că te-aude bărbatu meu.

Iorgu. — Te iubesc mai pre sus de cât cum iubește un giudecător aurul! . . Pune'ți dar în gând cât te iubesc! . .

Zoița. — Adevărat grăești? . .

Iorgu. — Să n'am parte de bărbatu-tău, dacă 'ți spun minciună . . . Zoița . . . Zoița!

Kiulafoglu. — (strigând din culise) Zoița . . . Zoița.

Zoița. — (luă Iorgu) Fugi, că vine.

Iorgu. — (voind să fugă) M'am dus.

Zoița. — (în parte) Îmă vine-o idee. (luă Iorgu, oprindu'l) Nu pe-acolo.

Iorgu. — Da pe unde?

Zoița. — Ascunde-te aici în ceasornic, pîn' ce-oă depărta pe bărbatu-meă.

Iorgu. — Cum dracu? în ceasornic?

Zoița. — Dacă mă iubești!

Iorgu. — Te iubesc; dar' ce are-a face dragostea mea cu ceasornicul?

Kiulafoglu. — (asemene) Zoița . . . Zoița.

Zoița. — Întră degrabă că 'ți-oă tălmăci eă mai pe urmă . . .

Iorgu. — Da nu se poate, soro . . .

Zoița. — Ți'ă frică poate?

Iorgu. — Frică? . . ha, ha, ha! Nu cunoști pe Iorgu.

Zoița. — Eî; apoi ce te mai oprește?

Iorgu. — Ți d'intîi că mă iubești, ș'apoi întru și în tartar.

Zoița. — (deschișend ornicul) Te iubesc.

Iorgu. — Încă odata... (întră în ornic.)

Zoița. — Te iubesc. (în parte) Am câștigat rēmașagul.

(Agamemnon întră și vede pe Zoița închișend ușa ornicului.)

SCENA IX.

Kiulafoglu, Zoița.

Kiulafoglu. — Zoița, te strigo de un țeaso... *ma* țe făceaî la țeasornico?

Zoița. — Nu făceam nimică.

Kiulafoglu. — (în parte) S'a tulburato... (tare) Cu ține eraî aice?

Zoița. — Cu nimine.

Kiulafoglu. — (în parte) Negresit, a ascunso pe țineva *is to* țeasornico... *mesa*. (tare) Zoița! .. Zoița, *ki-takse* drept la ochi a mele.

(Zoița coboară ochiî.)

Kiulafoglu. — (mâniindu-se) *Pes mu* dreptu, ține 'î in *orologhion*?

Zoița. — Da cine vreî sē fie?... nu'î nime.

Kiulafoglu. — Nime? sirata țe esti! .. vreî si tu se me façi de mascara! Nu auđi che a statuto țeasornico?

(Iorgu imitează cu limba baterea ornicului.)

Zoița. — Ce fel s'aũ oprit? n'auđi că merge?

Kiulafoglu. — Merze?... *ma* de țe merze asa iute?

(Iorgu imitează mai rar.)

Zoița. — Se vede că'îi țiue urechile.

Kiulafoglu. — Ean asculta . . . Acum merze inçet.

(Iorgu imitează iute.)

Kiulafoglu. — Zoița, Zoița, ai ascunso pe çineva acolo . . . Unde 'i cheia?

Zoița. — Nu 'i la mine.

Kiulafoglu. — (mânios) Da'mi cheia, che m'am aprinso ca un zaratico.

Zoița. — (dându'i cheia) Dacă nu mă creði, poftim cheia . . . deschide și veði . . . (Kiulafoglu Iea cheia) Îadeși! am câștigat rêmășagul.

Kiulafoglu. — (scăpând cheia jos) *Karnaksi!* m'ai insalato! (se bate cu pumnii peste cap) Na, na bostani fără *kefali!* se perdo eũ remasagul! eũ cari mi sinto *palicaris!* Ah, Zoița *mu!* îți çero ertaçune in zenunchi, pentru che am prepuso nevinovația ta, sirata çe esti!

Zoița. — Mai bine hai s'e'mi cumperî șalul.

Kiulafoglu. — Haide *psihi mu* . . . haide. (în parte) *Tin batzirisa hiotiki.*

(es amêndoï prin fund.)

SCENA X.

Iorgu, (deschidênd ferestuica dulapuluï.)

Ai vêdut diavolul de Zoița cum 'și-o bătut gïoc de bărbătu-sëu și de mine!.. și toate aceste pentru ce?.. pentru un șal!.. Apoi, pas de nu çi că interesul poartă fesul . . . Uii mă înnêduș aici . . . m'am săturat de ceasornicărie . . . Cum dracul s'e es? (sgâlție ușa) Ușa 'i închisă cu cheia pe din afară . . . Ar avea haz s'e mă lase ca s'e mă svêntez aici!.. ba mai pucuros ași fi s'e mănânc *mere acre*, de cât . . . Par' e'aũ întrat cineva 'n casă . . . la loc Iorgule. (închide ferestuica.)

SCENA XI.

Damiean, (întră prin fund.)

Măi, măi, măi!... ce casă pustie! Nică că ași întâlni vr'un suflet botezat!.. În sfârșit, eată-mă's în Iași!.. Nepotul meu 'mă-au scris că s'au pocăit, berban-tul!.. Auzi d-ta, se fugă din târgul nostru la Iași, cu cine?... cu Rosmarinoviceoaea!.. ce blăstemat!.. Da ce dracul!.. n'a să vie nimine astăzi să'mi spuie dacă comisul Agamemnon îi acasă?... Ei, Toader, Nastasă, Kirilă.

Iorgu. — (deschidând ferestuica, în parte) Par' c'am auzit un glas de rudă.

Damiean. — Vasile, Gavril, Prikoki!.. Tufă, pus-tii... ca când au trecut Turcii.

Iorgu. — (asemene) Săracul de mine! moșu-meu!.. de m'a găsi aici, sunt prăpădit... Numai de nu 'm'iar veni să strănute. (strănută.)

Damiean. — Dec! cine strănută 'n dulap?

(Iorgu măi strănută.)

Damiean. — Ce să fie?... Ean să videm. (voiesce să deschidă dulapul) Îi închis cu cheia... Hei! cine'î acolo?

(Iorgu face ca cucoșii.)

Damiean. — Ean auzi'l acu... îmi cântă ca cu-coșii... Spune, măi... cine 'î acolo?

(Iorgu face ca mătyle.)

Damiean. — Știi că are haz?... Poate că 'î vr'un ceasornic cu mojiacă... Tocmai... ha... ha... ha!.. Răposatul dascalul İeni, Dumneșeu să 'l erte! avea unul care cânta ca cucul.

(Iorgu face ca cucul.)

Damiean. — Măi!.. da aista'î cu mai multe meș-teșuguri... Când ași găsi cheia, ca să ved cum

dracu 'î lucrat în lăuntru. (găsind cheia jos) Eaca o chee; oare nu cumva 'î de la ceasornic? (deschide) Pieî drace!.. Iorgu!.. în ceasornic!.. Ce faci aici, tîlhariule?

Iorgu. — Mă... mă primblu, moșule.

Damiean. — Așa mi te-ai pocăit, blăstematule? Te ascunđi prin dulapurile oamenilor, și cântî ca cucosiî, și mîorlăești ca mătîle, pentru ca s'î bați gîoc de mine?

Iorgu. — Moșule...

Damiean. — Să mă facă să cred că 'î ceasornic cu mojică! A! hoțule, mă faci de mă scol de-acasă, eî om bîtrân, și vin la Iași pentru tine! și tu în loc să te arătî înaintea mea blând și supus, te-apuci s'î cântî cucul? Las' că te-oî învîța eî... Socoți că te-oî face clironomul meî? Pune'ți poșta 'n cuiî, dragă... Î cânta tu mult ca cucosiî, și 'î mîorlăi ca mătîle, pîn' ce 'î videa o para de la mine.

Iorgu. — Moșule, ascultă-mă și pe mine...

Damiean. — Lipsești d'înaintea mea... Auđi înpușcă 'n lună așa! îl trimet în țara nemțască ca să se facă om de treabă, și el învață acolo a'și urî pămîntul unde s'a născut.

Iorgu. — Nu'î adevărat... nu'î adevărat... Eî îmi îubesc Patriea mai mult de cât d-voastră, pentru că știî cum s'o îubesc.

Damiean. — Așa! vrea să ăică, spun și minciunî?... Atâta 'mî-aî mai rămas, ca să mă faci și minciunos. Trage'mî înalte ș'o bătaie, ca să se mîntue comedia... Mă mir ce mă oprește de nu'ți sfărm capul.

Iorgu. — Moșule, ești aspru cu mine... N'am meritat să mă tratezi astfel.

Damiean. — 'Ţi-oî da un *tartat* acuși de nu 'l-îl putea duce.

SCENA XII.

Damiean, Iorgu, Ițic, doi comisari.

Ițic. — (la comisari) Veniți cu mine se'l ridicați.

Iorgu. — (în parte) Eaca și Ițic! ca când dracul 'l-a adus.

Damiean. — Pe cine cauți, găpâne?

Ițic. — Pe chicănaș Rosmarinovică.

Damiean. — Care Rosmarinovică? .. El o murit de mult.

Ițic. — (zărind pe Iorgu) Ba nu; eată'l după d-ta.

Damiean. — Cine? Iorgu?

Ițic. — Dumnelu!

Damiean. — (lu! Iorgu) Vrea să dică 'ți-ai schimbat și numele? .. 'ți-o fost rușine de numele tătâni-tău?

Iorgu. — Nu crede, moșule...

Ițic. — Ba crede, chicone... dic de! Dumnelu! chicon Rosmarinovică mi'ă dator cu 200 de galbeni, și nu vrea se'mi plitească.

Damiean. — Âncă și dator cu 200 de galbeni! Da bine, că'ă bun de dat la Ocnă.

Ițic. — Și dache nu 'mă-a pleti acu îndată... am adus poronchi de la Departament ca se'l ridic cu comisari.

Damiean. — Dar, dar, se'l închideți! bine'ă face.

Ițic. — Plitești, chicon Rosmarinovică, ori nu?

Iorgu. — Moșule... pentru numele lui Dumne!ă, scapă-mă de-o necinste ca asta... nu mă lăsa să mă rîdice... Gândește că'ă sunt nepot...

Damiean. — Tu, nepot mie? Să ferească Dumne!ă! Eă mă numesc Dămiean, ear' nu Rosmarinovică... Du-te de 'ă găsește moși a!ărea.

Iorgu. — Moșule, mă aduci în desnă!ăduire.

Damiean. — Ba la agie, dragă... Du-te la închi-soare, fătul meu; acolo 'i fi mult mai în huzur de cât în dulapul ista, și 'i putea cânta cucul cât 'ți-a plăcea.

Ițic. — Nu plitești?... Gîupâne comisari, umflați'l.

(Comisariî pun mâna pe Iorgu.)

Iorgu. — Pîei, tîrtane, că te rup bucăți.

Ițic. — (fugînd de-o parte) *Ghevalt!*... nu lesați.

Iorgu. — (cîtră comisari) Nu vîe apropieti, guleratiilor, că vîe sdrobesc săbiile de cap.

(Comisariî volesc să'l ducă; Iorgu se sbucîumă.)

Damiean. — Nu te da *monsîu* baron... Nu te da... odată... să te vîd... vîrtos.

Iorgu. — Să dai samă, moșule, de nenorocirile ce s'or întîmpla.

Damiean. — Auđiți, domnișorilor, vi'l dau în samă...

SCENA XIII.

Ceî de'nainte, Gahița, Zoița, Kiulafoglu.

Toți. — Ce vuet? ce este?

Damiean. — *Monsîu* baron Rosmarinovicî se duce la agie... ha, ha, ha.

Toți. — La agie!

Gahița. — La agie!.. Ah! (leșină.)

Damiean. — Vrea să cerce dacă temnițele din Iași sînt ca cele din Sadagura.

(Comisariî duc pe Iorgu.)

Kiulafoglu. — *Arhon* pitaris!

Damiean. — *Arhon* comis!

(Se îmbrăcișează amîndoi.)

Zoița. — (în parte) Sîrmanul Iorgu!

(Cortina cade.)

ACTUL III.

Actul se petrece la moșia lui Gângu.

Teatrul reprezintă o piață de sat ; în stânga o crâșmă cu laiți d'inainte ; doi stâlpi mari de lemn pentru esercițiile acrobatice ale lui Kleine Schwabe ; în dreapta un scrânciob, în fund satul.

SCENA I.

Țerani și țerance (jucând hora)

Eată hora se pornesce
Sub stejar la rădăcină ;
Eată hora se 'nvêrtesce,
Vină, puțco vină.

'Mă-am pus floră la pălărie,
'Mă-am pus floră, 'mă-am pus mărgele ;
Să cață vesel cu mândrie,
Puțcuțo, la ele.

Sânt sătul de biruri grele
Și de plug și de lopată,
De cîocoș, de zapcile
Și de sapă lată.

Dață copiă în'tro lovire,
Să vuească 'n fund pămîntul ;
Lumea 'ntrégă să se mire
Și Dumneșeu sântul !

SCENA II.

Ceă de'nainte, Iorgu.

(Iorgu intră prin dreapta în costum de vrăjitor, țerani și spărieși fug în crâșmă, strigând : Eaca dracu, mă ! eaca dracu.)

Iorgu. — (către țerani) Nu fugiți, oameni buni, că doar'

nu 's Scharaothil!.. Când vrea dracul să muncească oamenii, el se face gîudecător său ispravnic... Aă fugit!.. s'ău dus!.. Aă fug toți cei ce mă 'ntînescă. Eată-mă's în sfîrșit și șarlatan... De patru luni de ăile alerg acum din sat în sat, și daă reprezentații acrobatice... Eă, Iorgu Dămian!.. Și ce dracul era să fac? Când m'ău găsit moșul meu în blăstematul cel de ceasornic, și când m'ău dat pe mîna comisarilor, era să 'nebunesc; însă m'am smucit voînicește din ghîarele ce mă prinsesă de gât; 'mă-am luat călcăile de-a umere, și m'am dus, m'am dus, m'am dus pîn' ce m'am văduț departe de capitalie, și de Ițic, și de agie, și mai ales de stahiea cea de Gahiță. Atunci am intrat într'o crăsmă ca să mă odihnesc!.. Când în crăsmă, ce să văd?... pe *herr von Kleine Schwabe*!.. un neamț ce cunoscusem la Sadagura, și care se ducea la Iași ca să deă reprezentații gimnastice... De-o dată 'mă trăsneșc prin cap o idee de cele cornorate... Mă apropiă de neamțul meu și 'i ăic: «Măi, șonțule!.. deschide'ți urechile 'n patru la glasul adevărului... Tu te ducă la Iași ca să arăți locuitorilor lui că știi să te daă de-a tumba, și că poți rîdica multe ocă de bere și de fer?... Sărmăne cartoflariule! Nu știi că acolo sînt acrobați care pot să'ți fie profesori în meșteșugul pațașilor!.. Tu poți, de pildă, rîdica 50 sau 80 de ocă de fer; ear' acolo sînt voînici care umă stări întregi! Tu știi să te daă peste cap; ear' acolo sînt pațași care știu a să da, nu numai ei însuși de-a tumba, dar' a da și pe alții peste cap!.. Nu'ți cerca norocul în Iași, nefericitule șonț! că 'i muri de foame... Vin' mai bine cu mine, și haădeți amăndoă să facem o asociație pentru ca să speculăm nevinovăția provincialilor... Tu te 'i face că 'mă ești rob, și eă te-oă arăta peste tot locul, ca pe-un sěl-

batic din America... Îi videa cât de bine 'i fi priimit sub numele de sêlbatic, într'o epohă ca aceasta mai ales, unde oamenii civilizați sînt socotiți de nebuni!» Neamțul meu se uita la mine ca o broască la soare, și în sfêrșit aș priimit... De-atunci, slavă Domnului, ne curge bine laptele 'n păsă!... Nu 'i sat unde să nu câștigăm câte 50 de ouă și câte 10 puî de găină... Sê trăească șarlatanismul!... El și aurul sînt domnitorii veacului! Cine știe dacă prin agiutorul lui, nu voî agîunge un om însemnat?... Poate sê mă fac vr'un prinț... de Sadagura... (vêzênd pe Kleine Schwabe) Eaca și *baron von Kleine Schwabe*!... Bre... posomorît îi!

SCENA III.

Iorgu, Șvabe (între prin dreapta foarte posomorît).

Iorgu. — Ce ai, măi neamțule, de 'ți-ai sbêrcit sprincenile?

Șvabe. — Am superar la inima (oftează).

Iorgu. — Nu cumva te-aș înecat vr'o cartoflă?... Trage o stacană de bere, că 'ți-a trece.

Șvabe. — *O! niks Erdäpfel!*... 'Mî-am adus aminte de un madam ce am iubit la Cernoviez!

Iorgu. — Ce era? spălătoriță sau bucătăriță?

Șvabe. — *Terteifel!* spălătoriț!... *Nein*... un madam de la *Moldau*.

Iorgu. — Ce spuî, șonțule?... De la noi?... Cum o chiema?

Șvabe. — *Gahizen!*

Iorgu. — Gahița Rosmarinovicî poate?

Șvabe. — *Mein Got!*... o cunoști?

Iorgu. — (în parte) Ha, ha, ha... Aista 'î graful cel vestit despre care 'mî rodea urechile cucoana Gahița? ha, ha, ha...

Șvabe. — (mânios) Ce riđi, domnule? *Ih bien baron...*

Iorgu. — Nu te bosumfla, șonțule... Ean spune-mî: Gahița te iubea?

Șvabe. — *O ia!*.. și eă pe dêns o iubeam mai mult de chit cel mai bun *bier in Oestereich.*

Iorgu. — (în parte) Îmî vine o idee... (tare) Măi, neamțule, ce-ăi dîce dacă te-ășî însura cu Gahița?

Șvabe. — *Vai mir!* te-ășî învêța ciubotăriea.

Iorgu. — Ține-o pentru tine... Și du-te-acum de te gâtește ca să începem reprezentația!.. Mai pe urmă îți făgăduesc să te pun la cale.

Șvabe. — *O! ich danken!* (ese prin drépta.)

SCENA IV.

Iorgu. — Auđit-ăi gust din partea Gahiței? Să se drăgostească... cu cine? cu șvabul meă!.. Mă mi-ram eă de ce 'î era așa de dragă țara nemțască?.. Ar avea haz să 'î însor... Dar... cu chipul acesta scap pentru tot de-a una de Gahița, cu toate c'am numit-o ânger *tutelaire*... Să te ferească Dumnezeu de ângerî, când se îndrăcesc de 'îi staă năpaste!..

SCENA V.

Iorgu, țeranîi (eșînd din cârșmă.)

Iorgu. — Veniți oamenii bunî... nu vă temeți... veniți mai aproape, că doar' nu 's privighitor... și

eŭ sŭnt om pămêntean ca ŝi voŭ!... Auđit-aŝi de vestitul *Cocus Mocus imperator* ce-aŭ sosit acum din America, aducênd cu dênsul un om sêlbatic?

Țeraniŭ. — Ba nu, ȝiupâne.

Iorgu. — Eŭ sŭnt acel vestit vrăjitor!.. ŝi ŝtiŭ sê proorocesc tot ce are sê se întâmple peste douê sute de anŭ.

Țeraniŭ. — Eân auđi poznă ŝi minune!

Iorgu. — Dacă vreŝi, vê pot spune la fie-care ce-o sê pătașcă pênă mânŭ... dar' fiind-că nu vreŝi, apoi v'oŭ arêta omul cel sêlbatic care mănâncă foc ŝi bea smoală clocotită... Haŭ, duceŝi-vê de daŝi de ŝtire stăpânŭlor voștri ŝi tuturor boŭerilor vecinŭ, ca să alerge degrabă aici, sê vadă minunea minunŭlor! (In parte) Mincŭna mincŭnŭlor.

(Căŝi-va țeranŭ es.)

Iorgu. — Nu uŭtaŝi însă a le spune ca sê aducê svaŝihŭ fără bortă ŝi galbinŭ netăieŝi, pentru ca sê cerce ei însușŭ cu ce plăcere sêlbaticul mănâncă banŭ... Eŭ mê duc sê mê ȝătesc; dar' vê înștiințêz sê nu căscaŝi gura prea tare de mirare, pentru că sêlbaticul are patimă pe ȝurŭ căscate.

(Ese prin stânga).

SCENA VI.

Căŝi-va țeranŭ ŝi țerance.

Un țeran. — Aŝi auđit, măŭ?... ȝice că bea smoală?

Alt țeran. — Mări, las' măŭ Ioane, nu măŭ crede... Mincŭna nemțască, ca ŝi cea boŭerească, trece 'n țara ungurească... ŝtiŭ vorba ceea...

Cel d'intâi. — Ba dău, măi ştii ce?.. Nemţii iştiea sânt cu dracu...

Cel d'al doilea. — Poate de-acea îi şi ie dracu pên' în sfârşit!..

SCENA VII.

Ţeranii toţi, Gângu, Damiean, prietenî

(Întră toţi prin stânga.)

Damiean. — Ce diceşti, măi proştilor, de *Cocus Mocus* şi de sêlbatic?.. unde 'î? sê 'l vêd şi eũ cum mănâncă foc şi bea smoală clocotită?.. auđi poznă, măi Gângule?

Gângu. — Cine? Elenuţa?.. sêrmana!.. toată ăiaua plânge de când aũ aflat că 'şi-aũ perdut pe Iorgu, logodnicul ei.

Damiean. — Nu 'mă măi pomeni de el, că mă supăr.

Gângu. — Eĩ; da şi tu te-ai arătat prea aspru... ce dracu!.. Iorgu 'î tẽnêr şi trebue sê 'î ertăm dacă 'î sburdă inima.. Adă'ţi aminte ce făceam noi când eram de vîrsta lui... când beam vutca în fesuri şi 'n papuciĩ cucoanelor...

Damiean. — Foarte bine; dar' pentru ce sê mă 'nşele?.. de ce sê 'şi lepede numele tătâni-sêũ?.. de ce sê facê datorii ca un boier mare?.. Auđi!.. *monsîu* Rosmarinovicĩ şi nu Dămiean!.. asta, frate, nu 'î-oĩũ erta-o nicĩ o dată... Cine se ruşinează de numele tătâni-sêũ, nu merită sê fie nicĩ om!.. De-aceea 'l-am lăsat şi eũ pe mânilor comisariilor... doar' i s'a măi linişti sângele şedênd câtă-va vreme la răcoare.

Găngu. — Auđ? .. să se 'npu te? .. mai  ti  ce? .. Ea! .. se poate... Tinerilor de astăđi nu le prea suflă 'n borș...

Damiean. — Ce vorbe ti, surdule, de  mpu cat? .. El! .. Iorgu! .. Ba s  ferească Dumneđ ! .. Auđi? .. Gugulea mo ului! .. să'l ferească Dumneđ !

(Se preumblă turburat.)

Un  eran. — Cucoane Enaki, s'aude o po t .

Damiean. — Cine să fie?

Ki lafoglu, — ( n culise) *Ma staso Zoița, psihi mu,* se vino si e ,  e fuzi asa  ute? ca o capri a?

Damiean. —    comisul Agamemnon...

SCENA VIII.

Căi de'nainte, Zoița, Ki lafoglu (urmărit de un slujitor
ce '   ine cîubucul.)

Ki lafoglu. — E! *natos* si veru Enaki! *Ma* cum de te intilnesc  a e?

Damiean. — Da d-ta, *arhon* comise, de unde  i p n  unde? .. Eaca  i cucoana Zoița! .. S rut m nile, cucoană Zoi  .

Ki lafoglu. — *Ego* s nto ispravnicos *telos panton!* .. cu mila lu  Dimneđ  m'am facuto ispravnicos la  inutul a esta; *ke* acum vin de la Iasi ca se mi su  pe scauno ispravni e ! .. Am munit tatareste... Adeca chind  ic tatareste, *e i* vine vorba, *dioti* cai  de po ta nu mergo ni i ca vintul, ni i ca ghindul, *ma* ca... nu sti   e... De iaba suruzi ... *dos tu ke dos tu* cu harapnico! dim ilor din pas nu ese... din pri ina *ke* nu sti  care filosofos a  iso: in et mer i, mai

departe azunzi!.. Se vede che așel filosofos nu se facuse nișl o data ispravnicos... ha, ha, ha!.. *Ma* se nu spuneți, ma rogo, che am rîso de poște, pen-
ntru che ma cam temo de chihai...

Damiean. — N'aî frică, *arhon* comise... La noi ce întră pe-o ureche, ese pe alta.

Kiulafoglu. — Nu de alta, *file*, *ma* fiind che sinto ispravnicos... înțalezi?... Chind nu eram in sluzba, avem tota voe se racnesco... si racnem chit septe, *dioti* eram patriotis. *Patrida* frate!.. alt cuvint nu 'mî esa din gura... *omos tora*... înțalezi!

Damiean. — Da cum nu?... lupul când vrea să se apropie de turmă, latră ca câniî pîn' ce prinde oașea.

Kiulafoglu. — Sss!.. *sas parakalo*, frate... nu veđi che sinto ispravnicos?... *ma* se lasemo asta... Spune'mî unde ma gasesco, si cum se face de te intilnesco aiși lingă poșta, in mizloco drumuluî?

Damiean. — Aicî sîntem la moșia luî Gîngu, unde am venit de vr'o două ȝile ca să sêrbăm ȝiua Marghîolișîi.

Kiulafoglu. — *Pios*?... Ghingos?

Damiean. — Nu 'l cunoști?... Eată 'l.

Kiulafoglu. — (cu un aer de protecție) A! *Arhon* Ghingos, mi pare bine, mi pare bine...

Gîngu. — Câte fâlcî?... numaî patru sute.

Kiulafoglu. — (luî Damiean, încet) Se vede che are po-dagra la urechi, *arhon* Ghingos? (ride.)

Damiean. — Norocire pentru dînsul că n'aude toate dobitociile ce ȝic uniî și alțiî.

Zoița. — Frate, d-ta stai la vorbă și bîata cu-coana Gahiță ne-așteaptă 'n trăsură.

Kiulafoglu. — Las'o se astepte.

Damiean. — Ce ȝici, cucoană Zoița?... Gahița'y cu dumneavoastră?

Kiulafoglu. — *Neski*, frațico . . . *I* cocona Gahița ne-a rugato, chind ne-am pornito de la Iasi, ca s'o luam cu noi, *ke* s'o aduțem inapoî la casa dimisale . . . *Ma* țe nebuna *kira*! . . . *A!* . . . *me sinhorese* . . . uita-sem che 'ți este nepoțica . . . ha, ha, ha . . .

Damiean. — Lasă șaga, *arhon* comise, că mă supăr.

Kiulafoglu. — Țe berbanto! Se ne insale, si pe Zoița, si pe mine, si pe d-ta, si pe toți! . . . *Ti puskis!* *Ma pes mu*, țe ai mai facuto cu el? . . . 'l-ai scoso de la adzie? . . .

Damiean. — Ba nicî n'am gândit.

(Se aude în culisa dreaptă trimbițe și o dobă)

Kiulafoglu. — Țe este asta? nu vine oare vre-o urdie de Turci?

Damiean. — Nu te teme . . . Se vede că tot îți aducî aminte de la Sculenî?

Kiulafoglu. — *Katergari!* . . . ha, ha, ha.

SCENA IX.

Ceț de'nainte, Iorgu și Șvabe (între prin dreapta întovărășiți de doi oameni îmbrăcați ca șarlatani, din care unul sună din trimbiță și cel-l-alt d'intr'o dobă. Schwabe este în costum de acrobat.)

Iorgu. — (în parte) Valeu? . . . moșu-meu aici! . . . am pățit-o . . .

Kiulafoglu. — Țe *kabazliki* asta, *arhon* Enaki?

Damiean. — Așteaptă că 'î videa. (luî Iorgu) Domnule, am auzit că vrei să ne-arăți niște lucruri de pe ceea lume.

Iorgu. — (în parte) Nu mă cunoaște . . . curaj! (tare) Oamenî bunî! (în parte) Ce dracu! par' că 'și-au dat cuvânt cu toți . . . Eaca și Gângu, și Kiulafoglu, și

Zoița... numai Gahița lipsește, din norocire. (tare) Creștinii blagosloviți!..

Damiean. — (în parte) Curios glas!

Iorgu. — (suindu-se pe o laiță) Oamenii buni! boierii, țărani, țigani, jidani!.. Gătiți-vă urechile și ochii, că o s'auziți și se vedeți lucruri care n'au vădut neam de neamul vostru!.. Eu sunt vestitul *Cocus Mocus imperator*, care am încungîurat pămîntul ș'am trecut peste nouă mări și peste nouă țări.

Damiean. — Chîr ca Făt-frumos din poveste.

Iorgu. — Tocmai!.. Eu știu toate descîntecele de dragoste și de diochet, și pot prooroci viitorul!.. Am descîntat în Iași și în București câte-va cucoane de sluțenie, și le-au trecut... Am descîntat de dragoste unei babe de 60 de ani, și peste 5 minute au vădut viind pe iubitul ei călare pe prăjină... prăjina însă era de aur!.. Am descîntat câți-va patrioți de tîlhărășug... (în parte) și tot tîlharii au rămas!..

Kiulafoglu. — Bre, bre, bre! ce mora stricata!

Damiean. — Auzi, măi Gângule?

Gângu. — Ce se fie, franțuz?.. ba 'i neamț.

Iorgu. — Am descîntat...

Damiean. — N'auzi, domnule, nu știi să descînți și de lehăit?

Iorgu. — Am descîntat și de lehăit pe oare-cine care poartă minciună prin casele oamenilor, răstălmăcind toate lucrurile în rău, și 'i-au crescut 70 de pușchinețe pe limbă. Dar' toate aceste nu 's nimică, oameni buni!.. știința mea cea mare stă în proorocii.

Damiean. — Lasă, domnule, proorociile mai pe urmă... Arată-ne acu ce-ai să ne-arăți... Nu ne trece vremea cu vorbe.

Iorgu. — Foarte bine. (arătînd pe Schwabe) Vă arăt acum un om sălbatic din codrii Americii, care-au ve-

nit în not prin Ocean pîn' în Europa . . . El îi ficiorul împăratului Ghildiririm Kleaf-kleaf! ș'aă fugit din palatul tătâni-său, pentru ca să vie să facă voiajuri prin Moldova . . . fiind că auăise că 'i o țară foarte poznașă . . . adică, o țară unde se fac multe pozne . . . Acest tînăr și interesant străin are o mare procop-sală, căci auă fost crescut în Academia Azbucovniăă, unde p'ntre multe altele auă învătăat a să da de-a tumba, a să acăța pe frânghiă, și a rîdica mii de ocă de fer în mână . . .

Damiean. — Frumoasă poveste, dar' mare min-cîună!

Iorgu. — El se hrănește numai cu jărat, și bea numai smoală clocotită! . . . În țara lui doctoriă auă hotărît că acest soă de hrană prelungește vieăa, și că înputernicește vinele întocmai ca apa răce. Eată, spre pildă, tînărul Ghildiririm Kleaf-kleaf! . . . el auă dobîndit o putere atăt de mare . . . în cât acum poate se îee turnul Trisfetitilor în spinare, și să fugă cu el pîn' la Hîrlău . . .

Damiean. — Își bate gîoc de noi șonțul! (tare) Ean așteaptă, domnule. . . De vreme ce dăci că sêlbaticul mănâncă foc . . . să 'l videm și noi. . . (cătără un țeran) Dute, măi, în crășmă de adă un tăciune aprins.

Iorgu. — (în parte) Auă pătit-o neamțul! . . . (tare) Îi de prisos să măi aducă foc, pentru că sêlbaticul îi sătul . . . Ți'i foame Americanule?

Șvabe. — *Ia.*

Iorgu. — Auăiți că nu? . . . nu 'i e foame. Ți'i sete?

Șvabe. — *O ia.*

Iorgu. — Nicăi sete.

Damiean. — Ean sê'ți spun, măi neamțule . . . după cât înțeleg, tu vreă să ne 'nșeli . . . Oră începe comedia, și lasă vorba, oră îi trag o bătaie de cele sfinte.

Iorgu. — (În parte) Ar avca haz să ție un *kaftan* ...
tare) De vreme ce 'i treaba pe cîomag... apoi încep
îndată. (cătră trimbițaș și toboșer) Cîntați uvertura.

(Trimbițașul și doboșorul sun din instrumentele lor.)

Damiean. — Destul, că ne-ați asurdit.

Iorgu. — Se vede că nu vă plac concerturile?..
fie!.. tăceți, măi. Acum înalta nobleță și onorabilul
public sînt poștiți a ședea, căci comedia are să în-
ceapă... Vestite Ghildiririm Kleaf-kleaf!.. *ein, zwei,*
drei... marș...

(Schwabe face *Brațele de fer*.)

Iorgu. — Vă rog, domnilor, să însămnați puterea
vinelor prin care sêlbaticul se pune în poziție orison-
tală... Această ecserciție se numește *Brațele de fer*,
sau spîndurătoarea... Cine din d-voastră dorește a
se spîndura... este rugat a se grăbi, pentru că o să
trecem la *Rotirea de moarte*.

Damiean. — Ce dîci, măi Gîngule?... ai gust să
te spînduri?

Gîngu. — Ean nu vorbi de-aeste, măi Enaki...
Fă'ți cruce măi bine.

(Schwabe face *Rotirea de moarte*.)

Iorgu. — Eata *Rotirea de moarte*!.. Această ec-
serciție primejdioasă aū atras laudele tuturor capita-
liilor din lume, (În parte) pe unde n'am trecut!.. Bravo,
bravo americanule!.. Domnilor, vă poftesc să bateți
în palme. (toși bat în palme)

(Schwabe face *Piciorul de fer*.)

Iorgu. — Ecserciția aceasta este numită *Piciorul*
de fer... Toată puterea stă în virful călcăiului...
Vestitul Ghildiririm Kleaf-kleaf va rîdica deosebite
greutăți, precum și un boū de căți-va vițeî... Nu
cumva aveți, domnilor, o asemenea vită la îndemînă?

Kiulafoglu. — Ha, ha, ha... *isos* che socoți, *a-noite*, che purtam zirezi de boi *ist to* buzunari?

Iorgu. — În locul bouluî, dacă vreî, te poate rîdica pe d-ta.

Kiulafoglu. — Du-te *is to diavolo, puski!*

(La finele acestui esercițiu se aude vocea Gahiței.)

Gahița. — (în culise) *Monsîu Agamemnon, monsîu Kiulafoglu.*

Iorgu. — Ce-am auzit? glasul Gahiței!

Damiean. — Îra! Bîata cucoana Gahița! .. ați uîtat-o 'n trăsura... Haideți s'o aducem aici.

(Toți se duc în fund, înaintea Gahiței.)

Iorgu. — (încet lui Schwabe) Aî auzit ceva, neamțule?

Șvabe. — *Ia!*.. am auzit un glas care m'a petruns *in das Herz.*

Iorgu. — Norocul s'apropie de tine, măi șonțule... fugi de te-ascunde.

Șvabe. — *Ich verstehe nicht.*

Iorgu. — Gahița *von Rosmarinovicî* vine aici.

Șvabe. — *Mein Got!*

Iorgu. — Fugi degrabă să nu te vadă, că de te-a cunoaște sîntem prăpădiți.

Șvabe. — (alergînd în crîșmă) *Sapperment! noch ein mahl! .. fort...*

SCENA X.

Ceî de'nainte, Gahița (viind din fund.)

Gahița. — Frumoasă politică... *Monsîu Agamemnon*... Bravo... vă duceți și mă lăsați în mijlocul drumului, de vă aștept un ceas.

Kiulafoglu. — Nu 'î vina nostra *kera mu*... *Ma* a lui *arhon* Enaki, care ne-a ținuto cu de-asila.

Gahița. — (vădând pe pitarul Enachi, coboară ochii) Cuconu Enakî! . .

Damiean. — Nu'ți coborî ochii, dragă cucoană... cele ce-aũ fost s'aũ trecut.

Kiulafoglu. — *Omos* bine che aĩ venit si d-ta, cocona Gahița, ca se vedeĩ omul ațel selbatico, care face o mulțime de *kabazlikia*.

Gahița. — Ce om sêlbatic?

Kiulafoglu. — *Ma pu ine*, bre?

Damiean. — Ba că țeũ, unde 'ĩ?... ce s'o făcut?

Iorgu. — Nu vê îngrijiți de el c'a veni acuși... S'o dus sê'sĩ rêcorească gâtul c'o stacană de smoală.

Kiulafoglu. — *Lipon*, țe mai sidem aice?... *as pame* si noi, se ne recorimo...

Iorgu. — Mai stați că âncă n'am sfêrșit comedia... Acum aũ sê înceapê proorociile... Cine vrea din d-voastră sê 'ĩ spun trecutul și viitorul?... Eũ vestitul! *Cocus Mocus imperator*, am proorocit de mult că are sê vie o vreme unde oameniĩ aũ sê meargê pe brânci, și slavă Domnului!... ađi videm mulți culbeci cu fețe de om. Am proorocit ear' că vênđătoriĩ aũ sê fie schimbati în măgari, și Moldoveniĩ în... jidanĩ!... Am proorocit unuĩ însurățel că femeea luĩ...

Kiulafoglu. — (mânios) Cum îndreznesti *katergari*, se vorbești de surățel *me katigoria*?... Nu stiĩ che si eũ sinto surățelos?

Iorgu. — Ba ești sur cum se cade, nu surățel.

Kiulafoglu. — *Ghidi puski*... Moĩ sluzitori, umfla la dinsu.

Damiean. — Ean lasă'l, *arhon* comise, sê sfêrșască... (luĩ Iorgu) Diceai, domnișorule, că știĩ sê spuĩ toate lucrurile trecute și viitoare?... Spune'mĩ dar mie, unde se găsește acum Iorgu, nepotul meu?

Iorgu. — El se află aici în sat.

Damiean. — Minciună spuî, şonţule, că'î la Iaşi închis la agie... Auđi cum le croeşte!

Iorgu. — Ei; puî r  m  şag c   eu , vestitul *Cocus Mocus imperator*,    i aduc pe Iorgu aici p  n' intr'un şfert de ceas?

Damiean. — De la Iaşi   n 15 minute?.. cale de 5 po   ?

Kiulafoglu. — Cu cai  de po  ta de-acum,   e nu se pote!

Iorgu. —   ns  , dac   m'oi    inea de cuv  nt, d-ta s  'l er    pe Iorgu   i s  '  pl  te    toate datoriile...

Damiean. — Ear' de nu?

Iorgu. — S   m   fac   chis  li   de b  ta  e.

Gahi  . — M   mir, *mon cher arhon* pitar, cum de stai ca un prost de'  ascult  ?.. Nu ve    c   domni  orul vrea s   ne   ee   n r  s cu minunile d-sale?.. D-lu   socoate poate c   nic   unul din noi n'au f  cut vo  ajur  .

Iorgu. — Şti   d'inprotiv  , cucoan   Gahi   , c   d-ta ai fost la Cern  u  .

Gahi  . — Cine '  -o spus-o?

Iorgu. — (apropi  ndu-se de Gahi  ,   ncet) Baronul *von Kleinne Schwabe*.

Gahi  . — *Oh ciel!*   l cuno   ?

Iorgu. — Pe cine nu cunosc eu?

Gahi  . — Oare... nu 'l-ai putea   i pe d  nsul a-duce de la Cern  u  ... tot   n 15 minute?

Iorgu. — Şi mai degrab  , dac   vrei.

Gahi  . — Cum nu? mai v  rtos, te poftesc.

Damiean. — (c  ut  nd la ornic) Domnule, au  trecut   cece minute!..    i mai r  m  n   nc   cinc  ... dac   'n vremea asta n'a veni Iorgu... te strop  esc.

Iorgu. — Bun  tatea d-tale... Sta   pu  in s   'm   fac desc  nticul. (face semne cabalistice cu b   ul) *Cocus Mocus imperator, ein, zvei, drei...* (  n parte) S   vi  , Iorgule, s  

mă scapî de bătaie, că de nu 'î veni, îî rău de pe-lea mea.

Damiean. — Șfertul o trecut... Unde 'î Iorgu, sonțule?

Iorgu. — Acuși trebuie să vie.

Damiean. — Pe dînsul băeți... învęțați'l sę 'și mai batę gîoc de creștinî.

(Toți se răped spre Iorgu.)

Iorgu. — Ho țară! sę 'mî sfêșesc descînticul... *Marș pantalon, ein Cocus, zvei Mocus, drei imperator*... (în parte) Marș și tu Iorgule, că atît îî scăparea ta. (tare) *Marș pantalon*... (fuge îute p' între oameni, de întră în crăsmă și închide ușa după el.)

Damiean. — Nu 'l scăpați, flăcăi; stricați ușa, și mi 'l aduceți aici, ca sę 'î daŭ un pantalon pe spinare.

(Căți-va țeranî se încerc sę deschidę ușa.)

Kiulafoglu. — (furios) Aî vađuto *maskaraliki!* se ne rida un sonți pe toți, si mai ales pe mine care sînto coscoze ispravnicos!.. prindeți'l, moî.

Gahița. — (furioasă) *Infame charlatan!* sę mă facę sę cred că 'mî aduce pe *Kleine Schwabe!*..

Damiean. — (la țeranî) Da ce dracul!... nu puteți da gîos o bîată ușă?... Ean sę 'mî pun eŭ umerile... Măi Gângule, vin' de ne-agîută și tu.

Gângu. — Ce sę faci?... sę dai foc casei?... Da cum, Doamne eartă-mę, sę 'mî arđi crășma.

(Ușa se deschide, și de o dată se înfăcișează Iorgu și *Kleine Schwabe*, schimbați în haîne civile. Iorgu merge de pică în genunchi la moșul sęŭ și *Schwabe* d'înaintea Gahiței.)

Toți. — Ce minune 'î asta?

Damiean. — Iorgu, aici?

Gahița. — *Kleine Schwabe!* oh ciel!

Iorgu. — Aî făgăduit sę mă erți, moșule!..

Șvabe. — *Ah! liebe Gahizen!*

Damiean. — Bre, bre, bre!

Kiulafoglu. — Bre, bre, bre! e boțcarie!

Damiean. — (ridicând pe Iorgu) Par' că nu 'i lucru curat... Da spune'mi, măi băete, cum ai scăpat de la agie?... cum și când ai venit?

Gângu. — Măi Enaki, crede și nu cerceta... Nu vești că găupânu *Mocus* era dracu pe uscat?..

(Toți își fac cruce, icând : pștei drace.)

Kiulafoglu. — *Fevghe satana... Ma e s'a facuto kir Mocus?*

Un țeran. — (aducând costumul vrăjitorului din crâsmă) Eaca, cucoane... numai pșlea 'i-o rămas.

Zoița. — (în parte) Pare-mi-se că nici vrăjitorul nu 'i departe.

Kiulafoglu. — *Na scaso an den itan Skaraoșki!..* Zoița, Zoița... vin' linga mine, si nu te umfla o *diavolos* cornoratos.

Iorgu. — (în parte) Ba că chیار!.. scapă de unul și dă peste altul... (tare) Nu vė măi spărieți de geaba... Măi bine haideți cu toți să sėrbăm iua astă fericită în care un copil nebun aș căștigat ear' ertăciunea și dragostea moșului sėu... (cătră Gângu) Unde mi'i logodnica, cucoane Gângule?

Gângu. — Acasă... caută 'n cărți.

Iorgu. — Prietinelor!.. vė postesc peste trii ile la nunta me cu duduca Marghiolița, fiica sulgeriului Gângu.

Gângu. — Ura!.. strigați ura, măi!

Țerani — Ura!

Gahița. — Tot o dată, domnilor, vė postesc și eu la nunta me cu d-lui baronul *von Kleine Schwabe*.

Gângu. — Îra!

Țerani. — Îra!

Damiean. — Dec! .. da aista de unde-o eșit?

Iorgu. — (încet moșului său) 'Ți-o-îu spune mai pe urmă...

Șvabe. — *Liebe Gahizen! du biest meine lieben!*

Gahița. — *Pour toujours?*

Șvabe. — *Tuşur!*

Iorgu. — (încet Gahiței) Vrea să ȃdică noi sîntem cît de-acum?

Gahița. — (furioasă) *Monstre!*

Gîngu. — Măi, Enaki! .. știi ce? .. De vreme ce Iorgu tîu s'o îndreptat pe calea adevîrului, hai să tragem o horă cu toți!

Damiean. — Mări bine ȃdică, surdule... Unde 's scripcarii? .. Eată'î... Ean ascultați, dancilor... să 'mă cântați o horă de cele bîtrînești, cum le plăcea părinților noștri.

(Scripcarii cînt hora. Damiean, Gîngu, Zoița, prietenii și țeranii se prind la joc.)

Damiean. — Măi, Iorgule! .. da tu nu vii să joci? Tot nu 'ți plac obiceiurile noastre?

Iorgu. — Ba acum îmi sînt dragi... Acum știu să prețuesc bunătățile care ne-aû rămas de la strămoși, și să dee Domnul să le păstrăm tot de-a una, pentru ca să rămînem tot Romîni, și să ne fie dragă țara noastră! .. (se prinde în horă.)

Toți. — Ura! .. să trăească Moldova!

(Toți joc hora, afară de Kiulafoglu care trage cîubuc de o parte, Gahița și Kleine Schwabe joc valțul înpregîlurul horei.)

Cor final.

Sînt Romîn și tot Romîn

Eû în veci voîu să remîn!

Țera noastră să trăească

Și 'n veci steoa să 'î lucească!

(Cortina cade.)

CREDITORII

PERSOANE :

ACTORI :

Alecu Verișanu, actor	D-nul <i>Luchiean.</i>
D-la Aglae, actriță	D-na <i>Masse.</i>
Tachi Jăvrescu	D-nul <i>Greceanu.</i>
Un croitor francez	» <i>Poni.</i>
Un cibotar neamț	» <i>Teodorini.</i>
Un cofetar grec	» <i>Mangirov.</i>
Un zaraf jidov	» <i>Apostol.</i>
Un tutungiū armean	» <i>Handoca.</i>
Un droșcar lipovan	» <i>Ivolschi.</i>
Un fecior.	* * *

CREDITORII

CREDITORII

COMEDIE ÎNTR'UN ACT

Representată pe Teatrul național din Iași, în beneficiul artiștilor români, la anul 1844.

Scena se petrece în Iași

Teatrul reprezintă o odaie cu patru uși: două în fund, din care una duce afară, și alta într'un cabinet; ear' cele-lalte două, în dreapta și 'n stânga. O masă în dreapta, pe care sînt două lumînări stinse, chibrituri și un bust de ipsos; o canape în stânga și o masă între ușile din fund.

SCENA I.

Alecu. — (Țiind o broșură în mână) Bată'l cucu rol, ca greū îî de 'nvățat!.. și pěn' desară trebuie negreșit să 'l știū, c'apoî daū cînstea pe rușine... Desară 'î beneficiul Aglăiței, și glucăm la teatru o tragedie în 5 acte: *Amorul* și *Eroismul*... Eū am rolul cel mai însemnat! rol de împărat înamorat!.. Am să fiū încoronat, cu hlamidă îmbrăcat, și cu sceptru înarmat... numaî de n'așî fi șuerat... Bre! de când învăț

versuri de rost m'am făcut și poet! . . . Încalte de 'mî-ar aduce vr'un folos poezia! de m'ar plăti de creditori . . . de m'ar scăpa de-aceste lighioi înfricoșate ce m'alungă și noapte cu socotelele încărcate! . . . Eă mă mir de ce Dumneșău aă zidit trei dihanii în lume? . . . muștele, țințarii și creditorii! . . . și mă mir încă măi mult, de ce oamenii care-aă aflat chipuri de a se desbăra de muște și de țințari, nu caută vr'un mijloc de-a stărpi și creditorii de pe fața pămîntului. Dac'ași fi un împărat, ași da poroncă se le frigă ochii la toți . . . cu toate că și fără asta ei ne încarcă tot cu ochii închiși . . . Însă apropo de împărat, ean se'mi cerc rolul de pe desară.

(Declamă, cetind în broșură.)

«Ce'mi folosesc vîeața, și tronul, și puterea,
Când, va! în al meu suflet s'a încuibat durerea?
Eă sînt puternic, mare; sînt Domn, sînt Împărat!
Poporele se 'nchină la glasu'mi adorat.
Cu un cuvînt din gură'mi . . . pot se restorn o lume,
Și, amar miel tremur . . . eă, tremur la un nume!
Dar' acel nume gingaș, sânt, dulce, ângeresc,
E a ființei blânde pe care o iubesc!

(Întindînd brațele spre figura cea de ipsos.)

O! tu, necunoscută și mult frumósă flórel
Tu ce trăesci departe de rațele-ardătóre
Care 'ncunună fruntea eroilor slăbiți . . .»

(vorbit) Ce fel? slăbiți? . . . A! slăviți . . . A dracului buche! . . .

«Care 'ncunună fruntea eroilor slăviți;
Pentru o singură rață din ochi'ți mult iubiți,
Pentru o zimbire dulce, ș'o dulce mângăere,
Ași da și tron, și sceptru, și vîeață și putere.
Vină! l'a ta poroncă eă voă se mă supun,
Eă voă pe a ta frunte corónă se depun!»

(Pune chitica lui pe capul bustului.)

SCENA II.

Alecu, Aglae (intrând pe ușa din fund.)

Aglae. — Ha, ha, ha . . . Bravo, bravo ! Desară publicul are să te turtească sub coroane de flori.

Alecu. — Tu ești, Aglăiță ?

Aglae. — Eă și cu mine, pușule . . . Am venit ca să facem o repetiție împreună.

Alecu. — Bine-ai făcut, pentru că desară are să se hotărăască soarta noastră d'inaintea unui public întreg.

Aglae. — Desară aă să ploae coroane și buchetură cu răvașe de amor . . . pline de ah mor !

Alecu. — Ce ăică ? . . . Ți-aă aruncat vr'o dată cineva vr'o declarație în obraz ?

Aglae. — Ți măi bine în ochi, că ș'acum mă doare cel stâng.

Alecu. — Cum ?

Aglae. — Știi, măi dăunăđi, când am găucat comedia cea în trei acte ? . . La sfârșitul piesei publicul m'aă chăemat ; dar când am eșit, de-o dată nu știu cine s'apucă și 'mă trânteste peste ochi coșcoge buchet, care măi că nu m'aă chăorăt.

Alecu. — Vrea poate să ți'l bage în ochi, pentru ca să veđi răvașul ce era în nuntru.

Aglae. — Așa se vede . . . căci în adevăr, în pomenitul buchet era o declarație de amor plină de foc . . . un pîrjol întreg.

Alecu. — Și . . . nu 'ți-aă fript inima ? . .

Aglae. — Ba nicăi măcar nu 'mă-aă pîrlit-o.

Alecu. — Unde 'i răvașul ?

Aglae. — Eată'l. (citesce) «Frumoasă Melpomenă !»

Alecu. — Bre ! știe și Mitologia.

Aglae. — De vreme ce 'i bătrân, cum să nu cu-

noască vechimea ? (citesce) «Frumoasă Melpomenă ! De «când te-am văzut, mă usuc la focul dragostei pentru «mata. Peptul meu s'aŭ prefăcut într'un jăratice ce «mă chinuește peste măsură».

Alecu. — Sărmanul !

Aglae. — «Scapă-mă că mor !.. Sufletul meu ar- «de . . . arde mai avan de cât focul cel mare din Să- «rărie. De vrei să fii pentru mine ca o tulumbă «cerească, eu sunt gata a face toate jertfele . . . toate ! «pentru mata, scumpa mea Afrodită».

Alecu. — Trebuie să fie vr'un pojarnic.

Aglae. — Iscălit : *Take Jăvrescu*. Îl cunoști ?

Alecu. — Ba m'aŭ ferit Dumnedău ! Dar' tu ?

Aglae. — Astăzi când am eșit de la repetiție . . . un soț de provincial, ca de vr'o cincă decă de ani, s'aŭ apropiat de mine și 'mă-aŭ pomenit de buchet și de răvaș.

Alecu. — Tocmai el a fi fost, Jăvrescu.

Aglae. — Tocmai, dar. Pe urmă 'mă-aŭ cerut voe, ca să vie să 'mă facă vizită, și eu 'l-am poftit desară aici ; ha, ha, ha . . .

Alecu. — Cum ? La mine ?

Aglae. — La tine ! 'Î-am spus că șed aici . . . Cum îți pare, să 'l vești desară că vine, în vreme ce noi om fi la teatru ! . . și 'n locul meu să găscă ? . .

Alecu. — Păreții golă ?

Aglae. — Ba nu. (arătând bustul de ipsos) Eată persoana care 'l-a priimi și căriea va putea spune în toată voea jăraticele ce 'i arde inimăoara . . . Dar' ean spune'mă, îți știți rolul pe desară ?

Alecu. — Mai am încă o scenă de repetat . . . scena în care te omor.

Aglae. — Haă s'o repătăm împreună.

Alecu. — Haăde . . . însă n'am pumnar, și nu știu cu ce să te îngiunghiă.

Aglae. — Ține evantaîlul meu.

Alecu. — Dar' coronă ?

Aglae. — Pune capela mea . . . (îi aşează, rîdînd, capela pe cap) Par' că eşti un muţunaki.

Alecu. — (rîdînd) Ar avea haz să mă înfăçoşez aşa desară pe scenă. Pune-te la locul tău şi te fă că eşti nevinovată . . . dacă poţi.

Aglae. — Ce fel, dacă pot ? . . . Nu 'mî spuî că eşti isteţ, să te cred ?

Alecu. — Crede şi nu cerceta.

Alecu, (viind din fund, declamă.)

«Ascultă-mă, copilă ! Un împărat ce ţine
A lumii sôrtă 'n mână . . . acum, tremurînd, vine
Să 'nduplece-al tău suflet, să cêră mila ta !»

Aglae. — (rîdînd) Vrei pomană ? na'ţi un fîfrig.

Alecu. — Ean lasă şaga acu, soro . . .

«Eă te iubesc, copilă. Ah ! nu te 'nspălmînta
D'acest cuvînt, vaî mie ! Numai Dumne-deu pôte
Durerea să măsore şi lacrimile tôte,
Ce simte al meu suflet, ce ochi'mî a vîrsat
De cînd amorul aprîg în sinu'mî a intrat !
Dar ; te iubesc şi sufăr ! Nu te 'ndura copilă . . .
Eşti ânger, şi ca ânger tu trebuî să aî milă.

Aglae.

Glasul slăvireî tale, măreţe Domnitor,
În inima 'mî aduce cutremur şi *fuîor*,

Alecu. — Ce fel ? fuîor ?

Aglae. — Vream să ăic fior . . . Mi s'o încâlcit limba.

«Eă sînt o bîată fată, o tristă orfelină
Crescută prea departe de-a tronuluî lumină,
Sceptrul nu se cuvine să 'ncarce mîna me,
Şi pentru a me frunte corona e prea gre.»

Îe sama să nu 'm i bo    ti capela.

Alecu.

 Tu m  ur esc  pe mine! Ah! altă nu'm i rem ne
De c t să caut m rtea...

Agl e.

Nu te ur esc, st p ne.
E      slăvesc puterea... m  'nchin în prejma ta.
Cad în genunch i  i tremur...

Alecu.

De-a' i vrea a m'asculta,
De-a' i vrea să curm i durerea ce inima 'm i apasă,
M'a   face e  supusul  i tu  mp r teas ;
Lumea, întréga lume, c nd e  te-a   ar ta,
U mit , la pic oare'    ngenunchet -ar sta.
Tac   ns ?.. O idee în minte-acum  m  vine...
Or  tu  ubesc  pe altul, or  m  ur esc  pe mine!

Agl e (cu spaîmă.)

Nu te ur esc, st p ne...

Alecu.

Pe altul dar'  ubesc ?
A!  n eleg acum de ce tu nu primesc 
Nici sceptru, nici coronă... A! sceptrul  i se pare
Prea gre ,  i pentru tine corona me prea mare?
Dar' sci , nenorocito! că pot cu un cuv nt
Să fac, de vi  să intre  ubitu' i în morm nt?

Agl e ( ngenunchind)

Fii milostiv, st p ne, pentru o b tat  fată.

Alecu.

Pe cine  ubesc ?... spune!

Aglae.

Nu !

Alecu.

Spune !

Aglae.

Nicî o dată !

(Cântând.)

De mi'î pune
Pe-un cărbune,
Ibovnicul nu 'î-o'îu spune.

Alecu (făcînd că o înjunghie.)

Morî, morî dar, ticălosă !

Aglae.

Ah !

Adă'mî un scaun să cad moartă. (Alecu'î aduce un fotoliu).

Pentr' al meu amor

E dulce să 'mî dau viața, e dulce ca să mor !

Parapanghelos... De-acum ți să 'mî tragă clopo-tele... Am murit ? (se face că 'șî dă suflul.)

Alecu.

Ce-am făcut ? Ce vîd ? sînge !.. Blestem ! ea mîrtă, mîrtă !
Și eu 'î-am răpit viața... O ! ticălosă sîrtă !
Ce furie mult cruntă înpins-a brațul meu ?
Turbezî ; inima'mî arde... Mîrte, ah, mîrte vreî !

(Aceste patru versuri, Alecu le declamă, umblînd ca un nebun pe scenă și apropiindu-se de ușa din fund cu evantallul ridicat. Tocmai atunci intră jidovul zaraf, și găsindu-se față 'n față cu Alecu, se spărie de el și fuge îndărăt, strigînd Ghevalt. Alecu ride.)

Aglae. — (sărînd de pe fotoliu) Ce este?

Alecu. — Lifta de zaraf s'aŭ spăriet de mine ş'aŭ fugit, par' că 'l-aŭ umflat năbădaica... ha, ha, ha...

Aglae. — Auđi Îuda? Poate că venea să 'ŭ ceară parale?

Alecu. — D'apoî ce altă?... Unde face vizită de-geaba vr'un zaraf? Acestuîa sînt dator vr'o trei-đeci de galbinî, cu procent de 500 la sută pe an.

Aglae. — Şi ai de gînd să 'i plăteşti vr'o dată?

Alecu. — Cât se póte mai târđiŭ... Cu tóte aceste însă visita luî mă umple de groază, pentru că 'mî vesteşte vizitele tuturor creditorilor mei... şi 's cam mulţi, slavă Domnului!.. Creditoriî sînt ca locustele... când vîne unul, vin sute şi miî.

Aglae. — De ce 'i primeşti?

Alecu. — Da unde 'i primesc, mânca'î-ar moliile!.. De cîte orî m'am închis în casă, pentru ca să scap de ei... De cîte orî am dormit pe aîurea... De cîte orî 'i-am dat afară!.. În sfêrşit astăđi 'mî-aŭ scris doi din cei mai colţaţi, că de nu le-oîŭ plăti aŭ să mă închidă.

Aglae. — Să te 'nchidă?... şi tocmai astăđi?... înaintea beneficiului meu!.. Mai bine închide'î tu pe dênşîi.

Alecu. — Cum nu 'i-aşî închide, dac' aşî putea?... La Ocnă 'i-aşî trimete.

Aglae. — Ştiî ce?... 'Mî-aŭ venit în cap o idee minunată.

Alecu. — Care?

Aglae. — Las' pe mine, că te scap eu.

SCENA III.

Alecu, Aglae, croitorul.

Croitorul. — *Bonjour.*

Alecu. — A! *bonjour*, domnule croitor. . . Ești bine?

Croitorul. — *Très bine, merci.*

Alecu. — Madama 'i sănătoasă?

Croitorul. — Senatos.

Alecu. — Dar' copilul d-tale ce mai face?

Croitorul. — Care?... Napoleon?... *Ah! est gaillard!*

Aglae. — (aducând un scaun) Poftim, domnule...

Croitorul. — *Ah!... Madame...*

Aglae. — Tragă țigare, domnule?

Croitorul. — *Cigarre?... merci.*

Alecu. — Ce mai novitate spun gazetele franceze?

Croitorul. — Noii bătut pe Abdel-Kader.

Alecu. — 'L-ați bătut?... Bravo! Dar' 'l-ați scăr-mănat bine?

Croitorul. — *Ui*, bine... schermanat... ha, ha, ha.

Alecu. — Mă bucur... socot că de-acum s'a as-têmpara...

Croitorul. — *Comment?... para?... Oh! ui*; vrem para. Eac' nota.

Aglae. — A! nota?... prea frumos! Vreți bani?

Croitorul. — Vrem.

Aglae. — Cât e numărul lor?

Croitorul. — *Comment?... de l'or?... Ah! ui... de l'or.*

Aglae. — Faci calambururi, domnule?

Croitorul. — Ha, ha, ha...

Aglae. — (în parte) Te-oîu face eă acuși de nu'i mai rîde. (tare) Poftim de treci în cabinetul ist din dreapta, și așteaptă-mă pușin că 'ți aduc baniî îndată.

Croitorul. — *Vous, madame?*

Aglae. — Dar; eă sînt vara lui Alecu.

Croitorul. — (cu galanterie) D-ta un vara formos ca un primavara.

Aglae. — Ce se potrivește... Poftim în cabinet.

Croitorul. — Poftim. (intră în cabinetul din dreapta. Aglae închide ușa și ȋea cheia.)

Aglae. — Na calambur dac  ȃȃ place, fran uzule... 'L-am pus platc  pe unul.

Alecu. — Bravo Aglăiță; e  ti un  nger.

Aglae. — Un lucru numai mă cam  ngrije te. Tu ai numai trei odăi  i creditor i o mulțime. Unde se ȃȃ  chidem pe to i?

Alecu. — Totul e se scăpăm de cei mai vajnici, măcar p n  m n  diminea  , pentru ca se nu 'mă facă vr'o  otie înaintea beneficiului t u.

Aglae. — De-aceea trebuie se ȃȃ primim pe to i.

Alecu. — Ean se ȃȃ ve i cum o se curgă acum unul după altul ca furnicile.

Aglae. — Las' că le-am  gătit noi furnicar bun.

Alecu. — Ha, ha, ha... C t e  ti de nebună, Aglăiță!...  m  vine se te sărut. (o serut .)

SCENA IV.

Alecu, Aglae, cibotarul.

Cibotarul. — (v d nd pe Alecu că serut  pe Aglae.) *Sapperment, das ist gut!*

Alecu. — Eată  i *herr  ni el von Kaiserlik*, c ibotariul care are cinste a se îngriji de picloarele mele.

Cibotarul. — *Ia, ia...* E  am *das ehre* se  ncal  pe *herr* graf de do i an i acum, *aber...* parale... *nics...*

Alecu. — Crede, *herr  ni ele*, că prin această ai c  tigat mult în opinia mea.

Cibotarul. — Ce folos!.. alt nu cheştigat nimic.

Alecu. — Si asta puţin o socoţi *herr Kaiserlik*?

Cibotarul. — *Sehr wenig*.

Alecu. — A! Şniţele dragă! te socoteam un ciubotar cu ambiţie; dar' vëd că m'am înşelat... Ai obraz de seftian.

Cibotarul. — De seftian *oder glanz, ist ales einz*. Poftesc plateşt la mine *sechs Paar* ciubot.

Alecu. — Eî bine; 'ţi-oîu plăţi mai pe urmă, că n'am să fug.

Cibotarul. — Să fugi cu *stiefel* a mele? *Gott bewahr!*

Alecu. — Măi neamţule, ie sama cu cine vorbeşti, c'apoî te trimet la berărie.

Cibotarul. — La berărie?... Am fost acum la berărie.

Alecu. — De-aceea eşti cârpit.

Cibotarul. — (mâniindu-se) *Ich nicht* papuc, *ich nicht* cherpit; *verstehen si mein herr? ich bien kaiserliche kœnigliche stiefel meister*. *Sapperment!* Plateşti? orî me duc la Aghenţie.

Aglae. — (în parte) S'o înferbântat berea! (tare) Are dreptate, domnul *Şniţel*; de ce'l năcăjeşti degeaba? Nu te mânica, domnule *Kaiserlik*... nu veđi că Alecu vrea să te supere? Întră mai bine în cabinetul ist din stânga şi mă aşteaptă acolo vr'un şfert de ceas, c'oîu veni eū singură să 'ţi plătesc.

Cibotarul. — *A! so? gut, gut*.

Alecu. — (încet Aglăiţei) Ce! vreî să 'l închiđi şi pe dênsul?

Aglae. — (asemene) Nu cumva vreî să'l lăsăm ca să meargă la Aghenţie? (cătră cibotar) Poftim, domnule *Şniţel*, că eū aştept posesorul moşiei mele să'mă aducă câştîl.

Cibotarul. — *Sehr gut*, (întră în cabinetul din stânga. Aglaea închide uşa şi lea chea.)

Aglae. — 'L-am pus în calup pe ciubotar.

Alecu. — O! Aglăiță, Aglăiță! Dumnezeu trebuia să te facă împărat, pentru ca să scapi lumea de creditori... Acum sînt sigur că nu m'or mai opri pînă mîni.

Aglae. — Ba, dău, nu prea ... că bate nu știu cine la ușă.

Alecu. — Încă o lighioae bălțată! Spune'î dragă că dorm. (se culcă pe canape.)

SCENA V.

Alecu, Aglae, tutungiul.

Tutungiul. — (Închinându-se) Sarut muna la dumneta.

Aglae. — Țist ... nu face vuet că doarme boierul... Ce poștești?

Tutungiul. — Puftim la mine plata pe opt oca tutun.

Aglae. — Doarme boierul.

Tutungiul. — Așa, bre! pacate al mef!.. De câte ori vin la mine aici, tot doarme!.. bre!

Aglae. — Îi zaif.

Tutungiul. — Zaif ... nu platește; senatos ... nu platește! asta belea mare!.. Vine, dău, la mine sa cânta: Frunța verde măr, pâr, vafef pacate al mef!

Aglae. — Eî; las' că ți-oî plăti eî. Treci mai apoi.

Tutungiul. — D-ta?.. E! sa fie udaaciî la obraz a d-tale ... Sarut muna. (ese)

Alecu (sculându-se și întindînd mînilor spre ușă.)

Du-te Agop, alérgă pîn' te'î prefăce 'n fum,
Și tidva'î în ciubeîcă, și oasele'î în scrum!

Am scăpat și de arman ! slavă ție Doamne ! Numai cofetariu 'mă mai rămâne ... poate că m'a fi uitat pe astăzi.

SCENA VI.

Alecu, Aglae, cofetarul.

Cofetarul. — Ba nici de cum, *arhonta mu*, cu toate că d-ta m'a uitat de tot pe mine.

Alecu. — (Aglăiței) Nu 'ți spuneam drept Aglăițo, că creditorii sînt ca locustele ?

Cofetarul. — Ți mai bine că datornicii sînt ca locustele, pentru că mănîncă la cofeturi de le prăpădesc, și la plată nici gîndesc.

Alecu. — Dar' cine 'ți-a spus că eă n'am de gînd s'ți plătesc ? ... De unde știi că eă alta nu visez, că altă ambiție n'am de cît să mă cîntuesc de d-ta ?

Cofetarul. — Ce folos că nu se mai îplinește visul și ambiția !

Alecu. — S'a împlini, dragă Zahar-Marojnă, s'a împlini.

Cofetarul. — Te poftesc, cu toate aceste, să se îplinească acum îndată, c'apoi, după cum 'ți-am scris ađi dimineață, oă fi silit să întrebuițez mijloace...

Aglae. — A ! se poate să te mîni d-ta *kir* Zaharaki ?.. d-ta care ești omul cel mai dulce din târgul Iașului ! și care trăești în dulceață !

Cofetarul. — D-voastră vă este a rîde ; mie însă nu. Îmi plătești *arhonta mu* ?

Aglae. — Nu te-aprinde *kir* Cofetaki. Gîndește că

ești un om care lucrezi înghețate, și că nu trebuie să te faci foc... Una cu alta nu merge.

Cofetarul. — Văd că d-voastră vreți să mă luați peste picior. Așa? apoi dar știu eu ce 'mă rămâne de făcut... mă duc.

Aglae. — Așteaptă, sufletul meu, nu te bosumflă, că noi am șuguit... Alecu vrea să'ti plătească astăzi.

Cofetarul. — Adevărat?

Aglae. — Mai ai vr'o îndoială? El așteaptă pe moșul său ce are să vie acuși.

Cofetarul. — Și crești că 'i-a da ceva?

Aglae. — Cum nu?... Unde s'au întâlnit vr'o dată moș cu nepot, fără ca nepotul să smulgă bani de la moș?

Cofetarul. — *Lipon*, pot să mă aștept?

Aglae. — Dar; așteaptă în odaia cea din fund, pentru ca să nu te vadă moșul.

Cofetarul. — *Pola kala*; am priceput. (Între în odaia din fund. Aglaea închide ușa și iese cheia.)

Aglae. — 'L-am pus la formă și pe cofetar.

Alecu. — Bravo! Acum suntem scăpați de tot; acum putem merge la teatru. Cât sunt de norocit! îmi vine să joc de bucurie.

Aglae. — Știi că 'i bună idee? Să giucăm pe la nasurile creditorilor.

Alecu. — Hai să tragem un contradanț.

Aglae. — Pune-te în față.

(Alecu și Aglaea se așează ca pentru contradanț.)

SCENA VII.

Alecu, Aglae, droșcarul.

Droșcarul. — Coconaș, platește la mine *dva* galbine pe droșca.

Alecu. — Bine c'aî venit să ne ducî la teatru.
Aşteaptă-ne afară.

Droşcarul. — *Haraşo.* (esc.)

(Orchestra cântă contradanşul. Alecu şi Aglaea joc.)

Croitorul. — (bătînd la uşă) *Ouvrez!*

Cibotarul. — (asemene) *Machen si auf!*

Cofetarul. — (asemenea) *Anikse, bre!*

Aglae. — *Entrez!*

Alecu. — *Herein!*

Croitorul. — (sgâlţîind uşa) *Sacre nom de nom!..*

Ouvrez. . .

Cibotarul. — (asemene) *Sapperment noch ein mahl!*

Cofetarul. — (asemene) *Kako hrononaki diavole!*

(Alecu şi Aglaea se prind la galop, şi trec jucînd pe d'înainte a tustrelelor uşi, dicînd : *au revoir Abdel-Kader; gute nacht herr Şnişel; ke is hronus polus Zaharikaki*, şi apoi es pe uşa din fund. Musica încetează şi creditorii se liniştesc.)

Croitorul. — *Comment?*

Cibotarul. — *Was?*

Cofetarul. — *Oriste?*

Toţi trei. — Se mai aşteptam? . . *Bien! — Gut! — Pola-kala!*

(Tăcere şi întunec pe scenă.)

SCENA VIII.

Jăvrescu. — Aice'î! . . Eată-m'e's în locaşul Melpomeniî! . . a zineî care m'aû fărmeccat atît de mult mai alaltă-sară la teatru . . în cât 'mî-am uîtat şi casă, şi nevastă, şi copii, şi tot! (se primblă puţin pe gînduri şi se lovesce de canape.) Valeû! . . Ah, Aglăiţo! de când te-am vîdut, toate gîndurile mele sînt cu tine! . . inima-mî bate mereû ca un cîocan, şi sîmt că departe de

ochisorii tăi, vieța este pătată cu negru! (se lovesce de masă)
 Valeu!.. Măi, că întunerec îi aici!.. Par'că zăresc
 niște lumînări pe masă... Ean să videm de n'or fi și
 chibrituri? (găsind cutia cu chibrituri) Ba sunt; eată-le. (a-
 prințând lumînările) Ce fericit om sunt eu, Taki Jăvrescu,
 eu care, prin deosebite biruinți asupra secului fru-
 mos, am dobândit la Hirleu titlul de leu paraleu!..
 Nu mi s'au întemplat, frate, nici o dată să 'mă arunc
 ochii asupra unei dame, fără ca s'o farmec prin cău-
 tătura mea... Am auzit că este o dihanie cu ochi
 de vasilisc, și că sunt păsări care ameteșc vrăbiile
 la care se uita?.. Dar' ce au a face gângăniile acele
 pe lângă mine?.. De pildă, am vădut pe Aglăița și
 'mă-au plăcut. A doua zi am întâlnit-o eșind de la
 repetiție... 'i-am aruncat o ochire de cele tătarești,
 și ea, fără a ști ce făcea, au priimit răvașul ce 'i-am
 dat! Am rugat-o pe urmă să'mă dee voe ca să 'i fac
 vizită, și sormană copilă, m'au poftit fără doar' și
 poate, ca să viu în astă sară aici... toate aceste din
 pricina ochilor mei!.. Dău, îmi vine de-acum să port
 ochelari, că 's prea primejdios! mă tem să n'am a da
 samă pe ceea lume de tote nenorocirile câte-am fă-
 cut!.. Cine vine?

(Între o slugă cu un paner plin de farfurii, pahare, cuțite, sticle, două butilii
 de Șampanie și deosebite lucruri de mâncare.)

A! tu ești Gheorghe?.. Ai adus toate câte 'ți-am
 poruncit? Bine... Așează masa.

(Feciorul pune două servicii pe masa din fund.)

Îmi închipuesc mulțumirea ce s'a zugrăvi pe chipul
 Aglăiții când a videa de o dată o masă împodobită
 cu zaharicale și mai ales cu două butelci de Șampa-
 niel.. Nu mă îndoesc că recunoștința o va înduple-
 ca-o în favorul meu, mai ales că, după deosebitele în-
 semnări ce-am făcut în vieța mea, am descoperit că,

cu cât amorul e mai mare, cu atât și stomahul e mai lacom. (slugii) Ați sfârșit! du-te de-acum.

(Feciorul ese.)

Trebue să mărturisesc că 's un berbant de frunte! (cântă.)

Dar, dar, eă sânt berbant,
Sânt un berbant galant
Și un galant amant...

(Croitorul bate la ușă.)

Dec!... cine bate la ușa asta? Cine 'i acolo?

(Cibotarul bate la ușă.)

Și dincolo? Par' că ne giucăm de-a Puea-gaea! (tare)
Cine bate?

(Cofetarul bate la ușă.)

Și colo ear'? Măi, dac'aici par' că'i la teatru! (tare)
Cine 'i acolo?

Croitorul. — *Ouvrez à la fin!*

Cibotarul. — Deschid, *sapperment!*

Cofetarul. — *Anikse pusti!*

Jăvrescu. — Cine sînteți voi, bre? (în parte) A dracului casă 'i asta!

Croitorul. —

Cibotarul. —

Cofetarul. —

(furioși) Stricăm ușa.

Jăvrescu. — Știi că 'ncepe a'mi fi frică?.. Mai că'mi vine să spăl putina, ș'asa și... (voesce să easă.)

(Creditorii stric ușile, întră furioși și se răped asupra lui Jăvrescu, socotind că 'i Alecu.)

SCENA IX.

Jăvrescu, croitorul, cibotarul, cofetarul.

Croitorul. — *A ça animal! vous moquez vous?*

Cibotarul. — *Dumer kerl!*

Cofetarul — *Kakohrononaki...*

Jăvrescu. — (spăriet) Ho țară... ce vreți?

Croitorul. — }

Cibotarul. — } (cu mirare) Nu 'i el!

Cofetarul. — }

Jăvrescu. — Nu 's eă?..

Croitorul. — (primblându-se pe scenă, furios) *C'est une infamie!*

Cibotarul. — (asemene) *Das ist eine schurkerei!*

Jăvrescu. — (în parte) Ce... dracu 'i-aă apucat?

Cofetarul. — (trăgându'i pe amândoi de o parte) Nu răcniți degeaba... Haï mai bine să ne unim ca să ne răsunăm. D-voastră ați pățit ca și mine, după cum ved?... v'aă închis în loc să vă plătească?

Croitorul. — *Ui, sacre...*

Cibotarul. — *Ia, sapper...*

Cofetarul. — Cu *sacher* și cu *saper* nu faceți nimic. Haideți cu mine la agie să dăm jalbă, și pe urmă să ne întoarcem aici cu comisari ca să'i venim de hac.

Jăvrescu. — (în parte) Ce-am aădit! să vie cu comisari la Aglăița (tare) Ean stați, domnilor; spuneți'mi și mie ce aveți de sunteți așa de tulburați?

Cofetarul. — Ce am? Avem că ne-aă închis, în loc să ne plătească datoriile ce are cătră noi. Da, las' că'i vom arăta noi cum să 'nchid și datornicii, nu numai creditorii.

Jăvrescu. — (în parte) Aglăița datoare! și creditorii vreă să puie mâna pe dănsa!.. Asta n'oă suferi nici o dată, de-oă ști că m'-oă calici.

Cofetarul. — Mergem, domnilor?

Croitorul. — }

Cibotarul. — } Merj...

Jăvrescu. — Mai îngăduiți puăin. Ca cât aveți să luați cu toți?

Cofetarul. — Ce'ți pasă d-tale?

Jăvrescu. — Poate că vreă să vă plătesc eă.

Croitorul. — *Vous ?*

Cibotarul. — *Sie ?* (în parte) *Er ist der* posesor!

Cofetarul. — D-ta ? (în parte) Aista'î moșu lui Alecu.
(tare) Dacă 'î așa, apoi se schimbă treaba, și de vreme
ce d-ta ai bunătate să ne despăgubești, ne facem
blândi ca niște *provata*.

Jăvrescu. — Cât ai să ieî d-ta ?

Cofetarul. — Opt galbină. *Oriste* și socoteala.

Jăvrescu. — (luând nota și cetind) Cinci ocă de cofeturi,
zaharicale, înghețate. (în parte) Măi, că tare 'î plac co-
feturile. (tare) Poftim, eată opt galbină, dar' ți's cam
sărate cofeturile.

Cibotarul. — *Und ich* am să ieă doi-spre-șce
galbină.

Jăvrescu. — Pe ce ?

Cibotarul. — (dându'î nota) Poftim . . . veđi.

Jăvrescu. — (cetind) Șese părechă ciubote nouă ;
căputături . . . doi-spre-șce galbină. (în parte) Ce fel ! A-
glăița poartă ciubote ? (tare) Nu te 'nșeli, domnule ?

Cibotarul. — *Nein, mein herr*. Șese părechă nouă
și trei căputături.

Jăvrescu. — Cum, Doamne eartă-mă, să poarte
ciubote ? . . . Măcar ! . . . modele de astăđi sânt așa de
poznașe ! . . . bărbați aă început a pune corsete ; nu 'î
de mirare ca femeile să 'ncalțe ciubote. (tare) Eată, dom-
nule, doi-spre-șce galbină. (cătră croitor) Dar' d-ta ?

Croitorul. — Patru-șeci *ducats*.

Jăvrescu. — Patru șeci de galbină ! și pentru ce
atăța bani ?

Croitorul. — Doi surtuc, 20 *ducats* ; trei gilet, 6
ducats ; 3 pantalonă, 7 *ducats*.

Jăvrescu. — Pantalonă ! . .

Croitorul. — Un costum de teatru, 7 *ducats*... total: 40 *ducats*.

Jävrescu. — (în parte) Ha! am înțeles acum. Aceste 's strae de teatru. Mă miram și eu... ce dracu! pantalon! Cu toate că n'ar fi prea de mirare, giudecând după bărbații care poartă fuste în casele lor.

Croitorul. — Patru-șeci *ducats*...

Jävrescu. — Foarte bine; am auzit. Eată'ți baniș. (în parte) Ah! Aglăișo, Aglăișo, amorii tău mă ține cam scump! și pot dice că surtucile tale mă strâng urît în spete.

SCENA X.

Ceș de 'nainte, tutungiul (întră în timp ce Jävrescu plătesce croitorului.)

Tutungiul. — (în parte) Boșer platește la franșuz!.. *artîc* la boșer a nostru. (tare) Platești și la mine opt oca tutun... Sa fi udaaciũ la obraz...

Jävrescu. — Opt ocă! Ce dracu! Un beșleagă nu trage ciubuc așa de mult. Na și d-tale, și mergi sănătos. (în parte) Opt ocă! Se vede că și Aglăișo s'aũ luat după moda de astăzi. Ah! bine dice, nu știu cine, că lumea 'i plină de fumuri!

Creditori. — (închinându-se la Jävrescu) *Je vous salue.* — *Ich habe die ehre.* — *Filo to heri.* — *Sabansaĩrosum.*

(Se gătesc să easă)

Jävrescu. — (în parte) Duceți-vă la dracu! Măi!.. știți că m'am spetit plătind? Da 'ncalte acum sũnt sigur de Aglăișo.

SCENA XI.

Jăvrescu, creditorii, Alecu, Aglae.

Alecu purtând pe de-asupra hainelor civile o hlamidă de împărat și o coronă pe cap. Aglaea în costum de fantasie: Ei țin în mână buchete și corone de flori.)

Alecu. — (Întră întâi) Întră Melpomenă minunată, tu care ai câștigat în astă sară aplauzele cu sutele și coronele cu merța.

Aglae. — Toate le împărțesc cu tine, împărățele dragă... Ce ved? Creditorii au scăpat de la gros!

Cofetarul. — Și v'au așteptat înadins ca să vă mulțumească.

(Creditorii se închin.)

Alecu — Pentru ce? Pentru că v'am pus la răcoare?

Cibotarul. — Ba, pentru che posesorul d-tale ne-a plătit *ales*.

Jăvrescu. — (în parte) Posesor!

Alecu. — Cine v'au plătit?

Creditorii. — (arătând pe Jăvrescu) D-luî.

Alecu. — Ce-aud? D-luî au plătit datoriile mele?

Jăvrescu. — Datoriile d-tale?

Alecu. — Ah! Domnule, cât sunt de recunoscător! Vin' să te înbrăçoșez.

Jăvrescu. — Ean stați... Eă am socotit că 's datoriile Aglăiții; dar' de vreme ce 's ale altuia, apoi dați'mi baniî înapoi.

Creditorii. — (grăbinduse să casă) *Bonsoir.* — *Gute Nacht.* — *Kali spera.*

(Es lute peîn fund.)

Jăvrescu. — Ean stați, domnilor, să ne 'nțelegem, că doar' nu sîntem în codrul Herțiî... (aleargă după ei pînă la ușa.

Alecu. — (încet Aglae) Nu cuva aista 'î Jăvrescu?

Aglae. — Tocmai. (lui Jăvrescu) Ce? vreî, domnule Taki, să 'î întorcî darul?.. Asta nu 'î galant.

Jăvrescu. — Galant, negalant, nu știu. Eă n'am gust să mă fac bancherul tuturilor ștregarilor. (în parte) Mă miram și eă... pantalonî, tiutîun!..

Alecu. — (apropriindu-se de Jăvrescu și arătându'î ravașul lui), A! mă numești ștregar?.. Eî apoi, ean spune'mî: cunoști ravașul ista?

Jăvrescu. — (în parte) Scrisoarea mea!

Alecu. — Ce-ai dîce... dacă, făcend cu adevărat ca un ștregar, ași trimete ravașul ista cucoanei d-tale?

Jăvrescu. — (în parte) M'aă prins la mână, blăstematul! dă! bine dracu mă punea să scriu?

Alecu. — Hotărêște: să trimet ravașul orî ba?

Aglae. — Da cum să faci un lucru ca aista unei persoane care te-aă scăpat de datorii!

Jăvrescu. — Ce fel?.. 'l-am scăpat? Ba nicî de cum; eă socoteam că 's a d-tale, ear' nu a d-sale.

Aglae. — Tot una 'î.

Jăvrescu. — Cum?

Aglae. — Negreșit; pentru că ne cununăm mână împreună.

Jăvrescu. — Vă cununați? (în parte) Și eă ca un prost îî fac curte și mă calicesc plătind! Știî că 'ncep a crede că 's neghiob?.. Să nu 'ntreb eă a cui sînt datoriile! Ce să fac acum? Să 'nghit mai bine gălușca cât e de ferbinte și să tac. (stă pe gândurî).

Alecu. — (Aglae) Oare ce are de gînd să facă?

Aglae. — (încet) Nu te 'ngriji, că aî ravașul lui.

Jăvrescu. — (viind lângă Aglaea) Madmoaselă, de vreme ce vă cununați împreună, apoi te rog să socoți plata datoriilor d-sale ca prezentul ce 'î fac pentru beneficiul d-tale.

Aglae. — Ah ! domnule, meritezi o coronă.

Alecu. — Ce dîci o coronă? .. două coroane.

(Îi pune fie care câte o coronă pe cap.)

Jăvrescu. — (în parte) Ce coroane ... Coarne 'mî trebue, coarne ! (tare) Mă duc ; dați'mî răvașul și rămâneți sănătoși.

Alecu. — (dându'î ravașul) Poftim. Da cu ce te duci ... că 'î glod afară ?

Jăvrescu. — Pușin îmi pasă ... mă duc ...

Alecu. — Da cum se mergi pe gîos ? Îe droșca noastră. (strigă la ușa din fund) Ivanușca, Ivanușca.

Droșcarul. — (întrînd) *Secreș*.

Alecu. — Du'l pe dumnealui acasă. (încet) 'L-am însărcinat să 'ți plătescă tot ce ai să ieși de la mine.

Droșcarul. — *Harașo*. (lui Jăvrescu) *No* ... mergem, cuconaș. (ese).

Jăvrescu. — Mergem. (în parte) De mi'ți mai prinde pe la actrițe ... să mă bateți la talpe. (ese furios)

Alecu. — (încinîndu-se) Cu toată plecăciunea ; mă rog să nu ne dai uitări ; ie sama la scări, că 's cam răpeși.

(Jăvrescu se aude picînd pe scări),

Alecu. — (la ușa din fund) Hodoronc tronc.

Jăvrescu. — (afară) Valeu !

Droșcarul. — Tbrrr.

(Alecu și Aglaea se uît unul la altul și rid.)

SCENA XII.

Alecu, Aglae.

Aglae. — Ha, ha, ha, ha. Sărmanul cuconul Taki ! .. Nu numai că s'aû spetit plătind, ba încă se mai spetește și pe scări.

Alecu. — Dumneșeu să 'î dee sănătate și coaste

bunel! Așa om de preț nu cred c'aui mai fost, nici c'a mai fi!.. Audți, să mă scape de creditorii fără a mă cunoaște? Ce dăci tu Aglăito?

Aglae. — Țic că, de și multe comedii în lume se sfârșesc în tragedii, noi am făcut tocmai d'inpro-tivă, în astă sară; am început prin tragedie ș'am sfârșit prin comedie... Un lucru numai ne lipsește.

Alecu. — Ce?

Aglae. — O masă... că mor de foame.

Alecu. — (vădând masa din fund) Vivat! Norocul s'au în-grijit atât de pungile cât și de stomahul nostru.

Aglae. — Cum?

Alecu. — Uită-te în fund.

Aglae. — Cu adevărat. Ah! Jăvrescule, unde ești se 'ți mai trântesc o coronă pe creștet. Se vede că tare mă iubea, sormanul!

Alecu. — Te slăvea din tot sufletul și din toată punga, precum se dovedește prin aceste două butelci de Șampanie.

Aglae. — Șampanie! Ah! Taki, ângerașul meu, ești bun de pus la cabinet! Hai să mâncăm.

(Aduc amândoi masa în fața scenei și așează două scaune.)

Alecu. — (se apropie cu galanterie de Aglaea) Duducă Aglae, vreii să 'mă faci cinste?.. (îi dă brațuli.)

Aglae. — Ce se potrivește... cum nu?... mai vîr-tos. (Alecu o ȳea de mână o duce la masă, și se pun amândoi față 'n față.)

Alecu. — De unde se 'ncepem, *mademoiselle* Aglae?

Aglae. — De la Șampanie, *monsieur* Alexandru.

(Alecu destupă o butilie, și umple două pahare.)

Alecu. — În sănătatea ta!

Aglae. — Ba nu; în sănătatea lui Jăvrescu, că el au plătit Șampania.

Alecu. — Acum să bem pentru căsătoria noastră.

Aglae. — Ba încă nu; așteaptă. Să bem în sănătate . . . (arată publicul cu capul.)

Alecu. — Cuî? (face semn cu capul, artând publicul)

Aglae. — (încet) Dar.

Alecu. — (încet) Ideea 'î minunată! dar' . . . ai curaj?

Aglae. — N'am bătut două pahare de Șampanie? . .
Să cercăm.

Alecu. — Să cercăm.

(Se scol amândoi cu paharele în mână și vin în fața publicului.)

Aglae. — (neîndrăznind) Ți tu.

Alecu. — Ba ți tu, că tu ai avut ideea.

Aglae. — (după pușină neîndrăzneală) Domnilor și doamnelor, bem în sănătatea d-voastră!

(Beu amândoi.)

(Cortina cade.)

IAȘII ÎN CARNAVAL

PERSOANE :

ACTORI :

Postelnicul Taki Lunătescu	D-nul <i>P. Neculau.</i>
Târșița, femeea lui	» <i>Enake.</i>
Jignicerul Vadră ot Nicorescŭ	» <i>N. Teodoru.</i>
Alecu, nepotul seŭ	» <i>Poni.</i>
Leonil, cadet de cavalerie	» <i>Luchian.</i>
Șatrarul Săbiuță, comisar șchŭp	» <i>Teodorini.</i>
Marghiolița, fiica lui	D-la <i>Gabriela.</i>
Cati, modistă	» <i>Dimitriu.</i>
Trei prieteni a postelniculuŭ Taki . . .	* * *
Un comisar.	»
Un Irod	»
Un păzitor de nópte	»
Un turc	»
Un jidov	} măscl. . . . .
Un drac	
Un neamț beat	»

Irođi, stea, păpuși, lăutari, slujitori, măscl, draci.

IAȘII ÎN CARNAVAL

IASII IN CARNAVAL

TABLOŪ IN 3 ACTE

Representat pe Teatrul național din Iași, în beneficiul artiștilor români, la anul 1845.

ACTUL I.

Acest act se petrece în casa postelnicului Taki Lunătescu.

Teatrul reprezintă un salon bine mobilat cu ușă în stânga, în dreapta și în fund; două divanuri: unul în dreapta, altul în stânga, și în mijlocul scenei o masă de cărți întinsă cu scaune pe 'nprețur.

SCENA I.

Lunătescu, Tarsița (amândoi lungiți pe divanuri,
dorm horăind.)

Lunătescu. — (trezindu-se și căscând) Soro ?

Tarsița. — (asemene) Ce 'i ?

Lunătescu. — Câte ceasuri sînt ?

Tarsița. — Câte-au fost și ieri pe astă vreme.

Lunătescu. — Da mult am mai dormit ! bre ! bre ! ean cată c'aū însărat.

Tarsița. — Cum nu 'i dormi dacă ești cât un somn.

Lunătescu. — Aud, dragă ?

Tarsița. — Țic că alta nu știi să faci, de cât să horăești.

Lunătescu. — Așa să trăești ?

Tarsița. — Mai bine ție sama să nu te trezești într'o dimineață mort de damla.

Lunătescu. — Ba se ferească Dumnezeu ! auzi vorbă ? .. nu 'i destul c'am visat grozăviile lumii ; încă mă și sparii cu damlale ! Foarte 'ți mulțimesc de bunătate.

Tarsița. — Ce grozăvii Țic c'ai mai visat ? or fi ear' niscaîva fleacuri.

Lunătescu. — (serios) Ba nu, dragă. Astă dată am avut un vis, care m'aū încrețit din talpă pên' în creștet.

Tarsița. — Ce vis ?

Lunătescu. — O revoluție ! un complot înfricoșat !

Tarsița. — Ha, ha, ha.

Lunătescu. — Nu rîde, soro, că, Țeū, nu 'i de șagă. De câteva Țile mi se bate ochiul stâng ; și sînt sigur că are să se 'ntempe în curênd vr'o blăstămăȚie grozavă.

Tarsița. — Ha, ha, ha, ha.

Lunătescu. — Ean auzi-o cum rîde cînd îi vorbesc de revoluție ! ș'apoī pas de nu Ți : poale lungi, minte scurtă.

Tarsița. — Ți mai bine : haîne strîmte, minte 'ngustă.

Lunătescu. — Da 'nȚelege-mă, fiinȚă năȚingă ce ești. Acum lumea s'aū deschis ... s'aū deschis peste

măsură! Acum toți vreți să fie de-o potrivă, ținând că toți sînt de-o făptură: cu ochi, cu nas, cu gură... și că nici unul nu'î coborît cu hînzobul din cer. Auđi vorbe! de-o potrivă! dacă se potrivește... e  s  fi  tot una cu un c coci ... și tu, ce ești cucoană propitenda, s  fi  tot una c'o g upineas  din casă!

Tarsița. — Tac , frate, că'mă vin istericale... a  c pchiet lumea!

Lunătescu. — De tot, dragă Tarsi  ... de-aceea mă și tem de comploturi.

Tarsița. — Da cine vrei să le facă aceste?

Lunătescu. — Cine!.. Par' că nu sînt ei o mulțime de *bonjuri* care ne numesc pe noi ruginiți.

Tarsița. — (furioasă) E , ruginită!

Lunătescu. — Dar, dar; nu te-aprinde de geaba... Las' că nu se mai *katadicsec* să ne s rute m na ca mai 'nainte; apoi  i auđi că' i stropșesc urechile cu vorbe de pe ceea lume: cu *opiniea publică*! Auđi? *opiniea publică*!.. par' că eŭ am trebuință de d nsa, c nd moșii și strămoșii mei a  trăit foarte bine, f r' a ști ce so  de m ncare 'i ea... Ah! soro, în r le vrem  am agîuns!.. Num i Dumned u s 'ș  a b  milă de noi, că toate merg pe dos! (bate din palme) Bre! fa!..

SCENA II.

Lunătescu, Tarsița, Safta ( ntr  prin fund.)

Safta. — Aud, cucoane.

Lunătescu. — Ad  dulceți, Safto.

Tarsița. — Și să spu  ficiorului s  mearg  la marșan-de-mod s'o poștească aici.

Safta. — Aud, cuconiță. (ese prin fund.)

Lunătescu. — Așa, așa, soro dragă! Din ăi în ăi lumea se face mai sumeață și trebile se încălesc mai urît. Eă unul, știu că mă tem!.. îmi mărturisesc pe-catul... mai ales de când am visat complotul de care 'ți-am vorbit.

Tarsița. — (îngrijită) Mări nu suguești, frate?

Lunătescu. — Nu, suflete, nici de cum. Revoltanții își daseră cuvânt să se îmbrace în costume de Irođi, pentru ca să nu dea prepusurî, și... par' că'i vîd avidoma ș'acum alergînd pe uliți cu coîfurî de hîrtie poliită, și strigînd în gura mare: *Iroood! opiniea publică!*.. Uf! îmi curg sudorî ferbinți pe spinare.

(Safta întră cu dulceți.)

Tarsița. — Bea apă rece că te 'i răcori.

Lunătescu. — (luînd dulceți) Eă unul, mă 'ngrijesc foarte mult... Ce dulceți sînt aeste?

Safta. — Șerbet de nufăr.

Lunătescu. — Nu pentru mine, ci pentru obștie... dulceți de chitru mai avem?

Safta. — Mai sînt încă două chisele.

Lunătescu. — Îmi vine să dau de știre poliției ca să îee măsurile cuviincioase.

Tarsița. — Să'ți fie de bine, dragă.

Lunătescu. — Sărut ochișoriî. (își aprinde clubucul.)

Tarsița. — (luînd dulceți, ăice încet Saftel) Mai trecut-au ađi călare pe-aici?

Safta. — Cine? Ofițerîul?

Tarsița. — (cu blîndeță) Dar, Săftico... ofițerîul Leonil.

Safta. — Aă trecut de vr'o două orî.

Tarsița. — (pătrunsă) Și... s'aă uitat la ferestrele mele?

Safta. — Ba nu.

Tarsița. — (mânioasă) Lipsești, toanto.

Lunătescu. — Să'ți fie de bine, soro.

Tarsița. — Sărut gurița.

Lunătescu. — Safto, ȃi unui ficior ca să poftească aici pe șatrariul Săbiușă, comisarul cfartalului nostru.

(Safta voesce să easă prin fund, dar' să lovesce în ușă cu Alecu, și paharele se stric.)

Tarsița. — Carnacsî!

Lunătescu. — (resărind) Ce este? revoluție!

SCENA III.

Lunătescu, Tarsița, Alecu.

Alecu. — (Intră prin fund) Ba nu, cucoane Taki... un duel între chisele și pahare.

Lunătescu. — A!.. tu ești, Alecule?

Alecu. — Eă care mă închin cu sara bună... (seru-
tând mâna Tarsiței) Cucoana Tarsița 'i sănătoasă?

Tarsița. — Noi sântem bine; dar' d-ta cum te mai proslăvești cu slujba dicanicească?

Alecu. — Mă primblu și eă p'ntre cele dele cum dă Dumneșă.

Lunătescu. — Și nu te împedici vr'o dată?

Alecu. — (cu mândrie) De și slujba mea este favoritoare cârciocurilor, mă pot însă făli că încă n'am făcut nică un pas necumpănit, și că n'am picat în opinia publică.

Lunătescu. — Na și altul cu opinia publică!.. Nu 'ți-am spus, soro, că toți se molipsesc de boala asta?.. Sărmane Alecu!.. ce-ar ȃice moșul tăă, băietul jignicerul Vadră, din fundul Nicoreștilor, când ar afla

că tu în loc să te folosești de slujbă, ca oamenii, pentru ca să te *kivernisești*, alergi după visuri deșerte și te închini la niște cuvinte seci?

Alecu. — Cât 'mă a fi cugetul curat, nu'mă pasă de cele ce-ar dice moșul meu și alții. Mai bine să fiu sărac și curat, de cât bogat și hulit de lume; pentru că cinstea 'i cea mai frumoasă avere pentru un om cu simțiri bune. Cât pentru moșul meu... el care n'aș eșit nică o dată din Nicorești, știe să facă vin și bani; eu știu să cheltuesc banii și să beu vinul. Prin urmare earăși cfit.

Tarsița. — Bravo, Alecu! bine faci.

Lunătescu. — (în parte) Ș'aista 'i *bonjour*. (tare) Eil da ce mai veste prin târg?

Alecu. — Bine; veselie peste tot locul, căci suntem în carnaval. În toate ulițele întâlnești măști, păpuși, Irođi...

Lunătescu. — (spăriet) Irođi! (în parte) Revoluția 'i gata!.. Visul mi se împlinește!

Alecu. — Da ce ai, cucoane Taki, de te-ai îngălbinit?

Tarsița. — (viind lângă Lunătescu) Cu adevărat! ce? nu 'ți e bine, dragă?

Lunătescu. — N'am nimică... Ești sigur că sunt Irođi pe uliți?

Alecu. — După ce 'i-am vădut cu ochii... dar... ce are-a face?..

Lunătescu. — (în parte) Suntem perduți! Mă duc să'mă încarc pistoalele. (fuge pe ușa din stânga.)

Tarsița. — (spărietă) Săracan de mine, că 'mă-aș 'nebunit bărbatul! Mă duc să mă 'nchid în casă, că 'mi e frică. (fuge în dreapta.)

Alecu. — Eaca pozna că aș sturluibat amêndoi!.. Oare ce dracul 'i-aș apucat?.. Mări, ducă-se naibe!

ce 'mă pasă? (căutând la ornic) Șese ceasuri... n'am vreme de pierdut. Trebuie să mă 'ntâlnesc cu prietini cu care am vorbit să merg la bal masche. Avem să ne îmbrăcăm în păpușeri; ha, ha, ha! Ce-or să mă rîdă pin loji! (își ia pălăria) Ean să 'mă fac socoteală... Până la începutul balului mă sînt încă vr'o două ceasuri și gîumătate... așa dar, am toată vremea ca să trec pe la Marghiolița, fiica comisariului Săbiuță... (scoțînd o scrisoare din buzunar) Dar' ce dracul să fac acum cu răvașul moșului meu? El mi 'l-a trimes ca să 'l dau cuconului Taki, și cuconul Taki s'a făcut nevăduț... Ce să fac?... Al eată vine cineva. (vădînd pe Cati) Demuazela Cati, modista! (se închină Catiî.)

SCENA IV.

Alecu, Cati (între prin fund aducînd o cutie cu bonete.)

Alecu. — Negreșit, cauți pe cucoana Tarsița, mademuasel Cati?

Cati. — Dar, cucoane Alecule; îi aduc o bonetă nouă.

Alecu. — Ce ? mă cunoști ? Cum de 'mă știți numele !

Cati. — Tot asemenea precum mi 'l știți și d-ta pe al meu.

Alecu. — Pentru d-ta nu 'i de mirat mademuaselă, pentru că cine te vede, dorește să te și cunoască.

Cati. — De vreme ce 'mă faci complimenturi, apoi dă'mi voe să 'ți spun și eu că ai mult talent pe gitară.

Alecu. — (rîdînd) Da de unde-ai aflat?

Cati — Las' că te-am auzit eu însumi; dar' 'mă-au spus-o ș'o persoană care iubește foarte mult muzica de cînd te-au auzit pe d-to cîntînd pe sub ferestrele sale.

Alecu. — Marghiolița! o cunoști?..

Cati. — Mi 'i bună prietină, și ne videm în toate zilele.

Alecu. — Cu adevărat; șideți față 'n față.

Cati. — Și vorbim adese ori de d-ta.

Alecu. — Ah, mademuaselă, cât mă norocești cu cuvintele aceste! Dă 'mî voe dar să mă număr și eu de-acum p'între prietini d-tale.

Cati. — (dându'i mîna) Cu mare bucurie.

Alecu. — De-acum te rog să 'mî poroncești la câte te voîu putea sluji.

Cati. — Bucuros; dar' și d-ta să urmezî asemenea cu mine.

Alecu. — Frățește... și spre dovadă, eată o scrisoare pe care te rog s'o dai cucoanei Tarsiței ca s'o dea boîerîului d-sale.

Cati. — (luând scrisoarea) Adă.

Alecu. — Mademuasel Cati... sîrut mînile (voesce să easă.)

Cati. — (zimbînd) Și... ce se spun Marghioliți?

Alecu. — Spune'i c'o iubesc din tot sufletul.

Cati. — Foarte bine. Oîu spune că tînîrul ce-o iubește meritează dragostea ei.

(Alecu se închină și ese.)

Cati. — (sîngură) Ce detreabă tînîr!.. D'apoî și Leonil al meu... mor după el cînd îmi dîce că mă iubește ca o sabie turcească... numai îi cam nebun, cam berbant... dar' ce s'î faci? nu'i degeaba cornet la cavalerie... Ean să videm ce'mî scrie? (scoate un ravaș din sin și 'l citește.)

«Ângerul meu!»

Tu ești steagul la care ochiî mei staî țintiți cu dragoste și cu fală. Glasul tîu e mai dulce de cît

trimbița scadronului! . . Pentru tine doresc cinuri și slavă; pentru tine ași birui lumea toată. Desară mă duc la bal masche! Vină și tu, puñule, să petrecem împreună. Eă oă fi îmbrăcat în Irod împărat. Al tău pentru veci vecilor.

Leonil Crișu.»

Auă cât e de nebun! ha, ha, ha.

SCENA V.

Cati, Lunătescu (întră prin stânga posomorit și cu două pistoale în mână.)

Lunătescu. — (cu glasul amorțit) *Revoluție!*

Cati. — (spăriindu-se) *A!*

Lunătescu. — *Ce văd? . . Modista cea frumoasă!*

Cati. — (în parte) *Oare nu cumva 'i turbat?*

Lunătescu. — (lăsând pistoalele pe canape și apropiindu-se ăute de Cat) *Madmuaselă . . . vădăut-ăi Irodă pe uliă?*

Cati. — (cu frică) *Ba . . . nu . . .*

Lunătescu. — *A! slavă Domnului! . . par' că m'am măi răcorit!*

Cati. — (în parte) *Negreșit că 'i lipsește o doagă.*

Lunătescu. — *Când ai ști, madmuaselă, cât bine 'mă-ăi făcut cu două cuvinte . . . crede că 'mă-ăi dat vieăă, (luând-o de mână) și de la voină matală atărnă ca să 'mă dăi și inimă.*

Cati. — (cu mirare) *'Ți-am dat vieăă? și vrei inimă? . . nu te 'năleg.*

Lunătescu. — *Nu 'nălegă, scumpă și frumoasă modistă ce ești, că ochi matală m'ău prins de suflet?*

Cati. — (ridând) *Ochi mei te-ău luat de suflet? (în parte) Vorbește 'n bobot.*

Lunătescu. — Nu 'mî întoarce vorbele 'n cabazlîc. Vreû s'îţî ȑic, că, din ceasul ce te-am v ȑut, 'm - i plăcut a a de mult, în c t s nt gata a cheltui pentru mata tot venitul mo iilor mele.

Cati. —  i ce '  va r m nea cucoanei d-tale?

Lunătescu. — Tarsi  i? .. Ah, nu te îngriji de d nsa;  ngrije te-te m i bine de starea în care m' u adus nuri  matala.

Cati. — De c    an  e  i?

Lunătescu. — Nu căuta că 's sur,  s verde  nc .

Cati. — E  i sur-verde? foarte bine. Mă duc s'o spun cucoanei Tarsi  i, pentru ca să se bucure (voesce s  easă prin dreapta.)

Lunătescu. — Nu face pozna, madmuasel Cati ... a teapt .

Cati. — (e  ind) A! vre  s' m  da  ȑ strea cucoaniî? ha, ha, ha.

Lunătescu. — (aleargă după ea) Cati, Cati... ascultă, modistă  mpeli at . A  fugit! .. Ar avea haz s  mă p rasc  nevesti ! .. Ba, ȑ  , n'ar avea haz nici de c t, pentru că Tarsița 'm -ar scoate ochi ... A dracului modistă! să nu vrea să se bo ereasc ! .. Ce să fac ca s'o înduplec? (stă pe g nduri).

SCENA VI.

Lunătescu, S biu   (d nd busta în oda  pe u a din fund.)

S biu  . — Eată-m  's, cucoane Taki. Ce 'mă poronce  i?

Lunătescu. — (resărind) Ho, că m' i spăriet! .. Dar' bine c' i venit, *arhon*  atr r, pentru că am s'  i descopăr ni te lucruri care a  să te 'ngrozasc  din talpă p n' în cre tet.

Săbiuță. — Sunt gata să te-ascult, cucoane.

Lunătescu. — Prea bine! .. dar' mai ântêi răspunde: te simți în stare să te jertfești pentru Patrie?

Săbiuță. — (îngrijit) Ce fel... să mă jertfesc?

Lunătescu. — Cu totul... și cu vieța poate! .. după împregiurări.

Săbiuță. — (spăriet) Cu vieța mea? ori cu alta?

Lunătescu. — Cu a d-tale!

Săbiuță. — Cu ... a ... mea?

Lunătescu. — Dar!

Săbiuță. — D'apoî știu eu?

Lunătescu. — Ce fel? dacă știi? .. Nu ești însărcinat cu liniștea și cu siguranța publică? Nu ești un mădular al Poliției? Nu ești comisar? ..

Săbiuță. — (ofîând) Ba sînt.

Lunătescu. — Aceste cinstite titluri trebuie decî să te 'ndemne a nu cruța nimic pentru binele obștesc... pentru Patrie! .. Patriea! înțelegi?

Săbiuță. — Înțeleg, dar' nu pricep.

Lunătescu. — Mi 'î pricepe prea mult, nefericite, cînd 'ți-oî împărtăși taîna înfricoșată de la care spîndură vieța noastră!

Săbiuță. — Săracan de mine, cucoane! Ce taîna?

Lunătescu. — (se apropie de Săbiuță, îl trage de o parte, și 'î ȑice la ureche serios) Vêđut-ai Irođi pe uliți?

Săbiuță. — (se uîtă la Lunătescu lung, ș'apoî ȑice) Am vêđut.

Lunătescu. — Sîntem perduți!

Săbiuță. — Cum?

Lunătescu. — Acei Irođi pe care 'î-ai vêđut d-ta, nu erau Irođi, cum nu sînt eu Nastratin Hogea, ci complotiști ascunși în costumuri de Irođi... buntași care au de gînd să dea foc târgului în astă noapte!

Săbiuță. — (resărînd) Elei!

Lunătescu. — Ba mai bine ȑi: *Kirie eleison!* ..

Dar' s'eu nu 'i lăsăm, *arhon* şatrar, ca s'eu şî împlinescă planul cel nelegiuit... Şi dacă vom isbuti a'î prinde, dragă Săbiuţă, s'eu ştiî că te faci agă.

Săbiuţă. — Agă! da... d-ta?

Lunătescu. — (zimbind) Eū?... Helbet!

Săbiuţă. — (aprinđându-se) Bine đicî, cucoane Taki; datoria noastră de patrioţi este s'eu înneduşim complotul în faşă. Trebuie s'eu facem, şî s'eu dregem, şî s'eu închipuim... şî s'eu facem... şî s'eu dregem... într'un cuvânt, vină cu mine.

Lunătescu. — Ba nu... eū şed acasă... Du-te d-ta de fă ce 'i şti pentru ca s'eu depărtezî primejdica, şî adă'ţi aminte că Patriea aşteaptă scăparea sa din mânilor unuî comisar de cfartal!

Săbiuţă. — (cu entusiasm, voesce s'eu şî scoată sabiea) Mă gîur...

Lunătescu. — (tăindu'î vorba) Lasă gîurămîntul pe altă dată, că nu 'i vreme de perdut.

Săbiuţă. — M'am dus... (ese îute prin fund.)

Lunătescu. — S'eu ne videm sănătoşî.

Săbiuţă. — (intrând ear') Agă?

Lunătescu. — Agă!

(Săbiuţă ese.)

Lunătescu. — Când ar şti Moldova ce slujbă 'i am făcut eū, 'mî-ar rîdica un monument de patru lei... aduşi de peste graniţă!.. Dar' aud glasul nevastăî. Oare s'eu fi spus ceva modista?... Ce 'i bine nu 'i rău; mă duc s'eu mă 'mbrac. (eşind prin stînga) Nicî pe dracu s'eu 'l veđî, nicî cruce s'eu 'ţi faci!

SCENA VII.

Tarsiţa, Cati (viind din dreapta.)

Tarsiţa. — (purtând o bonetă încărcată cu flori multe, pene şî cordele) Şi đicî, Cati, că mă prinde boneta asta nouă?

Cati. — Cum se nu te prindă?... Când îi cineva tânăra și frumoasă... orî ce pune pe cap îi merge.

Tarsița. — (cu cochetărie) Așa 'î? Asta diceam și eu cumnăticăi mai alaltaierî, și nu vrea să mă creadă.

Cati. — A fi bătrână... poate.

Tarsița. — Dar; ar putea să 'mî fie bunică.

Cati. — De-aceea!... îi zuliară de tinerețile d-tale.

Tarsița. — Nu 'î vina mea dacă m'aŭ îndăstrat natura cu grațiî. (în parte) Ah! când m'ar videa acum Leonil.

Cati. — (în parte) Când ar videa-o Leonil ar dice că 'î stahiea casarmei.

Tarsița. — Și cât dîcî că țin bonetele amîndouă?

Cati. — Doî-spre-dăce galbinî.

Tarsița. — Nu 'î prea scump?

Cati. — Poate fi ceva scump în lume pentru o cucoană mare ca d-ta? Eată nota.

Tarsița. — (luând nota) Socoteală veche: 20 de galbinî; două bonete, 12 galbinî; peste tot 32 de galbinî. (dând nota Catiî) Foarte bine; s'o arăți boîerîului.

Cati. — Da oare 'mî-a plăti îndată?... Veđî c'aștept acum de-un an.

Tarsița. — Cum se nu plătească? că doar' nu dă din baniî lui.

Cati. — Prea bine... Sărut mîmile, cuconiță. (voesce sî casă) A! uîtam răvașul cuconului Alecu.

Tarsița. — Ce răvaș?

Cati. — Cuconu Alecu m'aŭ însărcinat să 'l dau d tale ca să 'l dă boîerîului.

Tarsița. — Adă'l încoacî. (Iea ravașul.)

(Cati se închină și ese.)

SCENA VIII.

Tarsița. — Ce răvaș să fie?... de la cine?... îi des-

pecetluit . . . ean să videm. (deschide ravașul) Ce vîd? . . . de la Leonil! Ah! (pică pe un scaun) Leonil îmi scrie! . . . Leonil! Leonil! (serută ravașul și citește :)

«*Ângerul meu!*

Tu ești steagul la care ochii mei staă țințiți cu dragoste și cu fală!» (vorbînd) Ah! . . . mă asemeluește cu un steag! voînichelul meu, voînichel! . . . cît de frumos scrie! (cetînd :)

«Glasul tău e mai dulce de cît trimbița scadronulu! . . .» (vorbînd) De cît trimbița scadronulu! . . . cît mă iubește! (cetînd) «Pentru tine doresc cinuri și slavă! pentru tine ași birui lumea toată!» (vorbînd) Te cred, ângerul meu, dacă m'ai biruit și pe mine! (cetînd) «Desară mă duc la bal masche; vină și tu, puîule, ca să petrecem împreună. Eă oîu fi îmbrăcat în Irod împărat.» (vorbînd) Irod împărat! Veđi dacă 'i militar, tot a vitejie trage!

(cetînd) «*Al tău pentru veciî vecilor!*»

(vorbînd și sculându-se) Ah! Leonil, și eă sînt a ta pentru veciî vecilor. Ce fericire! . . . unde 'i Cati s'o sêrut de miî de ori că 'mă-aă adus un răvaș atăt de slăvit! . . . Și eă oîu merge la bal masche, și m'oîu întêlni cu tine, scumpul meu Leonil! viteazul meu Irod împărat! (strigă) Safto, Safto.

SCENA IX.

Tarsița, Safta (întrînd prin fund.)

Safta. — Aud, cucoană.

Tarsița. — Du-te degrabă, Săftico, la teatru, și sê 'mă îei două domino de catife.

Safta. — Ce mâncare 'î aceea, cucoană ?

Tarsița. — Du-te de spune acolo cum îți dic eu :
să 'ți dee două domino . . . domino, auți tu ? și să le
duci la cumnățica.

Safta. — Ș'apoî ?

Tarsița. — Ș'apoî să m'aștepți acolo, pên' ce-oî
veni eu. Na și bani. (îi dă o pungă).

Safta. — Foarte bine ; două . . . cum le-ai dis ?

Tarsița. — Domino.

Safta. — (ese prin fund, dicend) Două domino, două do-
nimo, două dimono . . .

Tarsița. — (alergând după Safta) Domino, proasto ! (viind
în fața scenei) Cât îmi bate inima de tare ! parc'am aler-
gat două poște pe gîos . . . Ah ! ce putere are amo-
riul asupra inimilor celor gingașe !

SCENA X.

Tarsița, Lunătescu.

Lunătescu. — (în parte) Tarsița ! . . Aflat-aũ oare ceva ?

Tarsița. — (în parte) Bărbatul meu ! . . de n'ar afla . . .

Lunătescu. — (cu dragoste) Dragă ? . .

Tarsița. — (asemene) Frățioare ?

Lunătescu. — Ce facem în astă sară ?

Tarsița. — Eũ mă duc să petrec la cumnățica ;
dar' mata ?

Lunătescu. — Eũ, surioară ? dău, nu știu.

Tarsița. — Nu gîoci cărțile, puile ?

Lunătescu. — Ba așî gîuca, sufletul meu, dac'
așî avea cu cine.

Tarsița. — Eată, tocmaî, că ne vin prietiniî pentru
partidă. Puneți-vă la gîoc, că eũ mă duc să mă gă-
tesc. (ese prin dreapta-)

SCENA XI.

Lunatescu, trei prietini.

Lunatescu. — Bine-ați venit, fraților, că v'așteptam cu nerăbdare.

Un prieten. — Așa, hoțule, pentru ca să ne ieși paralele.

Lunatescu. — În puterea prieteșugului...

Prietenul. — Foarte îți mulțimesc de prieteșug, vere. Eată trii sări de-a rëndul de când perd necontenit. Nu mă pot scula o dată fără ca să nu întruplatcă.

Lunatescu. — A cui e vina, dacă nu știi să gîoci?

Prietenul. — Nu mi'i învêța d-ta cărțile? Eă care le gîoc de două-șecî de ani!.. Ean să veđi cum am să te frec în astă sară.

(În timp ce vorbesc, un fecior așează masa de cărți, aduce lumînări, cărți, ș. c. l.)

Lunatescu. — Vorbă multă sărăcie. (arătând masa) În faptă se cunoaște omul... Poftim.

(Taki cu doi prietenî se pun la cărți; al treilea privesce.)

Prietenul. — Preferanțul giucăm? Câte șece parale fisa?

Lunatescu. — Cum îți vroi... Eă fac cărțile. (amestecă cărțile și le împarte) Ce noutăți ați mai aflat astăzi?

Prietenul. — Tot cele de ieri și de-alaltaieri... Nimic.

Lunatescu. — Cum? n'ați vêdut pe nime?

Prietenul. — Ba am vêdut o mulțime de Irođi pe uliți.

Lunatescu. — (scăpând cărțile din mâni) Irođi! (în parte) Ear' Irođi, și tot Irođi!

Prietenul. — Na! c'ai făcut *mal-donné*... și ce cărți bune aveam!

Lunătescu. — *Pardon !*

Prietenul. — *Pardon, pardon*; dar preferanță 'i pe banii.

SCENA III.

Cei de'nainte, Tarsița (cu mantelă și capelă.)

Tarsița. — (Intrând prin dreapta), Sluga d'voastră, boierii.

Prietenii. — (Inchinându-se) Sărut mânușițele, cucoană Tarsiță.

Tarsița. — (apropiindu-se de Lunătescu) Cum îți merge norocul, dragă ?

Lunătescu. — De-abia am început; dar' nădăjduesc că 'mă-a fi în favor, de vreme ce te interesezi mata, sufletul meu.

Tarsița. — Îți proorocesc că ai să câștigi mult în astă sară.

Lunătescu. — (în parte) De-ar fi și Cati modista cuprinsă în acel mult !

Tarsița. — Eă vă las cu sara bună. (serutând pe Lunătescu pe frunte) Noroc bun dragă, și găoacă cu minte (ese prin fund.)

Lunătescu. — Să nu mă lași multă vreme singur, sufletul meu, că mor de urât fără' de mata.

Prietenul. — (cătră ceia-l-alți) Cât de bine trăesc împreună !

Lunătescu. — (în parte) S'aă pornit ! De-acum mă pot duce unde mă chiamă amorul... la magaziea modistei ! . . și cât pentru Irođi, 'mă-oă lua pistoalele. (cătră prietenul care nu joacă) Vină, te rog prietine, de găoacă în locul meu vr'o găumătate de ceas, că am puțină treabă pën' în târg. (se scoală: prietenul se pune în locul lui Lunătescu).

Prietenul — Da bine . . . ne lași ? în cotro ?

Lunătescu. — Mă duc să cumpăr o bonetă ne-vesteî. (Își ȋea pălăria și pistoalele, și ese prin fund.)

Prietenul I. — Ce casă blagoslovită ! se ȋubesc de 20 de anĳ ca niște hulubași.

Prietenul II. — *Protos.*

Prietenul III. — *Defteros.*

Prietenul I. — *Preferanç.*

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Teatrul represintă partea uliței mari despre Trii-Erarhĳ. În dreapta magazia modistei Cati, avĳnd pe la fereste bonete și capele, în stânga, în faça, casa comisarului Săbiuța. Ulița este pustie și întunecoasă ; numai un culucciū se zăresce în stînga, la colșul casei comisarului. La ridicarea cortinei un orologiū depărtat bate șapte ore, și după ce încetează, culucciul strigă: *Raĳta!*

SCENA I.

Leonil (eșind dĳn magazia modistei.)

Adio scumpă și neprețuită modistă ! .. ânger cu bonetă și cu papilote, care 'mĳ îndulcești vieața și 'mĳ tivești basmalele ! Așteaptă-mă pĳn' într'un ceas, că am să mă 'nfăçoșez ochilor tĳei de șopĳrlă în costĳum de Irod împĳrat, căci ești vrednică a te numi împĳrăteasa modistelor și amoresa unui Craĳū !

Cati. — (ese pe pragul ușii) Adio, craĳule, berbantule. (ȳnchide ușa.)

Leonil. — (viind în faça scenei) Ca modista lighioae plăcută nu este pe faça pămĳntului. Cu inima te ȋubește

și cu degetele 'ți coase cămeșii...dacă nu 'ți scoate ochii... Dar'apropo de bal masche... cu ce-oîu s' m' duc la teatru? Prietiniî care-or s' vie cu mine, îmbrăcați în Irođi, 'm'ău mărturisit că 's tufă de parale; pe de altă parte, casierul nu face credit, și cât pentru bătuți... (își pipăe buzunarele) 'I-a' bătut v'ntul de mult!.. ș'așa de mult, în cât a' rămas pustie 'n urmă... Mări, ce'm' pasă! bun îi Dumneđe'ă, m'ă ales pentru cadeți de cavalerie. (se pune drept ca un soldat) În stânga! piciorul drept înainte, marș; (pornesce cătră fund, făc'nd marș) ranplanplan, ranplanplan, plan, plan, plan. (ese prin fund, în stânga.)

SCENA II.

Săbiuță (eșind din casa lui), **Marghiolița** (pe pragul ușiî.)

Săbiuță. — Închide bine ușa pe din lăuntru, Marghioliță, și nu m' aștepta în astă noapte, că e' poate n'oîu veni acasă p' n' în ăiuă.

Marghiolița. — Cum?... toată noaptea a' s' te trudești?

Săbiuță. — Așa cere slujba, fata mea. Cu sara bună.

Marghiolița. — Noapte bună, tată. (î închide ușa.)

Săbiuță. — (viind în fața scenei) Agă! agă!.. De când gâdesc s' m' fac agă, e' șatrariul Săbiuță... îs bun de dus la agie... Brrr... da frig îî!.. da frig îî!.. Audî comploturi de Irođi, brrr... par' că'm' curg sloîuri de ghîață pe spinare... Desară 's r'nduit la teatru. Am s' m' m'brac și e' în Irod, s' m' amestec p' între măști și s' trag cu urechea, doar oîu desco-peri ceva... Heî! culucciî...

Culucciul. — Aud.

Săbiuță. — Să ieși sama, dacă'i videa Irođi s'ascuți ce-or vorbi. Auđi?

Culucciul. — Aud.

(Săbiuță ese prin fund, în dreapta.)

SCENA III.

Cati, Marghiolița.

Cati. — (eșind pe pragul uși) Marghioliță, Marghioliță.

Marghiolița. — (asemene) Ce dorești, Cati?

Cati. — (viind în mijlocul scenei) Vin' degrabă să'ți spun ceva.

Marghiolița. — (asemene) Ce lucru?

Cati. — M'am întêlnit astăđi cu iubitul tău, cu Alecu într'o casă, și m'aú însărcinat să'ți đic că nu te iubește nicı de cum.

Marghiolița. — Ha, ha, ha, nebuno . . . Dar' Leonil al tău cum se mai poartă cu tine?

Cati. — Ca un leu. Mău iubește mai mult de cât trimbița scadronului, și 'mı-aú făgăduit că m'a lua.

Marghiolița. — Ce bine ar fi să ne mărităm o dată amêndouê!

Cati. — Poate-a da Dumneđu . . . Da ean spune'mı: gătitu'ți-aı costıumul de bal masche?

Marghiolița. — Îı gata . . . însă mă tem să mă 'mbrac cu el.

Cati. — Pentru ce?

Marghiolița. — Când gândesc să merg la bal masche fără știrea tătăni-meu, mi se taie tot gustul.

Cati. — Nu fıi copilă. Ce te temi, după ce ai să mergı cu mine?

Marghiolița. — Știü; dar' dac'a afla tată-meu?

Cati. — Îi dice că s'aŭ înșelat, și te-a crede.

Marghiolița. — Dar' Alecu?

Cati. — Luî Alecu îi spune că te-ai dus la bal masche cu nădejde de al întâlni pe dînsul. Și cine știe... poate s'î găsim acolo.

Trece prin fund un neamț beat care dice: *Got verlast kein deutscher nicht!..*)

Marghiolița. — (spărietă) Vine cineva. (fuge în casă.)

Cati. — La opt ceasuri s'î viî la mine. (intră în magazie)

SCENA IV.

Alecu (vine prin fund din stînga, purtînd o ghtară pe sub manta.)

Oare s'î fi eșit comisariul de-acasă? (se apropie de casa lui Săbiuță și caută pe fereastă) Perdelile sînt trase. Nu se vede nimic. Ean s'î cerc a da de știre Marghiolițiî, după chipul obicînit... s'î cînt pe sub ferești. (își acordă ghîtara) Bre! dă frig îî! îmi îngheață degetile pe strune... Ah, Marghiolița! cît trebuie s'î te iubesc, pentru ca s'î fac strajă noaptea pe la meșul ierneî!.. numai un amor înflăcărat ca al meș poate răbda 17 graduri de frig. Haîde!.. cum a da Dumneșă... într'un noroc! (se primblă sub ferestrele Marghiolițiî, cîntînd din ghtară și din gură :)

Vină, dragă, pîn' te-aștept,
Să te string la pept,
Că de frig și de-al tău dor
Eu îngheț și mor.

(Caută car' la fereasta Marghiolițiî.)

Nimic nu se ivește!.. oare ce-aŭ pățit ađi de nu m'aude, c'am răgușit cîntînd... S'î cerc și de-al doi-

lea oară. (cearcă ghitară) Tronc ! s'aũ discordat ghitară ! . .
Pas acum de-o acordează cu mâinile înghecate. (o acordă.)

SCENA V.

Alecu, Lunătescu (învălit în manta, întră prin fund din dreapta,
urmat de patru lăutari.)

Lunătescu. — (cătră lăutari) Stați aici în colț puçintel,
și vă gătiți scripcele. (viind în faça magaziiei Catii, fără a vedea pe
Alecu) Eată-mă's în sfârșit lângă casa Afroditei inimii
mele ! . . 'Mă-aũ venit în gând să 'i dau o serenadă
prin care să 'i pot face cunoscută starea jalnică a su-
fletului meu . . . și nădăjduesc că după oftările ce va
auði, se va milostivi a priimi câte 'i-am propus ađi,
după masă. (caută pe fereasta Catii.)

Alecu. — (nevădănd pe Lunătescu) În sfârșit am acordat-o !
(cercând ghitară) Sună bine acum.

Lunătescu. — Îi acasă ! Acu'i vremea. (face semn țiga-
nilor să înceapă.)

Alecu. — Curaj Alecule.

(În timp ce Alecu cântă, lăutarii se pornesc din fund grămadă și vin pên' în
faça scenei, cântând : « *Ah noroc noroace !* » pe urmă se întorc înapoi,
ear' vin și ear' se duc în fund. Lunătescu stă cu dosul la Alecu și privesce cu
dragoste la ferestele Catii.)

Alecu (cântând.)

Vină, dragă, pên' te-aștept . . .

Lunătescu. — Cântă cu suflet, bălaure.

Alecu. — (mânios) Cine dracu aũ adus cïoarele aeste ?

(Voesce să cânte, dar' nu poate din pricina lăutarilor cari răcnesc în gura
mare : « *Ah noroc noroace !* »)

Lunătescu. — Oftează, baragladină !

Alecu (cântând.)

Să te string la pept,

Ei; geaba ! nu'î chip de cântat ! (cătră Lunătescu uN'auđi, domnișorule ? N'ai putea să te duci să urlî mai departe ?)

Lunătescu. — (neîntorcându-se) Ulița 'i cât a mea, cât a d-tale. (cătră lăutarî) Trage of grozav, căoroșule !

(Lăutarîi țin cât le țin gura.)

Alecu (o dată cu lăutarîi.)

Că de frig și de-al tău dor
Eă îngheț și mor.

(Ferestele se deschid la amândouă casele. Cati și Marghiolița se arăt.)

SCENA VI.

Cei de'nainte, Cati, Marghiolița.

Cati. — }
Marg. — } Ce vuet îi în uliță ?

Alecu. — (zărind pe Marghiolița și alergând la fereastă) Marghiolița !

Marghiolița. — Tu ești, Alecu ?

(Se pun amândoi la vorbă, încet.)

Lunătescu. — (zărind pe Cati) Modista ! (cătră lăutarî) Tăceți, măi. (se apropie de fereastă.)

(Lăutarîi tac și se duc)

Cati. — Ce vęd ? cuconul Taki !

Lunătescu. — Eă și ear' eă, frumoasă Afrodită!

Cati. — Da ce cauți noaptea pe uliți cu lăutari?

Lunătescu. — Nu mă osîndi, scumpă modistă ce ești, că numai amorul ce am pentru tine aă putut să mă scoată din sărite.

Cati. — Nu 'ți e rușine să vorbești așa, d-ta, om însurat?

Lunătescu. — Ei! dragă, cu rușinea astădăi n'o scoți la cap. Dar' nu 'i vorba de rușine... îi vorba că te iubesc așa de năstrușnic, în cât acum sînt *adiahor* pën' și de ciubuc! eă care eram în stare să 'mă vînd sufletul pentr'o liule de tiutîun.

Cati. — Ha, ha, ha! Ș'apoî aî obraz să 'mă dîci că mă iubești ca sufletul?

Lunătescu. — Ascultă-mă: Ce vreî de la mine? capele? bonete?

Cati. — Foarte'ți mulțemes, că am prea multe.

Lunătescu. — Cu adevărat!.. ți'i magazia plină! Spune'mi dar' ce dorești? Droșcă de birjă cu luna? mobile?... Poroncește supusei slugi a matala.

Cati. — (scoțînd o notă din buzunar) Vreă să'mi plătești socoteala cucoanei d-tale.

Lunătescu. — (în parte) M'aă prins în căpcană, diavoloai. (tare) Cu mare bucurie... Cât îi acea socoteală?

Cati. — Trii-dēcî și doi de galbinî.

Lunătescu. — O bagatelă... Eată baniî, spre dovadă că sînt gata a împlini toate dorințele matala... numai de mi'i da o dulce nădejde... (scoate punga și numără baniî pe fereastă.)

Alec. — Dău? mergi la bal masche, Marghioliță?

Marghiolița. — Merg cu Cati... Nădăjduesc însă că mi'i sluij de cavalier, Alecule?

Alecu. — Pěn' la moarte, scumpa mea. (vorbesc ear' încet.)

(În timp ce Lunătescu numeră, jignicerul Vadră întră din dreapta, prin fund, șuerând cu mirare și căutând cu curioșitate înpregiurul lui, fără a vedea însă pe Alecu și Lunătescu.)

SCENA VII.

Cei de'nainte, Vadră.

Vadră. — Măi! măi! măi! .. da mare târg! .. Ce de minunății! .. Ean privește uliți, se mergi cale de-o poștă și se nu le mai dai de fund. Bre! bre! .. și când gândesc... puteam să mor făr' a vedea Eșu, eșu, jignicerul Vadră ot Nicorești, care de când m'aă făcut mama nică c'am eșit din Nicorești... Slavă ție Doamne că m'aă învrednicit a întra și eă o dată în capitație! .. Atâta numai imă pare rău, că am sosit noaptea... și nu știu cum se fac ca se găsesc gazda nepotului meu Alecu... saă măcar casa cuconului Taki Lunătescu... Pe alți nică că cunosc în capitație...

(Tot vorbind se apropie încet de Culucciă fără a'l vedea.)

Lunătescu. — (numerând) Trii-șecă, trii-șecă și unul, trii-șecă și doi... Tocmai?

Cati. — Tocma... Foarte 'ți mulțemes.

Culucciul. — (la urechile lui Vadră) Rața!

Vadră. — (spăriet) Ho! (viind lute în fața scenei) Ce dracu aă oameni pe-aici de se sparg așa, noaptea? (șă stupece în sin.)

(La răcnitul Culucciului Alecu și Lunătescu se întorc și zăresc pe Vadră; ear' Cati și Marghiolița închid degrabă ferestrele.)

Alecu. — }
Lunăt. — } (În parte) Nu cumva m'aă vșut?

(Se apropie amândoi de Vadră, ascunși în mantale, și apucându-l fie-care de câte o mână, îi dic cu voce groasă.)

Alecu. — De 'i spune ce-ai vădut, te stropșesc!

Lunătescu. — (arătând pistoalele) De 'i ȋdice-un singur cuvânt, ești mort!

Vadră. — (spăriet) Elei!

(Vadră remâne încremenit; ear' Alecu și Lunătescu se depărtez de el, mergând spre fundul scenei.)

SCENA VIII.

Cei de'nainte, Leonil (înbrăcat în costum de Irod.)

Leonil. — (eșind din stânga, se pune d'inaintea lui Alecu și a lui Lunătescu, declamând cu voce tare :)

Eă sunt Irod împărat,
Care pe cal am încălecat,
Și pământul s'a cutremurat!

Alecu. — Să fii d-ta sănătos. (fuge în dreapta.)

Lunătescu. — (spăriet) Valeă! scapă pistoalele jos, tremurând.)

Leonil. — Închină-te d'inaintea stăpânului tău, fință fricoasă, supusă sabiei mele.

Lunătescu. — (plecându-se pănă la pământ) Nu te 'ndura de mine păcătosul, domnule revoltant, că am o casă de copii... și sânt patriot bun, moldovan curat.

Leonil. — Moldovan?... ba, mai degrabă jidan, că ești prea voinicos da fricos. Haide, caută'ți de drum și adă'ți aminte cât îi trăi de vestitul și prea puternic Irod împărat, luceafărul Răsăritului!

Lunătescu. — (fugând prin stânga) Aud, Slăvirea Ta.

Leonil. — (luând pistoalele de jos) Ha, ha, ha!... fricoasă lighioae! și încă purta pistoale ca giupânul Leiba din codrul Herții... Știi că 's bune pistoalele?... Nu-

mai bune de scos plata de la bal masche. (le pune la brâu.)

Vadră. — (pe gânduri) Unul m'a stropși și altul m'a omori de-oîu ȃdice vr'un cuvânt... Unde m'am vîrit eă?.. Nu cumva am intrat într'un târg de Ienicerî? (stă cu ochii ȃintiți în jos.

Leonil. — (zărind pe Vadră) Cine s'e fie acest blagoslovit creștin încoronat cu căciulă brumărie și înfășurat cu contăș de vulpe?.. Amirosă a provincie cale de-o poștă! Ean s'e videm. (se apropie de Vadră pe d'napoi și strigă):

Eă sînt Irod împ'rat !

Vadră. — (resărind) Ho, drace ! Ce dihanie 'î asta ?

Leonil. — (în parte) Îi chîar provincial!.. Am s'e 'l spariu și pe dînsul. (tare) Răspunde'mî cine ești?.. și ce cauți noaptea, fără fânar, pe ulițele capitaliei noastre.

Vadră. — (în parte) Da... vorbă 'î? Numaî de căt 'î-oîu răspunde, ca s'e m'e omoare ceă-l-alți doi.

Leonil. — Ei!.. auăi? ești surd ori mut?

Vadră. — (în parte) Sfinte Panteleimoane!.. Sfinte Nastasi!..

Leonil. — Uită-te la mine, provincialule, și te su-pune la poroncile lui Irod împ'rat, că de nu mi'î asculta, va fi r'eu de pelea ta.

Vadră. — (în parte) Na și altul!.. aista m'a ucide dacă n'oiu grăi! Mări, unde dracu m'e găsesc? (tare) Nu te mânia, Măria Ta, dacă nu 'î răspund... M'e tem de ceă-l-alți.

Leonil. — Care ceă-l-alți? (în parte) Ha, ha, ha... Se vede că 'și-au mai bătut gîoc cine-va de dînsul. (tare) Eă îți dau voe s'e vorbești.

Vadră. — Așa? Ei! apoi spune'mî, te rog, Măria Ta... nu știî unde șede nepotul meă, Alecu Mă-dian?

Leonil. — Nepotul d-tale? (în parte) Să fiu al dracului de 'l cunosc.

Vadră. — Eă sânt jignicerul Vadră ot Nicorești, ș'am venit la Eș ca să 'l vëd.

Leonil. — Să veđi Iașul saă nepotul?

Vadră. — Pe-amêdoă.

Leonil. — Dacă vreă să cunoști Iașul, caută 'npregiur și 'l-îi videa; mirosă și 'l-îi sîmți. Cât pentru cuconu Alecu Mădian, trebue să te hotărăști a veni cu mine unde te-oă duce eă ... dar' să nu 'ți fie frică. (în parte) Am să 'l duc la bal masche să 'mă plătească bileturile. (tare) Parale aă?

Vadră. — Am vr'o căte-va; dar' ... pentru ce?

Leonil. — Nu 'ți pasă, și nu te teme, că te ieă sub ocrotirea mea.

Vadră. — Sărut mânile. (în parte) Detreabă împerat!

Leonil. — Dar' pentru ca să poți întra acolo, unde vreă să te duc ca să veđi pe nepotul tăă, trebue să 'ți pun o decorație neapărat.

Vadră. — Ce 'i cocorația ceea?

Leonil. — Un semn de cinste. Vin' dar să te decorez. Întinde nasul.

Vadră. — Nasul?

Leonil. — Of! nu mă supăra și întinde'l fără grijă.
(îi anină lui Vadră un nas minciunos.)

Vadră. — Da bine, mă rog, acole se pun cocorațiile?

Leonil. — Uniă le poartă la pept, alții le spëndură de gât; dar' fiind că decorația ce 'ți hărăzesc este mai șucada, 'ți-o anin de nas.

Vadră. — (ridënd) Pentru că nasul îă mai sus de cât gâtul ... am gâcit?

Leonil. — Aă gâcit, o! prea cinstite Vadră!...

Acum te sfătuiesc să ții nasul tot mai sus, pentru că sîntem într'o vreme unde rîdicatul nasului e de *bon ton*.

Vadră. — De monton ?

Leonil. — Dar, de monton. (în parte) Bravo, Leonil ; te-ai pus la cale despre bilețuri. Acum hai să dăm de știre Catiî.

Vadră. — Ei ! mergem ?

Leonil. — Acuși . . . Așteaptă-mă puțin aici că vin îndată. (merge spre magazia Catiî.)

Vadră. — Ce ! . . . mă lași singur ?

Leonil. — Nu te teme, că ești decorat . . . rîdică nasul mai sus, frate. (întră la Cati.)

SCENA IX.

Vadră ; *mai pe urmă Marghiolița.*

Vadră. — Măi, că șugubață 'i capitația asta ! Bie-tul frate-meu, Dumneșeu s'el erte ! înmî spusese cu adevărat că aici se fac multe pozne șiua meađa mare ; ear' de cele ce se întemplă noaptea nu 'mî-aũ po-menit. Se vede că și aici, ca și la Nicorești, el se culca o dată cu găinile.

Marghiolița. — (înbrăcată în costum de fantasie, și purtând pe obraz mască de catife neagră, ese din casa ei și ȳice în parte) Când ar ști tatăl meu că mă duc la bal masche, m'ar închide la mănăstire. (trece pe lângă Vadră și întră la Cati.)

Vadră. — (resărind) Mai eată o dihanie ! asta 'i cu obraz negru ! . . . trebue să fie vr'o arăpoaică . . . Bre, bre, bre ! a dracului târg !

(Trec prin fundul scenei mai multe măști, cu fanare în mîni și cîntănd :)

Haideți, frați, să trăim bine,
Să trăim noi între noi,
Căci curând timpul ne vine
Încărcat tot de nevoi.

Vadră. — Mai eată și alte lighioi! Bre, bre, bre!
da multe soțuri de dihăni mai sânt în Eș!

(După măscă, trec doi draci sărind și împungând cu coarnele pe un jidan
caic strigă :) *Ah vei! ghevalt!*

Vadră. — (spăriet de tot) Eaca și dracu. (iși ascunde capul în
blană și 'și face cruce ȳicând : *fevghe satana!* După ce nu se mai
aude nimic, el scoate capul din blană.) Am asudat!.. sămăne Va-
dră! cine te-o îndemnat să vii tu în capitație?... Of,
of!.. Se vede c'am agiuns în vremea lui Antihîrț...
(iși face cruce) Brr... tare mi'i frică... și când ași pu-
tea... tare-ași fugi înapoi la Nicorești... Lehamite și
de nepot și de Eș, dacă nu poți face două pasuri
făr' a da de dracu pe uscat... Mă duc, fug în lume,
de-oîu ști că m'oîu întoarce pe gîos acasă. (face doi pași
cătără fund și se opresce.) Ear' dihăni!

SCENA X.

Vadră, Alecu (înbrăcat în păpușer, întră prin dreapta, purtând un coș
cu păpuși), **doi prieteni** (costumați ai lui Alecu, îl urmează, du-
când cușca păpușilor), **un lăutar** (cântând din vioară, vine după ei),
Iroși, prietenii lui Leonil (intră prin stînga tot o dată,
fiind precedați de steoa pe care o duc doi băeți. Toți port nasuri
minclunoase.)

Alecu. — (strigă intrînd) La păpuși! păpușele romă-
nești! tot se stai să le privești!

Iroși. — (strig) Iroși! Iroși! Steoa!

Vadră. — Ași giura că 's pe ceea lume.

(Irođii și păpușerii se opresc făcă 'n făcă, la mijlocul scenei.)

Un Irod. — Fă-te 'n lături păpușeriule, și dă pas ostașilor lui Irod împărat.

Alecu. — Faceți voi în lături, Irođi nerođi ce sînteți. Nu știți că trăim în veacul păpușeriilor?

Irodul. — În lături îți dic, pîn' ce nu te rup în două ca pe-o păpușă.

Alecu. — Tu pe mine? ha, ha, ha! Vină dacă 'ți dă curăoa, și dacă vrei să te vîr în cocîugul ista cu Vasilaki țiganul.

Irodul. — (cătră ceia-l-lași Irođi) La săbiu copii, în numele lui Irod împărat.

Alecu. — (cătră păpușeri) La pari băeți, în numele lui Vasilaki țiganul.

(Irođii trag săbiile. Păpușerii ridic cîomegele.)

Vadră. — Eaca pozna! . . Păpușile or să facă moarte de om!

SCENA XI.

Cei de'nainte, Lunătescu și Săbiuță (arătându-se în fund),

Leonil, Cati și Marghiolița (eșind din magazie cu

măscă de catife neagră pe obraz. Leonil poartă nas minciunos).

Leonil. — (cătră dame) Veniți cu mine. (vădînd scena din fund) Ce vîd? Irođii mei încăerați cu niște păpușeri! (aleargă lute de se pune între dînșii) Stați, voînicilor, că mai sînt și cîu pe-aici. Ce? . . vreți să vă bateți în vreme de pace? și să v'aprindeți în vreme de eană? . . Cine v'au însuflat dorința de-a tulbura liniștea publică, toc-mai sub nasul cînstitului Culucciū care vă privește din colț? . . Vă poroncesc în numele meu să puneți satirele 'n teacă, și vouă, să lăsați cîomegele 'n odihnă pîn' ce-a cînta cucoșul . . .

Alecu. — Și cine ești tu ca să ne dai poronci?

Leonil. — Eă sunt Irod împărat care pe cal am încălecat și pământul s'aă cutremurat!

Cati. — (cunoscând vocea lui Alecu) Și eă sunt Cati, prietina d-tale, cucoane Alecu.

Alecu. — Madmuazel Cati?

Lunătescu. — (în parte) Cati!

Cati. — Și mai eată ș'o tânăăă copilă care dorește a să face păpușa d-tale. (arată pe Marghiolița).

(Marghiolița se duce lângă Alecu.)

Cati. — Haideți dar cu toțiî împreună la bal masche.

Toți. — Haideți, haideți.

Leonil. — Care vra să ăiceă, am închiet pace! și din ceasul acesta sântem prietini? Păpușile cu Iroăi se prind frați de cruce!.. haideți dar să ăiurăm cu toțiî pe steoa aceasta, (arată steoa) că ne vom da tot soăul de aăiutor, la tot soăul de întămplări ce vom avea în astă noapte!

Toți. — (stintădă mânăle spre stea) ăiurăm!

Lunătescu. — Aă auăit ăiurămăntul complotului, dragă Săbiuăă?

Săbiuăă. — 'L-am auăit, cucoane Taki.

Leonil. — Acum, dați'mă voe să vă recomendez un suflet blagoslovit care-aă veniă înadins din fundul provinciei pentru ca să ne plătească bileturile la locul știut. (arată pe Vadră) Eată sufletul!

Vadră. — (în parte) Ce ăice?

Toți. — Hura! să'l luăm în triumf.

(Iroăi se arunc asupra lui Vadră și 'l umăă pe sus.)

Vadră. — (sbătădu-se în braăele lor) Da dați'mă pace că mi'ă rupe vr'o mână, (în parte) Ah, sfinte Panteleimoane! scapă-mă din ăiăarele lor, că 'ăi-oă da triă paraclisuri.

Leonil. — Haideți, fraăilor! balul ne-aășteaptă; glo-

riea ne chîamă ! Steoa aceasta sê ne lumineze drumul, căci fânarele de pe uliți s'au lăsat în nădejdea lunei pe astă sară, și luna în nădejdea fânarelor.

(Se pornesc cu toți prin dreapta. Steoa merge înainte ; după dêusa, Leonil dând brațul Catii ; pe urmă Irođil, ce duc în triumf pe Vadră ; după acestica, Alecu cu Marghholița, și în sfêrșit păpușerii cu cușca. În timpul acestei eșiri, Leonil comandă în gura mare marșul ; Irođil strig : Irodul ; păpușerii răcnesc : la păpuși ; orchestra cântă un marș triumfal.)

Lunătescu. — (viind în mijlocul scenei) După dênșii, voi-nice Săbiuță. Patriea are ochii asupra noastră !

Săbiuță. — Agă ?

Lunătescu. — Agă.

(Se răped amêndoi după Irođi. Culuccîul strigă : Raîta !)

(Cortina cade.)

ACTUL III.

Teatrul represintă sala teatrului în timp de bal masche. Luminație mare. Măscî multe în diverse costume joc polca în fund.

SCENA I.

Tarsița și Safta (în domino.)

Tarsița. — (cetînd ravașul lui Leonil) « Vină, puile, la bal masche. Eă voă fi îmbrăcat în Irod împărat ! . . » Eată acum un ceas de cînd aștept, și nici un Irod încă n'am zărit. Safto ! nu 'l-ai întêlnit pin sală ?

Safta. — Pe oficerul ?

Tarsița. — Dar ; pe Leonil.

Safta. — Nu, cucoană. Am aădit însă că s'au suit la bunfet cîte-va măști nouă . . . Poate-a fi acolo ?

Tarsița. — Haî degrabă, Săftico, sê luăm un ceai.

(în parte) Ah, Leonil! Cât trebuie să te iubesc, pentru ca să mă pun în primejdie de a bea un ceaîu la bufet!

(Es amëndouă prin stânga.)

(Polca încetează.)

SCENA II.

Măscile. — (strigă :) Mazurca . . . valțul . . . polca . . . hora!

Un turc. — (cătră orhestră) *Banabak!* cânta la mine un *mane ghîuzel, ghîuzel*, ha! sa ȕicem la tine: *aferrim cîugîuk*.

Un jidov. — (asemene) Inchi si veȕi, jupine cu doba, chinta pe balabusta, că 'ȕi-oîu lua mēsur de-un cîubot.

Un drac. — (împingēnd pe jidov) Fugî Îudă.

Jidovul. — *Aveî! ghevalt . . . Urzichi.*

Dracul. — (la musicantî) Vē poroncesc, în numele lui Scaraoȕchi, sē 'mî cântaȕi un valȕ drăcesc . . . că de nu, vē umflu pe sus.

(Orchestra cântă valțul pe jumătate de ton. Măscile joc în fund. Dracul joacă valțul cu jidovul.)

SCENA III.

Leonil, Cati, Alecu, Marghioliȕa, Vadră, Iroȕi, păpușî, Steoa (toȕi întră prin stânga, păstrând rēndueala însemnată la finele actu'ui al II. Valțul contenesce, și măscile s'adun înpregîurul Iroȕilor.)

Leonil. — Irod! Irod!

Alecu. — Păpușele romănești . . . tot sē staî sē le privești!

Vadră. — (căutând cu spaîmă înpregîur) Săracul de mine! ce

de mai drăci! Ce de mai minunății! Bre! bre!.. par' că 'i halima!

Turcul. — (luî Alecu) Hei, *banabak!* nu 'i jucam la mine *karaghîoz?*

Alecu. — Ba gîucam, *cfendi...* dar' tu ce dam la mine?

Turcul. — Dam *bakşış!*.. cincî butelci de vin cu *buuum!*

Alecu. — *Aferim, kapioldaş!* Haî dar la bufet îndată să mai prindem la inimă, c'am înghecat de frig afară.

Turcul. — *Peki, peki.* Hade sus la cafenea.

Toți. — Haideți... haî.

Leonil. — (luî Vadră) Vin' cu noi, provincie blagoslovită.

Vadră. — Unde?

Leonil. — La bufet! să beî Şampanie... de la Nicoreşti.

Vadră. — Ce să beî? Şampan?... ba, mă ferească Dumnezeu!

Leonil. — (împingîndu'l) Eî! marş înainte, şi numai cârcni.

Vadră. — Mări, unde dracu m'aû adus păcatele? Bre, bre!

(Toți es prin dreapta, afară de câteva măsci ce stau în fund.)

SCENA IV.

Lunătescu, Săbiuță (înbrăcați în troci şi purtând nasuri mincinoase, întră prin stînga. Trei comisari îi urmează.)

Lunătescu. — (arătînd măscile ce es) Îi veđi, *arhon* şatrar?

Săbiuță. — Îi ved, cucoane!

Lunătescu. — Ceasul primejdiei se apropie!..

Săbiuță. — Așa mă tem.

Lunătescu. — Te temi?..

Săbiuță. — Vorba vine.

Lunătescu. — Că te poftesc să nu cumva să mă lași la dică. Eă am venit cu d-ta, precum m'ai rugat... ear' apoi n'am gust să 'mă dau pelea popii.

Săbiuță. — Nicî popii, nicî preutesii, cucoane, că doar' sîntem în putere; și de vreme ce ne-am îmbrăcat și noi în Irođi, revoltanții ne-or crede din partida lor.

Lunătescu. — Din partida lor? eă!.. asta 'mă vine cam *paraksîn*, *arhon* șatrar... dar' d-tale?

Săbiuță. — Eă, cucoane!.. mai bine *paraksîn* așa, de cât pe spinare. (cătră comisarii) Voi, făcut-ați pregătirile trebuincioase, precum v'am poroncit?

Comisarii. — Avem vr'o trii-đeci de slujitori.

Săbiuță. — Nu 's tocmai destui.

Lunătescu. — (spăriet) Oare?

Săbiuță. — Cu toate aceste, duceți-vă de vă împărțiți... pe la locurile știute; și când oă striga *îuruș!* să săriți cu toții. V'am spus că revoltanții sînt îmbrăcați în Irođi?

Comisarii. — Dar; ca d-voastră?

Săbiuță. — Hî, hî!.. Haă, duceți-vă!.. dar' să nu mă lăsați când îi aă strigănd: *îuruș!*

Comisarii. — *Ni bolsa.*

Lunătescu. — Găndiți că Patriea își încredințază soarta în mările a patru comisari: Voi trii și șatra-rîl al patrului.

Săbiuță. — Cu adevărat... Unul și cu trii fac patru.

Lunătescu — Așa 'i?... Haă... duceți-vă.

(Comisarii es.)

SCENA V.

Lunătescu, Săbiuță (se primble turburați.)

Săbiuță. — Acum aū sosit vremea sē dovidesc lumei cā această sabie nu 'i în zădar aninată de Săbiuță, vel șatrar și biv-vel comisar!

Lunătescu. — Dar, Săbiuță dragă; sē dovidești ce 'ți-a plăcea, și mai ales sē dovidești complotiști, căci Patriea...

Săbiuță. — Patriea?... O! Patrie! nu ai frică cā eū te-ași lăsa în primejdie... când e nădejde de agie.

Lunătescu. — Mai ales...

Săbiuță. — Am sē 'i fac praf!..

Lunătescu. — Și pulbere, ca sē nu mai rămâie nimic din ei.

Săbiuță. — Nimic!

Lunătescu. — Nimic!

Săbiuță. — Da unde 's ticăloșii sē 'i mănânc!.. Unde 's sē 'i hăcuesc ca...

Lunătescu. — (în parte) Măi, cā hapsîn îi șatrariul!

Săbiuță. — Unde 's sē le-arăt eū rēsmiriți și volintirii.

Lunătescu. — S'aū dus la bufet sus ca sē bee Șampanie.

Săbiuță. — Șampanie! ticăloșii!.. vreū sē prindē la curaj...

Lunătescu. — Știi ce?... n'ar fi bine oare sē tragem și noi o dușcă?

Săbiuță. — Doar' pentru hatîrul d-tale.

Lunătescu. — Eū plătesc... Mergî înainte cā te-agîung... Sē caut numai de am parale. (caută prin buzunare.)

Săbiuță. — Vin' de grabă cā mi s'aū uscat gât-le-jul (ese prin stînga.)

Lunătescu. — Unde, Doamne eartă-mă, să 'mă fie punga?.. Oare nu cumva 'mă-aă șters-o vr'un moțpan?

(În timp ce Lunătescu își caută buzunarele, Tarsița și Safta întră prin stânga.)

SCENA VI.

Tarsița, Safta, Lunătescu, măscă.

Tarsița. — În zădar am așteptat la bufet... n'am zărit nici un Irod.

Safta. — (arătând pe Lunătescu) Eaca unul, cucoană!..

Tarsița. — Bine ăică, Săftico... El trebuie să fie... Leonil!

Lunătescu. — Ba 'mă-aă șters-o ca măi bine.

Tarsița. — Stăi de-o parte, Săftico!.. Ah! cât îmi tremură inimăoara!..

(Safta se amestecă cu măscăle în fund. Tarsița se apropie încet de Lunătescu.)

Lunătescu. — (în parte) Pas de bea Șampanie dacă poți...

Tarsița. — La cine gândești așa, iubite Irodul?

Lunătescu. — (resărind) Ce face?

Tarsița. — Știu că sufletul tău arde în flacăra unui amor învăpăeat pentru un alt suflet ce tot asemine se usucă la para dragostei nemărginite.

Lunătescu. — Ce face?

Tarsița. — Ah! când ai ști cât de mult te adorează acel suflet... tu n'ai sta cufundat în gânduri triste, ci ai sări în pod.

Lunătescu. — Să sar în pod? (în parte) Măi, ce pa-coste 'i asta, de se leagă de mine nitam nisam?

Tarsița. — Dar, scumpul meu; bucură-te și te veselește, căci dama gingașă ce iubești... te iubește!.. și cum să nu te iubească, tu care sameni chiar un Făt-logofet cu părul de aur!..

Lunătescu. — (în parte) *Ei! to paroksilose!* (tare) Ean ascultă, madamă, cată'ți de drum și 'ți găsește logofeți aiurea, că eu n'am vreme de ascultat povești cu Feți-logofeți. (în parte) Mări, că a dracului!..

Tarsița. — Povești!.. Ce vorbe sînt aceste?... Da... nu 'mă-ai scris tu astăzi c'ai să vii aici îmbrăcat în Irod împărat, și că glasul meu e mai dulce de cât trimbița scadronului?..

Lunătescu. — Ean fugi în colo, nebuno, că 'ți-oîu da acuși o trimbiță!..

Tarsița. — Așa, blăstematule?... așa mă priimești, când eu pentru hatîrul tău 'mă-am lăsat bărbatul la cărți, și 'l-am făcut să creadă că mă duc la cumnățica!.. Da, nu știi că 's în stare să 'ți scot ochii?

Lunătescu. — (în parte) La cumnățica!.. Oare nu cuniva 'i Tarsița!..

Tarsița. — Auzi, pușchiul se mă facă să beu un ceaîu la bufet... se mă puie în primejdie de moarte! ș'apoi se se facă că nu mă cunoaște... Vai! furnica-te-ar draci, calindroiule...

Lunătescu. — (în parte) Calindroiule!.. îi Tarsița!.. pe-aici mi'i drumul!.. (fuge prin dreapta.)

Tarsița. — A! îs nebună?... Ean așteaptă, mangosîtule, să 'ți arăt eu... (aleargă după Lunătescu.)

Safta. — Deci da unde-aleargă cucoana?... Cucoană Tarsiță... cucoană... (voesce să eaze după Tarsița.)

SCENA VII.

Safta, Vadră (știind calea Saftel.)

Vadră. — Ho, cumătră! că mai sînt și eu pe-aici.

Safta. — Ean ședî binișor.

Vadră. — Ba, ȳeu, nu, puile, că doar' e  nu's din capitație, cu *je vous prie*  i cu *pardon, mardon, lesebon*  i *triton* . . . e  s nt, dragă, tocmai din Nicore ti.

Safta. — Po i fi  i de la Cotnari . . . Ce 'mă pasă mie ?

Vadră. — Că de-ai videa . . . nici mie nu 'mă pasă de ' i pasă sau de nu ' i pasă. E  vre  s   ioc o horă cu tine, că de c nd am băut sus, în sofragerie, vin de cel cu spumă, par' c'am  tinerit de 20 de ani.

Safta — Da ce ? . . e ti poate  i b tr n ?

Vadră. — Sînt ca vinul cel de Nicore ti. Cu c t  i mai vechi , cu at ta 'i mai bun.

Safta. — ( n parte)  tii că are haz mo neagul (tare) D 'm  drumul s  mă duc.

Vadră. — Ba, ȳeu, nu; n'ai să scapi din m nile mele cu una, cu două. Ai să  ioc , de-o    ti că s'or pr bu i sch ndurile. Doar' n'am băut e  de geaba un  ip de vin, de cel cu dopu 'n pod.

Safta. — ( n parte) Adică de ce n'a i  luca  i e  ? (tare) Prea bine, cucoane; dacă vrei numa  de c t, omi  luca; dar'  tii costr dan ul ?

Vadră. —  ti  ! . .  i ca cel de br  .

Safta. —  i poalca ?

Vadră. —  i . . . o băteam v rtos c nd eram mic. Vrea să  ic , te-ai domolit ? . . Cu at ta mai bine, că almintrele, ȳeu, n'aveai ce face. Acum scoate' i cocora ia.

Safta. — Ce să 'mă scot ?

Vadră. — Cocora ia . . să te văd cum e ti la fa   ?

Safta. — Ba, m  eartă. Numa  ma ca nu 'mă-o   mai scoate o.

Vadră. — Da e  nu ' i  r esc de ma c , soro dragă . . .   i  r esc de cocora ie.

Safta. — Fie ș'așa, dar n'o scot.

Vadră. — N'am și eă atâta hatîr la mata?

Safta. — Nu.

Vadră. — Mă rog matale, puică.

Safta. — Nu te mai ruga de geaba.

Vadră. — Puicuță.

Safta. — În zădar.

Vadră. — Puiculiță.

Safta. — Nu se poate.

Vadră. — Suflete. (în timp ce ȋice aceste, îi desleagă masca pe furiș) Lumina ochilor mei... Să mă veȋi mort...

Safta. — Măcar să te și 'ngrop... (masca cade de pe obrazul Saftei.)

Vadră. — Pei drace!

Safta. — Ce-ai păȋit?

Vadră. — Ean veȋi dihanie!

Safta. — Dihanie ești tu, blăstematule.

Vadră. — Și eă o numeam lumina ochilor mei!..
Ânc'așa rușine! (fuge prin stînga.)

Safta. — (furioasă) Vaî! mânca-te-ar ȋioarele, sbȋr-
ȋiogule... Să'ȋi daă eă dihanie! (aleargă după Vadră.)

SCENA VIII.

Alecu, Cati, Leonil, Marghiolița, păpuși, Iroȋi,
măscî și la urmă Săbiuță (vin prin fund.)

Alecu. — Păpuși! păpuși...

Leonil. — Iroȋi! Iroȋi!

Turcul. — Ei *banabak*... Băut la cafenea vin cu
buum... hade joca la mine *karaghȋoz*.

(Păpușerii așează cușca pe două scaune în fața publicului. Alecu se pune în
dos. Măscile s'adun înpreȋur. În timpul acesta Săbiuță se arată în dreapta.)

Săbiuță. — (în parte) Cu gâtul uscat m'am suit la bufet, cu gâtul uscat m'am întors. Par'că am ească cole...

Turcul. — Ei! gata, captan?

Alecu. — Gata, *efendi*... deschide'ți ochii și urechile în patru.

Săbiuță. — (în parte) Eaca Irođiî mei... ce aŭ de gând să facē?... Sē gîoace păpușile în bal?..

Alecu. — Măi, copiil cum vreți să spun... de-adreptul? orî pe delături?

Toți. — De-adreptul! de-adreptul!

Săbiuță. — (în parte) De-adreptul?... Că atâta le trebue!

Alecu. — Bine; fie și de-adreptul. Tăceți chitic de-acu (el scoate o păpușică mică și o închină publicului prin cușcă.)

«Hei!.. bine v'am găsit, bine v'am vădut, cinstiți boierî și cavalerî de toată mâna, și mai mari, și mai mici! Eŭ sînt vestitul Statu-palmă Barba-cot din po-veste, care trăesc în lume de când se potcovea puricii cu nouē dēcî și nouē de ocă de fer și sărea pēn' în cer și tot le părea ușor. Ș'acum am venit aici toc-mai din țara păpușilor, unde multe pozne-am vădut și multe-am audît... De vreți să vi le povestesc?... eŭ sînt gata... aud?... vreți?... bucuros...» (cătră lăutari)
Măi, bălaure, cântă țîitura... dar' pe gâtul scripcei, ca să nu te-aud nici eŭ nici tu.

(Lăutariî cânt slab cînticul păpușilor și Alecu accompanează :)

Într'a păpușilor țēră,
Din hotare, la hotară,
Am vădut și bunî și reî,
Și cu dŭh, și nătăreî.
Unîi mândri și 'ngânfaî,
Ca beșici cu vînt unflaî!
În cea lume cât trăesc,
La tot vîntul se 'nvêrtesc.

(cătră lăutari) Cântă cu inimă, baragladină!

Săbiuță. — (în parte) Auđi, tēlhariul, cum batgioco-
rește lumea!

Alecu.

Alți ear' cu fudulie,
De neam mare vrēnd sē fie,
Se līpesc tot de ceī mari...
Nu's nicī copoi, nicī ogari!

Săbiuță. — (în parte) În mine bate... lasă, lasă...

Alecu.

Alți, vrednicī patrioți,
Dar' mai vrednicī Patri-hoți,
Latră, urlă furios
Pēn' ce-apucă căte-un os.

Săbiuță. — (în parte) Unde 'i cuconu Taki s'asculte?

Alecu.

Într'a păpușilor țēră
Mulți netoți pe bani se 'nsoară;
Fie fata cât de rea,
Lada numaī de-a fi grea
Fie stahie, fără dinți,
Galbeni sē albă zimți.

Săbiuță. — (în parte) Asta 'i cam așa; n'am ce ȃice
nicī cū.

Alecu.

Într'a păpușilor țēră,
La mulți cinstea'y chīar de cēră;
Cāt rușfetul se ivesce,
Cinstea 'ndată se topește!

Săbiuță. — (în parte) Valeū! că ear' ne-aū pocnit!

Alec.

În cea țără de păpuși
Tălharii poartă mănuși,
Și se jură pe Dreptate,
Că le 's mânilor curate!

Săbiuță. — (căutându-și mânilor) Asta nu 'i în pilda mea.

Alec.

Așa 'i lumea! așa 'i veacul!
Unii sémână cu dracul,
Alții cu nisce momițe
Care sar din schițe 'n schițe;
Alții cu painji postiți
Ce tot prind la musculiți;
Alții cu lei paralei
Ce nu fac nici chîr doî lei...
Că's păpuși, păpuși lumesci!
Tot se stai se le privesci.

Turcul. — *Aferim... aferim... aferim!*

Toți. — Bravo!... bravo!...

Săbiuță. — (în parte) Acu 'i vremea se pun mîna pe
dênșii: (tare) *Înruș...* (ese pușin prin dreapta.)

(Păpușerii ridic iute cușca și se retrag în fund.)

SCENA IX.

Cei de'nainte, Vadră (alergând spăriet din stînga), *Lună-tescu* (viind fuga din dreapta.)

Vadră. — (trecînd răpede scena) Ânc'asa dihanie, se m'a-lunge de-un ceas!... bre!...

Leonil. — Ha, ho! provincie!... cale bună!...

(Vadră întră pușin în culisele din stînga și se întoarce îndată foarte spăriet.)

Lunătescu. — (trecând răpede scena) La fugă, Taki, că nu 'i şagă... Tarsiţa vrea să'ţi scoată ochii!

Alecu. — Bre! da aiştia se gîoacă de-a puea-gaea...

(În timpul acesta Lunătescu se întoarce răpede din culisele din stînga, şi ajungînd la mijlocul scenei, se lovesce de Vadră, care fuge ca şi dînsul.)

Vadră. — Ho!

Lunătescu. — Ho!

Vadră. — Na, că 'mă-ai turtit cocoraşia.

Lunătescu. — Valeu! că 'mă-ai strîmbat nasul.

Vadră. — Chîorule!

Lunătescu. — Chîor eşti tu!

Vadră. — (ridicînd palma) Te cârpesc...

Lunătescu. — Ean dă, ean dă, să te vîd...
Ean dă...

Alecu. — (despărţindu'î) Hei, domnişorilor... nu'î er-tat să vî bateţi în bal.

Vadră. — Da, cum nu 'l-oîu cârpi, cînd mă bat-gîocoreşte de la ochi?

Lunătescu. — Sărace... sărace! că nu te 'mpinge păcatul...

(Măscile despart pe Vadră şi Lunătescu; ei se sfădesc în fund. În timpul acesta Săbiuţă se arată cu comisari şi slujitori.)

Săbiuţă. — Eată 'î toţi buluc!.. acu 'î vremea...
Îuruş!.. pe dînşii, flăcăi!

(Comisarii şi slujitorii încungîtur pe Irodi şi păpuşeri, între cari se află: Lunătescu, Vadră, Leonil, Cati, Margholiţa şi Alecu.)

Toţi. — Ce vrea să dică asta?

Săbiuţă. — *Îuruş!*.. prindeţi Irodi şi mi'î legaţi virtos.

(Comisarii leg cot la cot pe Vadră şi Lunătescu.)

Toţi. — Da pentru ce? pentru ce?

Săbiuţă. — N'am să vî fac raporturi vouă... volintirilor!.. Țineţi'î bine, voînici.

Leonil. — Dacă'î astfel treaba... apoi cine-a face

un pas spre mine, îl trimet să vadă pe bunică-sa. (scoate două pistoale.)

Săbiuță. — (tupilându-se) Să nu cumva să tragă, că te-am prăpădit!

Vadră. — (sbuciumându-se) Că eu nu mă dau cu una, cu două... La ce să mă opriți? pentru c'am turtit o cocorație?.. Eu sunt boier, măi!.. neam de neamul meu n'o fost legat... auđiți voi, boier!

Săbiuță. — Dacă ești boier, nu te face complotar.

Vadră. — Clopotar o fost ficiorul tătâni-tău. Auđi, tu, guleratule?

(În tot timpul acesta, lupta urmează între Irođi și slujitorii.)

Lunătescu. — (cătră Săbiuță) *Arhon* șatrar... *arhon* șatrar... Nu mă lăsa, frate, că doar' nu 's din taraful lor.

Leonil. — (aruncându-se asupra lui Săbiuță) Pe dânsul, Irođi... aista aș poroncit să ne oprească... Pe dânsul cu toți!

Săbiuță. — Cine? eu? Doamne ferește! Eu sunt Irod ca d-voastră. (în parte) Na, c'am pățit-o!..

(Luptătorii, după o scurtă luptă, se împart în două cete, una a slujitorilor în stânga, având între dâșii pe Vadră și Lunătescu legați, ceca-l-altă a Irođilor, în dreapta, cu Săbiuță legat între ei.)

Lunătescu. — Măi, surđilor... vă spun de-un ceas că eu nu's revoltant... *Arhon* șatrar... (se sbuciumă.)

Vadră. — (lui Lunătescu) Măi, omule, nu te sbuciuma așa, că'mă rupi coastele.

Săbiuță. — (la Irođi) Fraților, vă ȑic cinstit că n'am poroncit eu nimic. (arătând pe Lunătescu) Ea, dumnealui aș strigat *țuruș*.

Lunătescu. — Cine? eu?... auđi minciună!.. ba tu.

Săbiuță — Ba tu.

Lunătescu. — Ba tu.

Vadră. — (furios) Ean auđi'i cum se tuesc! ba tu,

ba tu, ba tu!... Da cine sînteți voi, în sfîrșit? scoateți-vă cocorațiile, ca să se lămurească pricina. (vine răpede în mijlocul scenei, trăgînd după el pe Lunătescu.)

Lunătescu. — Încet, bre, că doar' nu's cotiugă.

Vadră. — (arătînd pe Săbiuță) Înpingeți'l în coaci și pe moțpanu cea, ca să ne cunoaștem la fece.

Leonil. — (Înpingînd pe Săbiuță) Hăi în colo la *sprafkă*

SCENA X.

Alecu, Leonil, Cati, Marghiolița, Irođii (în dreapta),
comisarii cu slujitorii (în stînga), Săbiuță, Lunătescu, Vadră (în mijlocul scenei), măsile (în fund), Tarsița, Safta (întrînd prin fund.)

Tarsița. — Ce este-aici? ce este?

Vadră. — Gîos cocorațiile, ș'apoi om videa ce este.

Toți. — Gîos măștile cu toți!

(Toți își desnod măsile unii la alții. Marghiolița desleagă mîinile și nasul lui Săbiuță, în timp ce acesta îi desleagă ei masca; Tarsița ascemene lui Lunătescu; Alecu asemenea lui Vadră.)

Vadră. —	} (răpede și cu mirare)	Alecu!
Alecu. —		Moșu-meu!
Săbiuță. —		Marghiolița!
Marghiō: —		Tată-meu!
Tarsița. —		Taki!
Lunăt: —		Tarsița!

(Cele l-alte măsli rid cu hohot.)

Săbiuță. — (Marghioliți!) Ce cauți aici, dimoni?

Tarsița. — (lui Taki) D-ta la ball!... în Irod!...

Lunătescu. — Ea pécate, soro.

Tarsița. — Ba 'ncă și legat? frumos!

Lunătescu. — Frumos, nefrumos... nu mă supăra.

Tarsița. — Ce face? .. poate că te-ai și bosumflat?.. Ean poftim acasă... să ne răfuim. (îl ȋea de mână.)

Lunătescu. — Dacă 'î pe răfueală... apoi ean' poftim să te spovăduesc despre cel logofet cu pèrul de aur! și despre trimbița scadronului...

Tarsița. — (în parte) Aă aflat tot! (tare) Ah... ah... mor... am murit!

Lunătescu. — Eaca pozna!

(Taki duce pe Tarsița în brațe în mijlocul scenei, o pune pe scaun și caută să o desleșine.)

(În timpul acesta Alecu vorbesce cu Vadră arătându'i pe Săbiuță și pe Marghiolița.)

Vadră. — (luî Alecu) Bine, fètul meu... am înțeles. Îți place fata șatrariului Săbiuță... Ți s'aă aprins călcăile? Las' pe mine că ți le stîng eă. (se îndreaptă către Săbiuță.)

Lunătescu. — N'are cineva apă de Colonie... saă oțet de trandafir?

Vadră. — Da ce este? ce 'î? .. (zărind pe Lunătescu) Ce 'mă vădură ochiî!.. Cuconu Taki Lunătescu!

Lunătescu. — Eă, *arhon* jignicer... 'Mă-aă leșinat odorul, și n'am cu ce să 'l disleșîn.

Vadră. — Chăamă un tulumbagiă să 'i toarne o cofă de apă din cap.

Lunătescu. — Că doar' îi botezată o dată...

Vadră. — Eă, stăi că eă îi sînt doftor... Hora, măi, împregiurul cucoaniî Tarsițiî... hora pe sdravên.

Toți. — Hora, hora!

(Orchestra începe o horă răpide; toți se prind la joc împregiurul lui Lunătescu și a Tarsiței.)

Săbiuță. — (Marghiolițiî) Ce-ai đis? .. că nu vreă să mergi la monăstire? .. aăđi drăcoaica! (o ȋea de mână și voește să easă.)

Vadră. — (oprind pe Săbiuță) Ho, viteazule! Stăi pe loc, și nu 'mă mai cîondăni nepoțica.

Săbiuță. — Care nepoțică, boîeriule?

Vadră. — Ean, Marghîolița... mireasa nepotului meu Alecu.

Alecu. — (îchinându-se lui Săbiuță) Alecu, biv-vel păpușer și supusul ginere al d-tale.

Săbiuță. — Cum... boîeriule? Vrei să te 'ncuscrești cu mine?

Vadră. — Se vede că vreî, măcar că 'mă-ai ȃis clopotar... Da, mă rog, ean spune'mă, ce te-apucase măî dinioare, s'amuți cazaciî asupra noastră?

Săbiuță. — Ea, nebuniî de-a lui cuconu Taki... Visază un complot.

Vadră. — Ear' compot!.. De vă 'nȃleg, să. fiî anaftima... Hora, măî... vîrtos, vîrtos!

Săbiuță. — (În parte) De nu agă, dar' măcar socru... Tot m'am căptușit cu ceva! (merg amêdoî de se amestec în horă.)

(În vuetul horeî Tarsița se trezesce, și voesce să fugă cu Lunătescu, dar' nu aî pe unde.)

(Cortina cade.)

KIR ZULIARIDI

PERSOANE:

ACTORI:

<i>Kîr Zuliari</i> di, arnăut cărunt	D-nul <i>Millo</i> .
<i>Afrodita</i> , femea lui	D-na <i>Merișasca</i> .
<i>Papă-lapte</i> , calfă de spițerie	D-nul <i>Luchian</i> .
<i>Mândica</i> , țerăncuță	D-la <i>Gabriela</i> .

KIR ZULIARIDI

KIR ZULIARIDI ¹⁾

COMEDIE ÎNTR'UN ACT

Representată pe Teatrul din Iași, în beneficiul artiștilor
români, la anul 1852.

Scena se petrece în Galați.

Teatrul reprezintă un salon mobilat după moda veche, cu o ușă în dreapta pe planul I, care duce în etacul Afroditei; mai în fund, tot în dreapta, o altă ușă care se deschide pe scara din dosul casei; în fund ușa care dă în tindă, și lângă ea un dulap mare; în stânga alte două uși și o fereastră cu perdele; scaunc, divanuri și o mesuță, pe care este o besecte deschisă.

SCENA I.

Mândica, Afrodita.

Mândica (măturând, cântă:)

Frunță verde nu știu ce
De-aș avea o oare-ce...

Afrodita. — (eșind din etacul ei, cu lene) Doamne . . . da

---

1) Le tigre de Bengale, par Ed. Brisebare et Marc-Michel.

mult am mai dormit!.. două-spre-șapte ceasuri în capăt... Măndico, fa Măndico.

Măndica. — Aud, cucoană.

Afrodita. — Unde 'i bărbatu-meu?

Măndica. — Boieru?... se rade.

Afrodita. — De-abia acu se rade? pe la ameață? Dumnealui care se culcă o dată cu găinile și se trezește o dată cu cucoșii!

Măndica. — Ba că chiar... Mai dinioarea s'o trezit și dumnealui.

Afrodita. — Vai de mine! a fi bolnav cumva.

Măndica. — Cum, Doamne eartă-mel bolnav, cuconiță?... c'acu o mâncat o ocă de masline ș'o puțină de halva.

Afrodita. — Apoi dar... o pățit ceva.

Măndica. — Ce se pățască?... Ean o băjbăit toată noaptea prin odăi ca un strigoiu, și pen' în ziua n'o închis ochii.

Afrodita. — Ear'?... 'l-ai vădut tu cu ochii tăi, Măndico?

Măndica. — Hî, hî! O eșit pe furiș din odaea d-sale, de cole, (arată ușa din stânga) când dormea toți... cu scufia 'n cap, cu lumînarea 'n mână și cu eartaganu 'n dinți...

Afrodita. — Cu eartaganu?...

Măndica. — Coșcoge spală-varďă!.. Știi, cel din cuiu... Ba încă mai ținea cu mâna dreapta și *șușaneoa* cea de-o prăjină... Par' că era să meargă să ție Brăila.

Afrodita. — (pe gânduri) Curios lucru! (se apropie de mesuță, șede pe scaun, scoate un fes de catife din besecte și începe a lucra la el.)

Măndica. — Ș'așa, cum ți'l spun, o venit de-o ascultat la ușa etaculu'i d-tale; apoi s'o dus de-o pus urechile pe la toate ușile... o eșit pe-afară, o umblat

p'împregiurul casei, ca un zăvod; s'o uitat pe fereasta asta o bucată bună de vreme, și 'n sfârșit s'o întors în odaca d-sale, făcând ea așa: (face semne de desnădejduire comică) Ah! *Vah!*..

Afrodita. — Mare minune!

Mândica. — Ean ascultă, cuconiță... poate că 'î lunatic?

Afrodita. — Da cum, Doamne, că de trii luni de când m'am măritat cu *kir* Leonidas Zuliaridi, nu mi s'o întemplat nici o dată să 'l vëd astfel.

Mândica. — Apoî știî una, cuconiță?... te teme... îî zuliar.

Afrodita. — Ha, ha, ha... zuliar?... aî 'nebunit?... el zuliar?...

Mândica. — Mai știî păcatu?... Ci că, după cum spun megieșii, cu nevasta d-sale cea d'intêi era zuliar cât un motan și gîumătate... îî făcea țile fripte...

Afrodita. — Așa spun megieșii?

Mândica. — Așa!.. ș'apoî și alta... Ci că, pistoalele i's încărcate tot c'e-a una.

Afrodita. — Ha, ha, ha... da pentru ce?

Mândica. — Știū eū?... Să ucigă hamorênjițiî.

SCENA II.

Afrodita, Mândica, Zuliaridi (Înbrăcat cu o fustanelă, ese încet din odaca lui și ascultă.)

Zuliaridi. — (În parte) Țe puno la cale amundoa?

Afrodita. — Cum aî țis, fa Mândico?... hamorênjițiî?... ha, ha, ha...

Mândica. — Apoî dă, știū eū cum îî mai chîamă, batě'î cucu!.. hamoran... hamorên...

Zulïaridi. — (în parte) Amori!.. vorbesco de amori?
To prokopsamen!..

Mândica. — (spărietă) Pîeî drace!..

Afrodita. — (ascunzînd fesul în besecte) Bărbatu-meî!

Zulïaridi. — (în parte) Ce a ascunso la şaltari *mesa?*

Afrodita. — (sculîndu-se, merge înaintea lui Zulïaridi) Buna dimineaţa, dragă!

Zulïaridi. — (zimbind şi şintind ochii la saltar) *Na se haro, matia mu... Ce ai?..*

Afrodita. — Cum ai dormit astă noapte, puîule?

Zulïaridi. — Ca un amorasi... *Ma... ce ai?..*

Afrodita. — Eşti cam galbîn la faţă... Te doare ceva?

Zulïaridi. — La mine?... Nu mi dore niçi macari virfo nasoluî. Sinto voînico ca un *palikaris*. *Ma* ce ai ascunso aiçe la besacta?

Afrodita. — Nimic, dragă.

Zulïaridi. — Ba ai ascunso... Minţunia spuî... ean se videmo. (deschide besectea) Un feso? straino... Pentru cap a cui feso aşesta, *kera mu?..*

Afrodita. — Pentru a matale. Pentru a cui sî fie? Vroeam sî 'ţi fac un dar cusut de mîna mea.

Zulïaridi. — *Efi na zisis?* (în parte) *Çe budalas* mai sinto! na! (îşî dă o tiflă) Afrodita... *e ros mu*, bate la mine. (se pleacă în două) Çomagesti la mini. Fa-ma bucaşele... *komatia*, che nu sinto vrednico...

Afrodita. — Te ert... dar' altă dată... (îiea fesul şi'l aşează în besecte.)

Zulïaridi. — Alta data se mi dai tifla. (în parte) *Çe 'î* in muna nu 'î minţuna. Ma rogo... puteam s'o paşesco *hotika* si acum ca si cu *kera* a me çea de'n-tîi... O vedo intr'o ÷i cu o cutiora... întrebo çe'î? Mi raspunde dimîiaî: udagaçi. Smunçesco cutiora... deschido, si çe gasesco in launtro?... un ofîçero di po-

zarniță... zugravito pe fildisi. Asa m'am aprinso atunțe si 'mă-a venito un *parakseno*, che piste trii țeasuri m'am dispartito... *gligora, gligora*. (dicend aceste, se apropie de fereastă.)

Afrodita. — (viind spre Zuliaridi) Ce vorbești singur, dragă!

Zuliaridi. — (în parte) *Natos!*... ear' acolo 'i birbanto!

Mândica. — (încet Afroditei) Ean privește, cuconiță; așa se uita astă noapte pe fereastă.

Zuliaridi. — (în parte) Țe *puski!*... A! *katergari!* de te-asî prinde la muna me...

Afrodita. — Da ce cauți așa pe fereastă, suflete?

Zuliaridi. — (zimbînd) Privesco la rîndunelele. *Ma* ean spune'mă, Afrodita, *psihi mu*: Cum petreçi mata chindo ma duco de acasa?.. Te puî la fereasta?..

Afrodita. — Mă pun câte-o dată... pe la ceasul când știu că te 'ntorcî acasă.

Zuliaridi. — *Efi?*... *lipon* da'mă o *pliroforia*... nu poî se 'mă spuî cine 'i baetu ȇla care sede tota ȇilica în ȇerdaco luî, faȇa 'n faȇa cu fereasta mata-luî?.. *oriste?*..

Afrodita. — Care băet?

Zuliaridi. — (arătându'l pe fereastă) ȇela... ȇela, care traze ȇibuki... cu perol creȇo ca un *muȇunaki*...

Afrodita. — Știu eû cine sê fie?.. nu 'l-am însēm-nat nicî o dată.

Zuliaridi. — Se mi îngropî?.. *Ma* stiî che 'î nos-timo, *diavolo?*.. are *nuria*.

Afrodita. — A fi avênd; ce 'mă pasă?

Zuliaridi. — Niȇ mie nu 'mă pasa; *omos* asî vrea se aflo de ȇe sede ȇi si nopte în ȇerdaco?.. tragundo ȇibuki ca un pasa, cascundo ca o stridia si stropindo necontentito doua oale de florî, ca un gradinari?

Afrodita. — Se vede c'ăşa 'î place. Ce-avem noi cu dânsul!

Zulïaridi. — (mânios) *Ma* el e are cu noi? de e se lega de noi? .. *puski* nerusinato!

Afrodita. — El?

Zulïaridi. — Dimïalul' .. priveste ... Ear' uda florile ... *kala!* .. ear' îsï aprinde ibuki ... *pola kala* ... si inchide fereasta ... , *Kirie eleison!* .. traze perdeoa stinga ... *To prokopsamen!* .. De e a traso pe ea din stinga si nu pe ea din dreapta! ha?

Afrodita. — (în parte) Oare nu cumva o 'nebunit?

Zulïaridi. — De e! pentru che'ï amorezato de tine, Afrodita *mu*.

Afrodita. — Amorezat?

Zulïaridi. — Chit un motanis. Ola e de flori in-semneza; *kera mu*, coconița, *psihi mu* ... cum vreï... Asa este?

Afrodita. — Poate.

Zulïaridi. — Perdeoa din stinga ... inalezï? .. in stinga inima! .. *lipon*, coconița, inima me ... ibuki aprinso vra se ica: arde, se topeste pentru matalui. Piste tot, cu ola, cu perdeoa si cu ibuki, birbanti i fae o declarație de amori: Coconia, inima me arde pentru matalui ... *sosta, sosta*.

Afrodita. — Ce obrăznicie! .. nici odata n'aşï fi creut c'a îndrëzni! .. Auï blăstëmatul! Ei, las'! de m'oïu mai pune eï la fereastă de aï înainte ...

Zulïaridi. — Ha ... ha, Afrodita; bine ici, *psihi mu*; se nu te mai areï la feresta, ca se'ï venimo de hac birbantuluï. Se te inchiï in etacu matalui ... la intunerico ... se crape el de uda.

Afrodita. — Cum îï vrea, suflete, aa oïu face: pentru că doresc së n'aï nici o griă.

Zulïaridi. — *Ego, psihi mu?* *Ma* eï sinto bar-

bato el m linistito din lume. Ma incredo in mata cu ochii inchisi. (in parte) Am se pun chetrari se zidesca tote ferestile casei... *Ma* nu se potel... *amartia*! m bine ma duco se alego alta casa cu chirie. (tare) *Fos mu* ?... Eso puintelo ca se'm cumpar un fustanela noua... Pentru mata, Afrodita, pentru ca se placo matalui nu sti e nu 'mă-as cumpara

Afrodita. — i e mă duc in etac s mă gătesc.

Zuliaridi. — Merz, *zoi mu, matia mu, elpida mu*... che e ma intorco indata acasa... (o serut pe frunte) *Na se haro*...

(Afrodita Intră In etacul ei.)

SCENA III.

Zuliaridi, Mndica.

Zuliaridi. — (in parte) Mi placă a crede che Afrodita este inca nevinovata... *omos* si ea de'inti era nevinovata pun'a nu fi vinovata!... *lipon*, am se mergo se cauto pentru Afrodita un casa in fundo unei ograi, in fundo unei mahalale care se fie in fundo tirgului... (vorbind, se aprople de masă, deschide besectea, găsesce un ghem i incepe a disface aa) Un ghemu de bumbachi!... *ke* simtesco che este harti in launtru... e harti se fie?... Nu dora che ma temo de vr'o pacoste... Am tota incredinarea in Afrodita... *Ma* e 'i in muna nu 'i minuna... (desfaec ghemul lute) Mandica... fa Mandica... (in parte) arancua asta prosta pote se'm fie de mare azutori... Mandica... fa Mandica.

Mndica. — (intrnd) Aud, cucoane.

Zuliaridi. — *Ela do, ke* asculta frumos: i placă rochia *kinuria* si bosmachii rosi?

Mândica. — Cum roși?... roși de guzganî?

Zulïaridi. — (în parte) Țe prosta! (tare) *Ohi* de guzganî... *Ma* roși ca fes a me... Ți plăce?... raspunde.

Mândica. — Ei; ba nu 'mî-a plăcea, că 'mî-a fi rușine poate.

Zulïaridi. — *Pola kala.* Vrei se ai rochița *kinuria* si bosmachii roși?

Mândica. — De vreună?... Mă 'ntrebî de vreună?...
(ride prost) Ha, ha, ha, da poznaș mai ești, cucoane.

Zulïaridi. — Poznasi. Daca vrei... apoi trebuie se faci Țe 'ți-oîu Țice eă.

Mândica. — Fac tot... spune degrabă ce trebuie să fac?

Zulïaridi. — (lasă ghemul și mergînd la fereastă se pune pe scaunul de lângă ea) Alta nimica de chit ești. Se deschidî un ochiă si se'l ții tota Țiua Țintito asupra Țerdacului Țelui din fața.

Mândica. — Unde 'î cuconașu cela?

Zulïaridi. — *Neski...* Unde 'î birbanti aȚela... si se'mî spuî pe urma *ritos* tot Țe a fi făcut el de dimineța puna sera si de sera puna dimineța.

Mândica. — Elei!

Zulïaridi. — *Sopa.* Cu Țela-l-alt ochiă se urmaresti tote pasurile duduchiî Afroditei, draguța me *kera*, si ear' se'mî spuî tot... *Ma* tot, tot, tot.

Mândica. — Da, cum Doamne eartă-mă?...

Zulïaridi. — Vrei rochița *kinuria* si bosmachii?... atita'ți Țico... Vrei?..

Mândica. — Ei, vreună... d'apoi...

Zulïaridi. — Atita'ți Țico. (se duce la mesuță, în parte) Am pus o în cofa *mesa* pe țarancuța.

Mândica. — Ce s'o apucat de disfăcut acolo?

Zulïaridi. — Ha, ha... am dato de harti... Se nu fie un ravaselo de amori?... Ean se videmo...

deschide hârtia și citește) I 5 parale maslinia; 30 parale halvas... *ke ta lipa*... (vorbind) Ațesta'î un isvozelu, (aruncând hârtia) nu 'î ravaselo de amori... maslinia nu merze cu amori... (se scoală) Alta data pote oîu ave mai multo noroco... *Lipon*, Mandica... eû ma duco... *Ela do*. (o pune pe scaunul de la fereastă) *Staso eți*... si fa straza buna... (se îndreaptă spre ușa din fund.)

Mândica. — D'apoî bine, cucoane...

Zuliaridi. — Vreî rochița și bosmachii?.. Alta nu-ți dîco... (ese prin fund.)

Mândica. — (singură) Să mă ferească Dumnezeu de-așa bărbat!

Zuliaridi. — (arătându-și capul la ușă) Alta nu-ți dîco.

Mândica. — Da du-te pîrlîi!.. auđî? să vînd eû pe stăpînă-mea care m'o crescut?... Atuncî s'agîungă parpalecu... Măcar s'îmî dee fesul lui plin de galbinî... Nu mînînc eû astfel de pâne.

SCENA IV.

Mândica, Afrodita.

Afrodita. — (aduce o scrisoare) A! tu ești Mândico? Ean spune'mî, bine's gătîtă? Socotî c'a plăcea boîerîului?

Mândica. — Că, dîeu, nu'î de obrazu lui, cuconiță...

Afrodita. — (supărată) Mândico... uîți cu cine vorbești.

Mândica. — Nu te supăra, cuconiță... Când ai ști ce vorbe 'mî-o dîs boîerîu?... 'î-ai scoate ochiî.

Afrodita. — Ce vorbe?

Mândica. — 'Mî-o făgăduit rochie de nurcă și buşmachii, că s'î spun tot ce 'î face în lipsa d-sale... Ai auđî, cuconiță, așa batgîocură?

Afrodita. — (în parte) Sărmanul! cât mă iubește! (tare)
Aista 'î cel mai bun chip ca să se liniștească... Te îndemn dar și eă, Măndico, să 'î spuî tot ce 'î vi-dea... afară însă de un lucru.

Măndica. — Care?

Afrodita. — Veđi răvașul ista? .. să 'l ducă degrabă cuconașului celui din față... știi? cel de cole, din cerdac; dar' să nu cumva să afle boierul.

Măndica. — (cu mirare) Ba ădă... vreă... să 'î duc... lui... un răvaș? ..

Afrodita. — Cât se poate mai degrabă... Haă, să te vėd... Cât oă bate 'n palme, să fă înapoi.

Măndica. — Mă duc. (în parte) Eaca! .. eaca... eaca... se 'ngroașă treaba... O păăit-o grecu!... (ese pră fund.)

SCENA V.

Afrodita. — Nădėjduesc că după ce-a ceti răvașul meă, 'șă-a pune minte 'n cap... Auă, mă rog?... Eă care nică nu știeam de era el pe lume... ar fi putut să'șă ude florile, să'șă închidă perdelele și să tragă ciubuc pėn' la sfărșitul lumă... și eă nică ha-bar să n'am... Doamne! tare 's îndrăzneă tineră de astăă! .. cum vėd o femeie... frumușică, s'anină de ea ca scaul... Da, încalte nădėjduesc că *monsă* ista din față 'șă-a căta de nevoe, după ce-a ceti răvașul... (se uăă pe fereastă) De ură nu 'î ură... d'apoă îs măritată, și nu pot...

SCENA VI.

Afrodita, Măndica.

Măndica. — (întrănd îute) Cuconiă, cuconiă... Eă-tă'l că vine.

Afrodita. — Cine?

Mândica. — Cuconășu cel din față.

Afrodita. — Cum se poate?

Mândica. — După ce-o cetit răvașul d-tale, o început a striga: Ce vra să ȋică asta? . . ce *kabazlîc* ȋi aista?

Afrodita. — *Kabazlîc?*

Mândica. — Ș'indată 'șî-o și luat bēțul și pālărica, ș'o alergat după mine . . . (merge spre ușa din fund.)

Afrodita. — Na! c'acum 'mî-am găsit beleaoa . . .
Dac'a veni aici, spune'î că nu's acasă și fă toate chipurile ca să se 'ntoarcă 'napoi. (În parte) Vaî de mine! că amarnică ȋs cavalerii din ȋiua de astăȋ! . .

Mândica. — Las', cuconiță, că ȋi'l dreg eū cum se cade.

SCENA VII.

Mândica, Papă-lapte.

Papă-lapte. — (pe pragul ușii) Eaca țărăncușa . . . ai-ce'îl (*Mândică*) Du-te de spune stăpână-ta c'am venit.

Mândica. — Degeaba, cucoane; cuconița 'mî-o poroncit sē'ȋi spun că nu'î acasă . . . (În parte, bătēnd în pumnî) Și 'î acasă.

Papă-lapte. — Foarte bine; oîū aștepta pēn' ce-a veni din târg.

Mândica. — Ce ȋică? . . ai s'așteptî aici?

Papă-lapte. — Pēnă mână, pēnă poimână, pēn' la Săn-Chetru, dac'a trebui . . .

Mândica. — Șugueștî?

Papă-lapte. — (puindu-se pe scaun) Eaca cum șuguesc . . .
îmî fac rēsadniță în odaea asta . . .

Mândica. — Da bine, ce vrei?

Papă-lapte. — Vreună să am tălmăcirea răvaşului care 'mă-ai adus... ai înţeles?... Haî, du-te de spune stăpână-ta să vie, şi numai cârâi...

Mândica. — Ce fel? cârâesc!.. N'auđi *monsîu* Flaîmuc...

Papă-lapte. — Dusu-te-ai... orî mă duc eu?...

Mândica. — Măi, măi, măi, că nătîng mai eşti...

Papă-lapte. — Cât un catâr şi gîmătate... înco-tr'o 'î etacul cucoanei?

Mândica. — Eaca mă duc... mă duc... (în parte)
Atâta ar mai trebui acu să vie şi grecu... ş'apoî să veđi încăeratu dracului... (între în etacul Afroditei.)

SCENA VIII.

Papă-lapte (îşi pune pălăria pe mesuţă şi 'şî reazimă băţul de scaunul care e lângă dînsul.)

Nu mă duc de-aici pîn' ce n'oîu afla ce 'nsămnează parascovenia asta de răvaş... doar' nu sîntem în carnaval, nicî la ăi 'ntîi April... Ean priveşte: (cetînd) «Domnul meu, te poftesc să încetezi de a mai face nişte sîmne cu totul zădarnice, şi care îmi tulbură liniştea. Nu am trebuinţă să iscălesc acest bilet... ştiî prea bine cine 'î persoana care ţi'l scrie.» Ce fel ştiî?... nu ştiî nimic... Da să 'mă cadă guşterul ca la copii, de ştiî ceva... Eu nicî nu fac, nicî nu gîdesc logogrifuri... Slavă Domnului, m'o ferit Dumnezeu de-asemine meteahnă!.. Îs spiţer... calfă... da nu logogrifar... aşa să ştiî...

SCENA IX.

Papă-lapte, Afrodita, Mândica.

Mândica. — Aşa, cuconiţă, aista 'î alt păcat...
dice că s'a culca aici.

Afrodita. — (întrând, în parte) Ce obraznicie ! (tare) Dom-nule...

Papă-lapte. — (inchinându-se) Cuconiţă, sêrut... (în parte) Brrr... frumoasă cucoană !

Afrodita. — (încet Mândicăi) Nu te depărta, Mândico, că'mî pare cam stropşit.

Mândica. — N'ai frică, cuconiţă... că te păzeşte
Mândica. (ese prin fund.)

SCENA X.

Afrodita, Papă-lapte.

Papă-lapte. — (în parte) Da frumoasă... coz !

Afrodita. — Domnule îmi pare foarte curios...

Papă-lapte. — Sê am *pardon*, cuconiţă... şi mie
'mî pare şi mai curios... pentru că 'mî-ai scris un
răvaş plin de talpa găştii... adică un răvaş neînţê-
legibil.

Afrodita. — Ce fel?... Da nu eşti d-ta persoana
care şede 'n faţă.

Papă-lapte. — Ba eũ, cuconiţă; al matale prea
plecat şi supus... Timofti Papă-lapte.

Afrodita. — Papă ?

Papă-lapte. — Lapte... familie veche de când
vacile.

Afrodita. — Sê'ți trăcască.

Papă-lapte. — Sărut picioruțile ...

Afrodita. — D-ta ai obiceiul de petreci toată ziua 'n cerdac?

Papă-lapte. — Nu pot tăgădui una ca asta, de vreme ce-ai însemnat-o. Dar, cucoană; petrec toată ziua în cerdac, între două oale de rozmarin, car' una de bosușoc.

Afrodita. — Apoi dacă ești d-ta vecinul din față, ai trebuit să 'nțelegi noîma scrisorii mele.

Papă-lapte. — Ba, dău, nici bechiu ... să am *pardon*.

Afrodita. — Dacă 'i așa, 'ți-oîu spune, domnule, că nu 'i frumos din partea d-tale să abuzezi de vecinătatea noastră ... și că, dacă nu te'i astîmpăra, oîu fi silită a mă 'nchide 'n casă ca într'o temniță, ș'a nu mai îndrăzni să mă pun la fereastă, din pricină d-tale.

Papă-lapte. — Din a mea? .. mare minune! Da ce-am făcut? Poate că fără să gîndesc ... am uitat vr'o dată să trag perdelele ...

Afrodita. — Ba chiar d'inpotrivă, domnule ... le tragi prea mult.

Papă-lapte. — Dău? (în parte) Eaca pozna! .. îi pare rău?

Afrodita. — Mai ales perdeoa cea din stînga.

Papă-lapte. — (în parte) Perdeoa care 'mă ascunde crivatul? Măi ... măi ... măi ...

Afrodita. — Ș'încă asta nu 'i nimică ...

Papă-lapte. — Nimică? ..

Afrodita. — Ședî toată ziua 'n cerdac de tragi ciubuc, și udi neconținut două oale de florî.

Papă-lapte. — Cu adevărat ... Am două oale de rozmarin, din care una cu bosușoc ... dar' ce are-a face? ..

Afrodita. — Nu te face că nu 'nțelegi, domnule ...

și mai bine... te sfătuiesc să 'ncetezi de ați înainte cu niște cercări cu totul zădarnice.

Papă-lapte. — (În parte) Oare nu cumva 'i lipssește o doagă?... Păcat! (tare) Da bine, cuconiță, cu ce gând socoți că șed eu în cerdac și trag ciubuc?

Afrodita. — Dacă vrei numai de cât să 'ți-o spun... Cu gând de a'mi face o declarație de amor.

Papă-lapte. — Eui? declarație?... Eui? Cine 'ți-o spus una ca asta?

Afrodita. — Cineva care... într'un cuvânt, bărbatu-meu.

Papă-lapte. — I! că mare nătărău îi!... groaznic s'o înșelat bietul creștin!

Afrodita. — Cum?

Papă-lapte. — Da... să mă prindă șapte gutunururi, dac'am știut pen'acum că ești măcar pe lume... (cu galanterie) Dovadă, că n'am avut nici o dată fericirea de a te videă...

Afrodita. — Adevărat spuî?

Papă-lapte. — Căci dacă te-ași fi zărit... (În parte) Brrr... mare chior am fost!... (tare) Căci dacă te-ași fi zărit... doar' nu sînt necioplît, cuconiță... sînt tîner cu educație... calfă de spițer...

Afrodita. — Calfă?

Papă-lapte. — De-o cam dată... însă cum m'oîu însura, mă fac spițer cu dugheană.

Afrodita. — Al ai să te 'nsori?

Papă-lapte. — Am... cu madama Flaîmuc... știî cea care vinde bastoane și cortelurî... Acum se află la earmaroc la Fălticenî; dar' o aștept să vie din ceas în ceas.

Afrodita. — Al! Domnule, cât îmi pare de rău că...

Papă-lapte. — Că mă 'nsor?

Afrodita. — Ba nu...

Papă-lapte. — Madama Flaïmuc îi păstrată cât se poate de bine; și când o vede cineva de departe... pare chiar ca un trandafir... (în parte) De-aproape 'i cam borș cu știr...

Afrodita. — O cunosc.

Papă-lapte. — Atâta numai că are o meteahnă... îi zuliară... da zuliară... se fugi în lume...

Afrodita. — Apoi ești de jălit.

Papă-lapte. — Și mai are ânc'o meteahnă... Pune'ți în gând, cuconiță, c'o luat una și bună să 'mî dăruească pe toată luna câte-un baston... Pên' acum 'mî-o dat opt-spre-șce bețe...

Afrodita. — (ridënd) Opt-spre-șce! Da ce vrea să faci cu ele?..

Papă-lapte. — Să mă primblu!.. Îți închipuești pe supusa sluga matală, Timofti Papă-lapte, eșind la primblare cu opt-spre-șce bastoane 'ntr'o mână?... ha, ha, ha... Ear' apoi ce să 'i faci?... Madama Flaïmuc mă iubește... și dragostea 'i șugubață de firea ei.

Afrodita. — În sfârșit, domnule... ce-o fost s'o trecut... Nădăjduesc că 'i uita răvașul ce 'ți-am scris, și de-acum...

Papă-lapte. — Să 'l uit?... Da cum, Doamne ear-tă-mă, să uit o scrisoare care 'mî-o prilejit cunoștința unei persoane atât de... vorbă 'i?... Nicî o dată, cuconiță; doar' îs tîner cu educație... calfă de spițer... și nădăjduesc d'inprotivă că mi'î da voe, cuconiță, ca să vin câte-o dată să 'ți aduc ale mele complimenturi, împreună cu pușin zăhar de ghîață pentru tusă.

Afrodita. — Nu se poate, domnule... nu se poate să vii aici... pentru că bărbatu-meu îi foarte zuliăr.

Papă-lapte. — Zuliăr?... (cu galanterie) Cred și eu c'a

fi zuliar de-o persoană atât de... adică... cum s'ar prinde...

Afrodita. — Lasă complimenturile, te rog... și dacă vrei să 'mă faci o mare plăcere...

Papă-lapte. — Poroncă...

Afrodita. — Făgăduiește'mă să ești mai rar în cerdacul d-tale.

Papă-lapte. — (dând parola) Îți dau parolă...

Afrodita. — Și să dai oalele cu floră într-o parte.

Papă-lapte. — Am să le-asvêrl în pod. Pentru d-ta, cuconiță, ce n'ași face!.. ași înghiți o spițerie 'ntreagă.

Afrodita. — (în parte) Ce detreabă tîner!

Papă-lapte. — 'Mă-ași pune opt-șeci de lipitori la stomah, dac' ai poronci.

Afrodita. — Ar fi prea mult atîta...

Papă-lapte. — Ei; fie 50.

Afrodita. — Ba nu... ceea ce te rog este, ca să te faci că nici mă cunoști de ađi înainte.

Papă-lapte. — Asta 'i cam greă... dar' dacă aceasta 'i înalta rezoluție a matale... sunt gata a urma întocmai.

Afrodita. — (în parte) Mai de treabă tîner nici că se află.

Papă-lapte. — (în parte, căutând la Afrodita) *Hübsch, hübsch, hübsch.* (Îi aruncă o serutare pe nevădute.)

Mândica. — (întrând lute din fund) Cuconiță, cuconiță, vine boierul!..

Papă-lapte. — Aud?

Mândica. — O intrat pe poartă.

Papă-lapte. — (luându'și degrabă pălărica) Cuconiță, priimește ale mele... Prea plecată și supusă slugă. (merge pre ușa din fund.)

Afrodita. — (oprindu'l) Nu pe acolo, domnule; nu pe d'in față, ca să nu te 'ntîlnești cu d-lui.

Papă-lapte. — Da pe unde?

Afrodita. — Pe-aici... pe scara d'in dosul casei...

(îi arată uşa din dreapta, spre fund.)

Papă-lapte. — M'am dus... (ese pe uşa din dreapta, în fund Mândica îi arată drumul.)

SCENA XI.

Afrodita. — Ce spunea bărbatu-meu că îi berbant?... Mai cum se cade tînăr, nici că se dă... De ar fi fost amoretat de mine s'ar fi obrăznicit... da el d'inprotivă... Dacă n'ar fi detreabă, aşi crede că 'i prost...

SCENA XII.

Afrodita, Zuliaridi (întrînd prin fund), **Mândica.**

Zuliaridi. — (în parte, ostent) Am umblat toate mahalale ca se găsesc casele .. dezeaba! Uf! che nu mai pot... am obosito!

Mândica. — (întrînd pe uşa scării d'in dos) Cuconiţă, s'o dus.

Zuliaridi. — (resărind) S'a duso? çine?

Afrodita şi Mândica. — (spăriete) A!

Zuliaridi. — Çine?

Afrodita. — (mergînd la Zuliaridi) Aî venit, drăguţă?..

Zuliaridi. — (furios) Çine s'a duso? raspunde... Çine a fosto? çine s'a duso?... A fosto çineva, daca s'a duso çineva...

Afrodita. — Da ascultă, frate.

Zuliaridi. — (bătînd din picioare şi răcnind) Çine, çine, çine?

Afrodita. — (în parte) Săraca de mine, că mă sparie!

Zuliaridi. — (urlând) *Ma* çine?

Mândica. — Cine să fie, cucoane?.. Sacagiul.

Zuliaridi. — *O* sacazis?.. *Staso* se videmo daca nu spune mințunia. (intră în sofragerie.)

Afrodita. — (cătră Mândica) Cine te-o pus să 'î spuî minciună?

Mândica. — Apoî dă! dacă urla, par' că 'l-ar fi mușcat un câne turbat. (imitându'l) Çine, çine, çine?

Zuliaridi. — (intrând cu un pahar în mână, plin pe jumătate cu apă) Sacaziul? ha?.. *Ma* daca s'a duso sacaziul, a venito sacaziul; daca a venito sacaziul, a aduso apa sacaziul; *lipon* daca a aduso apa, de ce n'am gasito de chit un paharuți de apa la poloboçelo *mesa*?

Mândica. — Stăi să 'ți spun...

Afrodita. — Tacî din gură, Mândico...

Zuliaridi. — *Ohi, ohi*, si mi ertas, *kera mu*; lasa se vorbesca *i* Mandica... Ea 'î de la țara... prosta... si nu stie se chircheasca mințunia. Graeste, Mandica... de ce nu este apa in poloboçelo de la kuhne, daca a venito sacazio?..

Mândica. — Pentru că n'o venit nicî un sacagiû, cucoane.

Zuliaridi. — *Lipon* cum s'a duso, daca n'a venito?

Mândica. — Eaca cum: Vêdënd un sacagiû că trece pe la poartă, am alergat după el ca să 'î çic sé ne vëndē vr'o două cufe de apă; dar' pën' a nu agiunge la poartă, el se făcuse nevêdūt... atunci m'am întors înapoî, ș'am çis cuconițiî că s'o dus, s'o dus...

Afrodita. — (în parte) Auđi cum le croește?

Mândica. — Aî înțeles acum?

Zuliaridi. — (liniștindu-se) *Neski*... așa priçepo si eû... Vêđi daca vorbeste gura adevêrului, che ma linistesco

indata... che nu sinto zulïaris, *ma*... (aruncând ochii asupra ferestel) *Oriste*?.. a fuzito berbanti din çerdaco si a inchiso ferestile!.. çe insemneaza asta? hîm... Mi amirosa a ceva... De çe a fuzito din ferestile? de çe a inchiso çerdachi?.. alta *katergaria*! (își trage mustețile, pe gânduri.)

Afrodita. — Da ce ai, frate, de stai ear' pe gânduri?

Zulïaridi. — Nimica...

Afrodita. — (vedënd bêtul lui Papă-lapte răzimat de scaunul de lângă mesuță) Vai de mine! că 'și-o uitat bêtul aici d-l Papă-lapte. (îea bêtul și 'l ascunde d'in dosul ei.)

Zulïaridi. — (resărind) *Oriste*?.. *Ma* çe ai pațito, *psihîta mu*, de ții munile d'napoi... ca Napoleon o *vasilevs ton Galon*?

Afrodita. — (turburată) Eû?...

Mândica. — (încet Afroditei) Adă'l în coaci. (îea bêtul, îl cunde la spatele ei și caută să easă pe furiș.)

Afrodita. — (arătându'și mâinile) Eaca... privește... am ceva?

Zulïaridi. — (zimbind) Am suguito... (vedënd pe Mândica) Ei! *ora kali*... in cotro, zupinesa Mandica?

Mândica. — Mă duc să dau demâncare găinilor.

Zulïaridi. — *Ma* çe ascunđi dupa spatele?

Mândica. — Nimică.

Zulïaridi. — Arata munile... se vedo... Nu asta... çeea-l-alta... Pe amundouë o data...

(Mândica schimbă bêtul dintr'o mână într'alta și le arată pe rënd; ear' când e silită să le arate pe amëndouë o dată, ea anină bêtul din dosul rochiei. Zulïaridi nemulțemit de atâta, o îea de mână, o întoarce și zăresce bêtul.)

Mândica. — (în parte) Am codălghito!

Zulïaridi. — (luând bêtul) Çe *maskaraliki* 'i asta?

Mândica. — Ce să fie?... ea, un bêt.

Zulïaridi. — (furios) Un bastoni de coconasi!

Afrodita. — (căutând să liniștească pe Zuliaridi) Așteaptă, frate, să 'ți spunem...

Zuliaridi. — (răcnind) Cum a intrato bastoni așesta in casuța me?...

Afrodita. — Frate!...

Zuliaridi. — Nu mi'ți spune che 'i bastoni a sa-caziulu... care niçi nu a venito aiçe.

Afrodita. — Apoi daca nu vreî s'ascuți...

Zuliaridi. — (bătând din picioare) Eaca asculto... asculto... cu liniste... Mai linistito ca mine çine mai este?... Spune... graeste... *ma*... graeste ađi.

Mândica. — (în parte) Ardě'l focu, că mare capchiu îi?

Zuliaridi. — (turbat) *Kakohrononaki!*...

Mândica. — Eaca, cucoane, să 'ți spun eă cum îi.

Afrodita. — Tacă... nu te-amesteca.

Zuliaridi. — *Ohi*... mesteca, mesteca Mandica... spune tu adevero... tu nu stiî se chirchesti minșunia... estî prosta de la țara... începe: *stavro voi-fise*... *alfa*...

Afrodita. — (în parte) Săraca de mine!... Oare ce-a sê spuie?

Zuliaridi. — Eî... *lipon*, çe bastoni e așesta?

Mândica. — 'L-o cumpêrat cuconița ca sê țî'l dă-ruească de çiuva d-tale.

Afrodita. — (în parte) Auđi poznă! bastonul vecinulu!

Zuliaridi. — (confundat) Sinto un *budalas!*... Afro-dita... *matia mu*... *psihi mu*... *zoi mu*... *elpida mu*... çe se faco ca se ma erți?... Marturisesco che sinto un natareos...

Mândica. — Mai așa...

Zuliaridi. — *Sopa esi*... (cătră Afrodita) *Oriste* bețo... bate la mine, Afrodita... sdrobeste la mine... façe bucheți pe Leonidas... *Se parakalo*... che nu sinto vrednico...

Afrodită. — Fie! .. te ert ș'acum ... dar' altă dată ...

Zuliaridi. — Esti buna ca un *paklavas* ... alta data se mi face *kuskebaki* ... De acum am tota incredere in mataluți. (dicend aceste se uita la baston și dice, în parte) Curiozo *pragma* ... samena che nu'i nou.

Mândica. — Așa că'i frumos beț, cucoane?

Zuliaridi. — *Neski* ... nostimo ... tare nostimo ... (în parte) Virfo îi ros! .. a sluzito la çineva bețol! .. la çine se fi sluzito? .. him ... Leonidas, deschide ochii in opto!

SCENA XIII.

Cei de'nainte, Papă-lapte (întrând prin fund.)

Papă-lapte. — (în parte) Mi se pare că 'mă-am uitat aici bastonul.

Afrodită. — }
Mândica. — } (zărind pe Papă-lapte) Vaî de mine!

Zuliaridi. — (resărind) *Oriste*!

Papă-lapte. — (în parte) Brrr ... am dat peste arnăut!

Zuliaridi. — (în parte) *To muțunaki edo!*

Mândica. — (încet lui Papă-lapte) Țist ...

Papă-lapte. — (cu mirare, în parte) Țist? Ce vęd? bețul meu în mâna arnăutului!

Zuliaridi. — (grațios) Poftimo, *arhonta mu* ... *emba mesa*.

Papă-lapte. — Ce se potrivește. (în parte) A dracului figură mai are! ..

Zuliaridi. — (pipăindu-se, în parte) Incarcate 's *ta* pistolia? .. *neski* ... *Aksiologo*!

Papă-lapte. — (cu frică, în parte) Am sfeclit-o!

Zulïaridi. — Țe poŧtesti?... ȇ doresti? ȇ poron-
ȇsti, coconasi?

Papă-lapte. — Eü?... ce... poroncesc?

Zulïaridi. — *Neski*... mataluți... *neski*...

Papă-lapte — Ași dori... să vorbesc... puțin...
cu d-ta.

Zulïaridi. — *Orismo sas... orismo sas*; graesti...
lipon?

Papă-lapte. — *Lipon*...

Zulïaridi. — *Lipon*?...

Papă-lapte. — Dar'... poate c'aveți treabă... și
eü vă *sinhîlesc*. Mai bine-oîu veni altă dată...

Zulïaridi. — (oprindu'l) Se mi ertas... nu me *sinhi-*
sesti. Nu am niçi o trebuința... Graesti... graesti...
ȇ poŧtesti?

Papă-lapte. — Să grăesc numaî de cât?

Zulïaridi. — *Neski*...

Papă-lapte. — (în parte) Ași da doi sorocoveți ca să
fiu într'o droșcă... cu ceașul...

Zulïaridi. — (cu nerăbdare) E! spune astați ȇ ai se
spui...

Papă-lapte. — Eaca... ea... frumos bêt ai, că-
pitane... unde 'l ai cumpărat?...

Zulïaridi. — Se mi ertas... che nu 'l-am cumpa-
rato...

Papă-lapte. — Nu?

Zulïaridi. — *Oheske*.

Papă-lapte. — Mare minune.

Zulïaridi. — (cu nerăbdare) Minune... neminune... nu
'i vorba de bețo.

Papă-lapte. — Cu adevărat... însă înțelegi...

Zulïaridi. — Ha!... pote che voestî se remunemo
singuri? *pola kala*...

Papă-lapte. — (în parte, spăriet) Sîngur cu dînsul!.. nu'mi place.

Zulïaridi. — Mandica, merzî se dai dimuncato la gainia... Afrodita, intra puçintelo în etaco mataluți...

Afrodita. — Da pentru ce?

Zulïaridi. — Pentru che asa voesco, *psihîța mu...* (îea pe Afrodita de mână și o duce pînă la ușa etacului.)

Măndica. — (apropiindu-se lute de Papă-lapte, îi dîce încet) Pă-zește-te, cuconașule, că 'î amarnic greco cîat un strigoîu...

Papă-lapte. — Eleî!..

Măndica. — Și sê nu cumva sê 'î pomenești de baston, c'o pățești rău...

Papă-lapte. — Eleî!..

Zulïaridi. — (întorcîndu-se) *Oriste?*.. Mandica, 'ți-am poronçito se merzî la gainia...

Măndica. — Eaca mē duc... (în parte) Mîanca-le-ai fripte!.. (ese prin fund.)

SCENA XIV.

Zulïaridi, Papă-lapte.

Papă-lapte. — (în parte) Măî! d'apoî aici eî îs platcă... dos la façă. (voesce sê fugă.)

Zulïaridi. — (oprindu'l) *Ora kali?* unde spelî putina, *file kir mușunaki?*

Papă-lapte. — Mē duc sē'mî cumpēr o perie de dinți.

Zulïaridi. — Sterze-te pe dimîalor acum de o camdata... A!.. *tora* sintemo singureî... spune'mî ce cauți la casuța a me... graesti... te asculto cu *pasis haras*... mai aleso che'mî plăce cum graesti... Aî *nostima des* la vorba.

Papă-lapte. — Bunătatea d-tale . . .

Zuliaridi. — Țe se potrivește . . . poftimo, ma rogo, de sezi . . . (se pune pe scaun, fiind bățul d'inaintea lui.)

Papă-lapte. — Nu . . . foarte mulțămesc . . . îi de prisos.

Zuliaridi. — (puindu'l cu de-a sila pe scaun) Si mi ertas . . . nu'i de prisos . . . poftimo.

Papă-lapte. — (în parte) Ce dracu s'îi ȓic? (după o mică tăcere, pune mâna dreaptă pe vârful bastonului, ȓicând) A! am găsit! (tare) Căpitane . . .

Zuliaridi. — (puindu'și mâna peste mâna lui Papă lapte) *Oriste?*

Papă-lapte. — Frumos băț ai . . . cât 'l-ai cumpărat?

Zuliaridi. — *Ma* mi ai mai spus o data, frațico . . .

Papă-lapte. — (puind ceea-l-altă mână peste mâna lui 'Zuliaridi) Cu adevărat . . . o uitasem . . . te rog dar s'îmi spuî . . . dar' cred că nu te superi c'am luat îndrăsneală a veni în casa d-tale, fără a fi cunoscut de d-ta? . . .

Zuliaridi. — Niȓ de cum . . . din protiva . . . pe urma?

Papă-lapte. — (foarte turburat) Așa dar . . . te rog s'îmi pară curios dacă te-oîu întreba de câtă vreme locuești în casa asta?

Zuliaridi. — De un-spre-ȓeci lunî și un-spre-ȓeci ȓile . . . *sosta* . . .

Papă-lapte. — Numaî atâta?.. apoi dar v'ed că nu poți s'îmi dai lămuririle de care am trebuință . . . (voesce s'îi se scoale)

Zuliaridi. — Țe?.. alămurî?.. *staso* puȓintel . . . ai trebuința de alămurî?..

Papă-lapte. — Ba nu . . . dar' ași vrea s'îștiu dacă nu ese fum din sobe?

Zuliaridi. — Da . . . ȓe?.. estî d ta hornaris?..

Papă-lapte. — Ba m'o ferit Dumneȓe.

Zuliaridi. — Nu estî hornaris?.. pote che estî sa-cazios?

Papă-lapte. — Sacagiū? . . sē am *pardon* . . . îs calfă de spițer.

Zulïaridi. — Calfa de spițeria? . . eți? . . façi hapuris? . .

Papă-lapte. — Precum đicî . . și fiind că doresc a lua casa asta cu chirie . . înțelegî? . .

Zulïaridi. — Am înțeleso! . . (în parte) Ghidi *puski* nerusinato! . . (se scoală) Am înțeleso che a maî venito pe-aice si che bastoni îi a dimisale . . am se il strico de cap.

Papă-lapte. — (în parte) Ce are de gând parpalecu?

Zulïaridi. — (tare) *Sinanastrofia* dimitale mi a placuto peste masura . . *ke lipon* doresco se faco cu *ipokimeno* mataluți o cunostința maî de aproape . . (învêrtesce bēțul.)

Papă-lapte. — Cum de-aproape? . . ce fel de-aproape? . . stăi . .

Zulïaridi. — Te iubesc, *katergari*; mi plăci, berbanti; par' che estî un *mușunaki* cu perul ista increțito . . . (îi pune mâna 'n pēr.)

Papă-lapte. — Nu pune mâna, măi țapule.

Zulïaridi — Țapa . . țapa? ghidi *kateramene* . . se te invața eū . . A! . . Afródite ți trebue dimitale, *paçavura*? . . astepta se . . . (il alungă prin casă.)

Papă-lapte. — Măi! că 'l-o lovit strechia . . vrea sē mă stropșască . . sē nu daî că mă mîniî . .

Zulïaridi. — A! . . *kakohrononaki diavoli* . . de te-asî prinde . .

Papă-lapte. — Ba 'î prinde tu pe cine-aî maî prins, Kârjaliule.

Zulïaridi. — (optîndu-se) Kirzali! . . *Steka*. (scoate un pistol din sin, și se gătesce a'l trage în Papă-lapte)

Papă-lapte. — Săracul de mine! c'a sē mă 'n-

puște, curcanu draculuț . . . (scoate o tabachere, o deschide și asvêrle tabac în ochii lui Zuliaridi) Na, grecule . . . (fuge prin fund.)

Zuliaridi. — (ascunzând pistolul, țipă și se freacă la ochi) Ah ! . . .
Vah ! .. M'a chiorito puski . . .

SCENA XV.

Zuliaridi, Afrodita și Mândica (alergând.)

Afrodita. — }
Mândica. — } Ce este ? ce-ai pățit ?

Zuliaridi. — (zimbînd) *Tipote, kera mu . . . nimica . . .*
 sugueam cu tineru țela, știț . . . îț tare nostimo ! (în parte)
 Lasa che 'l-oț prinde eț . . . 'l-oț învața eț se'm
 arunçe tabaco la ochi.

Afrodita. — Da ce ai la ochi, suflete ? .. tare 's roș !

Zuliaridi. — S'a rosito de mult țe am riso cu tineru țela . . . asa *kabazi !* .. ha, ha, ha . . . (în parte) Ma prifaco ca s'o prindo mai bine la lațo.

Afrodita. — Îmă pare bine că te-ai liniștit despre dênsul . . . așa 'ț că'ț era prepusurile minciunoase ?

Zuliaridi. — *Malista.*

Afrodita. — Și de-acum înainte nădăjduesc că nu'ț mai fi zulțar.

Zuliaridi. — Niț atitica . . . (în parte) Tot ma prifacol ! .. *Ma* cum se drego ca se'ț prindo în capcana ? ..
 (șipând tare ca cum ar fi găsit un chip) A ! am gasito !

Mândica. — Ho ! că m'ai spăriet . . .

Zuliaridi. — Prosta.

Afrodita. — Ce te-au apucat, frate, de răcneșț așa ? .. te doare ceva ?

Zuliaridi. — Mi am aduso aminte che țerț am în-talnit la cafenes pe prietin a me *Paklavasoglu*, care

m'a poftito pe astădî la carabia lui ca se facem un *zaifeti* puna muni dimineța.

Afrodita. — Cum? .. pînă mîni n'ai să vii acasă? ..

Zulïaridi. — Nu, *psihi mu* ... ințalezi ... *zaifeti* de *palikaris!* .. *lipon* ... vina se te saruto ... (o serută)
Na se haro.

Afrodita. — Da caută să nu te 'nbolnăvești, dragă...

Zulïaridi. — N'ai griza, *elpida mu* ... (în parte) Am se'l casapesco pe *puski!* ... (se duce spre fund.)

Măndica. — Cucoane ...

Zulïaridi. — He?

Măndica. — Nu uita bușmachiî ...

Zulïaridi. — *Pa's to diavolo* ... (esc.)

SCENA XVI.

Măndica, Afrodita.

Afrodita. — (în parte) Ânc' așa zulïar nici c'am auzit să fi fost vr'o dată! .. i se năzare ca la caii cei cu nărav ...

Măndica. — Cuconiță ... știî una?

Afrodita. — Ce?

Măndica. — Ferește-te de boîerîu, că umblă cu mîta 'n sac.

Afrodita. — Cum?

Măndica. — Pare-mi-se că s'o dus să se puie la pîndă undeva ...

Afrodita. — Ce fel? la pîndă? .. el s'o dus la corabia lui *kir Paklavasoglu*.

Măndica. — Să dee Dumneșău să nu fie cum ȕic eî! .. dar' cînd așî fi în locul d-tale, cuconiță, știî eî ce 'î-așî face ...

Afrodita. — Ce 'î-aî face, Măndico?

Mândica. — Ea... șotiî peste șotiî... ca să 'î pun minte.

Afrodita. — (în parte) Ba că, dău, i s'ar cuveni...

Mândica. — Așa li se cade celor zulîari.

SCENA XVII.

Afrodita, Mândica, Papă-lapte (viind din fund cu alt
băț în mână.)

Papă-lapte. — Eată-mă's ear' eă...

Afrodita. — Ear' aici?

Papă-lapte. — Precum veđi...

Mândica. — (în parte) O caută spișeriu cu lumîna-
rea... Mă duc ear' de strajă. (ese.)

Afrodita. — Da bine, ce cauți?

Papă-lapte. — Să'ți spun... Nu te supăra... Am
vedut chîar acum arnăutu eșind de-aici...

Afrodita. — Eî! și pentru astă pricin'aî venit?..

Papă-lapte. — Pentru asta și pentru alta numai
puçin însemnată... almintere poți fi sigură că n'ași fi
mai intrat în bérlogul ursului cu care te-ai însoçit.

Afrodita. — Te poftesc să nu'mî batgîocorești
soçul...

Papă-lapte. — N'ai nici o grijă despre soçul
d-tale... 'mî-am luat eă măsuriile cuvenite în *predme-
tul* lui... (arată bățul) Că mai dinioare, cât pe ce era să
mă trimeată pe ceea lume, că să fac cunoștință cu
bunica...

Afrodita. — Apoi dar ce poștești?

Papă-lapte. — Eaca!.. am priimit o scrisoare de
la madam Flaîmuc, în care mă 'nștiințază c'are să
sosască chîar astădî în Galați.

Afrodita. — Și ce'mî pasă mie de-a veni sau nu?

Papă-lapte. — Nu 'ți-a fi păsând, dar... însă mie 'mî pasă foarte mult, și tocmai pentru că'mî pasă, am venit să te rog ca să'mî dai bastonul care 'l-am uîtat aici.

Afrodita. — Bastonul?... nu'l am la mine... 'L-o luat bărbatu-meu...

Papă-lapte. — Cum 'l-o luat?... bastonul meu... 'l-o luat?... și d-ta 'l-ai lăsat?

Afrodita. — D'apoî ce era să fac?... Pentru ca să nu afle c'ai fost ađi dimineață aici... am fost silită să i'l dăruesc.

Papă-lapte. — Eaca!... asta 'i altă istorie... Da cum ai putut să dăruiești lucru străin?

Afrodita. — Nu te supăra, domnule, că dău, n'a-veam ce face ca să scap de nevoe... Spune'mi însă cât ține bastonul... și să ți'l plătesc.

Papă-lapte. — Ce să mi'l plătești, cucoană?... n'am trebuință de bani d-tale... am nevoe de baston.

Afrodita. — Nu 'mî-ai spus că ai opt-spre-dăce bețe?... unul mai mult sau mai puțin... ce'ți face?

Papă-lapte. — Ce'mî face?... Da nu știi că mi le-a dat pe toate madama Flaîmuc?... și că dac'a veni 'n Galați ș'a găsi că'mî lipsește unul măcar, îi în stare să 'mî scoată ochi...

Afrodita. — Apoî ce să'ți fac?... Gîudecă singur...

Papă-lapte. — Ce să gîudec?... mie 'mî trebuie bastonul... făr' de el nu's bun de nimică... Madama Flaîmuc îi üte... ș'așa'i cam pătit calcavura?... Nu mă duc de-aici făr' de baston... să știu că m'oîu mai întelni o dată cu arnăutul.

Măndica. — (viind üte din fund) Fugiți, că vine boieru.

Afrodita. — Bărbatu-meu vine 'napoî? Vai de mine!... Fă-te nevăduț...

Papă-lapte. — (dând semne de mare spaîmă) Pe unde, pe unde s^ă fug . . . (aleargă în toate părţile) Brrrr, că frică mi'î!..

(Papă-lapte aleargă la uşa scării din dos; de o dată uşa se deschide, Papă-lapte se găseşte ascuns după uşă, Zuliaridi intră.)

SCENA XVIII.

Zuliaridi, Afrodita, Mândica, Papă-lapte.

Zuliaridi. — Mi am uitato basmaoa.

Afrodita. — (tremurând) A!

Papă-lapte. — (în parte, fugînd pe scara din dos) *Sapperment*, pe-aici mi'î drumul.

Zuliaridi. — (în parte) Aişe 'î *puski*!.. puno rama-sago che 'î aişe. (tare, cu blândeţe şi căutând înpregîtur) Çe aî, *psihi mu* . . . çe tremura munusuşa mataluţi ca o frunđa de mastachino chindo sufla furtuna.

Afrodita. — N'am nimică . . . dar' fiind că nu te-asteptam . . .

Zuliaridi. — *Neski* . . . ţi a sarito inima din loco . . . priçepo . . . *ma* . . . înţalezî che nu puteam se mergo la prietin a me, la *Paklavasoglu, horis mandili*.

Afrodita. — Înţeleg . . . Mândico, adă o basma boe-rîluî.

Mândica. — (în parte) Bîata cuconiţă!.. are s'o bage-n gălbănare.

Zuliaridi. — (umblând în toate părţile şi căutând cu prepus, găseşte jos cel-alt b^ăţ al lui Papă-lapte, pe care acesta 'l-a scăpat în fugă) A! *kakohrononaki*!..

Afrodita. — Ce măî este?

Zuliaridi. — Âncă un bastoni!

Afrodita. — (în parte) Altă poznă!..

Zuliaridi. — Curiozo *pragma, kera mu*!.. cum se

façe che de chite orï ma intorco acasa, gasesco bastonia semanate pe schindure? ha?

Afrodita. — Să 'ți spun...

Zulïaridi. — (furios) A venito ear' o *puskis*... aîçe'ï!.. acuma 'l-am prinso!.. (închide ușa din fund și lea cheîca) De-a măi scapa elo, se nu fiû *palikaris*... (scoate cartaganul) *Kera mu*... unde 'l-aî ascunso?... in etaco?... merzï inaintea me. (își pune bastoanele subsuoară.)

Afrodita. — Frate...

Zulïaridi. — Merzï *gligora, ke mi kirknis*. (În parte) Amo se 'î faco chiselîta pe-amundoî.

(Afrodita întră în etac spărietă. Zulïaridi întră după ea.)

Măndica. — (viind din odaea lui Zulïaridi) Eaca basmaoa... dec! nu 'î nime!

Papă-lapte. — (deschide ușa scăriî și nevedënd pe Zulïaridi, întră căutând peste tot locul, și dice:) 'Mî-am prăpădit și cel-alt baston... unde dracul să fie?..

Măndica. — Tot aici eşti?... da fugi, măi omule, că, de te-a găsi greul, te taie bucăți.

Papă-lapte. — Pușchea pe limbă'ți... (voesce să fugă spre ușa scăriî.)

Zulïaridi. — (în odae) *Ma* unde 'î?... unde 'î, se 'l maninco.

Măndica. — Stăi... nu pe-acolo... întră degrabă ici. (îl împinge în odaea lui Zulïaridi)

Papă-lapte. — Eată-mă's... (înră în odaea lui Zulïaridi.)

Zulïaridi. — (eșind din etacul Afroditei) N'am gasito niçî un soariçe in etacul Afroditei... ean se videmo in etac a me. (merge spre ușa odăei lui, tot cu cartaganul în mână și cu bețele subsuoară.)

Măndica. — (în parte) Pozna 'î gata!.. (opresce pe Zulïaridi) Cucoane...

Zulïaridi. — Ce?

Măndica. — Eaca basmaoa...

Zuliaridi. — *Pa's to diavolo*, che n'am vreme se 'mi suflo naso... am se faco morte de *puski*. (întră în odaea lui.)

Mândica. — (în parte) O pătit-o bîetu cuconaș!.. de-acum parapanghelos!..

Papă-lapte. — (Eșind din odaea lui Zuliaridi, se ascunde după perdelele ferestei, fără de pălărie și ținând papucii în mână.) De mă găsea în odaea lui, mă hăcua kârjaliu dracului!..

Mândica. — (zărindu'l) Eaca dracu!.. Vaî de mine!.. fugi!..

Papă-lapte. — (scăpând papucii din mână și stringându'l) Să fug... să fug... da unde să fug?... păcatele mele!..

Zuliaridi. — (în odaea lui) A!.. *anatema su, diavoli!*..

Mândica. — Eată'l... ascunde-te 'n sofragerie!..
(Il împinge iute în sofragerie.)

Zuliaridi. — (vine, aducând o pălărie) O palarie *is to etaki mu mesa!*.. bre!

Mândica. — (în parte) Pălăria cuconașului! (tare) Cu-coane, eaca basmaoa.

Zuliaridi. — *More, pa's to diavolo* cu basma cu tot... o palarie de birbanti! (aruncând pălăria jos și călcând-o în picioare) *Na su... na... na... paçavura...*

Papă-lapte. — (eșind pe jumătate din sofragerie) Îmî turtește pălăria!.. nouă nouță!

Zuliaridi. — Na... na... puņa țe-oîu putea se calco asa pe stapun a tēju... Haîdemo acu la sofragerie...
(merge în sofragerie-)

Papă-lapte. — (eșind mai înainte din sofragerie și tupilându-se după un fotoliu lângă ușa din fund, cu papucii în mână) Valeu!..

Mândica. — (în parte) Haît... acu o păpat-o cuconașu...

Papă-lapte. — (eșind de după fotoliu) Fa...

Mândica. — (spărietă) Ha?

Papă-lapte. — Dă'mî drumu sê es... că mē strêmb de frică...

Mândica. — (împingêndul pe ușa scării d'in dos) Fugî pe scara d'in dos...

Papă-lapte. — Am sê 'mî fac masli... (fuge, scăpând un papuc.)

Zuliaridi. — (eșind din sofragerie) Nimine niçî în sofra... (zărind papucul îl ȳea cu vîrfu bēțului) Ȇe vedo acu?... un bosmachi!..

Mândica. — (în parte) Asta 'î chîar colac peste pupază...

Zuliaridi. — (mergênd la fereastă) *Ma* unde estî?... unde te ascunđi, sopirloiũ Ȇe estî... unde te-ai bagato, se te turtesco ca un ghindachi. (Aleargă prin toată casa, deschide dulapul din fund, bagă bēțu' pe sub toate mobilele, și pe urmă se îndreaptă cătră ușa scării d'in dos) Aiçî... aiçî... ba aiçî...

Mândica. — (în parte) Cată tu de-acu cât 'ȳi-a plăcea.

Zuliaridi. — (oprindu-se) *Ohi*... nu 'î pe scara, che nu 'l-am intalnito chind m'am suito... (furios) *Ma* unde'î?... *pu ine*?... che mi vine se musco de Ȇuda!

Mândica. — (în parte) Săraca de mine!... țibă haită...

Zuliaridi. — Priveste *kabazliki*!... se nu gasesco de chit un bosmachi, o palaria si doua bastonia. Ah!... *Kaimene* Leonida!... (furios) Ȇe *kaimene*? sinto furiozo... mi vine se strico tot... (asvêrle scaunele prin casă) Na... na... *ke esena*... na...

SCENA XIX.

Mândica, Zuliaridi, Afrodita.

Afrodita. — (eșind din etacul ei) Mē rog, nu te-ai mai săturat de bodogănit pin casă?... ai 'nebunit orî nu țî'î mult?

Zuliaridi. — *Sopa*, nelezuito... nu apuca cu gura înainte... che mi a neçinstito mai dîhaî de chit *kera* Nastasia... de care m'am desparçito... Incalte dimîaei si de ma insalato, m'a insalato dupa doi anî... *ma* dimîata... niçi triî lunî nu s'a împlinito de chind te-am luato de la Ibraila, si mi ai zucato festa... (plângend) Nu ai rusine la obraz... niçi triî lunî... *kai-mene* Leonida?

Afrodita. — Ai căpchiet, sêrmane!

Zuliaridi. — Am capchieto?... *pola kala*... *ma* de ce am capchieto?... pentru che mi ai pus o *luludia* pe fesi... (arătând beți'e și pălăria) Ce caută acesste fleacuri la casa me?

Afrodita. — Eû știu?

Zuliaridi. — Ha, ha! nu stiî dimîata?... *ma* eû stiû... si am se ma duc o se le arato la matusica dimitale, la *kera* Brustoroviçi, ca se vada ce nepoțica detreba are i *kaimeni*!

Afrodita. — Foarte bine... dacă mergi la Brăila, la mătușă-mea, merg și eû.

Zuliaridi. — Ba si mi ertas... Dimîata ai se scđi aiçe, *kera mu*... si chindo m'oiû intoarçe de la Ibraila, am se te duc o la monastiri, se te spasesi.

Afrodita. — Ce facei... la monăstire?

Zuliaridi. — *Neski*... ear' chit pentru amorezi dimitale, care a spalato *tin* putinica... amo se 'l dascalesco eû, acus... *akus*?

Afrodita. — (întorcendu'l dosul) Da dute 'n colo...

Zuliaridi. — Ma duc o... n'ai griza... ma duc o acasa la dinso ca se 'i strico de cap acesste bastonia... (mergênd spre ușa din fund) M'am inchinato cu plecațune, *psîhi mu*...

Mândica. — Cucoane...

Zuliaridi. — Ce?

Mândica. --- Eaca basmaoa (ese.)

Zuliaridi. — (îea basmaoa și 'i-o aruncă în cbraz) Na basma, *anoiti* . . . (ese prin fund și închide ușa pe d'in afară cu cheia.)

Afrodita. — (singură) Mă 'nchide 'n odae? . . da bine, că 'i de fugit în lume cu un capchiu ca aista . . . audă, să mă puie la monăstire? . . Ei! apoi o avut dreptate femeea lui cea d'intêi.

SCENA XX.

Afrodita, Papă-lapte.

Papă-lapte. — (scotând capul pe ușa scării cu vocea stinsă) Cu-coniță . . . s'o dus? . .

Afrodita. — Vaă de mine! tot aici ești?

Papă-lapte. — Tot . . . da s'o dus? (întră numai cu un păpuc.)

Afrodita. — S'o dus; da bine, cum se face? . .

Papă-lapte. — (slab) Cum să se facă . . . ea păcate! . . o închis curcanu dracului ușa de-afară care dă pe scară, și de-un ceas acum tremur pin întunerice . . . ea cole . . .

Afrodita. — O închiso și pe asta când o venit? . . apoi nu mai ai pe unde eși . .

Papă-lapte. — (scăpătându-se din picătoare) Elei!

Afrodita. — Ce ai? . . ce ți'i? . .

Papă-lapte. — Nimică . . . 'mă-o slăbit balamalele . . . se pune pe un scaun în dreapta.)

Afrodita. — Ești bolnav? . .

Papă-lapte. — (cu vocea stinsă) Așa 'mă pare . . .

Afrodita. — (dându'i sub nas Colonie) Bolnav, aici! . . Alt păcat acu . . . Na, mă rog, de 'ți vină 'n simțiri.

Papă-lapte. — (iute) Ai! . . îmi frigă vârful nasului.

Afrodita. — Nu 'i nimică . . . trage tare pe nas.

Papă-lapte. — (strenutând) Foarte mulțimesc... (îi serută mâinile) Mă simt mai bine...

Afrodita. — Da ce faci, domnule?

Papă-lapte. — Nu băga 'n samă... (sculându-se) Bre!... ce de mai întâmplări!...

Afrodita. — Așa!.. și toate din pricina d-tale; că dacă n'ai fi venit aici să 'ți perđi papuci ca jidani...

Papă-lapte. — Apropo... dă-mi 'i să mă duc... Nu știi că de la fereasta sofragiriei am zărit mai dinioare pe madama Flaîmuc în balcon la mine... o sosit de la earmaroc... Dă'mă lucrșoarele, să mă duc acasă.

Afrodita. — Să te duci?... da pe unde? Bărbatu-meu ne-aū închis pe d'in afară și s'o pornit la Brăila.

Papă-lapte. — Tronc... atâta 'mă mai trebuie... Care vra să ȑică, oū să fiū silit a șide toată noaptea aici... cu d-ta...

Afrodita. — Apoī dă!...

Papă-lapte. — Sîngurī... sîngureī... ca doī hulașī?...

Afrodita. — Ce vreī să ȑică, domnule?...

Papă-lapte. — Nu te spăriea... că 's tēner cu educație... calfă de spițer... și supusă slugă...

Afrodita. — Nu mă 'ndoesc...

Papă-lapte. — Nu te 'ndoi. (în parte) Brrr... da știi, ȑeū, că 'i pupuică de tot.

Afrodita. — Cu toate-aeste... trebuie să găsim numai de cât un chip ca să te duci de-aici.

Papă-lapte. — Las' pe mine... Când a înopta de tot... oū sări pe fereastă.

Afrodita. — Al domnule, mi 'i îndatora pēn' la moarte.

Papă-lapte. — Ce se potrivește!.. sūnt gata la ce 'i poronci... (îi serută mîna.)

Afrodita. — Ear' ?

Papă-lapte. — Nu băga 'n samă ... că știu să respectuesc secsul ... sînt tîner cu educație ... calfă de spițer ... (în parte) Da pupuică ... nu fleac. (tare) Valeu!..

Afrodita. — Ce ai ?

Papă-lapte. — (scăpătînd din picioare) Ah !

Afrodita. — Ear' îți vine slăbăciune ? .. vrei Colonie ? ..

Papă-lapte. — Ba foarte mulțimesc ... ași vrea mai bine altă ceva ...

Afrodita. — Altă ceva ?

Papă-lapte. — Dar ... am uîtat să fac zacuscă ađi dimineață, și ...

Afrodita. — Ți'i foame ? ..

Papă-lapte. — Ba 'ncă astfel de foame, că 'mî-o venit slăbăciune la linguric ... te-ași soarbe cu lingura ...

Afrodita. — (în parte) Sermanul copil ! (aducîndu'i un pahar cu vin) Ține, domnule ... bea degrabă un pahar de vin să mai prindî la puterî.

Papă-lapte. — A ! cuconiță, cum se 'ți arăt recunoștința mea vr'o dată ! ..

Afrodita. — Bea și lasă resunoștința de-o parte ...

Papă-lapte. — (după ce a beut) Așa de bună ... ș'atât de frumoasă ! .. (îi dă paharul și 'i mai serută mîna.)

Afrodita. — Ear' ?

Papă-lapte. — Nu băga de samă ... sînt tîner cu educație și ...

Afrodita. — Și calfă de spițer ... o știu.

Papă-lapte. — Și când gîndesc că ađi dimineață nîcî nu știeam de-ai făcut ochi ... adică ce 'i lumea asta !

Afrodita. — (zimbind) Așa, dău ... de nu era bărbatu-meu ... puteai să morî, și eă habar să n'am.

Papă-lapte. — De nu era lighioaea cea de ar-năut... *pardon* adică că ți'i soț... vreū sē ȕic, că de nu era dihaniea cea de curcan... n'ași fi acum pe lângă prea nostima lui Afrodită...

(Se aude la ușa din fund un vuet de chee în broască.)

Afrodita. — Țist...

Papă-lapte. — Aud?

Afrodita. — Nu știū cine deschide ușa...

Papă-lapte. — (spăriet) A fi cârjaliul... ne-am to-pit!... (tremură.)

SCENA XXI.

Afrodita, Papă-lapte, Mândica.

Mândica. — Ce 'mī vēȕură ochiī!.. ear' împreună?

Afrodita. — Ne-o închis bărbatu-meū, Mândico.

Mândica. — Pe amēdoī la un loc? (în parte) Terea-cu!.. bun cap o avut!

Afrodita. — Da bine, Mândico, cum ai întrat tu aici?... Cine 'ți-o dat cheile?

Mândica. — Le-o adus acu un slujitor... împreună cu-aeste două scrisori...

Afrodita. — (luând o scrisoare) De la dumnealui?

Papă-lapte. — (luând pe ceea-l-altă) De la madama Flaīmuc?

Afrodita. — (cetind) «Am stricato tot ȕe am gasito in casa lui birbanti, amorezi dimitali... 'Ț-am venito de hachi...»

Papă-lapte. — Frumos...

Mândica. — (în parte) Apoī... dă! nu 'Ț bun de Golia?

Papă-lapte. — (cetind) «*Dumer kerl*... m'am intil-nit cu *herr von* barbat a madamei cu care te-ai dat in tragoste!» (vorbind) Am cōdălg hitol!

Afrodita. — (cetind) «*Lipon*, o comisaris *tis* polițias m'a inchiso la grosi *mesa*. Vina, *psihi mu*, si mi scote de aice, unde nu mi erta filotimia se sedo, pentru ca si poto si omor pe birbanti, amorezi dimitale.»

Papă-lapte. — Auđi capchiul? .. par' că 's un puű de găină! (cetind) «Din minut aist' *ich mache sie mein knix* ... nu măi *freű* se măi fiű matam l'ap-lapte. *Aber* te aștept ca se 'ți scot ochiű. *Fin* tegrabă.» (vorbit) Ba 'ți pune pofta 'n cuiű, madamo ...

Măndica. — Se vede c'o măncat amēdoű cucută...

Afrodita. — Eű! pace ... nu măi este de trăit cu Leonidas.

Papă-lapte. — Nu! .. da nicű eű cu madama Flaűmuc.

Afrodita. — Įmű vine sě 'l las la gros ca sě se rěcorească.

Papă-lapte. — Și eű o las pe Flaűmucoasa în cerdac ... s'o batě vētul.

Afrodita. — Pulnească el cât 'i-a plăcea. Eű una mē duc la mătușica, la Brăila.

Papă-lapte. — Că bine űicű ... haű la Brăila.

Afrodita. — Cum haű? .. da eű merg la mătușimea ...

Papă-lapte. — Eű! și eű merg la moșu-meű ...

Afrodita. — Aű vr'un moș la Brăila? d-ta?

Papă-lapte. — Trebue sě am ... oű căuta, și nu se poate sě nu gălesc ...

Afrodita. — Măndico, aleargă de adă un harabagiű.

Măndica. — Cum? űěű ... așa și luaű tălpășița?

Afrodita. — Du-te degrabă, te rog, Măndico dragă, că mē tem sě nu se 'ntoarcě dumnealű ...

Măndica. — Da pe mine mē lăsaű aici?

Papă-lapte. — Ba, ferească Dumnezeuű ... haű ... peű, ca sě pornim îndată ...

Mândica. — C'un papuc numai vreî să mergî la drum? . . ca cîofu?

Papă-lapte. — Că bine ȕici . . . nicî nu gîndeam . . . cum sê fac acum?

Mândica. — Lesne lucru . . boîerîu 'țî-o luat pălăriea și papucu . . . înră la dumnealûi cole, și îe 'î ce 'țî a trebui . . .

Afrodita. — Da nu se poate una ca asta, Mândico.

Papă-lapte. — Apoî bine, cuconiță . . . orî vreî sê merg la Brăila fără pălărie, și pên' acolo sê prind un gutunariû de cele tătărești . . . orî vreî sê rêmân aici și sê mē ucigă dihaniea cea de arnăut . . . hotărește . . .

Afrodita. — Fă cum îî vra. Eû mē duc sê 'mî gătesc lucrurile.

Mândica. — Eû mē duc s'aduc harabagiul . . .

Papă-lapte. — Și eû sê 'ncalț ciubotele grecului; numai de n'ar fi prea strîmte.

Papă-lapte înră în odaea lui Zulfaridi. Afrodita înră în etac. Mândica esc pe ușa scăriî.)

SCENA XXII.

Zulfaridi. (vine din fund galbên la față, ostenit, măhnît și scărmanat.)

M'a lasato se eso de la grosi, sub chezasia lui *Paklavasoglu*, prietin a me! . . . Ȕe rusine! *ego*, Leonidas Zulfaridi la grosi! . . . Ȕe faȕe amori pe lume aȕesta! . . . Ah! Afrodita! . . . (*furios*) Am venito s'o îeû si s'o duc hurduzi burduzi la Ibraila, ca s'o daû pe muna matuseî Brusturoviȕî . . . haîde . . . de-acum mi s'a duso *parigoria*, amori *ke* bucuria! . . . (se uîță pe broasca uşîi etacului) Ȕe faȕe nelezuita? . . . bocȕele de rochiî si de camasi! . .

(Se aude în odaea lui Zulfaridi o mobilă căȕând jos.)

Oriste? . . ȕine 'î în odaea me? (se uîță pe broasca odăei lui)

Kirie ton dinamcon! .. un barbato! .. o *puskis* din fața ... incalța ȕibotele mele ȕele *kenuria?* .. pune pe capo *to fesi mu!* .. Bree! .. ȕe pozna 'î asta? A! .. pri-ȕepo acu... se gatesco se fuga amundoî... *eŕi* (furios) *Ma* eũ ȕe sinto? .. de mascara? .. unde's *ta pistolia mu?* (scoate pistoalele din brȕ) De mascara? .. se le areto cũ ȕine 'î Leonidas... *na tos* che vine... se m'ascundo puȕintel... unde? .. ha! in dulapo! .. Marĩ nenoroȕiri are se se 'ntimple... *ma* n'am ȕe faȕe... nu mi erta filotimia. (Întră în dulap.)

SCENA XXIII.

Zulïaridi, Afrodita, Papă-lapte.

Papă-lapte. — (ese cu cibote foarte largi și cu un fes care 'î cade pe ochi) Da ce *hondrokefal* îi arnăutu! .. îmi cade fesu pe nas... și cîubotele 'mî es din picîoare... ean privește!

Zulïaridi. — (în parte) Par' che vedo che o se 'mî calȕe ȕibotele...

Afrodita. — (aducȕnd o bocce) Eată-mȕ's gata.

Papă-lapte. — Și eũ... haȕde.

Zulïaridi. — (în parte, trăgȕnd oȕelele) Si eũ sinto gata se daũ foc!

Papă-lapte. — Nu maĩ sta la gȕnduri... și haȕde aȕi, pȕn' nu vine curcanu.

Zulïaridi. — Curcanis *ego?* .. *ghidi anoite!* ..

Afrodita. — Ascultă, domnule... cu toate că bȕrbatu-meũ îi un zulïar de n'are marginĩ... nu vreũ nici cȕt de puȕin sȕ 'î daũ pricină de zulïe... de-aceea socot că 'î maĩ de cuviinȕă sȕ mȕ pornesc sîn-gură la Brăila.

Zulïaridi. — (în parte, cu mirare) *Oriste?*

Papă-lapte. — Da bine, cuconiță... ce are-a face?...
știu foarte bine că 's tîner cu educație și calfă...

Afrodita. — Calfă de spițer!... 'mî-ai mai spus-o.

Papă-lapte. — Prin urmare poțî avea toată încrederea 'n mine.

Zuliaridi. — *Oriste?*

Papă-lapte. — Mai ales că de ađi dimineată ai avut toată vremea a te 'ncredința că știu a respectui secul...

Afrodita. — Cu adevărat... o mărturisesc că ești un tîner foarte detreabă... însă...

Zuliaridi. — (în parte) *Ma* ce spun?... ce spun?...
nu știu ce se mai credo... *na skaso* dacă știu.

Papă-lapte. — Nu mai sta la îndoială dacă 'mî cunoști haracterul... vreau să te 'ntovărășesc numai și numai ca să nu ți se 'ntemple ceva pe drum... O femeie sîngură... și frumoasă ca d-ta, poate 'ntimpină primejdii de tot soțul... prin urmare are trebuință de-un bărbat ca s'o apere...

Zuliaridi. — (în parte) *Ama* bine... baetu ațesta 'î un *anghelaki!*

Papă-lapte. — Vrei?..

Afrodita. — Domnule, mă 'ncred în d-ta ca 'ntr'un frate... haide...

Papă-lapte. — Haî...

Zuliaridi. — *Ama* bine... mi vine se plingo...
Afrodita 'î nevinovata! Ah!... *Vah!*... (cade pe fotoliul din fund și dă drumul unui pistol.)

Afrodita. — Vaî de mine!..

Papă-lapte. — Și de mine... am murit, m'am dus... sê tragă clopotele.

Afrodita. — Ce vîd?... dumnealû?...

Papă-lapte. — Arnăutu?... săriți!... agiutor!... să-riți, oamenii bunî, că ne omoară.

Zuliaridi. — (viind în scenă) Nu va temeți... che nu omor pe nime... Cu adevărato hotarisem se vi casa-pesco... *ma* dupa ȳele ȳe am auȳito... nu pot de chit se ve stringo la inima a me. (lui Papă-lapte) Ești un garofalo de baet... ȳi daruesco ȳibotele si feso... si tu, Afrodita, ești un *anghelaki*... un *provato*... si eũ... (plângend) un *budalas*...

Papă-lapte. — (în parte) Eaca mă!... eaca mă!... eaca mă!...

Zuliaridi. — (plângend) *Neski*... un *budalas*... un *anoitos*... un zuliari care nu sinto vrednico... *ma* ȳe se faco daca te iubesco, Afrodita *mu*... (plânge tare.)

Afrodita. — Eĩ!... dă... liniștește-te, dragă, că te ert ș'acum... dar' de 'ĩ mai avea de aȳi înainte cel mai mic prepus... sę știĩ că te las cu lacrimile pe obraz.

Zuliaridi. — De astaȳi ma zuro pe Leonida ȳel vestito, stramosi a me, ca se prindo orbo gai-nilor.

Afrodita. — Aĩ vęȳut cȳte nenorociri poate s'a-ducę zuliea?...

Zuliaridi. — Bine ȳiȳi... *proton*: era se vi uȳido de florĩ de chuchi... *Kirie eleison*!... ȳe reũ mi ar fi paruto!...

Papă-lapte. — Al doilea... tot din pricina d-tale am scȳapat de la mȳnȳ pe madama Flaĩmuc... De unde era sę mę așed... sę 'mĩ deschid dugheanȳ de spiȳerie...

Afrodita. — Cȳt pentru asta, domnule, nu 'ĩ vr'o pagubȳ mare... și dacȳ, mergend la Brȳila, 'ȳi-a plȳcea sorȳ-mea cea mai micȳ... om fi prea fericiti de-a te avea de cumnat...

Zuliaridi. — Bine ȳiȳi, Afrodita... *Lipon, arhou* cumnaȳele, vina se te saruto... (ĩ serutȳ.)

SCENA XXIV.

Cei de'nainte, Mândica.

Mândica. — Harabagiul îi la poartă... Eaca pozună și minune!... boieriu sêrută pe cuconaș!...

Papă-lapte. — (smuncindu-se din brațele lui Zuliaridi) Eil destul, destul... că mă 'năduși...

Zuliaridi. — *Ohi... akomi*, cumnațele, *psihi mu...* De-acum ai se fiî cu noi... *ena mu ke ena su...* Ma cum, *diavolo*, te klama?...

Papă-lapte. — Timofti Papă-lapte!...

Zuliaridi. — *Timoteos Papa-gala?*... *Na zisis.*

Papă-lapte. — Nu papagal... Papă-lapte, familie veche de când vacile...

Zuliaridi. — *Ke is hronus polus...* Haide la Ibraila.

Papă-lapte. — *Pame*, hai sê luăm Brăila... Cât pentru Flaîmucoasa... ducê-se pêrlii...

Mândica. — Cucoane, da bușmachiiî mei 'î-aî uîtat?

Zuliaridi. — Lasa che ți'î cumpar la nunta lui Papa-gala... Ți se traga harabagiul la scara.

(Papă-lapte se îngâmă.)

Mândica. — (în parte) Măi... ean veđi cum se umflă 'n pene papagalu... (ese.)

Papă-lapte. — Hai, cumnate, că mi s'aû aprins călcăile.

Zuliaridi. — Maî *steka oligo*, che am se spuno doua vorbile. (cătră public) *Arhonta mu...* pașito 'î si priçputo... am fost zulîaris si așî vađuto chite am pașito... *ke* așî riso toșî de mine... *Lipon...* zulîa *ine* o patima de çele maî cornorate... dupa cum spuno filosofi... (în taînă) *Ma* cu toate açeste... patima

nepatima . . . eă stiă un lucru : Paza buna fereste prizezdia rea.

Măndica. — (întrând) Harabagiu 'i la scară.

Toți. — Haï la Brăila. — *Is tin Ibraila.*

(Papă-lapte dă brațul Afroditei. Zuliaridi îi urmează și toți se îndreaptă spre ușa din fund.)

(Cortina cade.)

CONCINA

P E R S O A N E:

Princesa Emma.

Doctorul Leonard.

Lina, fiica doctorului.

C O N C I N A

CONCINA

PROVERB ÎNTR'UN ACT

Scena se petrece în Iași, la princesa Emma.

Teatrul reprezintă un salon elegant cu două uși, una în fund și alta în stânga ; un cămin de marmoră în dreapta, cu pendulă de bronz aurit și vase de porțelan chinez ; lângă cămin fotoliul princesei ; alături o masă de cărți, pe care este așezată o lampă aprinsă ; alt fotoliu d'încoace de masă, destinat pentru doctorul ; în mijlocul scenei un piano patrat și pe pereții tablouri.

SCENA I.

Princesa, Lina (în toaletă elegantă de iernă, șal, capelă de catife, etc.)

Princesa. — (conducând pe Lina de lângă cămin spre camera din stânga) Șterge'ți lacrimile, dragă Lino... Doctorul Leonard te-a erta... n'ai îndoeală, de și e foarte pornit asupra'ti. El are să vie în curând, după obicei, ca să facem împreună partida noastră de concină, și să ne stădim, ca în toate serile... Oîu căuta s'îl înblânșesc... de și e lucru cam anevoe; căci ai un tată

cam... urs de soîul lui... Tu, scumpa me, stăi ascunsă aici în camera me de culcat, și să te-arăți când oîu da un semnal... Ce semnal? A! când oîu suna din piano... Mergi, și nu perde speranța... Cunoscî proverbul: Ce vrea femeea... (Lina ajungînd lângă ușa din stînga, serută mîna princesei și ese.)

(După o scurtă tăcere) O! tinerețe, primăvară a vieții! florile tale atît de frumoase port numele de nebunii... Nebunii!.. Ferice de-acel care le culege 'n calea sa și 'și încunună fruntea cu ele! (întorcîndu-se îute) Eaca!.. fac și eă tirade poetice ca doctorul Leonard, cînd vorbește de trecut. Nu cumva m'aude cineva?.. la vîrsta me să duc dorul... nebuniilor? eă, o babă cu minte... (oftînd) Căci sînt babă... n'am încotro face... și cu minte... (zimbînd) de nevoie... (se apropie de cîmin) Opt ore... ce-a pătîit doctorul meă de 'ntârîie?.. focul pîlpăe voîos în cîmin, masa de concină e gata, fotoliul seă îl așteaptă cu brațele 'ntinse... (cu grijă) Să nu i se fi 'ntêmplat ceva!.. E lunecuș afară... poate c'a căđut undeva bîetul bētrân; căci are maniea să umble tot pe jos, și la 60 de anî picîoarele's cam nesigure, cam... cu nărav; ele te rēstorn ușor. Bine-ași face să trimit un fecîor ca să 'l caute de nu s'a troenit la vr'un colț de uliță. (Cînd voesce să sune clopoțelul, se aude la ușa din fund vocea doctorului, dîcînd: Brrr!)

SCENA II.

Princesa, doctorul.

Princesa. — (cu bucurie) A! eată'!.. mulțemită Domnului, nu s'a troenit.

Doctorul. — Sērut mînile, princesă. (vine de serută mîna princesei) Brrr! da frig îi!

Princesa. — Vino ađi, doctore; am cređut că te-ai prefăcut un sloi de ghic.

Doctorul. — (frecndu'i mnile la foc) Brrr! da ger !.. Cine?.. e se 'nghie?.. ha, ha!.. doar' nu's un tinerel din iua de astăđi.

Princesa. — Nu, ce e drept...

Doctorul. — Oamenii de pe vremea noastră...

Princesa. — Snt deprini cu frigul, fiind aguni de mult în iérna vieii... asta vreii se ici?

Doctorul — Ba, m ertați, princesă. Vroeam se ic, că oamenii din vremea noastră păstrează, chr sub prul lor alb, focul tinereii în suflet... (cu emfas) ca nite vulcani cu zăpada pe frunte, dar' cu lava aprinsă în sin.

Princesa. — (riđnd) Ha, ha, ha... un vulcan care se 'nclđesce la foc!

Doctorul. — Da, da; de geaba rdei... Noi sntem nscui într'o epohă în care soarele era tnr, i prin urmare mai ferbinte; cnd astăđi betul soare a agîuns a pătimi i el de cataroi, de podagră... mai tiu e?.. căci toată căldura lui 'i-o ine pentru dnsul... De aceea generaia asta nouă e chircită ca un fruct necopt...

Princesa. — Mai bine-aa de ct prea copt.

Doctorul. — (urmnd) Sngele ei e amestecat cu ampanie stricat; ear' pulsul ei nu dă mai mult de 30 de bătăi pe minut.

Princesa. — 'L-ai pipăit?

Doctorul. — Pipit cu toată tiina medicală cu care m'am ghistuit în curs de 40 de ani, 'am descoperit triste simptome de slăbiciune i desorganizare...

Princesa. — (seđnd jos lng cmin) Vd că ear' ai se 'ncepl a băga scalpelul în srmana omenire... Ce

vrea să ȋică de-a fi cine-va doctor, chirurg!.. Până ce n'a tăia, n'a ciocârți, n'a hăcui, nu se ține mulțemit... Mai bine dă pace omenirii, și vino de'ți fă partida de concină.

Doctorul. — (așezându-se pe cel-alt fotoliu) Mulțemit!.. da cum ași putea fi mulțemit, când vîd trecînd sub ochii mei trista panoramă a unei generații palidă, sbîrcită, gârbovită și înbetrînită fără vreme?

Princesa. — (amestecînd cărțile) Îea seama, doctore, că pătimesti de gălbănare...

Doctorul. — Eă?... Ce vreți să ȋiceți?..

Princesa. — Societatea modernă ți se pare înbetrînită pentru c'o privești poate cu ochi de 60 de ani.

Doctorul. — Șei-ȋeci de ani fără cinci luni; dar' anii nu 'i opresc de-a vedea bine... Cu dînșii, și fără agiutorul ochelarilor, nota bene, descoper pe toată ȋiua o mulțime de neghiobii, de deșertăciuni, de nebunii, de miserii.

Princesa. — Și cele-l-alte... (dîndu'î se taie cărțile) Taie cărțile.

Doctorul. — (tîind) Pretutindene o ambiție nemărginită pentru scopuri de nimic... pretutindene oameni pitici ce se cred urieși, broasce care se umflă în pele ca s'agiungă boi, viciuri care înfloresc și dau roade la lumina Soarelui, anarhie în idei, în obiceiuri, ba chiar și în limbă.

Princesa. — (tîind cărțile) Îea seama să nu te 'nșeli ca tot-de-auna. (joacă)

Doctorul. — Eă... nu mă 'nșel nici de cum... Ascultă pe toată ȋiua declamările de principii, de libertate, de egalitate, de fraternitate, etc. etc. etc. Ți se pare că auȋi la moși strigățul precupeților: *încet, încet, nu mă grămădiți, că voiu da la toți*, când nimeni nu 'i grămădește.

Princesa. — Ha, ha, ha... mă faci să râd.

Doctorul. — Se poate; dar' știți ce 'nsămnează cuvântul de libertate în ziua de astăzi?... însămnează libertatea de a sări cu amândouă picioarele peste regulile bunei cuviinți și peste înfrânarea legilor, libertatea de a lua zăbala în dinți cu năîngie și de-a lovi cu copita în tot ce este respectabil și respectat.

Princesa. — (cu intenție) Și libertatea de a critica timpul de față în favorul celui trecut... Veți că acea libertate a produs egalitatea tuturor d'inaintea criticei... Eată concina cea mică... o ție. (joacă.)

Doctorul. — Concina?... egalitatea vreă să ție?... hmm! o mașină inventată pentru a nivela toată omenirea pe aceeași măsură, pentru a reduce de o potrivă meritele cu nulitățile, naturile mărețe și generoase cu acele ticăloase, frumuseța cu slughenia, curajul cu mișelia, patriotismul cu șarlatanismul...

Princesa. — Ciuda noastră, doctore, este că acea mașină nu poate să facă de o potrivă și bătrâneța cu tinereța. (jucând) Eată concina cea mare... Cine are s'o ție?

Doctorul. — Eă... (aruncând o carte pe masă) Eaca... să 'i fie de bine... am luat-o! Eă am să câștig în astă sară...

Princesa. — Cum?... vreă să ție ție ochi de caro cu nouă ochi de treflă?... Frumos!

Doctorul. — *Pardon*... Nouă ochi era?... Nu 'l-am vădut bine.

Princesa. — (rîdend) N'aă vădut bine?... cu ochi d-tale cei de 60 de ană fără cincă lună, care pătrund așa de adânc?

Doctorul. — O greșală... E liber de a greși în ziua de astăzi.

Princesa. — Veți, doctore?... dacă poți greși în-

tr'un găoc simplu ca concina, dar' apoi în giudecata ce faci asupra lumii, asupra progresului omenirii?..

Doctorul. — Progresul... hmm! altă mașină!

Princesa. — Ear'?

Doctorul. — Ear'!.. Ce este progresul de astăzi? O spoială înșelătoare ce'ți țiea ochii; o civilizare pripită fără rădăcinii în țară; o momițarie generală de tot ce se petrece aïure... Poporul nostru care este blând, înțelept, patriarhal; el care poartă cu mândrie opinca străbună, sumanul strămoșesc, căciula română, noi vrem s'îl încălțăm cu botine strîmte, s'îl îmbrăcăm cu frac care 'l strînge 'n coate, s'îl acoperim capul c'o pălărie neagră ce'l face ridicul... Din Român vrem a'l schimba într'un manechin cosmopolit, sub cuvânt de progres.

Princesa. — (ridënd) O! retrogradule!

Doctorul. — Pe timpul nostru ei își ȑiceau frați: — *Buna ziua, frate Vasile.* — *Mulțumim d-tale, frate Grigori.* — Astăzi ei se poreclesc cetățenii!.. Pe timpul nostru ei își doreau belșug și sănătate; astăzi badea Vasile roagă pe badea Grigori să primească asigurățiunea înaltei considerațiunii și stime, cu care are onoare a se subsēmna al său devotat serv!..

Princesa. — Ha, ha, ha.

Doctorul. — Mărturisește, prinșesă, că dacă s'ar trezi părinții noștri, sērmanii! ar cădea ear' în mormintele lor... leșinați de rîs.

Princesa. — Cine știe?

Doctorul. — (aprinȑendu-se) Eă știă... Auăi progres?... Anarhie! anarhie! Orî care perde-vară, când nu mai știe ce sē facē, se proclamă de la sine om de stat, și pretinde a fi chîemat sē regenereze lumea; orî care gură-căscată, în loc sē'și caute de pēcate, se preocupă numai dacă orizontul politic este posomorît

saŭ neposomorît ; orî care grămătic se crede *gramatic* și vrea să fie reformatorul limbei românești, și prin urmare îl veđi făcând proașcă în această comoară națională, păstrată cu sfințenie de strămoșii noștri. Unul îi adaoge o codiță, un *cîune*, altul un *fiune*, altul un *fiune*, etc. ; în cât nu mai știe bietul neam românesc ce este : *nație*, *năciune*, *națiune* orî *națiune* ! .. Ca mâne a veni un al cincilea reformator, care 'i-a ȝice *năcială*, fiind că sînt cuvintele *colleală*, *rēceală*, *amețală*, etc. Pēnă și amorului, prinȝesă, 'i-aŭ schimbat secsul și 'l-aŭ botezat *amoare* ! .. de aceea amorurile din ȝiua de astăđi sînt hemarșrodite. Pēnă și onorului, acestui sentiment nobil și bărbătesc, 'i-aŭ schimbat înțelesul, poreclindu'l onoare ! .. Astfel în cât ar crede cineva că Românii sînt lipsiți de onor, și că nu ambiționează de cât a dobîndi la onoare ... De aceea vedem atățî lingușitori ce se tîrîe pe brânci, pentru ca să agîungē la culmea onoarelor ... Acesta e progresul ... o ametală, o rătēcire, o anarhie, un delir !

Princesa. — Doctore, știi cu ce sameni de-o oră de când te sbuciumî ca un oare-care fost orator la tribună ? .. Cu un aricîu de 60 de ani, ce s'ar rēstogoli și 'șî-ar înfige ghimpiî sēi în toate încercările timpului de față.

Doctorul. — (protestând) Eŭ ... vē rog ...

Princesa. — Ba nu, ai vorbit destul ; acum e rēndul meŭ să mă suiŭ pe tribună ... Ești un om învățat și nu vroesti a înțelegē că omenirea pășește de voe, de nevoe, cătră un țel cunoscut de Provedință numai. Ești inteligent și vorbești ca un om cu mințea întunecată de nourii patimei. Timpul ce critici cu asprime are și el defectele sale, ca toate epocelē trecute și viitoare ; omeniî de astăđi aŭ și ei ridi-

culelele și nebuniile lor, precum le-am avut și noi pe-ale noastre, când eram tineri; căci astfel va fi omenirea până la sfârșitul lumii, un amestec de bine și de rău, de mărire și de micșurare, de spirit și de prostie... Însă caută să fim drepți, de și poate nu ne plac toate cele ce vedem, caută să mărturisim că generația asta nouă este mișcată de-un neastâmpăr generos, necunoscut pe timpul nostru, că ea este condusă de-o putere nevădută, care-o împinge de umeri către un viitor mareț, și că această putere este tocmai geniul propășirii, adică progresul!... Dar, doctore; progresul ce desvoltă simțurile de dreptate, de libertate, de egalitate, pe care le poreclești d-ta de mașini; progresul ce înflorește în inimi, și produce ca rod acea nobilă demnitate de om, prin care neamurile se fac puternice și respectate... Românii de astăzi nu știu poate să-și aleagă bine cărarea; poate că, în loc s'apuce pe-un drum drept și bătut, ei se abat pe de lături și dau prin hăugașe, nu ȳic ba... însă se li se erte acea abatere, căci ei încă sânt cam... copii... sburdalnici, ca tot ce este tînăr și pornit de îndemnul entusiasmului. Inima lor e mai mare de cât giudecata; ea îi duce câte o dată în rătăcirî, îi face să cadă în greșeli periculoase... fie; dar' ȳea sama, doctore, că Românii nu dau îndărăt, ci din potrivă ei merg tot înainte, urmând glasului celui tainic și ademenitor ce le ȳice: Înainte, copii, înaintel!.. Viitorul este al vostru, înainte!.. Așa este?... răspunde dacă poți...

Doctorul. — Hmm, hmm!.. înainte... înainte... De aceea copiii nu mai respectează pe părinți, și chiar fetele fug din casa părinților...

Princesa. — (în parte) Aice'l doare! (tare) Nu fiî aspru pentru biețiî copii, dragă doctore; căci orî cât de

mare fie prifacerea introdusă în legile omenestii, ea nu va putea nici o dată să desființeze legile sfinte ale Naturei. Cât va fi pământul locuit de oameni, tot va exista acea ferbinte legătură de inimă ce lipește pe părinți de copii.

Doctorul. — (cu amărăre) Părinții de copii; dar' copiii de părinți, nu!

Princesa. — Ești nedrept.

Doctorul. — Nedrept?... Mă numiți nedrept, când cunoașteți purtarea Linei către mine și nerecunoștința cu care auz răspuns la dragostea mea?

Princesa. — Lina n'auz încetat nici o dată de-a te iubi și respecta, ca pe cel mai bun părinte.

Doctorul. — Frumoasă iubire!... curios respect!... n'am ce dice... Acea iubire ș'acel respect n'auz oprit-o de-a se revolta în contra voinței mele și de-a părăsi casa părintească, luându-se ca o nebună după un străin și lăsându-mă pe mine... pe mine... la bătrânețe, singur, măhnit, fără mângăiere... (se înduioșază și plânge.)

Princesa. — (cu blândețe) E o greșală mare din parte-i, o recunosc, iubitul meu amic; dar' când inima începe a se trezi și a bate în sinul unei fete; când amorul îi ametește mintea... nimic nu 'i în stare de a-i rîdica de pe ochi acel vîl aurit, prin care ea zărește ademenirile răului... Gîndește că Lina are 20 de ani, că ea se găsește acum în acea epohă critică a vieții, unde sufletul aspiră a sbura în lumea visurilor fărîmătoare... Ești doctor, trebuie dar să fii indulgent pentru slăbiciunile naturii noastre; ești părinte, trebuie să fii îndurător pentru greșelele copiilor... N'am fost și noi odinioară în vîrsta Linei?... N'am căzut și noi în păcat?... Cine din noi poate gîura c'auz fost tot-dea-una sfînt?

Doctorul. — Tocmai sfânt, nu ȕic; însă pe vremea noastră...

Princesa. — Pe vremea noastră nu eram mai de treabă... Ş'apoi, în sfârşit, tînărul cu care Lina s'au măritat într'ascuns este un om onorabil şi demn atît de iubirea ei cît şi de stima d-tale.

Doctorul. — (pornit) Aşa este! însă cu drept îi ca noi părinţii s' ngrijim şi s' creştem 20 de ani o copilă ca pe-o floare gingaşă; 20 de ani s'o considerăm ca pe-o avere neatinsă, pentru ca de-o dată cel ântîi hoţ de tînăr cu pletile 'n vînt şi cu musteaţa răsucită, s' vie şi s' ne-o fure de la sîn? Legile osîndesc pe-un nenorocit care, împins de foame, fură o pâne, şi pe cei care răpesc fete mari, îi lasă în pace!.. O! cu drept îi?

Princesa. — (zimbînd) Dacă n'ar fi cu drept, n'ai fi d-ta părintele Linei...

Doctorul. — Cum?

Princesa. — Pentru ca s' ai această fericire, au trebuit mai ântîi s' te porţi şi d-ta ca un hoţ, pe cînd eraî tînăr cu musteaţa răsucită, şi s' răpeşti pe mama Linei din sînul familiei sale... Prin urmare: eartă Doamne greşelile noastre, precum şi noi ertăm...

Doctorul. — Nu 'î tot una, prinţesă!.. Soţia mea şi cu mine ne iubeam cînd ne-am cununat, căci pe vremea noastră ecsista încă amorîul... cînd în ȕiua de astăġi n'au mai rămas de cît un soi de dihanie sentimentală, ce 'î ȕic amoare.

Princesa. — Amoare, amor... tot una e! Numele s'au stropşit, dar' simţirea e tot aceeaşi.

Doctorul. — Ba, mă ertaî...

Princesa. — Ba de cît s' te ert eă, mai bine 'î erta pe Lina, care e disperată că te-a măhnit, şi 'î-aî

intinde brațele, ca să scapi de trista singurătate în care te găsești... Gândește-te la dulcea fericire de-a te vedea iubit, dismierdat, alintat de-o copilă ca Lina; ea să te ție de vorbă, ea să'ți citească gazetele, ea să'ți aducă dimineața cafeoa cu lapte, ferbinte, zăhărită, cu chifle proaspete, cum îți place... căci de când lipsește ea din casă, nu cred să fi mai băut cafe bună...

Doctorul. — (cu jale) Nu... nime nu știe s'o facă ca dânsa.

Princesa. — Veđi?... și când îi fi bolnav?...

Doctorul. — (cu grijă) Bolnav?...

Princesa. — Dar... de și ești doctor, poți însă fi bolnav, ca toată lumea... Cine te-a căuta? cine te-a privigha toată noaptea?... Știi că nopțile sunt mai grele la boală... Cine?

Doctorul. — (îute) Lina!...

Princesa. — Ear' Lina!... ș'apoî... cine știe?... poate că Lina să'ți facă mulțemirea de-a te rîdica la rangul de tată bun... Închipuește-te încungîurat de vr'o găumătate de duzină de nepoți și nepoțele, o claie de tirani drăgălași.

Doctorul. — (încântat) Dar... o claie... o duzină...

Princesa. — Care să'ți sară 'n spinare, să se agațe pe genunchi, să'ți tragă pletele cele albe...

Doctorul. — (aprobând) Hî, hî...

Princesa. — Și să'ți ȑicē cu glasul lor de ânge-rași: moșu... papucu...

Doctorul. — (transportat) Moșu, papucu... Moșu, papucu!... Ah! prinȑesă, de ce nu 'mî-aŭ făcut Lina această mulțemire făr'a fugi din casa părintească?

Princesa. — (ridēnd) Auȑi nătărăul!

Doctorul. — De ce nu vē samēnă Lina?... De ce n'aŭ fost ca d-voastră, un model de virtute, de spirit, de...

Princesa. — Ca mine? .. Ei! .. doctore dragă: nu mă ridică în nuori, căci mă tem să nu cad prea de sus...

Doctorul. — N'am grijă despre asta... Vă cunosc eu...

Princesa. — Nu?

Doctorul. — Nu.

Princesa. — Îți figurezi poate că m'am născut pe lume ca o statuă... de marmoră.

Doctorul. — cu convicție De marmoră albă și fără pată.

Princesa. — Și tăără sânge, care să fearbă, și fără inimă, care să bată, și fără închipuire, care să se aprindă? .. O! doctor lipsit de știință! .. 'Ți-ar părea un fenomen, ca să fiu și eu ca toate celelalte ființi, și numai dac' ai descoperi vr'o pată în marmora albă a statuei, numai atunci ai fi dispus a erta greșala Linei? .. Află dar, că și eu am săcușorul meu de păcate, un săcușor mic, dar' rotund și plinuț...

(Doctorul clatină din cap cu îndoeală.)

Princesa. — Nu crești, Toma necredinciosule! .. Să deschid săcușorul?

Doctorul. — Deschideți. (în parte) Sunt curios să văd cu ce soiuri de păcate se laudă princesa.

Princesa. — Ascultă dar... Am să'ți fac o destăinuire din cele mai delicate, pentru ca să te conving că nu se cuvine să osîndim tinerimea, când nu mai putem face nebuni plăcute ca dînsa... Știi că m'am măritat tîneră; aveam numai 18 ani, și eram destul de frumușică.

Doctorul. — Frumușică? .. poezi de pe vremea noastră vă numea Afrodita, în versurile lor.

Princesa. — Eram de-abia sosită dintr'un pension de la Viena, unde fusesem crescută, când părinții mei

mă cununară, în contra voinții mele, cu prințul Mihail, un om mult mai în vîrstă de cît mine, slab, bolnăvicios, de un caracter aspru, temător... într'un cuvînt, nesuferit; căci pe timpul nostru, doctore, pe acel timp atît de lăudat de d-ta, copiii erau ades victimele despotismului părintesc; căsătoriile se făceau nu în privirea fericirii copiilor, dar' în privirea mulțămirii părinților... Peste opt luni, de o viață tristă și amară pentru mine, prințul cădu la pat; doctorii, declarându'l că pătimizește de pept, îi ordonară să meargă într'o climă mai dulce, în Italia sau în Sicilia... Ne duserăm dar la Neapoli, unde prințul muri după două luni de suferințe... Cunoști Neapoli, doctore?

Doctorul. — Cum nu?... Pe cînd îmi făceam studiile de medicină la Piza, mă duceam în toți anii de petreceam carnavalul acolo... Mă înamorasem ca un Lazaron de golful Neapoli, și trăeam mai mult pe Mare, scaldându-mă în rațele Soarelu, visând și cîntînd la lumina stelclor... pe-atunci aveam un glas de tenor, foarte plăcut... Ah! prințesă, ce ore de încântare am gustat în acele nopți senine și poetice, cînd barca mea luneca pe marginea malurilor înflorite de la Castellmare!... Îmi aduc aminte mai cu samă de-o noapte, de-o serenadă, de-o întîmplare romantică, care-a lăsat urme neșterse în inima mea... Închipuți-vă... dar' *pardon*, v'am întrerupt... Vă rog să urmați.

Princesa. — Tocmai la Castellmare îmi alesesem locuința, după moartea bărbatului meu, într'o *villa* încungîturată de portocali și de lauri, ca un cuib între flori, și așezată chiar pe malul Mării... De la ferestele salonului, ochii se preumbla pe minunata panoramă a Neapoli, pe insulele Ischia și Capri, ce par ca două corăbii fantastice, și pe acel poetic tablou al

golfului Neapolii, a căruî albastrime limpede oglindează limpedea albăstrime a cerului Italiei. În timp de cinci luni petrecuî într'o contemplare neîncetată; nopţi întregi stam la fereasta salonului său în grădină, sub îniriurirea unui farmec răpitor care mă îmbăta! Parfumul florilor, adierea răcoritoare a nopţii, lumina dulce a stelelor, cântecele depărtate ale pescarilor neapolitanî, produceau o armonie, o atmosferă încântătoare, în care sufletul meu plutea cu o plăcere nemărginită... Adese orî mintea'mî se ecsalta astfel de mult, că uîtam tot ce era pe lume, şi pare că întram într'o viaţă nouă, necunoscută, o viaţă cerească!.. Mă simţam în acele minute cuprinsă ca de un delir, ca de-o nebunie, ce mă aducea în stare de a nu mai avea conştiinţa faptelor mele... Ce să 'ţi mai spun, amice? Aveam 19 anî!.. inima'mî era însătată de iubire... (stă puţin pe gânduri.)

Doctorul. — Inima se deşteaptă!.. (în tot cursul scenei ce urmează, el dă semne de o mare uîmire.)

Princesa. — Într'o noapte mă coborîi în grădină şi mă apropieai de malul Mării... Sufla despre Sicilia un vîntişor cald şi 'ncărcat de parfumul florilor de portocali... Stelele scliipeau în aer ca o ninsoare de diamanturi... Inima 'mî era plină de lacrimî... mintea'mî tulburată mai mult de cât tot-de-auna... Căduî plângend pe earbă!.. Pentru ce plîngeam însă?... nu ştiam! De-o dată veni din depărtare un glas dulce şi pătrundător ce cânta o barcarolă veneţiană... Acel glas părea că răspunde la dorul tăinic ce'mî frămînta sufletul... El se apropiea încet, răs-pîndind pe Mare notele sale armonioase, şi cu cât se înainta spre malul unde mă găsam, cu atît simţam că mă atrage cătră el!.. În sfîrşit... o barcă se opri lângă mine, în barcă era un tîner, necunoscut mie,

care 'mă ڑise: *Marea 'e lină, noaptea 'e frumoasă; vin' de te primblă 'n barca mea, signora...*

Doctorul. — (tremurând) Și?... și?...

Princesa. — (zimbînd) Și... mă 'i crede, doctore?... m'am dus cu tînerul acel străin pe Mare, uîtînd lumea, uîtîndu-mă chîiar pe mine!... și pîn' în zorî de ڑi am fost legănată pe valurile Mării ca într'un vis din cele măi fericite... un vis de tinerețe și de poezie, precum știu a le face numai imaginațiile de 20 de ani... Ei! doctore, ce măi ڑici acum de statua de marmoră albă... fără pată? .

Doctorul. — (sub impresia unui suvenir) Și de-atuncî?... .

Princesa. — Și de-atuncî n'am măi vîđut nicî o dată pe frumosul meu cîntăreț... A doua ڑi am plecat la Moldova.

Doctorul. — O! Dumneđeule... Dumneđeule!

Princesa. — Da ce ai?... ce tulburare?

Doctorul. — Barcarola... barcarola... V'o aduceți aminte?

Princesa. — Veđi bine?...

Doctorul. — Cîntați'mî-o, vî rog, cîntați o... .

Princesa. — Dorești s'o cunoști?... fie!... ascultă:

(se pune la piano, întorcînd spatele spre doctor.)

(Arie de barcarolă.)

Cine 'n gondolă, pe-o nîpte lină,
Atuncî cînd luna eșind din valuri
Revarsă taînic a sa lumină
Peste palaturî, peste canaluri,
Cine-a plutit
Și n'a iubit?

(Figura doctorului se luminează ca de rađeale unui suvenir depărtat și în-cîntător.)

Princesa.

Cine 'n gondolă culcat se duce,
Atunci când suflă vântul de nopțe
Și de la Lido tăinic aduce
Suspine blânde, duțose șopte ...
Cine-a plutit
Și n'a iubit ?

(Pe când princesa cântă a doua strofă, ușa din stânga se deschide și Lina se arată ; ea se retrage în fund fără a fi zărită de doctorul.)

SCENA III.

Princesa, doctorul, Lina (în fund.)

Princesa. — (întorcându-se spre doctor) Am uitat sfârșitul ... strofa a treia ...

Doctorul. — (în estaz) Sfârșitul ? (cântă acompaniat pe pianu de princesa.)

Cine 'n gondolă plutind în pace,
Pe-ale lagunei lucioase spume,
N'a simțit vîrtaș'î că se preface
Și că re'nvie în altă lume ?
Cine-a plutit
Și n'a iubit ?

Princesa. — (cu multă mirare) Cunoști barcarola mea ? ..

Doctorul. — (neputînd să vorbească de uimire) Eă ... eă ... eram ... la Castellmare ... cu barca ... noaptea ... pe Mare ... eă ...

Princesa. — (turburată) D-ta ? .. (în parte) El !

Doctorul. — (ca în delir) Eă ... acesta'î suvenirul acel neșters din inima mea ! .. (întinde brațele) O ! scumpă nă-lucire a trecutului ! vin' ânc'o dată în brațele mele ! ..

Princesa. — (zărind pe Lina, în parte) A ! Lina ! (împinge pe Lina în brațele doctorului) Eată o realitate mult mai drăgă-

lașă . . . strînge-o pe inima ta. (Lina se aruncă în genunchi d'întîia doctorului.)

Doctorul. — (trezindu-se) Lina! Lina! (o serută cu transport.)

Princesa. — (luând pe doctorul de mână) La vîrsta noastră, dragă Leonard, când deschidem brațele, nu ne este ertat a cuprinde cu ele de cât pe copiii noștri.

Doctorul. — (ștergîndu-și ochii și serutînd mîna princesei) Aveți dreptate . . . Ești un ânger, princesă!

Princesa. — (zimbînd) Așa e c'am căștigat eă concina? (în parte, privind cu jale la doctor) Cine-ar dice c'aă fost tîner, frumos și poetic? . . O! lume, lume! . .

(Cortina cade.)

GINERELE LUI HĂGI PETCU

P E R S O A N E :

Hagi Petcu.

Prințul Radu Movilă.

Stefan Movilă, vărul său.

Verdulescu.

Adela.

Șloim } creditor.

Șafăr }

Un bucatar.

Un vatav.

Un fecior.

GINERELE LUI HAGI PETCU

GINERELE LUI HAGI PETCU ¹⁾

COMEDIE IN 2 ACTE

Scenele se petrec în Iași, în anul 1866.

ACTUL I.

Teatrul reprezintă un salon foarte elegant, o ușă în dreapta și în stânga : două fereste și o ușă în fund, care se deschid în grădină.

SCENA I.

Feciorul, Stefan (în haîne de sub ofițer.)

Feciorul. — (ședînd pe un fotoliu lângă o masă rotundă și citind o gazetă) Ean să videm ce măi ȋdice Monitoriul . . . (citesce)
« 20 Mai 1866. Moșiea Sătula fiind a să da în arendă
« pe cinci anî, cu șese miî de galbinî pe an, doritoriî
« se vor adresa la domnul proprietar, logofătul Ghiftuî. . . »

---

1) Această comedie e prelucrată după piesa franceză : le gendre de Mr. Poirier.

S'o ieû?... s'e n'o ieû?... ba mai bine s'e 'mî caut de treabă.

Stefan. — (înrînd) Acasă e prinçul Radu Movilă?

Feciurul. — (sculându-se) Acasă; dar' âncă nu s'o sculat.

Stefan. — Pe la 10 oare? (în parte) Se cunoasce că 'i însurat de curînd... (tare) A!... ea spune'mî, la câte ore face dejun prinçul?

Feciurul. — La unspredece.

Stefan. — Caută s'e puî un tachîm mai mult pe masă.

Feciurul. — Pentru cine?

Stefan. — Pentru mine.

Feciurul. — Pentru d-ta? ha, ha, ha... Nu 'mî spuî că eşti mucalit?

Stefan. — Şi m'e faci haz?... Nu 'i aşa?

Feciurul. — (rişînd) Te fac, d'eu?

Stefan. — Îmî pare bine... Acum mergî de m'e anunţă la stăpînul t'eu.

Feciurul. — S'e te anunţ?... Numai decât aşa?... fără doar' şi poate?... ca pe un prinç?

Stefan. — Precum d'ici.

Feciurul. — Şi pe cine s'e anunţ, m'e rog?

Stefan. — Pe prinçul Stefan Movilă.

Feciurul. — (rişînd şi mai tare) Prinçul... (în parte) Da 'i mucalit de tot sergentul.

SCENA II.

Stefan, Radu (eşînd din stînga), Feciurul.

Radu. — Ce v'ed?... Stefan?... v'erul meû. (înbrăcişează pe Stefan.)

Feciurul. — (în parte, spăriet) Eaca! eaca!... am păţit-o... dos la faţă, băete. (ese pe furiş.)

Radu. — A!... vere Stefane!... cât îmi pare de bine că te vîd!

Stefan. — D'apoî mie, Radule!

Radu. — Nicî că puteai să sosescî mai la timp.

Stefan. — Cum?

Radu. — 'Ţi-oîu spune-o acuşi... Da ce ţi s'aî întîmplat, verişorule, de te-aî schimbat astfel?... Cine ar cunoasce sub uniforma asta, pe modelul tinerimîi elegante, pe cel mai de frunte rîsipitor din Principatele-Unite.

Stefan. — Cel mai de frunte... după tine, Radule... Ce sî facem, fratele... Vremea vremuesce, cum ţicea bunul nostru. Ne-am lăsat amîndoi de nebuniî, ca sî întrăm în calea cuminţiei. Tu te-aî însurat, eî m'am lăcut soldat; ţi orî ce-aî spune, verişorule, îmi place mai bine regimentul meî de ostaşi, decît regimentul tîu de bărbaţi... însuraţi...

Radu. — Foarte 'ţi mulţimesc. (se întoarce, p'împreglîrul lui Stefan ţi 'l examinează)

Stefan. — Dar, dar... privesce, examinează cât 'ţi-a plăcea uniforma me; dar' nu rîde, căci e o haînă în care nu poate intra nicî un sentiment uricîos.

Radu. — Ha, ha!... Vîd că gloria lui Stefan-Vodă 'ţi-aî aprins ţi ţie minţile.

Stefan. — Chîar aşa sî fie, n'ar fi de mirat, de vreme ce port ca ţi tine numele de Movilă... dar' fără a mî urca cu gîndul pînă la înălţimea eroului nostru, mărturisesc că mî e dragă cariera de oştean... Singură această carieră e demnă pentru un om cu nume mare ţi cu avere mică... Nu sînt obligat sî mî supun decît disciplinei, ţi de este ca sî mî închin cuîva, incalte îmi plec capul numai d'înainte steagului Patriei mele!

Radu. — Prea frumos!... însă opiniile tale poli-

tice... spiritul de partidă ar trebui să 'ți măi potoale focul entusiasmului.

Stefan. — Ba nici cât de puțin... Înainte de toate sînt Român! Asta 'i politica me!... Cât pentru spiritul de partidă ce mă amețise când purtam frac negru, 'l-am închis în garderobă împreună cu fracul, ș'acum nu voesc s'ascult alt spirit decât acel ce mă îndeamnă a 'mî vërsa sângele pentru România.

Radu. — Într'un cuvînt, ești mulțemit?... Noroc s'ee Dumneșeu! S'ee te v'ed în curînd general... dar' ea ș'pune'mî: de mult aî sosit la Iași?

Stefan. — Astă noapte am venit de la București, unde am fost în garnisonă.

Radu. — Și pe câte zile 'ți-ai luat concediu?

Stefan. — Pe o lună; cât ține carnavalul...

Radu. — Ce-aud? nefericitule!... aî alergat poate la petrecere în Iași?

Stefan. — Negreșit.

Radu. — S'ermăne!... Se vede c'aî comis vr'o mare crimă d'incolo de Milcov, și de-aceea aî venit aici spre pocăință... dar' nu scii tu că Iașul aî agîuns a fi un schit de pustii?

Stefan. — Fie! 'mî-oîu spăla p'catele în compania ta.

Radu. — Ba chîar și în casa me... Auđi? S'ee nu cumva s'ee aî de gînd a te chinui la otel.

Stefan. — Așî primi bucuros... însă mă tem s'ee nu pricinuesc sup'ere... stinghireală...

Radu. — Cuî?

Stefan. — Soșiei tale, socrului t'eu...

Radu. — Soșiei mele?... Îți închipuesci poate că eî, prințul Radu Movilă, dacă m'am însurat cu fiica fostului bogasier Hagi Petcu, m'am și îngropat de viu într'o boccea de marfă? Cređi poate că soșia me

face bibilurî şi corăbiele? că această casă în care ne găsim e o dugheană, şi eu calfă de bogasierie? Fii liniştit, iubite... Ambiţia me n'aŭ mers încă pîn' acolo!.. Eu trăesc din protivă, cum îmi place, ca un prinç, aruncând banii pe fereastă ca mai 'nainte, cumpărând cai frumoşi, tablouri şi dând mese mari; căci am un bucătar cu 10 galbinî pe lună, un adevărat artist... Şi, apropo, te 'î încredinţa tu însuşi despre meritele lui nu mai târziu de cât mâni, fiind că 'î am comendat un festin de Baltazar pentru ziua me... Într'un cuvînt, ce să 'î mai spun, vere? Căsătoricia nu 'mî-aŭ schimbat obiceiurile întru nimic, ea aŭ adus o singură prefacere în persoana me.

Stefan. — Care?

Radu. — M'aŭ scăpat de creditorî!.. (cu ton tragic) Aşa frate!.. Nu mai am nici o lipitoare de creditor!

Stefan. — (tragic) Te jălesc! (vesel) Dar' bine soşia ta şi socrul nu ȑic nimic că cheltuescî cu mîna spartă?

Radu. — Nimic!.. Adela 'î o copilă gîngaşă, delicată, care mă iubesc; şi sînt sigur că, de cînd s'aŭ măritat cu un prinç, ea caută ades în oglindă ca să vadă dacă o prinde titlul de princesă. Cât pentru socrul meŭ, carele după ce se numesc Petcu apoi e şi hagiŭ, îmi vine a crede că Dumnezeu 'l-aŭ trimis de la Ierusalim pentru ca să îndeplinească dorinȑile mele. Visul lui cel mai drăgălaş aŭ fost tot-de-a-una de-a avea scumpa fericire ca să fie prea supusul şi prea plecatul socru al unui prinç... şi cŭ, care am suflet bun, 'î-am realizat visul.

Stefan. — Ce'mî spuî, frate?... Şi unde-ai găsit asemenea odor de socru?

Radu. — Să veȑi: După ce 'mî-am ruinat starea cu tot soful de nebuniş, precum sciş, şi cu agîtorul cămătarilor Şloîm şi Şatër am început a aduna în

locul ei un capital de datorii, un capital astfel de spăimântător, că mă hotărîsem a scăpa de el în templul căsătoriei... Tocmai atunci ângerul meu păzitor îmi scoase înainte pe Hagi Petcu...

Stefan. — Ce detreabă ânger!

Radu. — Pravoslavnicul avea o sumă mare de mii de galbină și căuta să'i dea cu împrumut; eu din parte'mi căutam o asemenea sumă ca s'o țieu cu împrumut; prin urmare eram meniți de soartă ca să ne întîlnim împreună.

Stefan. — Și?

Radu — Și fiind că nu'i dam destule garanții ca datornic, el mă găsi minunat de bun ca ginere... M'am informat de moralitatea lui, m'am încredințat că averea lui provenea din izvoare curate, și fără a perde timpul m'am băgat ginere la dînsul.

Stefan. — (ridînd) Cu cîtă leafă?

Radu. — Cu leafă de 40,000 de galbină... șteare.

Stefan. — 40,000!.. frumoasă simbrie.

Radu. — Dar' asta nu 'i nimică... Pravoslavnicul s'au îndatorat a mă scăpa de creditor, și mi se pare că chiar astăzi are să se întîmple acest mare eveniment. Numai de nu s'ar cutremura pămîntul!..

Stefan. — Apoi bine, frate, Hagi Petcu 'i bun de arătat ca un fenomen a Naturei.

Radu. — Așteaptă... Simțirile lui de părinte neertându'l a se despărți de fiică-sa, hagiul a pretins numai decît ca să ședem în casa lui, și să nu ne îngrijim de nimică despre a le vieții: în cît fiind hrănit, încălzit, primblat și slujit degeaba, îmi rămîne 4,000 de galbină pe an pentru buzunăritul Adelei și al meu.

Stefan. — Bravo!

Radu. — Mai așteaptă.

Stefan. — Da ce mai este?... Nu cumva s'aũ prins cătră tine ca s'Ńi aducă Ńi luna pe tipsie?

Radu. — După ceremonia cununiei, Hagi Petcu s'aũ apropiat cu uimire de mine, Ńi 'Ńi-aũ cerut ertăciune că n'are mai mult de 60 de ani... însă 'mă-aũ dat a înŃelege că s'a grăbi să aibă în curând 80... ca să mă lase clironomul întregii sale averi... Eũ nu 'l silesc, s'ermanul, pentru că 'mă-ar fi cu greu să gădesc un vataw mai priceput de cât d'ensul; socrul se Ńine la locul lui cu o modestie de bogasier înŃelept; el se culcă o dată cu găinile, se scoală o dată cu cucoŃii, regulează socotelele, poartă de grijă de toate, Ńi... Ńi nu mă fură ca alŃi vatawi.

Stefan. — Minunat!... dar'... dar'... aŃi vrea să te 'ntreb de un lucru.

Radu. — Întreabă.

Stefan. — Ce-aũ Ńis societatea despre căsătoria ta?... Aũ trebuit s'o critice amar.

Radu. — Ba nu prea... căci lumea s'a mai democratisat de-o bucată de timp... Ń'apoĩ Ńii că averea 'ĩ un talisman puternic, care în ochii oamenilor te fac frumos când eŃi slut, cu spirit când eŃi prost, Ńi chiar onorabil, când eŃi din protivă... Damele s'aũ arătat cam aspre la început, mai cu samă acele ce aveaũ fete de măritat; dar' în sf'ârŃit le-am îmblândit... Ńi chiar pentru asta sũnt mulŃemit tocmai acum.

Stefan. — Pentru că ai îmblândit damele?... Ce mă privesce pe mine?

Radu. — Nu 'nŃelegi, tu care 'mă-ai servit tot-de-a-una de secundant?

Stefan. — Un duel?..

Radu. — Dar, veriŃorule; un duel frumuŃel ca pe timpul cel bun, când eram holteiu... Eĩl ce Ńicĩ? aŃa 'ĩ că nu m'am bogasierit de tot, de Ńi 'mă-am

ales domiciliul căsătoresc în dugheana lui Hagi Petcu ?

Stefan. — Un duel!... Cu cine? pentru ce?

Radu. — Cu unul... care 'și ȋdice conte de Tazleo, fiind cȃ tatȃl sȃu a fost rȃdȃș de pe malul Tazlȃului...trebuie sȃ 'l cunoscȃ?

Stefan. — Cum nu? un personagiũ ridicul ce n'are alt merit decȃt acela de a fi vȃr cu doamna Rosescu.

Radu. — Și care 'și-aũ pus de gȃnd a sȃ constitua, ca în poveste, Zmeul acelei dame... El pretinde ca nime sȃ nu îndrȃzneascȃ a sȃ apropiea de vara lui, și a'ĩ face curte...

Stefan. — Pretenȃia e ridiculȃ ca și dȃnsul, în adevȃr; dar' ce'ĩ pasȃ ȃie? Nu cumva, de abia însurat, aĩ început a sȃri garduri prin grȃdinile vecinilor?

Radu. — Ce sȃ fac, vere? dacȃ prin acele grȃdinĩ sũnt poame frumoase?... Doamna Rosescu e o vȃduvȃ cochetȃ; eũ, precum sciĩ... un... un...

Stefan. — Un berbant... spune, nu fiĩ modest.

Radu. — Și prin urmare întȃlegĩ? trebuie sȃ mȃ bat cu Zmeul de Tazleo.

Stefan. — Ca Fȃt-frumos!... Prea bine!... Cȃnd aũ sȃ vie secundanȃĩ lui?

Radu. — Ȇ aștept aȃ dimineatȃ... Sȃ 'ĩ primescȃ tu din parte'mĩ și sȃ regulezĩ condiȃiile duelului.

Stefan. — Bucuros... oĩ cȃuta sȃ înpac treaba...

Radu. — S'o înpacĩ?... de cȃnd, mȃ rog, aĩ luat deprindere a termina prin înpȃcare cheștiile de onor? de cȃnd ești în oaste?...

Stefan. — Tocmȃi; de cȃnd sũnt militar!... ca oștean, cunosc preȃul sȃngelui, și gȃsesc cȃ, putȃnd cineva sȃ și'l verse pentru ȃȃra lui, e ridicul de-al vȃrsa pentru plȃcerea de a combate cu un domnișor de pe malul Tazlȃului ce poartȃ un titlu fals,

Radu. — Fie! . . te las în voea ta să puî la cale cum îî găsi mai bine de cuviință . . . Dar' ce s'aude? Al vine pravoslavnicul meu socru, împreună cu domnul Verdulescu, vechîl său asociat de bogasierie . . . Aține-te, vere Stefane, că ai să veđi o păreche nedespărțită și foarte curioasă.

SCENA III.

Radu, Stefan, Petcu, Verdulescu.

Radu. — Buna dimineața, domnule Verdulescu.

Verdulescu. — Plecăciune, *beizade*.

Radu. — Îubitul meu socru. (presentând pe Stefan) Vêrul meu, prințul Stefan Movilă.

Stefan. — Sub ofițer de cavalerie.

Petcu. — Mă simt foarte cinstit, *bei mu* . . . (se închină lui Stefan.)

Radu. — Cinstit, precum ți-cești, și cu atât mai mult, iubite socrule, căci vêrul meu aũ bine voit a primi să găzduiască aici . . .

Stefan. — (cătră Petcu) Mă ertați, domnule Petcu, că am primit această ospeție, fără a fi cunoscut de d-voastră.

Petcu. — Ce se potrivește, *beizade!* . . de vreme ce vêrul *evgheniei* voastre v'aũ *proskalisit*, nu încapă nici o *aporie* . . .

Radu. — Se 'nțelege . . . Vêrul meu va ocupa chișcul din grădină . . . Bine voiți a poronci ca sê'l gătească.

Petcu. — Oîu purta însumi de grijă . . .

Stefan — Da, mă rog . . . nu vê dați osteneală . . .

Radu. — Din protivă! Hagi Petcu va fi prea fericit . . .

Petcu. — Prea fericit!

Radu. — Veți avea bunătate a pune asemenea la dispoziția vărului faetonul cel albastru.

Petcu. — Cu care mă slujesc eu? .. Bucuros.

Stefan. — Ba foarte vă mulțimesc; nu vreți să vă lipsesc de caleasca domniei voastre.

Petcu. — Ce se potrivește, *bei mu!* .. Sînt birje alătura cu casa ... oîu umbla cu birja.

Verdulescu. — (în parte, imitînd pe Petcu) Oîu umbla cu birja .. Ghidi colakiu!

Radu. — Minunat! .. Acum, vere, haî la grajdîu s'eîi arăt caii ... Am cumpărat ieri nisce telegari unguresci care n'aû păreche în Iași ... 'î-am plătit 400 de galbină ... Haî.

Stefan. — (cătră Petcu) Vărul meu e nerăbdător s'eî arăte lucsul cu care trăesce în casa d-voastră, pentru ca s'e mă convinge că sînteți socrul cel mai bun și mai generos.

Petcu. — Bunătatea *pan evgheniei* voastre și a d-sale ... Fac și eu ce pot ... cum îmi dă mîna ...

Radu. — Apropo ... sciți, iubite socrule, că mîni dau o masă mare amicilor mei din Iași ... Cred că neî face mulțemirea s'e mănânci cu noi?

Petcu. — Ba, s'e mă ertați, *bei mu* ... oîu mânca mai bine cu Verdulescu ... La *ilikia* mea ... un om bătrîn.

Radu. — A! Domnule Verdulescu ... o s'e ne sfădim împreună.

Verdulescu. — Pentru ce, *beizade?*

Radu. — Pentru că 'mî îei pe socrul meu, de câte ori am mese mari.

Verdulescu. — Eû, *bei mu?* .. El nu vrea s'e fie în *sinanastrofie* cu musafirii *evgheniei* voastre.

Petcu. — La *ilikia* mea ...

Verdulescu. — (strimbându'l, în parte) La *ilikia* mea.

Radu. — Fie! . . A revedere . . . vină, Stefane. (ese cu Stefan.)

Petcu. — Mă închin cu toată supunerea.

SCENA IV.

Petcu, Verdulescu.

Verdulescu. — (în parte, strimbând pe Petcu) Mă închin cu toată supunerea. (tare) Ean ascultă, Petcule, găsesc că ginere-tău te ăea cam peste picior . . . și că tu te supui cu prea multă umilință.

Petcu. — Fac cum îmi place, audî tu? . . Știu că doar' să mă port cu oamenii.

Verdulescu. — Cum nu! . . Te porți astfel cu ginere-tău, că 'l-ai făcut a avea pentru tine o bunătate deosebită decât pentru cele-l-alte slugi în casă . . . Ce 'i drept îi drept.

Petcu. — (tridicând din umeri) Aî vorbit de te-ai pripit . . . Mai bine cată'ți de trebile tale și nu te-amesteca unde nu'ți ferbe oala.

Verdulescu. — Ba m'oău amesteca, c'aici îmi ferbe oala ca și ție . . . Sîntem amîndoi prietini și tovarăși de 30 de ani; ne-am deprins unul cu altul, ne sîmănăm în toate, par' c'am fi făcuți tot pe-un calup . . . încât, măi Petcule, când te vîd în brînci d'inaintea ginere-tău, nu mă pot ținea bine pe picioare . . .

Petcu. — În brînci! . . Eă în brînci d'inaintea lui Radu! da . . . pentru ce? pentru că'i *beizade*? Socoti tu că mă spariu de *evghenia* lui? Da eă, măi Verdulescule, am fost tot-de-a-una un om liberariu, o ști tu? . . 'Mă-am bătut gîoc tot-de-a-una de *arhontologie*. O ști tu? Audî? în brînci? eă, Hagi Petcu! . . Măi, în ochi mei numai omul cu merite și cu *iskluzarlit* la treabă are *ipolipsis* . . .

Verdulescu. — *Aferim!*... apoi ginere-tău are, se vede, multe merite, de vreme ce 'i suferi toate.

Petcu. — Da ce?... ai vrea poate să 'i scot pe nas binele ce 'i-am făcut, scăpându'l de sărăcie?

Verdulescu. — Adică, dându'i pe Adela cu ochi închiși?... Hei, Petcule!... de m'asculta, mai bine nimereai s'o fi măritat cu un bogasier de-ai noștri.

Petcu. — *Ama!*... Atâta 'm'ar fi trebuit... să'l ascult pe d-lui.

Verdulescu. — Și de ce nu?... Nu 's rău *sfetnik*, când s'atinge de interesele Adelei.

Petcu. — O!... D-ta ești un *sofologhiotatos!*... un om cetit!... ca proorocul Agatanghel... Cum nu?... Ai vorbe cu *parimii*; *eksighisești* lucrurile cu *tropos*: dar' încât s'atinge despre dreapta gîudecată, despre tertipul lumii, nu m'agîungî nici la călcăi.

Verdulescu. — Despre tertip, nu!... tu ai făcut o avere de 100,000 de galbină, și eu de-abia una de 30,000.

Petcu. — Ș'ancă tot prin agîtorul meu.

Verdulescu. — Tot!... o mărturisesc... De-accea, fiind că astă avere am câștigat-o prin tine, tot în familia ta are să rămăie; căci am s'o las fiicei tale, când te-a ruina ginere-tău.

Petcu. — Pe mine! el se mă scoată *silemet!*

Verdulescu. — Pe tine... și asta nu târziu... Peste câțiva ani.

Petcu. — Ai 'nebunit?

Verdulescu. — Doi, trei ani, cel mult, gîudecând după cheltuelile ce face pe toată ziua... Fă socoteală...

Petcu. — N'am nevoie... Îmi cunosc eu catastihul.

Verdulescu. — Acu de te-ar calici numai pe tine... nu m'ar durea măsoa...

Petcu. — Și pentru ce, mă rog, să nu te doară măsaoa? Vra să ȋci nu te ȋnterezezi nici de cum de soarta mea... puċin ȋȋ pasă să rămân lipit pămêntului, eă care te-am făcut om cu stare?... Vrei să'ȋ spun una, dacă 'i așa?... Ești un nerecunoscător, un *adiafor*, fără *ithiki*. (se tîmesce.)

Verdulescu. — Se poate; dar' precum 'ȋ-am spus, nu m'ar dura capul despre tine, fiind că nu'ȋ sînt nănaș, nu te-am botezat eă.

Petcu. — Da ai botezat pe fîică-mea, Enicerîule!

Verdulescu. — Tocmai pentru asta n'ași vrea să'ȋ mănânce starea bărbatu-său... Adela mi'ȋ dragă ca ochii din cap, o ȋubesc ca un părinte... și mai mult...

Petcu. — Mai mult de căt un părinte? mai mult de căt mine, vrei să ȋci?

Verdulescu. — Știu eă ce vreu să ȋci.

Petcu. — Si eă știu că pretindarișȋti a fi mai cu dragoste de căt mine!.. ba 'ncă ai și cercat a face să creadă copila că 'i așa.

Verdulescu. — Haide!.. Ear' ai ȋnceput *oktoihul* ista! Dă'ȋ ȋnainte că nu 'ȋ ȋin isonul.

Petcu. — Să știȋ că 'i-oă da 'nainte... Tu caȋ să mă *mazilești* din inima copilei. . faci intrigȋ ca Domniȋ grecȋ la Țarigrad... ș'acum Adela se 'ncrede mai mult ȋn tine de căt ȋn tată-său, te dismîeardă mai adese orȋ pe tine, de căt pe mine.

Verdulescu. — Eă n'o spariu.

Petcu. — Da ce?... eă o spariu?... Stahie sînt? strigoă sînt? papalugă sînt ca s'o spariu?

Verdulescu. — Nu ești papalugă... dar nici ești un părinte blând, dismîerdător... Ești prea *turkomerit*.

Petcu. — Așa; eă sînt *turkomerit*, și tu?... Adică numai tu știȋ să te porȋ cu copii?... Adică 'ȋ greă

marafet de-a să 'nprietenii cu copiii, împlinindu-le toate voințele!.. Asta nu 'i dragoste, îi *egoismos*.

Verdulescu. — *Egoismos!*... Dar' ean spune'mi, când aũ fost vorba de căsătoria Adelei cu Radu, cine 'i-aũ apërat interesele ei? Cine-aũ cătat a să 'nprotivi voinței sale? Eũ și numai eũ, căci tu din protivă o îndemnai hojma să se facë prinșesă... așa'î?

Petcu. — Adela iubea pe Radu... Nu puteam să le stric dragostele. (se pune pe un scaun și citește jurnalul.)

Verdulescu. — Vorbă să fie!.. Tu 'l-ai tras pe prințul aici cu *skopos*...

Petcu. — (sculându-se) Na!.. Âncă unul scos la oameni!.. (lovesce cu palma peste jurnal.) Ficiorul lui *kir* Manoli aũ agiuns senator!

Verdulescu. — Și ce 'mă pasă mie?

Petcu. — Cum? ce 'ți pasă? Nu 'ți pasă de-a videa unul de-aĩ noștri că s'aũ înălțat așa de sus?.. să fie chîemat la Ocârmuire în numărul *ipokimcnelor simandicoase* de Stat?.. să între în *ekpaeaoa* Senatorliculuĩ!.. Da bine, omule, n'ai în sufletu tëu nici un dram de *hambișion*? Nu ești mândru de-o epohă ca aceasta unde tot omul poate să *katortosască* prin vrednicia lui? Cum? ești *adiafor*, când de ađi pënë mână poți chîar tu s'agiungi senator? Bre!

Verdulescu. — Eũ? să mă ferească Dumnezeu! de asemenea *hambișion*... și mai cu samă să ferească Dumnezeu țara mea de senatori ca mine!

Petcu. — Pentru ce? Ficiorul lui *kir* Manoli...

Verdulescu. — Ficiorul lui *kir* Manoli, de și ficior de bacal, aũ fost crescut în străinătate, unde-aũ prins la *prokopsală*. El îi avocat, cunoaște toate pravilele și 'i în stare să lucreze cum se cade în Senat; dar' eũ și tu?..

Petcu. — Eũ și tu? da n'ai cetit, măi prostule, ce

spune gazeta cea din București? Ea spune *ritos* că comerțul este adevărata școală a oamenilor de Stat; prin urmare fiind comerțant, ca unul ce-am fost bogasier, sînt și eu om de Stat ca orî cîine, și pot să ridic în spinare sarcina politicelelor.

Verdulescu. — Dacă acea sarcină ar fi o boccea de cutniș, n'așî țice ba; dar' țara nu 'l o dugheană de bogasierie...

Petcu. — Nu pricep *parimia*... Poate să fie filosoficească, dar' n'o pricep.

Verdulescu. — Și tu, Petcule, ești din taraful celor cu mania de Ocârmuirlii; și tu te-ai *hirotonisit* om de Stat, nitam nisam... tronc! ca hatmanul Velișcanu?... O! netoșilor! decăt ați gânde să ocârmuiți țara, mai bine v'ați ocârmui casele cum se cade, și nu v'ați da fetele după *evgheniști*, tufă de parale, care socot că vă fac mare cinste plătînd datoriile lor cu baniî voștri.

Petcu. — Pentru mine-o spuî asta?

Verdulescu. — Ba nu, pentru mine.

SCENA V.

Petcu, Verdulescu, Adela (eșînd din dreapta.)

Adela. — Buna dimineața, tată; cum te afli. . . (serută pe Petcu.)

Petcu. — Ca un bujor.

Adela. — Eaca și nânașul. (serută pe Verdulescu) Viî să faci dejun cu noi?

Verdulescu. — Dar' Adeluță.

Adela. — Ești căt se poate de gentil.

Petcu. — Îl gentil!.. el!.. Apoi eî ce sînt, eî care 'l-am poștit la zacuscă?

Adela. — D-ta ești cel mai bun din toți părinții.

Petcu. — Dar! sînt cel mai bun... de cîte ori poftesc pe Verdulescu...

Adela. — Unde 'i bărbatul meu?

Petcu. — Unde se fie? la grajdîu...

Verdulescu. — S'aũ dus se 'și vadă caii...

Petcu. — Așa! de n'ași ști că 'i *beizade*, ași crede că 'i herghelegiũ.

Adela. — Un gentilom se cuvine se iubească caii și armele, tatã...

Petcu. — Fie; dar' ași vrea se mai iubească și alt ceva.

Adela. — Îubesc artel, pictura, poesiea, musica...

Petcu. — Arma!... fleacurî.

Verdulescu. — Aĩ vrea poate se iubească mai bine bogasieriea, Petcule?

Petcu. — Frumos, Verdulescule; ține'ĩ partida ei, intrigantule, ca se te ıee la ochĩ bunĩ... (cãtrã Adela) Ea veđi'l, Adelo? Chĩar acu 'mĩ đicea că bărbatu-tẽũ te ruineazã...

Verdulescu. — Dar! o spuneam... ınsã tu n'aĩ de cãt se strĩngĩ baerile pungĩi.

Petcu. — Nu đic ba... dar' eũ socot că dacã Radu s'ar ındeletnici...

Adela. — Cu ce?

Verdulescu. — Cu vĩndare de cutniĩ și de metaniĩ de calembec?...

Petcu. — Ba nu!... Știũ că nu 'l agĩunge capul se facẽ asemenea *pazarlĩkurĩ*...

Verdulescu. — Eĩ!... apoĩ?

Petcu. — Apoĩ se cate a lua o slujbã de boierũ *protipenda*... se ıee un minister...

Verdulescu. — Un minister!... par' că se ıeũ ministeriele ca o cafea turceascã...

Petcu. — Când se numește cineva prințul Movilă, poate să pretindarisască la toate.

Adela. — Însă este obligat a nu pretinde nimic.

Verdulescu. — *Raison!*... Ginere-tău are opinii care nu'l eartă a da mâna cu...

Petcu. — Așa!... opinii!... el are numai una... lenea!

Adela. — Ești nedrept, tată!... bărbatul meu are tradiții de familie care 'i impun obligarea de a nu lua parte la lucrările regimului de astăzi.

Petcu. — Nu 'nțeleg ce vrei să 'mi spuî cu regimul... Eu știu ce știu... 'l-am *spudaksit* pe Radu pîn' a nu 'l lua de ginere, și 'l cunosc mai bine de cât voi. El îi un sturluibat... o vîrtelniță care face sfêrrr... și alt nimic. Cât pentru fudulia lui de *familiot*, dac' ar ținea mult la dînsa nu s'ar fi cununat cu sata lui Hagi Petcu.

Verdulescu. — Prin urmare?

Petcu. — Prin urmare trebuie să 'l facem a 'nțelega cu *tropos* subțire, că un om îndăstrat cu un nume vechi ca al lui, și cu rang de prinț, își necinstește *evghenia* când se lasă pe lene.

Verdulescu. — Așa este, Petcule; ai vorbit ca din carte; dar' cine să 'i grăească?

Petcu. — Cine?... Adela!... (cătră Adela) Dac' ai vrea tu să 'l aduci la *prokimen*... sara... când îți despletești pîrul... știî?... tertip femeesc...

Adela. — O!... tată!...

Petcu. — Ce o!... ce tată!... Astfel m'aû *englen-disit* neneacă-ta, când aû avut poștă s'o duc la teatru... și a doua zi am luat numai de cât o lojie la rîndul al doilea.

Adela. — Nu așî îndrîzni nici o dată să vorbesc lui Radu de un lucru așa de serios.

Petcu. — De ce nu? Dăstrea ta îți dă *pitak* la mână ca să poți pretindarisi ce 'ți place.

Adela. — Radu ar ridica din umeri și nu 'mî-ar răspunde.

Verdulescu. — Ce-aud? El ridică din umeri când îi grăești!

Adela. — Ba nu... dar'...

Verdulescu. — Eaca, eaca... de ce coborî ochii? Se vede că bărbatu-tău îi cam... nepoliticos câte-o dată.

Petcu. — Nu cumva te tratarisarisarisește cum... spune drept.

Adela. — Nu, tată.

Petcu. — Nu te iubește cu *sevas* ca pe-o *neko-kera*?

Adela. — Ba...

Petcu. — Apoi dar ce?

Verdulescu. — Ascultă, Adeluță... arată-ne curat ce ai la suflet, dragă... Tată-tău și eu sîntem născuți pe lume pentru ca să privighem asupra ta... Spune: Ai vr'o supărare?... Ai a te plînge de Radu?

Adela. — De el?... nici de cum... îi bun... îi amabil...

Petcu. — Ei! apoi?... ce 'ți trebie mai mult?

Verdulescu. — Bun, amabil... prea bine; dar' nu te bagă de samă mai mult de cât pe-o păpușă frumușică... așa este?

Adela. — Chîiar așa să fie... Nu e vina lui, e a mea!.. Sînt prea timidă cu dînsul, nu îndrăznesc să 'mî deschid inima în ochii lui... și sînt încredințată că mă consideră ca pe-o copilă eșită abia din *pension*, și prea fericită de a fi prințesă.

Petcu. — Auđi, dobitocul!

Verdulescu. — De ce nu te tălmăcești cu dînsul?

Adela. — Am cercat-o de mai multe ori; însă tonul cu care 'mă-a respuns, se acoardă astfel de puţin cu gândirea me, că n'am avut curagiu să urmez... Sînt oare care confidenţe care aū nevoe de a fi încuragiate... Sufletul e ca o păserică ce se sparie de-o umbră... Mă 'nţelegi, nănaşule?

Petcu. — Eaca!.. Da eū nu te 'nţeleg poate?

Adela. — Ba şi d-ta, tată... Cum se ȕic de exemplu lui Radu că ceea ce 'mă-a plăcut în persoana lui, nu 'i titlul său de prinȕ, dar' nobleȕa manierelor lui, veseliea lui de *bon ton*, dispreȕul său pentru cele mici ale lumii?... Cum se 'i ȕic în sfârşit că el este eroul visurilor mele de copilă, dacā la cel āntēi cuvēnt ce rostesc el imi taie vorba cu o glumă?

Petcu. — Na!.. dacā glumeşte, dovadā că 'i vesel, băetul.

Verdulescu. — Ba, Petcule! dovadā că 'i e urit cu nevasta lui.

Petcu. — (Adelei) Urit cu tine?

Adela. — (oftānd) Aşa 'mă-e teamă!

Petcu. — Fleacuri!.. Uritul îi vine nu de la tine, dar' din trāndāviea vieȕii sale. Un bărbat nu 'şi iubeşte multă vreme nevasta, cānd n'are alta de făcut de cāt s'o iubească...

Adela. — Aşa se fie, nănaşule?

Petcu. — Îi de prisos se mai întrebă pe Verdulescu, dacā 'ȕi o spun eū.

Verdulescu. — Are dreptate, tată-tēū; amoriul trebuie economisit ca şi averea.

Petcu. — Eaca, de pildă, eū... pentru ce-am slăvit tot-de-a-una pe nineacă-ta?... pentru că n'am avut nici o dată vreme se mă gândesc la dēnsa.

Verdulescu. — Bărbatu-tēū are douē-ȕeci şi patru de ceasuri pe ȕi ca se te iubească...

Petcu. — Giumătate mai mult de cât trebuie...
Ean să iee un *husmet*, și 'i videa cum te-a iubi.

Adela. — Un *husmet*?

Petcu. — Adică o slujbă...

Adela. — Bine; dar' cum să 'l înduplecăm?

Petcu. — Lăsați pe mine... chiar astăzi... voi să mă sprijiniți...

Verdulescu. — Astăzi?... înaintea zăcuscăi?

Petcu. — Ba nu, după... Am *paratirisit* că *băizadea* îi mai vesel când mistuește.

SCENA VI.

Petcu, Verdulescu, Adela, Radu, Stefan.

Radu. — (presentând pe Stefan) Dragă Adelă... îți prezint pe vărul meu, prințul Stefan Movilă... Nu 'ți e necunoscut.

Adela. — În adevăr, domnul meu, Radu 'mă-a vorbit atât de des de d-voastră, că vă consider ca pe un vechiū amic.

Stefan. — Aveți dreptate, doamna me, și mă simt fericit de acest titlu. (Încet lui Radu) E de tot plăcută cumnățica.

Radu. — (încet lui Stefan) Dar; e gentilă. (cătră Adela) Stefan e oaspele nostru în tot timpul concediului său.

Adela. — Sper, domnul meu, că e lung concediul.

Stefan. — O lună numai, doamna me... după care sînt silit a merge cu regimentul pe malul Dunărei.

Petcu. — *Aferim!*... Văd cu mulțămire, *băizade*, că vă place a nu șidea cu mînile subsuorî...

Radu. — (în parte) Bate șeoa, socru; dar' mă fac că nu pricep.

(Întră un fecior aducînd un tablou.)

Feciorul. — Măria ta... o adus cadrul ista de la domnul Ponianu.

Radu. — A! bine... așadă'l cole pe scaun, lângă fereastă... Vin' Stefane să 'mă dai opinia ta.

Stefan. — (esaminând tabloul) Minunat!.. ce frumos efect de asfințitul Soarelui... Cum îl găsiți, doamna me?

Adela. — În adevăr, minunat!.. Priviți cât de natural se strecur rațele Soarelui p'ntre frunțele arborilor!.. cum se joc în liniște pe fața apei!.. și în depărtare ce pată de lumină ardeătoare se întinde pe albastrul Cerului!.. O! e un tablou frumos cât se poate!..

Petcu. — Ean să videm și noi, Verdulescule...
se apropie amândoi.)

Radu. — Cum îl gădesc și d-ta, iubite socrule?

Petcu. — Îl gădesc... Mă rog ce înfașoază?

Radu. — O privelisce de țără la culcatul Soarelui.

Petcu. — Fleacuri... N'are nici o *noimă*... Să vedeți portretul ce am în odaia mea... acela 'i cu haz... îți sare în ochi cât colo...

Radu. — Și ce represintă?.. vr'o mătă turbată?

Petcu. — Ba nu... Un Eniceriū cu musteața de-un cot și cu coșcogea sabie în mână; ear' gîos, de gîur înpregîurul lui o mulțime de căpățîni tăiete... Pricepi de-o dată cum îl veți că le-au făcut *kies* pe toate, în vremea *rîsmerișei*... îi lucru cu *noimă* care te oțerește și te...

Radu. — Așa?.. tablourile cu... *noimă* îți plac, socrule?.. ce nu 'mă-ai spus mai degrabă?.. Am să comand, înadins pentru sîrbătoarea d-tale, un tablou cu o *noimă* și mai oțeritoare de cât Enicerul d-tale.

Petcu. — Care tablou?..

Radu. — O ceapă... mică... o sîrmană cepușoară tăietă în patru bucăți!.. pe-o masă de lemn... cu cu-

titul alătura... să nu te poți uita la ea fără a'ți veni lacrimi în ochi.

Verdulescu. — (încet lui Petcu) Te țiea în trii parale, Petcule.

Petcu. — Lasă 'l să mă țiee, că nu mă dau.

Stefan. — Care artist a făcut tabloul acesta?

Radu. — Un tîner cu mult talent ce-a studiat la Roma, și care moare de foame la noi.

Petcu. — Și cât 'i-ați plătit pe bucățica asta de pânză?

Radu. — Cindecî de galbenî.

Petcu. — Cindecî de galbinî!.. unui zugrav care moare de foame?... Pe la vreme de masă ai fi putut s'îl cumperi cu cindecî de lei.

Adela. — O! tată!..

Petcu. — Ce o!.. ce tată!.. prețul pânzei e un leu cotu... Nu 'i așa, Verdulescule...

Verdulescu. — (încet lui Petcu) Ai trîntit o gogomănie, Petcule.

Petcu. — Cum?... ce fel?..

Feciorul. — (întrînd) Poștiți la masă.

Petcu. — (cătră fecior) Spune stolnicului se scoată din pivniță o garafă de Comandaria de cea bună... (cătră Stefan) Am adus-o eă însumi de la Kipru... ține opt sute de lei balerca... Nicî Sultanul nu bea mai bună... (încet lui Verdulescu) Noi n'om bea... om lăsa garafa lor.

Radu. — Opt sute lei balerca!.. N'a fi avînd bîc-tul Sultan cu ce s'o plătească.

Verdulescu. — (încet lui Petcu) Ear' te țiea în trii parale, Petcule.

Petcu. — Să 'i fie de bine! Petcu n'asudă nici de patru parale.

(Es cu toții prin stînga.)

SCENA VII.

Feciorul, Şloim, Şafër.

Şloim. — (băgînd capul pe uşa din fund) Sluga d-tale, domnule lighifeti.

Feciorul. — Ce cauţi, găupâne?

Şloim. — Acasă 's boşerîi, mă rog?

Feciorul. — Sînt la dejun; dar' ce vrei?

Şloim. — Am puçintichi treabă cu chiconu Hagi Petichi.

Feciorul. — Vină mîni. (ese.)

Şloim. — (înrînd) Muni, nu pot che intrăm in Sabăş. (strigă încet la uşă) Şafërlă ...

Şafër. — (arătîndu-se) *Vus ist?* ¹⁾

Şloim. — *Kim? a hier.* ²⁾

Şafër. — (înrînd cu sficală) Nu 'i nimene?

Şloim. — Kim, kim.

Şafër. — (privind în gîrurul lui) *Mein Gott!* ... frumoasă du-gheană 'i aici ... tot mobile de Lipschi.

Şloim. — *Azor, zo* ... ³⁾ cumperate cu baniî a nostri.

Şafër. — *Al, veî!* baniî nostri ... Când 'i om mai vide ... Şloim.

Şloim. — *Vus ist?*

Şafër. — Creî tu che Hagi Petichi a vre si ni plitească datoria lui *Fürst* Radu?

Şloim. — Şi de ce nu, me rog? .. Nu 'i destul de chind asteptăm? *Fürst* Radu s'o insurat cu o uestre mare; Hagi Petichi o cumperat un giner *grof*. Acu 'i vreme se cerem baniî nostri. Chit ai se ieî tu?

1) Ce este?

2) Vin aici.

3) Aşa, dar' ...

Şafër. — (scoţând un sinet) Mult : 4831 de galbină, 27 de lei, 30 de parale şi jumătate cu dubunda penă astaşi.

Şloim. — (scoţând asemenea un sinet) Şi eu 5168 de galbină, 9 lei, 6 parale şi jumătate... Şafërlă...

Şafër. — *Vuăs ?* (se pune pe colţul unui scaun.)

Şloim. — Spune drept, cu chit 'l-ai incherat pe *Fürst ?*

Şafër. — Pe Radu ? (coborând ochii) Cu nimic, deşu.

Şloim. — Cu chit ? .. sută la sută ?

Şafër. — (ridând) Dubunda boeresc... dar' tu, Şloim ?

Şloim. — Iu ? .. Iu sint bencheer, nu zaraf ca tine. Am pus dubunda 'n capital : atita tot, şi deşu.

Şafër. — *Vuăs ?* bencheer ? .. din colţ a vuliţi cu zur zur in palmă ? .. Te chinosc eu.

Şloim. — Şi eu nu te chinosc pe tine ? .. nu te ştiu de chind ai vinit de la Sniatin ş' ai vindut mere murate in Tirgu-Cucului ?

Şafër. — Mere murate ? minciună. Am vindut perge putrede.

Şloim. — Şi pe urmă ai fost brişcar cu keruţa cu un cal in Tirgu-de-sus.

Şafër. — Minciună ; am fost harabagiū.

Şloim. — Şi pe urmă ai dischis kercimă in Pecurari.

Şafër. — Minciună ; am dischis-o in Tatarashi.

Şloim. — Ş' ai vindut rachiū misticat cu vitriol.

Şafër. — Minciună ; cu vitriol şi cu ciomofaiū... dar' tu ai fost mai detreabă ?

Şloim. — Iu ? .. Am vinit din ţara rusasc, de la Nijni-Novgorod.

Şafër. — Minciună ; ai vinit de la Novo-Suliţa şi ai vindut pe vuliţi strae rupte, gileches, surtuches, *hosentraï*...

Șloim. — (mânios) *Vuăs ?*

Șafër. — Și pistol riginite și carabine.

Șloim. — Carabine? *Vus fer a carabin ?*

Șafër. — *Veist nist vus a carabin ist ?*

Șloim. — *Nu schoin... A carabin ist tacă a carabin.*

Șafër. — *Abăr zug mer vis i dus fer a ding.*

Șloim. — *A... a... a... a! Nu horji; Eh vel dir a mul zugn! a carabin ist a zoř a dinghi vus hat a lifki; hertn a koilbân, an der saat a panafki, intn a ențiskes; ořbin a kogățihî. Ţiust di dran ebs a kighilke, a proh ind ebs a klațkes, ind macht di ențiskes a ștos; ențiskes maht plosk; der kogățihî trosk, ind in der lifki a grois hermider, und di bist toid vi a hind!*

Șafër. — (spăriet cade pe scaun) *Al! veř mir ghevalt!*

(Se aude sgomot de scaune alăturate.)

Șloim. — } (tresărind) *Vus ist ?*

Șafër. — }

Șloim. — (ascultând la ușă) Șafërlă ?

Șafër. — *Ha... a... a... a ?*

Șloim. — Se scol boeriř de la zakuski... Hař degrabă se nu ne ghisască aici.

Șafër. — Hař, hař... (se răped amêndoi la ușa din fund și se lovesc, volnd să easă împreună)

Șloim. — (ridicând palina asupra lui Șafër) Nu impinge, che fac trosk.

Șafër. — (asemene) Ean se dař, che fac și cū trosk.

Șloim. — (eșind) *Di dimer hind.*

Șafër. — (urînându'l) *Știl, du bist a șmok.*

SCENA VIII.

Radu, Adela, Stefan, Petcu, Verdulescu

(întorcându-se de la masă.)

Stefan. — În adevăr, domnule Petcu, vinul d-tale de Comandaria n'are preț.

Petcu. — Mă simt prea cinstit că vă place, *bei mu.*

Radu. — Socrul meu e omul cel mai delicat din lume... orî ce lucru bun are în casă, d-lui îl păstrează pentru mine și pentru amicii mei, și, deău, aș fi fericit dacă s'ar înfăçoșa vr'un prilej unde să 'i probez recunoscința me.

Petcu. — *Beizade*...

Radu. — Ți 'mî Radule, pe nume... că doar' sînt copilul d-tale.

Petcu. — (încet lui Verdulescu) Pare-mi-se că acu'î vremea. (tare) Apoi... dragă *beizade*... Radule... dacă vroiți numai decît să 'mî faceți o mare mulțămire, îi lesne...

Radu. — Cum?

Petcu. — Priimind a intra puțin în *filonikie* cu mine asupra unui *predmet* care vă privește...

Radu. — *Filonikie* asupra unui *predmet*!.. fie, iu-bite socrule; fie... sînt gata să te-ascult... D-lor... seanța este deschisă... bine-voiți a ședea... (toți se pun pe scaune) D-nul orator Hagî Petcu are cuvîntul.

Petcu. — Iubite Radule, de trii luni acum, de cînd v'ați însurat, ați dus-o una cu bencheturile, cu zaifeturile... Ar fi vreme poate de a vă mai schimba *tabietul*.

Radu. — Cum?... domnule orator... nu vă 'nțeleg.

Petcu. — Mă *eksighisesc*...

Radu. — *Eksighisiți-vă*...

Petcu. — De pildă, ce-aveți de gând, mă rog, a face de-acum înainte?

Radu. — Când? ađi?

Petcu. — Și ađi, și mână... *ke ta lipa*... aveți negreșit vr'un plan pentru viitor?..

Radu. — Negreșit!.. planul meu este de-a face ađi ceea ce-am făcut ieri, și mână ceea ce voi face ađi... veđi, iubite socrule, că sunt statornic în obiceiurile mele.

Petcu. — Adică, ești hotărit a nu face nimică?

Radu. — Apoi dă! ași face ciubote dac'ași sci ciubotăria... dar' educația me aű fost necompletea din nenorocire.

Petcu. — Nu 'i vorba de ciubote.

Radu. — Dar' de ce e vorba?

Petcu. — De ceea ce trebuie să facă un *evghenist* ca d-ta...

Radu. — Un *evghenist* ca mine, când se însoară, nu poate avea mai bună ocupare de cât ași iubi soția și a fi fericit.

Adela. — În adevăr, Radule, această ocupare este cea mai plăcută; însă nu am mândria de a crede că eu ași fi în stare să ocup toate orele vieții tale...

Radu. — Pentru ce atăta modestie, dragă Adela?

Adela. — Pentru că un barbat e chemat a juca un rol demn de numele său în lume... ear' nu numai a trăi în atmosfera vieții casnice, ca o femeie.

Radu. — Și?

Adela. — Și ași dori, cât pentru mine, ca să urmez exemplul vărului d-tale.

Radu. — Ați voi să întru în oaste?

Adela. — Ba nu... dar'...

Radu. — Dar'?..

Stefan. — Îi cunosc și 'i prea cunosc, mâuca'i-ar Ocna!.. Cunoscința lor mă ține destul de scump: 100 la 100 pe an.

Petcu. — 100 la sută!.. ce tîlhărie!.. ș'aî avut dobitocia să le plătești? mă ertați, vreă să ȳic... neghîobia...

Stefan. — Am avut și acea dobitocie și acea neghîobie, precum ȳici foarte frumos.

Petcu. — Și d-ta, Radule, tot așa dobîndi te-ai legat să plătești?

Radu. — Tot!.. îmi mărturisesc păcatul.

Petcu. — Bine că 'mî-ai spus o... Am să le dau numai cît li se cuvine după lege.

Radu. — Ba să nu faceți una ca asta, iubite so-crile... Sineturile mele trebuie să fie achitate fără nici o scădere.

Petcu. — D'apoî n'ai priimit în *nacht* nici pe gîumătate din soma cuprinsă în sîneturi...

Radu. — Așa este; însă datoresc acea sumă întreagă.

Petcu. — Cum?... nu pricep.

Radu. — O datoresc nu hoților cei de cămătari, dar' o datoresc semnăturiî mele!.. De vreme ce am recunoscut acea sumă, ea represintă datoria me deplină.

Petcu. — Să am ertaciune. Eă sînt negustor, sînt cinstit, și cred că numărînd soma ce-ai priimit în *nacht*, cu dobînda ei legiuită, cinstea d-tale rămîne neatinsă.

Radu. — Cinstea... poate, dar' onorul nu.

Petcu. — Ear' nu pricep... Care vra să ȳică, cinstea mea și cu onorul d-tale nu sînt tot de-o măsură.

Radu. — Nu ȳic...

Petcu. — Care vra să ȳică, nasul unui bogasier nu'î nas ca nasul unui *evghenist*.

Radu. — Nu 'î vorba de noi.

Petcu. — Care vra să ȳică, egalitatea e o palavră deșartă! Apoi dar, fiind că cinstea mea este însărcinată a plăti datoriile onorului d-tale, mă duc să 'î hățuesc pe creditorî, după cum știu eu. Vin' cu mine, Verdulescule . . . Cu plecăciune . . . (ese împreună cu Verdulescu.)

SCENA IX.

Radu, Adela, Stefan.

Stefan. — S'aũ cam superat domnul Petcu!

Adela. — (înrând) Radule, domniî Leonil și Bancescu te-așteaptă în salon.

Radu. — (încet lui Stefan) Secondanȳii Tazleului . . . (tare) Sciũ pentru ce-aũ venit . . . pentru ca să 'mă vadă caii cei noi . . . Stefane, fă bine de 'î primesce tu în locul meu . . . și le spune că am eșit. (încet) Regulează condiȳiile duelului.

Adela. — De ce nu voesci să 'î primești, Radule?

Radu. — Pentru că prefer să remânem împreună amêndoî.

Stefan. — (încet lui Radu) Când ne vedem? (căutând la ornic) Acum sũnt două ore.

Radu. — (încet lui Stefan) Dómna Rosescu mă așteaptă pe la 3 ore . . . să ne 'ntêlnim pe la 4. (Stefan ese.)

SCENA X.

Radu, Adela.

Radu. — (se pune pe canape, deschide un jurnal, cască, apoi ȳice) Adelă, mergi desară la teatru?

Adela. — Merg . . . dacă 'î veni cu mine.

Radu. — Oîu veni . . . Ce rochie ai sã puî ?

Adela. — Care 'î-a plăcea.

Radu. — O! cât pentru mine tot una 'mî e . . . voesc sã ȑic cã toate te prind de-o potrivã.

Adela. — Radule . . . eîti cunoscut în Iaîi ca un model de eleganȑã, ca un om cu gust mai deosebit; ar trebui sã mẽ povãţuescî în alegerea toaletelor mele.

Radu. — Dragã Adelã . . . eî nu sînt un jurnal de modã . . . Dacă voescî sã fîi elegantã, nu ai de cât sã imitezî pe damele cele mari din societate, de exemplu pe dõmna Mezianca . . .

Adela. — (cu intenȑie) Pe dõmna Rosescu . . . mai cu samã ?

Radu. — De ce mai cu samã pe dõmna Rosescu ?

Adela. — Pentru cã ea 'î place mai mult de cât altele.

Radu. — Ce te face-a crede ?

Adela. — Mai alaltã sarã, la operã, 'î-ai fãcut o visitã lungã în lojã . . . Dõmna Rosescu e frumoasã, elegantã . . . cochetã ! . . are spirit ?

Radu. — Dar! prea mult.

(Micã tăcere.)

Adela. — Radule, de ce nu'mî dai de scire, de cãte orî fac vr'un lucru care'îi displace ?

Radu. — Pentru cã pẽn' acum n'ai fãcut nimic care sẽ'mî fi dispłăcut.

Adela. — O! Nu'mî fac ilusiî asupra defectelor mele; sciî tot ce'mî lipseste ca sã fiî demnã de tine; dar' dac'ai voi sã mẽ dirigi, sẽ'nî desvolȑi spiritul, sã mẽ deprindî cu ideile lumîi în care m'ai întrodus, eî simt cã te iubesc îndestul pentru ca sã mẽ metamorfosez îndatã.

Radu. — (serutãndu'î mãna) Aîi perde mult cu aseme-

nea metamorfoasă, dragă Adela... chiar de-ași voi să țin rolul de profesor cu tine, n'ași fi în stare să ți dau lecții... Studie lumea... în societatea cea aleasă se găsesc modelele cele perfecte.

Adela. — Dar!... în ea se află dâna Rosescu... nu 'i așa?

Radu. — Ear' dâna Rosescu?... Nu cumva 'mă-ai face onorul să fii jalusă de mine? Fi! dragă... jalusia e un sentiment... bogasieresc. În lumea cea mare căsătoria nu' e un măriș prosaic; ea 'e o unire de tot ce este nobil și elegant în viață... așa dar, când sînt absent, departe de tine, Adela, nu te 'ngriji de ce fac; gîndesce-te numai la aceste: că'mi scutur defectele afară din casă, pentru ca să mă 'ntorc lângă tine ca un barbat perfect.

Adela. — Se poate... însă defectul tău cel mai mare în ochii mei este... absența ta.

Radu. — Complimentul e delicat... și eată răspunsul meu. (îi serută mîna) Cine vine?... A! creditorii!

SCENA XI.

Radu, Adela, Șloim, Șafăr.

Șloim și Șafăr. — (înrînd) *Herr Fürst, herr Fürst...* *Al! ve!* pecatele nostre!... chiconu Hagi Petichi ne o calicit ca în codru Herșii...

Radu. — Ce v'au făcut Hagi Petcu?

Șloim și Șafăr. — (împreună) În loc se ne pliteaschi tot ce ne este dator, maria ta... *Al! ve!* am reas lipiți pimintului.

Radu. — Cum?... vorbiți pe rînd, și nu vă mai scânciți.

Șloim. — Socru d-tale, Hagi Petichi ne-o dat nu-

mai chite jumatate din datoria mariei tale, dîchînd che sintem niște telheroî, și ne-o silit se intrăm la invoală cu dinsul...

Șafăr. — (plîngînd) *Ai veî!.. baniî niî... baniî niî...*

Radu. — Auđî, Adelă, ce rușine 'mî-aŭ făcut tatăl tîu?... (cătră jidanî) Nu 'î nimic... tăceți din gură... mî oblig sî vă număr eŭ restul.

Șafăr. — (cu bucurie) Tot? tot?

Șloîm. — D-ta ești un grof... dar' cu ce-aî si ni plitești, me rog, che nu te poî atinge de ȑestre grofineî, fără invoirea d-sale?

Șafăr. — Așa o spus chiconu Hagi Petichi.

Șloîm. — Așa e scris in contractul de ȑestre. Numai maria sa domnița, poate se ni dispegubeaschi, dache a lesa-o inima.

Adela. — (la o masă scrie o obligă și apoi o dă lui Șloîm) Eaca o obligă din partea mea; sînteți plătiți.

Șloîm și Șafăr. — (se răped de apuc lacom obliga din mînile Adelei) *Gott! mein Gott!*

Radu. — Mai aveți ceva de reclamat?

Șloîm și Șafăr. — (esaminînd obliga) Nimichi... nimichi.

Radu. — Nimic... Afară canaliî.

Șloîm. — Eaca me duc... dar', me rog, chînd î mai ave nevoe...

Radu. — Afară. (se răpede spre dînșîl.)

Șloîm și Șafăr. — (fugînd) *Ghevalt!*

SCENA XII.

Radu, Adela.

Radu. — (luînd pe Adela la braț și serutînd-o cu foc) O! Ade-luță, ești adorabilă!

Adela. — Dragul meŭ Radu...

Radu. — Unde dracu Hagî Petcu aŭ luat inima astă nobilă care 'ŭi-aŭ dat-o? aŝi jura că nu eŝti fiica luî.

Adela. — O! Radule, nu'l judeca cu asprime pe bîetul tată-meŭ... El e bun ŝi generos, deŝi are idei cam înguste... Nu 'nŭtelege unele delicateŭe care sînt desvoltate prin educaŭie; însă inima sa are calităŭi adevărat demne de stima tuturor.

Radu. — Fie, scumpa mea princesă!... nu voiesc sŭ te contradic... (pendula sună treî ore) Treî ore! (în parte) ŝi dómna Rosescu m'aŝteaptă. (zimbesc.)

Adela. — Ce gîndire te face sŭ zimbesci?

Radu. — Adelo, voiesci sŭ facem împreună o primblare? Diua e frumoasă.

Adela. — Voiesc, cu cea mai mare mulŭemire.

Radu. — Pune'ŭi degrabă un ŝal pe umeri, ŝi haide... (în parte) Dómna Rosescu poate sŭ aŝtepte.

SCENA XIII.

Radu, Adela, Petcu.

Petcu. — Ei! *beîzade*, vŭđutu'ŭi-aî creditorii?

Radu. — 'Î-am vŭđut, sŭ fiî d-ta sănŭtos. (supŕat.)

Adela. — (încet luî Radu) Fiî blând, Radule, te rog... (iŝi aŝŕđă un ŝal pe umeri.)

Radu. — (zimbînd) 'Î-am vŭđut, iŭbite socrule... ŝi nu mŭ pot opri de a'ŭi esprima toată admirarea ce 'mî-aŭ însuflat dibăcia d-tale... 'Î-aî dat de-a tumba pe hoŭii cei de zarafî.

Petcu. — Îŭ place? mŭ bucur... eŭ credeam din protivă că te 'î fi supŕat.

Radu. — Nicî decum... fie care se pŕtă după ideile luî; d-ta aî cređut cu dreptul de a le plăti nu-

mai jumătate; eu am găsit și mai cu dreptul a le îndeplini suma.

Petcu. — Aud?... d-ta?

Radu. — Adică, Adela și eu.

Petcu. — Cum? (cătră Adela) Le-ai dat iscălitura ta?

Adela. — Le-am dat-o... Mă eartă, dac'am greșit, tată.

Petcu. — Brea!... da știi tu c'ai aruncat astfel 10,000 de galbină pe fereastră?..

Radu. — Nu plânge, socrule, că cine samănă galbină, are mână cu ogur... Hai Adela la primblare.

Adela. — Hai... nu mă seruți, tată?

Petcu. — Fugi de-acole... să nu te ved... Auđi! 10,000 de galbină!

Radu. — (eșind cu Adela) Astfel e onorul, dragă socrule... Ha, ha, ha.

SCENA XIV.

Petcu. — Onorul!.. Să'ți arăt eu onor, măi badeo, dacă'i așa povestea... Am fost un nătărău pěn'acum de 'ți-am suferit obrăznicile și nebuniile!.. Ean să mai apuc hățurile 'n mână, că prea ai luat frêul în dinți, și prea faci proașcă în averea mea, onorariile... Am cređut c'ași putea să'l aduc la *prokimen*, și 'l-am lăsat să'si facă de cap în casa mea; dar' ved că nu 'i bun de nimic altă, de cât să'mi *afierosască* averea cu onorul lui... Așteaptă... dacă 'i așa, să'ți arăt eu cine 'i Hagi Petcu! (sună un clopoțel și intră un fecior) Spune vătavului și bucătariului să vie sus. (feciorul ese) Al nu vreți să întri în slujbă... Ești prea fudul ca să urmez sfaturile unui bogasier ca mine? Prea bine... *arhon bełzade*... prea bine... gustul *filonikie* n'are... îți place să trăești ca un haituu, trăește

fătul meu... și eu de ađi înainte 'mă-oă strînge băirile pungi.

SCENA XV.

Petcu, vatavul, bucatarul.

Vatavul. — M'aă chăemat, cucoane?

Petcu. — Dar!.. Ascultă Constandine, cunoști pe doftorul Vanberg?

Vatavul. — Îl cunosc, cucoane.

Petcu. — El m'aă întreat măi dăunăđi dacă n'ași vra să daă cu chirie giumătate din casa mea. Du-te 'ndată de'i spune că sînt gata să'i închiriez rëndul ist de sus.

Vatavul. — Bine, cucoane. (esc.)

Petcu. — Domnule bucătar... vin' măi aproape. (în parte) Îi đic domnule, pentru că ține 10 galbină pe lună.

Bucatarul. — Poroncă.

Petcu. — Am auđit că pregătești o masă mare pe mănă?

Bucatarul. — Dar, cucoane... Mănă e sərbătoarea prinčului, și cred că va rămănea mulțemit de talentul meu.

Petcu. — (în parte) Talent!.. și el are talent, ca și zugravul cel care moare de foame. (tare) Ce bucate 'ți-aă poroncit să faci?

Bucatarul. — (scoate o listă și o citește) Eată lista: O supă de verdețuri, numită *printanière* ș'o supă numită *brigue*.

Petcu. — În locul lor îi faci alta, numită borș de puă.

Bucatarul. — Borș, la o masă mare?

Petcu. — Borș... mi 'i poftă mic de borș... spune înainte.

Bucatarul. — O cigă feartă în salcie de frunze de dafin și alămăe... pepturi de puî de găină în zalatină... mușchiu de căprioră înpenat cu *truffe*... jambon de Vestfalia fert cu vin de Maderă... friptură de fasan...

Petcu. — Prea frumos! în locul acestor lături, vei face o ihnea cu ceapă, un curechiu cu rață, niște răciturî cu usturoi, ș'un curcan fript... cu curechiu murat.

Bucatarul. — Cucoane... mă ertați... nu 'i obiceiul la mese mari...

Petcu. — Lasă obiceiul de-o parte... că eu îl cunosc mai bine de cât d-ta... și te-apucă de lucru.

Bucatarul. — Ba... să am *pardon*... M'ași desonora dacă...

Petcu. — (în parte) Eaca! și el îmi scoate ochii cu onorul... (tare) Haî, nu mai lungi vorba și mergi la bucătărie.

Bucatarul. — Eu să mă 'ngîosesc a face bucate țiganești!... mai bine 'mî-oîu arde mîna 'n foc. (ese.)

Petcu. — Arde'ți mîna cât 'ți-a plăcea, numai cată să nu ardi bucatele... Haî... (frecându'si mînile) Am pus la cale despre masă; acum nu 'mî rămîne de cât să trimet ca să poștească pe mîni câțiva din prietiniî mei: pe *kir* Kor cu nevasta lui, pe *kir* Manoli băcalul, pe Hagi Hristodulo, cu care-am fost la Ierusalim... Haî... Aține-te de-acum *arhon beîsade*, s'aû schimbat Hagiul, nu mai e cum îl știi... (ese prin stînga.)

(Cortina cade.)

ACTUL II.

SCENA I.

Radu, Adela (întrând.)

Radu. — A!.. Ce minunată primblare!.. Ce aer plăcut de primăvară... S'ar crede cineva în luna lui Maiu.

Adela. — Nu 'ți-au fost urît cu mine, Radule?

Radu. — Urît!.. cu tine!.. Da nu ști tu, Adelă, că ești cea mai drăgălașă din toate damele ce cunosc?

Adela. — Complimente?..

Radu. — Ba, ție, nu!.. Adevărul în toată sinceritatea... În câteva minute, am făcut ați cele mai frumoase descoperiri.

Adela. — Care descoperiri?

Radu. — Ântei, că ai un suflet nobil de adevărată princesă; al doilea, că ai un spirit încântător... și al treilea, că am trăit pîn' acum lângă tine fără a te cunoaște... Am fost ca un țeran care ar fi găzduit o regină deghisată... De-o dată regina își pune corona pe frunte, și bietul țeran rămâne încremenit, cu ochii holbați și cu limba legată de uimire.

Adela. — Eui? o regină?.. pretenția me nu se 'nalță așa de sus, Radule... Tot ce doresc este să 'ți plac.

Radu. — Dorința 'ți e realizată, Adeluță, căci te iubesc ca un amant de 18 ani.

Adela. — Iubesc-mă mai bine ca barbatul meu; voiu fi mult mai fericită...

Radu. — Pentru ce?

Adela. — Pentru că 'mă închipuesc că o femeie poate înceta de a'și iubi amantul; ear' barbatul nici o dată.

Radu. — Bravo! .. îmi pare bine că nu ești ec-saltată.

Adela. — Nu! .. însă am unele idei care nu 's de modă poate, dar' care 's înrădăcinate în minte'mă, ca toate impresiile din copilărie. Când eram mică, îmi închipueam că tatăl meu și maica-me erau rude, și de-atunci căsătoria o consider ca cea mai dulce și strinsă rudire. Amorul pentru un alt om, de cât barbatul meu, pentru un străin, îmi pare un sentiment contra Naturei.

Radu. — Eată idei de matroană română, dragă Adelă... Păstrează-le tot-de-a-una, în interesul fericirii și onorului meu.

Adela. — Îca sama însă, Radule... sunt tot o dată și geloasă... geloasă, dar... cu toate că gelosiea e o simțire... bogasierească, precum ai ȝis... Pentru mine un singur om ecsistă pe lume; aceluï om 'î-am dat tot sufletul meu, și pretind cu tot dreptul să am dragostea lui deplină. În ȝiua când așî descoperi că el o înparte cu altă femeie, simt că toate legăturile între mine și el s'ar desființa! .. Barbatul ar redeveni pe loc un străin în ochii mei, și cât pentru mine... din minutul acela, m'așî crede că 's văduvă.

Radu. — (În parte) Hm! (tare) N'ai griȝă despre asta, scumpă Adelă... o să trăim împreună ca două turturele într'un cuib aurit... Și apropo, voesc să dau un bal strălucit pentru tine; voesc să 'ntunecă prin graȝiile tale pe toate dómnele noastre; voesc ca toȝi barbaȝii să 'mă pizmuească fericirea... Mergă îndată de 'ȝi pregătesce toaletele, armele cochetăriei, ca să faci pe toȝi a admira eleganȝa princesei mele.

Adela. — Mă duc; dar' să vii ca s'alegem împreună armele cele mai victorioase.

Radu. — Voîu veni, scumpa me regină. (îi serută mâna. Adela intră în dreapta.)

SCENA II.

Radu; apoi Petcu.

Radu. — (singur) Orb am fost pên' acum de n'am vădut ce comoară aveam sub ochiî mei!.. Adela e de-o mie de oriî mai plăcută, mai gentilă de cât dómna Rosescu!.. Să mă îee dracu, dacă nu mă simt înamorat de dênsa!.. Bine-aû ȓis nu sciû care poet, că amorul e ca un vis încântător ce te face a vedea pe... (văȓând pe Petcu) Hagi Petcu! Bine că te vȓd, iubit socrule... eram nerăbdător să'ȓi spun că eşȓi părintele unui ânger...

Petcu. — Eû?

Radu. — Dar! de-ai mai avea o dugheană, ai putea să puî marca următoare: Hagi Petcu, fabricant de ângerî... Pȓcat numai că eşȓi mânios pe mine.

Petcu. — Eû?... Nicî de cum... D-ta cred că te'î mânia mai degrabă, când veî afla hotărîrea ce-am luat.

Radu. — Ce-aud? ai luat vr'o hotărîre înspăimântătoare?... în ce privire?... în privirea creditorilor mei?

Petcu. — Ba nu; în privirea d-tale chîiar.

Radu. — Cum asta?... Sînt curios s'o aflu.

Petcu. — *Arhon*... ginere! Când 'ȓi-am dat fata cu o ȓestre de 40,000 de galbinî, am nădȓjduit că veî fi om serios, şî că'î intra în *ekpaeaoa* Ocârmuirî...

Radu. — Ear'!

Petcu. — M'am înşelat ca un prost, o înȓeleg acum, de şî cam târȓiû... şî tot ca un prost te-am lăsat să dai îama în averea mea. Fiind dar' că averea mea

nu'î destui de mare pentru ca să poată acoperi cheltueile onorului d-tale de *beîzade*, am chitit c'aşî ni-meri, ca un om cu minte, făcînd oare care forme neapărate în casa mea.

Radu. — Forme?... vreî să ȑicî reforme?

Petcu. — Forme, reforme... tot una'î...

Radu. — Dacă'î tot una... bine voesce, te rog, a mi le încunosciinȑa şi mie.

Petcu. — Bucuros!.. Cea ântêî...

Radu. — Formă?...

Petcu. — Formă, fie... Cea ântêî formă este, ca s'î facî plăcerea de a nu m'î mai lua peste picîor. M'am săturat de duhurile d-tale.

Radu. — Duhurî?

Petcu. — Ştiî că m'î priveşti ca pe-un... negustoraş, ca pe-un prostuleţ.

Radu. — A!... socrule...

Petcu. — Dar' află, domnişorule, că se găseşte mai multă gîudecată în papucul meî de cât sub pâlăria d-tale; auȑitu-m'aî, *arhon beîzade*?

Radu. — O!.. Fi!.. fi!.. Aste 's vorbe bogasiorescî...

Petcu. — Se poate... eî nu 's *beîzade*... nu 's *şintilom*...

Radu. — Te cred, te cred; n'aî nevoie să strigî.

Petcu. — Eî îs liberarîî... şi 'm'î bat gîoc de *arhontologie*... o ştiî d-ta? Eî gîudec oamenîî după meritul lor, ear' nu după titlurî... *evghenia* nu plăteşte nicî un *şlot* în ochîî meî...

Radu. — Nu?

Petcu. — Nu!

Radu. — Prea bine!.. care vra să ȑic'î, m'î gădescî pe mine cu merit?

Petcu. — Ba nicî de cum... N'aî merit nicî de-o liȑcae.

Radu. — Apoi dar pentru ce 'mă-ai dat pe fiica d-tale?

Petcu. — Pentru ce 'ți-am dat-o?..

Radu. — Ai avut dar vr'un gând ascuns, când m'ai luat de ginere?

Petcu. — (turburat) Un gând ascuns?

Radu. — Negreșit... Adela nu mă iubea când m'ai atras în casa d-tale; pe de altă parte cunosceați numărul datoriilor mele... și nu cred că acel număr monstruos te-a îndemnat a mă gineri; fiind dar' că n'am nici un merit, și că nesocotesc titlurile de nobleță, sunt silit a crede c'ai avut un gând ascuns în privirea me.

Petcu. — Ei!.. chiar așa se fie... Nime n'ar avea dreptate să mă *katigorisască*, c'am cătat să 'mpac interesele mele cu fericirea Adelei... Scoțând din pungă 40,000 de galbină, am vroit să ieș un ginere care să mă poată dispăgubi de jertfa ce făceam în favorul lui ș'a copilei mele... Am gândit la Adela mai întâi, căci era o datorie pentru mine; dar' am gândit și la mine... Ce rău găsești d-ta întru aceasta?

Radu. — Nici cât de puțin rău, iubite socrule. Ai fost în dreptul d-tale... De ești greșit în ceva, este numai că n'ai avut destulă încredere în mine.

Petcu. — D'apoi cum era să am încredere într'un om care hojma ride și glumește?

Radu. — Haide!.. te-ai supărat pentru nisce glume de nimic?.. Mă mir, din partea unui om cu mintea coaptă ca d-ta... În adevăr, o mărturisesc, nu sunt un ginere foarte... respectuos; îmi place a ride, a glumi; dar' în lucrurile serioase, știu a fi serios ca orî cine, și găsesc că 'i cu dreptul să pretinzi de la mine tot concursul, tot ajutorul de care ai avea trebuință.

Petcu. — (în parte) Se 'l cred?.. să nu 'l cred?..

Radu. — Ea să vedem, iubite socrule, la ce te pot servi?.. Spune'mi fără nici o sfeală.

Petcu. — Să spun... *ritos*?

Radu. — Fie și *ritos*.

Petcu. — Dacă 'î așa... îți mărturisesc c'ași dori să te vîd bine cu Curtea.

Radu. — Dar' ce'î pasă Curții de mine? Nu cumva ai gust să joci la balurile cele mari?

Petcu. — Nu'î vorba de joc... n'am asemenea deșertăciuni...

Radu. — Dar' ce ai?... în stîrșit... ce ai?

Petcu. — (rușinos) Am... *hambition*!..

Radu. — *Hambition*!.. Nu trebuie să te roșesci pe obraz pentru asta, Hagi Petcule... *hambitionul* este dorul sufletelor mărețe.

Petcu. — (încurcându-se) Nu'î așa?

Radu. — D-ta, în timp de 30 de ani de bogasierie, ai dobîndit o experiență ce'ți dă dreptul de a pretinde orî ce... Comerțul este scoala oamenilor de Stat.

Petcu. — Tocmai aste cuvinte le-am cetit într'un jurnal de la București... le-am rostit și lui Verdulescu...

Radu. — Ea să vedem, ea să vedem ce ar putea conveni mai bine lui Hagi Petcu?... o prefectură? prea puțin... Haî așa?... Un loc la Curtea de Casație?

Petcu. — Nu prea cunosc pravilele.

Radu. — Vr'un post diplomatic?... Agenția de la Tarigrad?... Șciî turcesce, socrule?

Petcu. — Știu... însă aș dori să nu mă depărtez de lângă Adela... și...

Radu. — Așteaptă... (îl lovesce peste umăr) 'Ți-am găsi' un loc mai bun...

Petcu. — E *simandicos*?

Radu. — Judecă însuși... Senator!..

Petcu. — Senator!.. (în parte) Ca fiul lui *kir* Manoli.

Radu. — Îți place?..

Petcu. — Cum nu?

Radu. — Îl primesci?.. spune *ritos*.

Petcu. — Priimesc...

Radu. — Da să nu'ți întorci cuvântul...

Petcu. — Îți dau parola mea de bogasier.

Radu. — Ha, ha, ha, ha!.. *pardon*... nu mă pot stăpâni... ha, ha, ha... Senatorul Hagi Petcu! ha, ha, ha...

Petcu. — (în parte) M'aș pus *mesa*, berbantul!

SCENA III.

Radu, Stefan, Petcu; *apo* vataful și bucatarul.

Radu. — Vin' degrabă Stefane, aleargă... Sciî tu pentru ce Aprodul Purice, în resboiul cu Unguriî pe Siret, aș fost poreclit Movilă de Stefan Vodă?... Sciî pentru ce hatmanul Stefan Movilă aș murit vitejesce, luptându-se cu Turciî la Resboienî?... Sciî pentru ce pe tronul Moldovei aș domnit strămoși de-aî noștri, Movilescî?... Pentru ca în anul de la Cristos 1866, Hagi Petcu să devie senator!..

Stefan. — Ce voesci să ȑici?

Radu. — Eaca secretul asaltului ce-am susținut aȑi dimineaȑă, din partea lui Hagi Petcu cu tot neamul lui.

Stefan. — Pentru ca să te facă a intra în serviciu?... înȑeleg acum!..

Petcu. — Știî, *beizade*, pentru ce-am lucrat 30 de

anî în vieața mea? pentru ce-am adunat para cu para 100,000 de galbină, lipsindu-mă de multe plăceri?... pentru ca *pan evghenia* sa *belzade* Radu Movilă, care nici s'aŭ luptat cu Unguriî pe Siret, nici aŭ murit la Răsboienî, nici aŭ domnit în țara Moldovei, să poată muri de bătrânețe, pe-un crivat moale, după ce'și va petrece vieața în trândăvie.

Stefan. — Bravo... bine-aî replicat, domnule Petcu.

Radu. — Are apucături de orator... și se pregătesce pentru Senat.

(Întră vataul.)

Vataul. — Cucoane Petcule, am fost la doftorul, și m'o însărcinat să vă spun că îe cu chirie rëndul de sus a casei.

Radu. — Care rënd? din care casă?

Petcu. — Chîiar aista în care ne aflăm.

Radu. — Cum? dai cu chirie apartamentul meu?

Petcu. — Așa... și asta 'i una din reformele ce'ți spuneam mai dinioare.

Radu. — Și eă... unde-oîș sedea?

Petcu. — De desubt, în rëndul de gîos... împreună cu mine... departamentul e încăpător.

Radu. — A fi... ca corabia lui Noe... unde era tot soîul de dobitoace?

Petcu. — Precum ȑicî nu numai frumos, dar' și cu știință de Sfînta Scriptură... Asemenea am de gînd să închiriez și grajdîul... șura.

Radu. — Dar' caii mei?... unde aî de gînd să'i puî? tot în apartamentul de jos?

Petcu. — De vreme ce'i corabia lui Noe... ar avea loc... însă îi vei vinde mai bine ca să nu te stinghirească...

Radu. — Să'i vînd?... și eă să umblu pe jos?

Stefan. — Îi face mișcare, Radule, și'ți-a merge bine.

Petcu. — Dar; *kikloforia* 'i bună pentru sănătate.
(Întră bucatarul.)

Bucatarul. — Măriea ta...

Radu. — Ce este?... Ce-ai pățit, artistule?... de ești așa de posomorît? Ți s'aŭ răsturnat tingirile pe foc?

Bucatarul. — Măriea ta... vë rog să primiți dimisia mea.

Radu. — Dimisia?...

Bucatarul. — Nu mai pot fi bucătar, făr' a mă desonora, într'o casă unde mi se comandă borș, curechii cu rață, rēciturî...

Radu. — Cine 'ți-aŭ comandat asemenea lăturî?

Petcu. — Eŭ... borșul e *stomahikon*... curechii cu rață sŭnt bucatele favorite a le lui *kir* Kor... și Hagi Hristodulo se 'nebunește după rēciturî cu usturoiŭ...

Radu. — *Kir* Kor?... Hagi Hristodulo?

Petcu. — Și *kir* Manoli... prietiniî mei!... 'i-am poftit pe mânî la masă.

Radu. — Împreună cu amicii mei? (cătră bucatar) Ești liber să te duci. (bucatarul ese) Ha, ha!... vra să ȕicē mânî avem s'avem bucate cu cheltueală, Hagi Petcule?..

Petcu. — După cum îmi dă mâna, *arhon beîzade*... (cătră Stefan) Nădējduesc că *evghenia* voastră, nu s'a rușina să șadă la masă între *kir* Kor și *kera* Varvara soȕia lui *kir* Manoli?

Stefan. — Nicî de cum?... din contra... *Kera* Varvara poartă testemel?

Petcu. — Poartă... cu fîong mare pe ureche, și chîiar cu fes alb, dacă 'ți place.

Stefan. — Minunat!... am s'î presint simburî de mere pe vîrfu cuțituluî... și după masă vom be vutcă?

Petcu. — De odogaciŭ... ș'om face-o partidă de mărieș...

Radu. — Séu o concină ?..

Stefan. — De ȕece parale...

Radu. — Da bine... o să petrecem  mp r tesce... Casa d-tale, Hagi Petcule, are să devie un ra  ... fiind însă că mă socot prea cu p cate... m  vo   grăbi a părăsi ra ul d-tale, ch ar m n  diminea  .

Petcu. — 'M -a părea foarte r  ...  i unde-o să' i duc  *evghenia*?

Radu. — Nu ' i pasă d-tale.

Petcu. —  i de ce- i să te-apucă ?.. de doftorie ?.. de advoc  ie ?.. de geamba lic ?.. c c  nu cred să' i po   ținea *ifosul*  i *ighemonikonul* cu un venit de 500 de galbin .

Radu. — Cum ? 500 de galbin  ?..

Petcu. — Fă' i socoteală...  i priimit 5,000 de galbin  c nd te- i însurat ?..  s p p  i de mult !.. a  '  ? Am plătit 10,000 de galbin  lu   lo m  i  af r, dator i de-a d-tale, fac 15,000 de galbin . Adela le-   mai dat o obligă de alte 10,000 de galbin ... fac 25,000... Mai adauge alte 10,000 amaneta i în mo ioara ce ' i-   mai rămas, în Movile  ... fac 35,000... scade'  din ban i   stre  40,000 de galbin ... ce r m n ? 5,000... care pu i la dob nd  cu   ce la sută, da  *sorta* 500 de galbin  pe an ! a a este ?.. Acum te 'ntreb cu ace  i 500 de galbin   i s ' i hr ne  i prietiniî cu fazanur , cu mu ch  de căprioară  np na i cu truffe ?..  i cele-l-alte ?.. Ascultă-mă, f tul me ...      mai bine la mine  i te g nde te la copii  ce '  avea, dac  ' i-a da Dumne   ... c nd or cre te mari, ei or fi mul  mi i s  g sasc  în buzunarul *be zadelei* Radu Movilă, economiile lu  Hagi Petcu bogasierul... m' i au it... Să ne videm s n  o i... (ese prin st nga.)

SCENA IV.

Radu, Stefan (se uită unul la altul un moment. Stefan începe a ride:)

Radu. — Îți vine-a ride, ție?

Stefan — Ha, ha, ha!.. Acesta 'i *pravoslavnicul* cel de socru, sosit înadins de la Ierusalim pentru ca să realizeze toate dorințele tale? Pare-mi-se din contra că 'ți-ai găsit pe dracul, vere... ha, ha, ha...

Radu. — A!.. jupâne Petcule, te porți cu mine ca cu o calfă din dugheană?.. foarte'ți mulțemes de lecția ce 'mă-ai dat... Voiu profita de dânsa cât mai în grabă. (Își ȳea pălăria.)

Stefan. — Ce voesci să faci?..

Radu. — Mă duc la dâna Rosescu, ca să mă desbogasieresc, căci am început a miroși a tarabă aici.

Stefan. — Te duci la dâna Rosescu? dar' femeea ta, ce faci cu dânsa?

Radu. — Femeea me?... Încnipesce'ți vere, că era cât pe ce să m'acopăr de ridicul... înamorându-mă de dânsa... Noroc că m'aū trezit Hagi Petcu la timp.

Stefan. — Femeea ta nu 'i responsabilă de moji-ciile tatăluī sēū... Ea 'i din contra delicată, plăcută...

Radu. — Dă'mi bună pace... Sēmēnă cu tatăl sēū.

Stefan — Adela?... Nu 'i cât de puțin... te 'nșeli!

Radu. — Îți spun eū că are un aer de familie bogasierească!.. De-acum înainte nu voiu putea nicī o dată s'o serut, tār' a gândi la Hagi Petcu... Adio.

Stefan. — Radule... stăi... nu te duce.

Radu. — Degeaba cauți să mă opresci...

Stefan. — Ascultă-mă, frate...

Radu. — N'ascult nimic... Adio!

Stefan. — Așteaptă macar să 'ți spun două vorbe despre duelul tēū.

Radu. — A! . . îl uitasem . . . ce-a'î pus la cale ?

Stefan. — Vă bateți peste-o oră, la Rediu.

Radu. — Minunat ! . . Am să 'î taiu urechile comitetului de Tazleo.

SCENA V.

Radu, Stefan, Adela; *mai pe urmă* Verdulescu, Petcu.

Adela. — Ești, Radule ?

Radu. — Es, doamna me . . . (ese.)

Adela. — Radule ! . . (cătră Stefan.) Ce are ? . . Cine 'l-a mâniat ?

Stefan. — Părintele d-tale.

Adela. — Cum ? . . Când ? . .

Stefan. — Părintele d-tale e ambițios . . .

Verdulescu. — (intrând din stânga) Ambițios Petcu ? . .

(în parte) Aă 'nebunit !

Stefan. — Visul sêu este a se face senator prin ajutorul lui Radu, și de cîudă că ginere-sêu refușă de a'î servi ambiția, Hagi Petcu caută acum a'și rês-buna cu nisce șicane micî, care pot să vă cauzeze multe supărări chîar d-voastre, dómna me.

Adela. — Mie ?

Verdulescu. — Negreșit, ție Adelă . . . Cu cât tată-têu a face casa lui nesuferită, cu atît Radu a fugi din ea . . . și a căuta petreceri aîurea.

Stefan. — Domnul Verdulescu are dreptate, dómna me . . . Numai d-voastră puteți depărta pericolul . . . ce vă amenință.

Adela. — Pericul ! . . ce pericol ? . . în contra căruî pericol am a mă apêra ?

Stefan. — În contra pornirei părintelui d-tale . . .

Adela. — Ba nu... s'ă-mă spuî tot... pornirea tată-luî meû nu poate s'ă depărteze pe Radu de lângă mine... El face curte unei femeî!... mărturisesce, domnul meû... am o rivală!... ş'acum Radu se află lângă d'nsa... Inima me o presimte...

Stefan. — Liniştiţi-v'ă... d'omna me... Radu v'ă iubesce.

Adela. — De ce dar' n'a venit s'ă se plângă mie de purtarea tatăluî meû? de ce s'a dus aîurea? la o străină?

Stefan. — Dar... v'ă 'nş'elaţi... mă jur...

Adela. — Jură pe onorul d-tale de gentilom, că Radu nu se găseşte acum la d'omna Rosescu.

Stefan. — Chîiar de-aşî face acest jurăm'nt, el n'ar proba nimic; căci un galant om are drept s'ă mint'ă în asemenea caz...

Adela. — Vra s'ă dîc'ă Radu?... Ah!.. Am pierdut într'un minut t'otă iubirea luî!.. t'otă fericirea me!..

(Adela leşină şi cade pe canape.)

Verdulescu. — Adela... Adeluţă... (cătră Stefan) Aleargă la un doftor, domnule Movilă. (Stefan cse)

(Petcu întră prin stînga.)

Petcu. — Ce este?... ce este?... aû leşinat Adela?... Cum?... din care pricină?... (aleargă lângă Adela.)

Verdulescu. — Din pricina ta, Petcule... nebu-nule... (îî dă Colonie la nas.)

Petcu. — Ba din pricina hoşuluî de Radu... (arătînd pumnul spre uşa din fund) Ghidi, berbantule! ghidi Pazvan-toglu!..

(Caut am'ndoi s'ă des'leşine pe Adela. Adela se deşteaptă încet.)

Verdulescu. — Eaca!.. îşî vine 'n simţirî, drăguţa moşuluî.

(Adela deşteptându-se, începe a plînge.)

Adela. — Ah! nânaşule, f'orte 's nenorocită...

Verdulescu. — Ba nu, Adeluță... ba nu... (plânge)
Te înșeli... dău, te înșeli...

Petcu. — Ean auđi'l cum se scâncește!..

Verdulescu. — Nu mai plânge, dragă Adeluță;
nu'ți închipui lucruri care nu sînt.

Petcu. — Dă-te de-oparte, Verdulescule, că tu nu
știi s'o mângâi. (Iea locul lui Verdulescu.) Nu mai plânge,
Adelă dragă; nu'ți închipui lucruri...

Adela. — (plângend) Oh! ce rău am făcut eu pe lume
ca să fiu astfel pedepsită!.. De-abia măritată de trei
luni... să mă ved sacrificată unei cochete! Barba-
tu-meu... Radu să mă 'nșele... O! Dumnezeu!..
simt că el are să'mi pricinuească moartea.

Petcu. — Ba ferească *Pronia*!.. De cât să mori,
mai bine să ne răsbunăm.

Verdulescu. — Nu ațița focul, Petcule; nu vorbi
de răsbunare. Radu nu 'i vinovat...

Petcu. — Nu 'i vinovat?... Da cine 'i vinovat?

Verdulescu. — Tu...

Petcu. — Eu?..

Verdulescu. — Veđi bine... Ce te-ai apucat să
'i faci șicanuri, pentru că el nu vrea să devie puntea
ambitiiei tale?

Petcu. — Ce punte, mări?... Ce ambiție?... Ce dâr-
dăești din gură?

Verdulescu. — Dar, dar; știu eu ce ȑic... 'ȑi-au
intrat în cap gărgăuni... Vrei s'agîungi senator!..
Ama!..

Petcu. — Ce ama!.. poate că n'ași fi bun de se-
nator (Verdulescu ridică din umeri) Ce dai din umeri?

Verdulescu. — Vrei să 'ți spun una și bună?...
Ai strechiet la bētrânețe...

Petcu. — Ce face?..

(Un fecior aduce o scrisoare.)

Feciorul. — O scrisoare pentru luminarea sa prințul.

Petcu. — O scrisoare? de unde 'î?

Feciorul. — O adus-o sluga dómnei Rosescu.

Adela. — De la dómna Rosescu?... Ad'o 'ncoacî.
(Ica scrisoarea, caută la dênşa cu multă curiositate, şi dîce în parte) O scrisoare de la dênşa? îndrăznesce să 'î scrie chîiar aici... în casa me... O! (plînge.)

Petcu. — Ce este?... Ce mai are, Verdulescule?

Verdulescu. — Ce să aibă?... Nu 'nţelegî, frate, că 'î zulîară?

Petcu. — Zulîară... de scrisoarea asta?..

Verdulescu. — Ba de persoana ce-aũ trimes-o lui Radu.

Petcu. — Cine?... Roseasca?... Roseasca să fie *ibovnica* lui?... Adă răvaşul să 'l deschid.

Adela. — Tată... nu deschide... secretul scrisorilor trebuie respectat.

Petcu. — (luând scrisoarea) Respectat!.. Ean să 'î arăt eũ respect. (deschide ravaşul.)

Adela. — Nu ceti, tată, pentru numele lui Dumnezeu!.. Ce-a dîce Radu?..

Petcu. — Dîce ce 'î-a plăcea... (citesce) «Îubite Radule». Bree, ce *katergar!* are *ibovnicî!* (îi cade scrisoarea din mână.)

Adela. — O!.. (plînge cu desperare.)

Verdulescu. — Adeluţă... Adeluţă... nu te despera...

Petcu. — (lui Verdulescu, furios) Tu eşti pricina de ceea ce se 'ntîmplă.

Verdulescu. — Eũ?

Petcu. — Tu!.. De ce nu m'ai oprit să mărit pe Adela cu berbantul de Radu?

Verdulescu. — Da nu te am sfătuit îndestul?... Ce te legî de mine?

Petcu. — Ce neghîobie-am făcut eu! s'îmi arunc bunătate de copilă, crescută cu cheltueală prin pensioane... în gura lupului... (dându-și pumnii) Na, na... prostule... dobitocule!... ginere *eugenist* îți trebuia?... na!

Adela. — (sculându-se) Tată... nu te despera... că eu... privesce... nu măi plâng... 'mă-am luat hotărîrea... de-acum știu ce 'mă rămîne de făcut. (ese cu batista la ochi.)

Petcu. — Unde te duci?... Verdulescule, n'o lăsa singură... mergi cu dînsa... mă tem s'îi cadă în *apelpisie*.

Verdulescu. — Liniștește-te, Petcule... nu fii copil... (ese după Adela.)

SCENA VI.

Petcu, Radu.

Petcu. — Breee!... ce berbantlic!... Îmi ȳea fata, ȳi mănâncă dîstrea, și sare gardurȳ!... (vîdînd pe Radu) Ea-tă!... Cauȳi ceva, domnule?

Radu. — Dar; o scrisoare.

Petcu. — De la doamna Rosescu?... N'o căuta degeaba, ȳi ȳn buzunar la mine.

Radu. — Nu cumva ai deschis-o?

Petcu. — Ba, d-ta s'ȳi sînîtos.

Radu. — Ai ȳndrîznit s'o deschidȳ?... Da știȳ d-ta cȳ asta 'ȳ o faptȳ de mișel?

Petcu. — Mișel și necinstit ȳi ficȳorul tȳtȳni-tîu. Auȳitu-m'ai? berbant nerușinat ce eșȳi? 'ȳȳ-am dat cȳ ȳn pȳrte!... 'ȳȳ-am aflat eu blȳstîmȳȳile, șȳtiu cȳ ȳn sfîrșit ce poamȳ eșȳi!

Radu. — Le-ai aflat toate aceste, ȳnsușindu'ȳi un drept pe care nu 'l-ai avut... deschidînd o scrisoare strȳinȳ.

Petcu. — Cum?... un părinte n'are dreptul... Da ce 'mă mai perd eu vorba degeaba... Ne-om tălmăci la tribunal.

Radu. — La tribunal?

Petcu. — Dar... unde-am să citesc scrisoarea *ibovnicii* d-tale în public... ca s'o vorbească târgul...

Radu. — Voesci să compromiți o bătă femeie?

Petcu. — Vreună... dar!

Radu. — S'o desonorezi?...

Petcu. — Are și ea onor? *To prokopsamen!* de-aceea v'ați îngurluit împreună?

Radu. — Domnule Petcu... ea nu 'i vinovată... eu singur merit toată asprimea.

Petcu. — Cât pentru d-ta... te desprețuesc ca pe cel de pe urmă *pehlivan* din țara Moldovii... Nu 'ți e rușine obrazului!.. să te porți cu Adela ca un târâc brâu!.. Da ce 'i lipsește copilei, de-ai apucat a călca în străchină verđi? Găsește'i un cusur măcar cât de mic... N'are ochi frumoși? n'are nuri? n'are inimă bună și creștere cum se cade?... Dac' am cheltuit și ochii din cap, pănă când am vădut o mare și *spudaksită*... (îndușându-se) și d-ta, în loc să știți a prețui un odor ca Adeluța, iți bați gîoc de dînsa!.. Ha! la tribunal.

Radu. — Hagi Petcule, te rog... lasă pănă mîni... Nu asculta îndemnul mîniei... Resgîndesce-te... te rog.

Petcu. — Mă rogi?... A! mă rogi acum? *Beizade* Movilă roagă pe Hagi Petcu!.. Mare cinste pentru mine; dar' nu se prinde Petcu cu *tertipură*... Ha!... (voesce să easă.)

Radu. — Îea sama, domnule; îea sama la ceea ce voesci să faci. Nu mă aduce în desperare... înțelege că sînt responsabil de reputația dîmnei Rosescu...

că sînt dator s'o apăr cu orî ce chip... Țea sama, îți dic... că pe viul Dumneșeu!..

Petcu. — Că face?... mă omorîți în casa mea?...
(voesce sē easă.)

Radu. — Nu te las sē eși de-aici... Dă'mî scrisoarea... dă'mî...

Petcu. — (apucând clopoșelul de pe masă) De 'î face-un pas mai mult, trag clopoșelul sē vie slugile, și te leg butuc ca pe-un *apelpisit*.

Radu. — Aveți dreptate... 'mî-am pierdut mințile... Ascultă-mă, Hagi Petcule; nu ești un om rău... nu te-a lăsa inima sē 'npingi în prăpastie pe-o bîată femeie ce 'î nevinovată... Ești indignat, ești mîhnit... o înțeleg... ai toată dreptatea... Îmî recunosc greșelele... dar'... dacă m'ași jura pe ce am mai scump, de a nu mai vedea nici o dată pe dōmna Rosescu... dacă m'ași jura că de ađi înainte, voiū consacra toată viața pentru fericirea Adelei...

Petcu. — D-ta?... un om deprins a trăi în trîndăvie?... Cine te crede?

Radu. — În adevăr, trîndăviea m'aū pierdut... însă dacă m'ași hotări a intra în vr'un serviciū?...

Petcu. — Dacă... Veđi d-ta că 'î un dacă la mijloc...

Radu. — Nu mă cređi... Eî bine, îți dau *parola* me de onor.

Petcu. — Fleacurî!..

Radu. — Voesci o garanție mai mare?... Păstrează scrisoarea la d-ta, ca o armă... și când nu 'mî-ași îndeplini jurămîntul... te'î servi de dēnsa, cum 'ți-a plăcea.

Petcu. — (În parte) Ș'așa se poate. (tare) Te giurî că nu 'î mai fi leneș?...

Radu. — Mă jur.

Petcu. — Și că 'î intra în *ekpaeaoa* Ocârmuirii.

Radu. — Dar... Gândesce, Hagi Petcule, că prin mine ai putea și d-ta s'agîungi...

Petcu. — (în parte) Senator!... helbet! la asta chitesc.

Radu. — Te primescî?

Petcu. — Fie... cât pentru mine, așî fi în plecare să mă 'nblânDESC și să 'î îndeplinesc rugămintea... dar'...

Radu. — (cu îngrijire) Dar'?... .

Petcu. — Rămâne acum să dobîndeșî ertăciunea Adelei. Mă duc să 'î fac cunoscut hotărîrea ce-ai luat, și gîrămîntul cu care te-ai legat... și crede, *betzade*, c'oîu cerca toate mijloacele s'o împac... (ese prin dreapta, ȳicînd în parte) Senator!.. haît!..

SCENA VII.

Radu. — În ce grad de înjosire am picat! să atîrne sôrta me din mînile unui Hagi Petcu!.. și asta... pentru o fantasmie... o intrigă de amor... fără amor adevărat; căcî n'o iubesc pe dómna Rosescu... și însă onorul îmi comandă s'o apër în contra furiei so-crului meu... s'o feresc de un scandal spăimîntător... O! Radule! Radule!.. ce-ai făcut! În ce condiȳii umi-litoare te-ai pus... (cade obosit pe un scaun.)

SCENA VIII.

Radu, Stefan.

Stefan. — (înrînd) Ce ai Radule de eșî așa de obo-sit?... 'î-a murit socrul?

Radu. — Ce am? Îȳi aducî aminte de pretenȳia lui Hagi Petcu?

Stefan. — Ca să întri în nu sciū care *ekpaca?*

Radu. — Dar!.. Ce-ai Ńice, dacā 'Ńi-aŃi spune cā primesc?

Stefan. — AŃi Ńice cā nu se poate.

Radu. — Ei bine!.. sūnt silit sē plec capul d'ina-intea bogasierului.

Stefan. — Tu?..

Radu. — Eū!.. Socrul meū a deschis scrisoarea d-nei Rosescu, Ńi, în furia luī, voesce s'o ducē la tribunal, ca o dovadă în contra me... A trebuit, pentru ca sē 'l opresc, a trebuit sē mē pun la dispoŃiŃia luī.

Stefan. — Sermane Radule! în ce haos ai picat!

Radu. — A! dacā m'ar ucide contele de Tazleo în duel, ce mare serviciū 'mī-ar face!.. Cānd ne batem?

Stefan. — Peste o jumātate de orā... Dar' ce Ńici tu... sē te ucidē un conte fals ca dēnsul!.. ar fi un ridicul pentru tine.

Radu. — Fie! aŃi scāpa de-o vieaŃă amārită!

Stefan. — VieaŃă amārită!.. la vīrsta de 25 de anī?

Radu. — Ńi ce 'mī foloseşte tinereŃa?.. Privesce unde mē gādesc, Stefane!.. ruinat, sclavul unuī socru despot Ńi ambiŃios, barbatul uneī femeī rănită în suflet prin purtarea me... Tu cređi cā vieaŃa mai poate avea mulŃemirī pentru mine!.. Dar' sūnt desgustat, frate, de toate, Ńi de mine chīar!.. Nebuniile, rātēcirile mele m'aū adus în aŃa stare, în cāt toate 'mī lipsesc de-o dată, Ńi libertatea, Ńi fericirea casnică, Ńi stima lumī... Ńi stima me!.. O! Stefane! tare 's nenorocit! (plānge în braŃele luī Stefan)

Stefan. — Curagīū, frate... nu te despera...

Radu. — O! sūnt un miŃel!.. Adevēratul gentilom are dreptul a perde tot, afarā de onor!.. Sciū ce 'mī remāne de făcut.

Stefan. — Ce?

Radu. — Ceea ce-ai face și tu în locul meu.

Stefan. — Eă? nu m'ași ucide!

Radu. — Ba te-ai ucide, de vreme ce m'ai în-
teles...

Stefan. — Radule...

Radu. — Nu cerca să 'mă schimbă hotărîrea... Sin-
gura avere ce 'mă remîne pe lume este numele pă-
rinților mei, și voesc să 'l păstrez nepătat.

SCENA IX.

**Radu, Stefan, Adela, Verdulescu; mai pe urmă
Petcu.**

Adela. — Degeaba, nînașule, degeaba... de ađi
înainte prințul Movilă nu mai este de cît un străin
pentru mine.

Verdulescu. — Da... aű făgăduit că n'a mai ve-
dea pe d-na Rosescu... că te-a face fericită...

Adela. — Nu mai poate ecsista fericire pentru
mine!.. Prințul nu m'a iubit pěn' acum...

Verdulescu. — Dar' te-a iubi, Adeluță, de-acum
înainte.

Adela. — Nu 'mă trebuie iubire cu sila.

Verdulescu. — Da... grăește și d-ta, Radule...
spune'î...

Adela. — D-luî scie bine că nu 'l-ași mai crede,
orî ce-ar ăice... și face bine că tace... Scie că orî
ce legătură d'între noî este desființată... Nu ne re-
mîne dar, de cît a ne relua fie care libertatea sa...

Verdulescu. — O dispărtenie!

Adela. — Dar!

Verdulescu. — Da gîndește, Adelă, la scandalul...

Adela. — Durerea me e mai pe sus de cît scan-

dalul... (cătră Radu) Domnul meu, purtarea d-tale cătră mine cere o resbunare... Resbunarea o țin în mâna me... Eat'o... (arată scrisoarea.)

Radu. — Scrisoarea dómnei Rosescu!

Adela. — O cunoscî!.. dómna... Rosescu n'a avut milă de suferințele inimii mele... Ea, pentru o simplă fantasă de cochetărie, a stins fericirea și liniștea vieții mele... Spune'mi ce merită o asemenea faptă?

Radu. — Dómna me... fii generoasă...

Adela. — O aperi?.. îndrăznesci s'o aperi în fața me?

Radu. — Dómnă...

Adela. — Sciū că onorul d-tale de prinț îți comandă ca s'o feresci de scandal... Ei bine! eată cum își resbună fata lui Hagi Petcu... fii mulțemit.
(rupe scrisoarea și o aruncă jos.)

Petcu. — (Intrând) Ce faci, Adelă? îți dai arma din mână?

Adela. — Datoria 'mă fac, tată.

Verdulescu. — Nobil suflet! (serută pe Adela.)

Radu. — O! dómna me, cum se vă esprim admirarea și recunoscința me... D-ta porți numele meu mai bine de cât mine... Ești o adevărată princesă... Ah! toată vieța me vei fi pentru mine de-acum...

Adela. — (cu mândrie) De-acum sunt văduvă, domnul meu. (voesce să casă.)

Petcu. — Ce ȑice? ce ȑice?

Verdulescu. — (oprind-o) Adelă...

Stefan. — Văduvă? dar' vă ȑubesce Radu, dómna me, vă ȑubesce ca un nebun.

Radu. — Ah! tacî Stefane!.. tacî, că nu mai voiesce să mă creadă.

Stefan. — El s'a trezit din rătăcirea în care s'a

găsit; ochii lui s'aũ deschis ș'aũ văduț în sfârșit cât sũnteți de superioară...

Adela. — Superioară dómnei Rosescu?.. Mare triumf pentru fata lui Hagi Petcu!

Petcu. — Ce fata lui Hagi Petcu! da tu ești mai pușin de cât una ca Roseasca?... pentru că tată-tău aũ fost bogasier, și nu te-ai coborît cu hêrzobul din cer, când ai venit pe lume?... Fata lui Hagi Petcu!.. Trebuie să fie cineva orb ca d-lui... (arată pe Radu) pentru ca să nu fi văduț din capul locului că ești un luceafer în *protipenduo*a Iașului.

Radu. — Aveți dreptate, domnule Petcu; am fost un orb!.. Fiica d-tale era demnă de amorul cel mai ângeresc, și eũ am luat-o numai pentru ștearea ei!.. Am fost un orb, pentru că n'am cunoscut grațiile și nobleța sufletului seũ... Am fost un orb ș'un nerecunoscător, căci ea 'mă-a scăpat onorul de două ori într'o ȃi, și eũ nu 'i-am căduț la picioare ca să'i închin toată vieța me. Vedeți că'mă mărturisesc însumi greșala... Aveți dar toată dreptatea să mă desprețuiți, dómna me; desprețuiți o inimă nedemnă de d-voastră; am perduț pênă și dreptul de a mă plânge, și nu'mă remâne de cât să vă ȃic adio pentru tot-de-a-una... Haide, Stefane.

Stefan. — Așteaptă... Sciți, dómna me, unde merge Radu? merge să se bată la duel.

Toți. — La duel!

Radu. — Stefane...

Stefan. — De vreme ce femeea ta nu te mai iubesce, putem să'i spunem tot... Dar, dómna me; Radu merge să se bată la duel, căci voiesce să moară!

Adela. — Să moară!..

Stefan. — Să moară, dar! pentru ca să remâneți văduvă, precum doriți... Haide...

(Radu și Ștefan plec spre ușă.)

Adela. — Radule! . .

Radu. — Adelă! . .

Adela. — Radule . . . (îi întinde mâna.)

Radu. — (îi serută mâna) Ângerul meu!

Petcu. — (în parte) Audeți, *pehlivanu!* vrea să moară la duel, și 'mă răgăduise pe de altă parte c'a intra în slujbă . . . ca s'agătung senator . . . Vra să ȳică, ear' își bătea ȳioc de mine . . . Ei! las', *moșpane* . . . (tare) Ha, ha! D-lui boierul e și duelgiu! . . frumos! . . Da ean întreabă'l, Adelă, pentru ce vrea să se bată? . . pentru ochiul tău, ori pentru ochiul alteia?

Adela. — Ce voesci să ȳică, tată?

Petcu. — 'Mă-ai pune mâna 'n foc că d-lui e duelgiul dómnei Rosescu.

Adela. — Adevărat e, Radule? . . Nu răspunđi?

Petcu. — Nu 'i dă curĳoa să rĳspundĳ.

Radu. — Aai putea să mint, Adelă . . . dar' nu e obiceiul meu . . . E adevărat.

Petcu. — Audeți? . . ș'âncă are nerușinarea a mărturisi!

Adela. — A! . . domnul meu . . . mă căesc de slăbiciunea ce-am avut ca să cred pe vĳrul d-tale, când m'a incredințat că mă iubesce . . .

Ștefan. — V'am spus adevĳrul, dómna me . . . însă fatalitatea cere ca Radu să se bată pentru dómna Rosescu, de și n'o iubesce.

Petcu. — Dacă n'o iubesce, n'are de cât a nu să duelgi pentru dĳnsa . . . Mi se pare că'i bob numĳrat . . . Cearĳș*i pardon* de ertăciune de la protivnicul sĳeu.

Radu. — Eui! să fac scuse?

Verdulescu. — E prea mare jĳrtfa, Petcule . . . un *evghenist* . . . cu onor . . .

Petcu. — Eaca! și tu te-ai *onorlificarisit*? Ama!.. Verdulescu *onorlificarisit*!

Radu. — Ași face cu mulțemire sacrificiul vieții mele, pentru ca să'mi rescumpăr greșelele; dar' să'mi sacrific onorul!.. Cred că nici princessa n'ar primi-o.

Adela. — Și dacă te-ai înșela, domnul meu?... dacă ți-ași cere înșamă acest sacrificiū?

Radu. — Cum, dómna me, ați pretinde?

Adela. — Ce se pretind?... ca să faci pentru mine ceea ce faci pentru d-na Rosescu?... Dar, o pretind... Pentru dânsa ai renunțat la datoriile d-tale conjugale, și pentru mine n'ai renunța la un duel?... la un duel ce mă 'nspăimântă? Cum voesci să cred în amoru'ți, când el e mai mic de cât deșertăciunea d-tale?

Petcu. — Ș'apo!.. cine știe?... poți chiar să fii rănit... nu se poate?... Crede-mă... paza bună fește primejdia rea... frica păzește bostănăria.

Radu. — Audiți, dómna me?... Eată ce-ar dice lumea de mine.

Adela. — Și cine-ar îndrăzni să se îndoească despre curagiul d-tale?... N'ai dat o sută de dovești?

Petcu. — Și pe de altă parte ear', ce'ți pasă de ceea ce-ar dice lumea... Îi destul să ai *ipolipsul* meu ș'a prietinelor mei, a lui *kir* Kor, a lui *kir* Manoli...

Radu. — Vedeți, dómna me... așa ajunge de ris... și nedemn prin urmare de stima d-tale.

Stefan. — Nime n'a ride de tine, Radule... Voii duce însumi scusele tale lui Tazleo, și fii încredințat că nici n'a zimbi macar.

Petcu. — Cine? Tazleo?... Conte Tazleo!.. el îi duelgiul protivnic?... Primejdie!

Radu. — Cum? Ștefane, și tu mă 'ndemnă să fac scuse?...

Petcu. — Eaca! .. și de ce nu? .. Eă unul așî face fără doar' și poate.

Verdulescu. — (încet lui Petcu) Da bine, măi omule, vreî numai decăt sē 'l trimețî sē se batē?

Petcu. — Eă? .. din protivă... cerc toate chipurile sē'l opresc... Nu veqî?

Stefan. — Haî, Radule... împlinesce dorința femeceî tale... dă'î această dovadă de iăbire.

Radu. — Ah! .. ba nu... nu pot.

Adela. — Asta 'î singura condiție de 'npăcare între noî.

Radu. — Maî bine sē mor de-o sută de orî de cāt sē mē 'njoses.

Petcu. — Ta, ta, ta... Vorbe... palavre!.. fanfaronade!..

Adela. — Dacă te-ar ruga dómna Rosescu te-ai supune?.. Adio dar pentru tot-de-a-una. (voiesce sē easă.)

Radu. — Adelă! .. pentru numele lui Dumnezeu!..

Adela. — A! vėd că n'ai nimic în sufletul tēu de cāt o mândrie oarbă.

Stefan. — Radule... curagiă... îqî jur că eă în locul tēu așî primi.

Radu. — Eî bine!.. unuî ca Tazleo!.. fie! cum voiqî!.. Ești mulțemită, Adelă?

Adela. — Dar, Radule!.. sînt fericită... te ert, te cred, te iăbesc, (se apropie de Radu ce stă obosit, îi ăea capul cu mănile și'l serută pe frunte) ș'acum mergî de te bate, mergî!

Radu. — (vesel) O! Adelă!.. ai un suflet nobil ca a maiceî mele!

Adela. — Am sufletul maiceî mele... Radule.

Petcu. — (în parte) Doamne!.. adică proaste maî sînt femecele, pe lumea asta!

Radu. — (lui Stefan) Haî degrabă la Rediă... sē n-ajungem ceî de pe urmă.

Adela. — Sciî s  maniez  armele, Radule? ..

Stefan. — N'aveți grijă, c perfect  i la pistol  i la floretă.

Adela. — Să nu'l ucidă pe b etul conte.

Radu. — Nu; am de g nd numai să '  sg ri   titlul cel fals cu v rful florete  ... Ha , Stefane ...

(On fec or aduce o scrisoare.)

Adela. — Ear' o scrisoare ?

Radu. — Deschide-o tu singură ...

Adela. — (deschiz nd scrisoarea) E de la contele Tazleo.

Radu. — De  ?

Adela. — (c tind) «Scumpul me  prin  ...»

Radu. — E familiar r de ul.

Adela. — «Am dat am ndoi destule probe de curag  .»

Radu. — Am ndoi ! .. Aud , Stefane ?

Adela. — «Prin urmare im  este permis de a face «scuse unui om, care va sci s  apre ieze purtarea me.»

Radu. — O apre iez dar, precum merită.

Adela. — « i nu mă indolesc că le veți primi ca «un galant om, precum s nt  ncredin at că conside-
«ra i pe al d-voastră devotat ... Conte de Tazleo »

Radu. — Ce se potrive e ! .. galant om ! .. ( ncet lui Stefan) ca Hagi Petcu.

Verdulescu. — Vra s   ic , pacea '   nchiet  ...
(lui Radu) Cred că de-acum înainte? ..

Radu. — O ! de-acum înainte întru pe calea vie ii serioase,  i pentru ca să fac un început bun, am să mă apuc de plugărie ... Mă retrag la mo ioara me.

Petcu. — Cum? .. cum? .. Ear' te- i lăsat de *ek-paeaoa* Ocârmuirii? ( n parte) Să r m n ear' afară din Senatorlic ?

Radu. — Domnule, ma  binc să faci un plugar bun, de c t un b urocrat prost.

Petcu. — Da bine... la ce moșie ai să te re-tragi... că Movilescî s'a vîndut la mezat aqî dimi-neată.

Radu. — S'a vîndut moșioara me strămoșască?

Verdulescu. — Însă am cumpărat-o eă, ca s'o dau de dăstre Adeleă...

Adela. — O! nănașule, cât ești de bun!.. (îl serută) Să vii să ședî cu noi...

Petcu. — (în parte) Nănașul îă bun!.. intrigantul!.. Să m'arăt și eă cu *megaloprepie*... (tare) Foarte bine, *arhon* ginere... îmi place să te văd serios și libe-rariă... Acum mai vii de-acasă... și ne putem înțe-lege 'npreună... Un *bețzade* să se hotărască la plu-gărie... *Aferim!* eraă vrednic să te naști bogasier... Vin' să dăm mâna... și ședî ca pën'acum în casa mea.

Radu. — În casa d-tale?... Hagi, socrule?... Ba mă eartă... 'mă-ar fi prea bine, și nu merit...

Petcu. — Da ce? vreă să'mă ieă copila? să mă lă-saă cuc aici?...

Adela. — Voă veni să te văd în toate dălele, tată... cu nănașul...

Petcu. — De la țară?... șapte poște!.. cu Verdu-lescu!.. Pe dănsul îă luaă, și pe mine ba? Ah! toă copiiă sânt nerecunoscătoră!.. bine dăcea tată-meă...

Verdulescu. — Cumpără și tu o moșie alătura cu Movilescă.

Petcu. — Bine dăcă... bună idee.

Verdulescu. — Și te fă plugar... în loc de senator.

Petcu. — Dar... dar... (în parte) Mă fac proprietar... ș'apoă membru consiliuluă judecan... și de-acolo... țup în Senatorlic... ca fiul luă *kir* Manoli... Crișu eă!

(Cortina cade.)

NOBILA CERȘITOARE

P E R S O A N E :

Adelina Dorian, tânăra văduvă.

Nicu Dorian, bărbatul ei.

Leon Dalbu, proprietar.

Stefan Dalbu, fratele lui Leon.

Safir Balaur, amic al lui Leon.

Ghiță, serv.

NOBILA CERȘITOARE

NOBILA CERȘITOARE

COMEDIE ÎNTR'UN ACT

Scenele se petrec la moșia lui Dalbu lângă Siret, în anul 1871.

Teatrul reprezintă un salon elegant; o panoplie în păretele din fund; trei uși: una în dreapta, una în stânga și una în fund; o fereastră în dreapta pe planul 1-iu; o canape cu gheridon d'inainte, și alături spre fereastră un fotoliu.

SCENA I.

Ghiță. — (aședînd pe gheridon un serviciu de ceaîu) Eaca ceaîul gata, ceaîu rusesc cu chifle nemțestî, cum îmi place mie!.. Acum n'aû de cât să vie ca să le 'nbuce stăpănu-meu, d-nul Leon Dalbu, cu amicul său d-nul Safir Balaur, un ofticos svêntat care-o venit aici în gazdă de opt zile, sub cuvênt ca să bea lapte de capră... Nu știu, dău, dacă 'î priește laptele, dar' știu că suge vîrtos la vin de Cotnar, și cât pentru chifle, mi le pune la cale pe toate, făr' a avea în privire că poate și mie 'mî fac ele cu ochîu... Câte sînt în talger?... Șese!.. (luând o chiflă) Adică dacă s'ar îndopa

ofticosul numai cu cincă, s'ar cutremura pământul?.. (mai luând una și băgând-o în buzunar) și chiar dacă 'i-ași lăsa numai patru, nu 'l-ași îndatora, ferindu'l astfel de patima lăcomiei?.. El patru și eu două; mi se pare că n'are ce bănuî... (apropiindu-se de fereastă, și vorbind în cantonadă) Nu 'i așa Martine?.. care 'i opinia ta?.. Am dreptate?.. așa 'i?.. Na și ție o bucățică de zăhar... aruncă pe fereastă o bucată de zahar; cătră public) Martin îi un urs legat cu lanțug de-un stâlp coalea sub fereastră, și tot o dată legat de mine prin lanțul amicieî... cum ȝice d-nul Balaur... El îmi dă tot-de-a-una sfa-turî bune, și eu îi dau zăhar... (se apropie de masă.)

(Leon Dalbu deschide încet ușa din stânga și asistă la scena următoare:)

Ghiță. — (examinând talerul cu chifle) Patru pentru oftico-sul și două pentru mine; (oftând) însă de ce se n'aibă el două și eu patru? par' că s'ar potrivi mai bine... Nu... se fim dreptî... el triî și eu triî... frățește. (ȝea o chiflă) Ean așa... egalitate și fraternitate.

SCENA II.

Ghiță, Leon.

Leon. — (se apropie încet și apucă pe Ghiță de braț, tocmai când acesta voiesce să bage chifla în buzunar) Bravo, Boscule!

Ghiță. — Aud?

Leon. — (ridicând brațul lui Ghiță) Bun scamator ești.

Ghiță. — Eă, cucoane?.. Ferească Dumnezeu!.. Neam de neamu meu n'o fost boscar.

Leon. — Dar' chifla asta ce caută 'n mâna ta?

Ghiță. — Am luat-o 'n mână ca să vėd de 'i proas-pėtă, cum îi place d-luî Safir.

Leon. — Așa?.. bĝetul băĝet!.. și eu îl acu-

sam . . . *pardon* Ghiță . . . cred că nu te-ai *ofensat*.

Ghiță. — Nu, cucoane; dar' mărturisesc că nu m'așteptam să fiu poreclit scamator . . . (scâncind) Asta m'o jignit foarte adânc . . . Îmî plac, nu ȑic ba; dar', nu m'ating de ce 'î a stăpânului.

Leon. — Nu?

Ghiță. — Nu . . . Mai bine sê mor de foame.

Leon. — (în parte) Auȑi hoȑul! (luî Ghiță) Ghiță, ea întoarce-te puȑin.

Ghiță. — (în parte) Am păȑit-o. (tare) Eũ sê 'ntorc spa-tele d'inaîntea stăpânului meu?.. O dată cu capu!..

Leon. — (apucându'l de ureche) Ghidi, potlogar nerușinat!.. Buzunarele ȑi 's pline de chifle . . . nu te-am vȑdut eũ când le-ai furat?

Ghiță. — (în parte) Na! (scoate chiflele din buzunar) În adevêr, ar putea crede cine-va că le-am dat după persic; însă mȑ gîur, sê n'am parte de ele, dac' am avut de gînd sê le . . . sê le . . .

Leon. — Sê le furî.

Ghiță. — Mi s'o părut că nu 's destul de calde, ș'am chitit că ȑiîndu-le 'n buzunar pȑn' mai în sară . . .

Leon. — Ar fi numai bune pentru Martin? . . . Dacă 'î așa, aruncă-le 'ndată pe fereastă.

Ghiță. — Sê le-arunc? Poate că nu i'î foame ursului.

Leon. — Aruncă, 'ȑi ȑic . . . nu lungi vorba.

Ghiță. — (aruncînd o chiflă) Na, Martine, prinde . . . (prind pe fereastă) O prins-o . . . cu ce gust o mînîncă!..

Leon. — Îî place?.. mai aruncă'î una.

Ghiță. — Âncă una?.. Sê nu 'șî strice stomahul . . . Urșî îs delicăȑi . . .

Leon. — Asvêrle . . .

Ghiță. — (în parte) Mȑ doare inima după ele. (aruncă Âncă

o chiflă) Na, Martine... dar' mănâncă încetișor, fătul meu, să nu te 'nnecî.

Leon. — 'Ți-a mai ramas una... asvêrle-o și pe-aceea.

Ghiță. — (cu desperare) Cucoane... dorești moartea lui Martin?... Să știu că mă 'i ucide... nu pot să fiu calțul amicului meu.

Leon. — Haî eșî, obraznicule.

Ghiță. — (alergând spre ușa din fund) Ascult.

Leon. — Și mergî de invită pe d-nul Safir ca să luăm ceaîl înpună.

Ghiță. — Ascult. (aleargă spre ușa din dreapta; în parte, arătând chifla :) Tot 'mî-o rămas una!.. Am scăpat-o de la moarte. (esc.)

SCENA III.

Leon. — (se pune pe canape) N'a sosit încă curierul... Se vede că ear' s'a troenit drumul de fer!.. De când s'a aprins focul resboîului între Franția și Prusia, de când mai cu sémă, frate-meu Stefan s'a înrolat într'un batalion de franc-tirîori, aștept în toate diminețele curierul cu nerăbdare. Stefan 'mî-a scris numaî o dată de pe câmpul luptei... Eată ravașul lui, (scoate un ravaș și 'l citește) îl citesc neconținut :

«Îubite Leon!

«Îți scriu aceste rëndurî d'intr'o pădure plină de «zăpadă, unde ne-am retras după o luptă grozavă cu «armia generalului Verder; înpregîurul meu zac mul-
«țime de nenorociți: uniî uciși, alțiî murind de frig,
«de osteneală și chîar de foame. Eû pên' acum am
«scăpat teafăr și în mijlocul tristeî miserîi în care mă
«aflu, gîndesc neconținut la voî... la scumpa me

«mamă, la tine, Leon, și la . . .» (vorbit în parte) la d-na Adelina Dorian . . . n'a avut curagiu să 'i scrie numele. (citesce) «Ah! frate, dac' a fi să mor, spune 'i cât «am iubit-o, cât o iubesc! . . . Adio . . . Cum se va încheia pacea, voi alerga să m'arunc în brațele «voastre. Serută pe mama de-o mie de ori.» (vorbit) Băta mamă! nimic n'o poate mângâia . . . oftează, plânge și 'și cere copilul . . . Bine-a ținut poetul :

«Mama pentru-a ei copil are scumpe desmerdări;
«Are inimă cu ochi, are ochi cu serutări! . .

SCENA IV.

Leon, Safir; *mai pe urmă* Ghiță.

(Safir strănută în dreapta.)

Leon. — A! eaca Safir . . . îi cunosc strănutul.

Safir. — (intră, purtând halat și chitie cusută cu fir) *Bonjur,*
Leon.

Leon. — Cum îți merge gutunarul, viteazule?

Safir. — Merge ca deficitul din budgetul nostru; crește și înfloresce.

Leon. — În adevăr, ți' cam înflorit nasul.

Safir. — Oare? (Își pipăie nasul.)

Leon. — Ba chiar a început a da și mugur. De te-ar vedea acum vr'o damă căreia să 'i placă patla-gelele vinete, deău că n'ar putea rezista de a te iubi.

Safir. — Ah! Leonaș dragă . . . Ai atins coarda cea mai sbârnâitoare a inimii mele! . . . Amorul! . . . adică visul, dorința, elementul vieții mele! . . . Amorul! . . . Ah! el face pe om a deșerta cupa fericirii și a durerii . . . El m'a redus a bea lapte de capră roșie.

Leon. — (presentându'i o tasă) Și ceai?

Safir. — Și; dar' chifle sînt?

Leon. — Privesce . . . (arată talerul.)

Safir. — Numai trei? (mîncînd) Ah! amice, amorul îmi scoate chîr pofță de mîncare; căci am o natură gingașă, poetică, vulcanică! . . . Vezuvul, frățioare, nu 'î de cât o ghiecărie pe lângă focul ce pîlpăe în peptul meu . . . (întinde mîna.)

Leon. — (dîndu'î o chiflă) Na, hrănesce'ți focul.

Safir. — Adese ori cad în visuri cu ochii holbați la stele ș'aștept să se coboare de sus un ânger nurliu și fără malacof, care să mă onoreze cu confiența sa și să 'mî declare că părăsesce Cerul pentru mine . . . Ah! când ar veni, 'î-ași dice: ânger cu pîr galbîn! . .

Leon. — Dar' dac'a avea pîr negru?

Safir. — Nu face nimic: Ânger cu pîr galbîn! Spune ce probă de amor voiesci să'ți dau? Voiesci să întru în vizunia pardoșilor și să le taîu coșile? Pentru tine mă simt în stare să întreprind lucruri imposibile, aș fi ministru constituțional, aș mîncă ja-ratec, aș mîncă . . .

Leon. — (dîndu'î a treia chiflă) O chiflă?

Safir. — Asta'î cea de pe urmă?

Leon. — Precum veđi.

Safir. — Așa trec toate pe lume! . . . Haosul eternității înghite tot: oamenî și împărați, etc. Numai amorul remîne vecinic neînghițit!

Leon. — Stă în gât, berbantul . . . nu trece?

Safir. — Și nici, va trece cât va fi un Soare sus pe Cer și un Safir Balaur pe pămînt! . . . (se restoarnă în fotoliu) A! 'mî-a prins bine ceaîl ista . . . Mă simt dispus la reverie . . . Să ne-aprindem țigaretile. (își aprinde o țigaretă.)

Leon. — Bucuros. (trage clopoțelul.)

Ghiță. — (întrînd prin fund) Poroncă?

Leon. — Ghiță, ridică tablaoa cu ceaîu.

Ghiță. — (în parte) N'o mai rămas nici o chiflă . . . toate le-o îndopat oftigosu! . . (ese, ducând tablaoa.)

Safir. — (fumând) Cum se 'nalță fumul în aer! . . așa și visul omului! . .

Leon. — (în parte, fumând) Când mistuesce, tot-de-a-una vorbesce într'aîure.

Safir (absorbit în gânduri)

Ce este omul? un vis, un fum,
O flóre în drum, un pic de scrum!

Leon. — Bum, bum, bum, bum!

Safir. — (tresărind) Bum, bum, bum, bum? (caută să pricepă) Ha! . . Ba nu . . . nu 'nțeleg.

Leon. — Nu face nimic . . . veî pricepe altă dată.

Safir. — Fie! . . Ah! . . Leonaș! Ce-ai ȑice, când ai vedea întrând de-o dată în salonul ista o vȑduvă tȑnȑră, frumoasă, gingașă, elegantă și zimbitoare ca d-na Adelina Dorian?

Leon. — (în parte) Și el gȑndesce la dȑnsa?

Safir. — Spune . . . ce-ai spune? . . . spune.

Leon. — Ba spune tu.

Safir. — Așî spune că beȑivului și dracu 'î ese cu oca 'nainte.

Leon. — Nu e tocmai poetic pentru un om care bea lapte . . .

Safir. — Am ȑis beȑiv, și declar că sȑnt beat de farmecul Adelineî . . . Ea 'î o fiinȑă adorabilă.

Leon. — Și adorată?

Safir. — Și mai cu sȑmă adorată . . . Am întȑlnit-o asum doi anî pe vîrfuî Ceahlȑului și 'î-am propus sȑ m'asvȑrl cu capul înainte într'o prȑpastie fără fund,

pentru ca să 'î dau o mică probă de amor... Și scii tu ce 'mă-a respuns ângerașul?..

Leon. — Ce?

Safir. — 'Mă-a respuns cu o voce trăgănată. »Nu «acum, d-le Balaur... altă dată, dacă nu 'ți-a fi cu «supărare... las' pe altă dată!...» Și dicând aceste cuvinte, ea 'mă-a aruncat o căutătură lungă și galeșă, care m'a străpuns din scoarță 'n scoarță... Ea așa...

(caută galeș la Leon.)

Leon. — Hiș... că mă 'î deochia.

Ghiță. — (aducând un teanc de jurnale) Cucoane, o sosit cu-rierul; eată gazetele...

Leon. — Dar' vr'o scrisoare nu 'î?

Ghiță. — Nu, cucoane. (ese.)

Leon. — (deschide un jurnal) Să vedem ce s'a mai în-têmplat în Franția?

Safir. — Citesce, Leon, citesce, în timp ce eă voiu visa la Adelina, ș'oîu mistui ceaîul.

Leon. — (citesce) «În ziua închierii armistiçiului, la «Versailles, o lovire crâncenă a avut loc între trupele «germane și mobiliî francesi, lângă Orleans... Mo-«biliî aă fost siliți a să retrage, lăsând mai mulți «morți și prizonieri pe câmpul bătăliei...» Ear'! (îi cade jurnalul din mână) Nu mai am curagiu s'arunc ochii pe jurnale... îmi pare că trec printr'un vis de sânge... sermana Françiei!

Safir (dormitând.)

Amor, amor!
Te chîem cu dor;
Amor, amor,
De tine mor!

Leon. — (luând ear' jurnalul) Ce vîd? (citesce) «În aceeași

«*di, la trecerea unui pod apărat de Germani, un ba-*
 «*talion de franc-tiriori dând năvală cu furie, o mare*
 «*parte din ei au căzut sub o cumplită ploaie de*
 «*gloanțe. Cei remași începeau a se retrage în desor-*
 «*dine, când un tânăru eși în fruntea lor, și strigând :*
 «*trăească Franța ! se isbi ca un leu în contra tunu-*
 «*rilor din capătul podului. Companioniul lui, electri-*
 «*sați, năvăliră după dânsul și goniră pe enemicii din*
 «*pozițiile lor, luându-le un tun... Aflăm că tânăru*
 «*franc-tirior este român, și că a fost rănit la brațul*
 «*stâng în acea luptă eroică... Onoare acestui demn*
 «*și curajos fiu a României, care a plătit cu sângele*
 «*lui datoria de recunoscință a Patriei sële cătră*
 «*Franța nenorocită ! (vorbit) A !... par' că mi s'a lumi-*
 «*nat d'inaintea ochilor... Un român !... cine se fie ?*
 «*frate-meu poate ?... o Doamne când ar fi el !... dar,*
 «*el trebuie să fie... Stefan e brav, entusiast, capabil*
 «*de-a privi moartea 'n față, fără sfială... Balaure, ai*
 «*auzit ?*

Safir. — (tresărind) Ce ?

Leon. — Un român de-ai nostri a făcut un act e-
 roic pe câmpul resboiului...

Safir. — Unde ? Ce act ?

Leon. — A luat un tun de la enemică.

Safir. — Numaî unul !... Eă ași fi luat opt, dacă
 starea sănătății mele nu m'ar condamna se beu lapte
 de capră roșie.

Ghiță. — (Intrând prin fund) Cucoane, o sosit doamna A-
 delina Dorian cu vărul d-sale...

Leon. — (sărind de pe canape) D-na Dorian, aici ?

Safir. — Adelina ! (se restoarnă cu fotoliul pe spate ; Ghiță îl o-
 presce de a cădea.)

Ghiță. — Ține-te bine să nu dai rău.

Leon. — Cum a venit ?.. N'am auzit trăsura.

Ghiță. — O vinit călare.

Safir. — Regina Amazoanelor !

Leon. — Ghiță, primesce-î aici în salon. Eă merg s'o anunț mamei mele. (ese prin stânga.)

Safir. — Și eă mă duc să mă 'nbra, să mă fac frumos ca Arghir ! (ese prin dreapta.)

Ghiță. — (deschidând ușa) Poftim, doamnă.

SCENA V.

Adelina, Nicu, Ghiță.

Nicu. — Domnul Leon e acasă ?

Ghiță. — Vă roagă s'așteptați aici... vine 'ndată.

Nicu. — Bine. (face un semn lui Ghiță, care ese prin stânga.)

Adelina. — (în parte) Nu știu pentru ce mi se bate inima de când am întrat aici... (tare) Acesta 'î salonul d-lui Dalbu ? elegant !

Nicu. — (cu ton sec) Nu prea.

Adelina. — Cum ? nu 'ți place, verișorul ?

Nicu. — Ceea ce nu 'mă place, este de a te vedea pe d-ta, o tână ră văduvă, în apartamentul unui holtei.

Adelina. — Dac'ași fi venit singură, așa merita blamul persoanelor serioase și venerabile ca tine ; dar fiind că te-am ales pe tine de cavalier...

Nicu. — Ți măi bine că m'ai ales de paravan.

Adelina. — Ce voiesci să Țici ? .. tu, paravan ? .. așa de tână ră !

Nicu. — Voiesc să Țic că, de și n'am măi mult de 20 de ani...

Adelina. — 17... nu 20.

Nicu. — Ba 20... nu sânt așa de copil în cât să nu cunosc inima femeilor.

Adelina. — Tu!.. Ha, ha, ha, ha, ha.

Nicu. — Eă, eă, Nicu Țifne... precum m'aî po-reclit... citesc foarte clar în sufletul ȳubitei mele ve-rișoare.

Adelina. — Sciî se citesci la vîrsta ta?... Mare minune! Ce bine se face educaȳia în țeră!.. Și nu s'ar putea se 'mî spuî și mie, verișorule, ce-aî cetit în sufletul meă?

Nicu. — Un adevăr foarte simplu... Ȳubesci pe d-nul Leon.

Adelina. — Eă?

Nicu. — D-ta. (în parte) S'a uîmit... Mister!

Adelina. — Sciî ce, Nicule?... Profesorul care 'ȳi-a dat lecȳii de cetit 'ȳi-a furat baniî... Cere 'ȳi baniî înapoi...

SCENA VI.

Adelina, Nicu, Leon.

Leon. — (dând mana Adelinei) Vă rog se mă scusaȳi, doamna me, că nu v'am eșit înainte ca se vă primesc ca pe-o regină în castelul meă; însă am gândit mai ântei la mama me, ș'am alergat s'o bucur anunȳânduȳi visita d-voastră.

Adelina. — Prea bine-aî făcut, domnul meă, căci visita me este în mare parte pentru d-na Dalbu, și puȳin pentru d-ta.

Leon. — Sînt prea fericit de pȳrticica me, fie cât de mică... (întindend mâna lui Nicu) Al domnule Nicu...

Nicu. — (așos) Domnule... (se închină și dă mâna.)

Adelina. — Ce face d-na Dalbu?... Pot se întru în apartamentul d-sale?

Leon. — Îdată... Se gătesce se vă primească...

Adelina. — Am auzit c'a fost cam bolnavă?

Leon. — S'a bolnăvit de scârbă, de când a aflat că frate-meu s'a înrolat în compania de franc-tiriori... Băta mamă! preocupată de pericolele resboiului, vede neconținut prin vis pe fiul său rănit... mort...

Adelina. — (uimită) Mort!

Nicu. — (în parte) S'a uimit pentru Stefan?... Alt mister!

Adelina. — Însă... cred c'ați primit scrisoare de la d-nul Stefan?..

Leon. — Numai una... de mult... și tăcerea lui ne 'ngrijesce serios.

Nicu. — Îngrijire legitimă, căci în cele din urmă loviri d'între Francesi și Prusieni, au căzut mulți străini înrolați... Am cetit chiar...

Adelina. — Ear' ai cetit?... apoi dar sunt liniștită... D-nul Stefan ne va reveni teafăr, glorios și demn de stima compatrioților sei.

Leon. — (luând mâna Adelinei) O sperăm cu toții, d-na me.

Nicu. — (în parte) *Ne* va reveni... acest *ne* ȕice mult!..

SCENA VII.

Adelina, Nicu, Leon, Safir (elegant pretenȕios.)

Safir. — Graȕioasa me doamnă, permiteȕi'mă să depun omagele mele la picĕoarele d-voastră.

Adelina. — D-nul Safir Balaur!.. Ce surprisă!

Safir. — Surprisă este pentru noi, graȕioasă doamnă... surprisă plăcută... surprisă surprinȕătoare ca și când ar intra o căprioară, o gazelă în bȕrlogul unor urși.

Adelina. — Tot amabil și poetic d-nul Safir?..

Safir. — În prezența d-voastră pot să fiu altfel?

Nicu. — (nervos, în parte) Ce secături! . . . (tare) Apropo de urși, d-le Safir . . .

Safir. — A! Nicușor? . . . nu te zăream . . . Ai mai crescut de an.

Nicu. — (atins) Am . . . însă apropo de urși, am vădut un urs legat cu lanțul cole sub fereastă . . . al cui e?

Leon. — Al meu; mi 'l-a dăruit de ziua me amicului meu Safir, acum un an.

Adelina. — (cătră Safir, zimbînd) Nu cumva 'l-ai prins în Ceahlău?

Safir. — Tocmai . . . chiar în anul când v'am întîlnit lângă Panaghiea.

Adelina. — Sciū . . . când 'mă-ai propus să te-arunci într'o prăpastie . . . nu'mi aduc aminte pentru ce . . .

Safir. — Pentru ca să vă dau o mică probă de . . . devotament. Fiind refusat de d-voastră, prin nisce cuvinte care 'mă-au ramas întipărite aici, (arată inima) m'am simțit atunci cuprins de-o desperare, ce m'a făcut să rătăcesc mai multe zile prin munți . . . Într'o dimineață mă 'ntîlnesc bot la bot cu ursul ist de sub fereastă! . . . Nenorocitul! . . . se ridică 'n două picioare și cearcă a să măsură cu mine! . . . se apropie, îmi dă o palmă . . . Eū îi trag un pumn în bot și 'l amețesc . . . pe urmă îl leg frumușel cu batista de gât și 'l aduc acasă ca pe-un pudl . . . Eaca tot adevărul . . .

Adelina. — (zimbînd) Ce eroism!

Nicu. — (în parte) 'L-a fi cumpărat de la un țigan.

Adelina. — Ce sânge rece în fața pericolului!

Safir. — Efectul amorului, doamna me . . . Eram înamorat, și sciți că amorul învinge chiar fiarele selbatice.

Adelina. — Nu mă îndoesc, domnul meu; însă un

lucru mă miră... Cum d-ta, care prin o simplă lovitură amețesci urșii din codru, d-ta care parî a fi un erou în soîul d-tale, d-ta care ești așa de mare amator de pericole, nu te-ai dus să ieși parte la resboiul din Franșia?

Safir. — Cum?... Un motiv prea simplu m'a înpedecat.

Adelina. — Care?

Safir. — Beu lapte de capră roșie; căci ahturile 'mă-au slăbit peptul.

Adelina. — Asta te face prea interesant, domnule Safir; însă în ochii mei ai fi mult mai poetic, dacă te-ai sci luptând ca un leu în focul resboiului... Și, de, poate că ai deveni neresistibil pentru secul nostru, dacă te-am vedea întors de la bătălie fără brațe, fără picioare și chiar fără nas.

Safir. — Fără nas!.. foarte mulțumesc. (În parte) Unde mi s'ar încuiba gutunarul?

Leon. — Văd cu mulțumire, doamna me, că aveți mare simpatie pentru bîata Franșie.

Adelina. — Dar, o mărturisesc... Mi se rupe inima când gîndesc la nenorocirile acelei țeri frumoase, unde-am fost crescută în copilărie... De la începutul resboiului fie-care ți este pentru mine o ți de suferințe și de doliu; căci nu mă pot deprinde cu ideea căderii și umilirii nației franceze... Ș'apoi când îmi închipuesc miseriile de tot soîul: foametea... gerul... boalele... grozăviile luptei... mamele ce 'și plâng copiii, copilașii ce rămân fără părinți... satele care se ard, orașele ce se dărîmă, și mai presus de toate durerea morală a Franșiei cădută din culmea prosperității și a gloriei... Ce să vă spun?... Mă doare în suflet, mă doare! (plînge.)

Leon. — (cu căldură) Nobil suflet!.. Ah!.. când v'ar

putea auzi fratele meu, Stefan, s'ar bate de-o sută de ori măi cu entusiasm.

Adelina. — Fratele d-tale e un tînăr cu inimă... o natură nobilă și generoasă... îl stim... îl admir... și te rog să'î scrii din parte'mi că 'l urmez pretutindene cu gândul, ca pe un frate...

Nicu. — (În parte) Ce foc!.. Hîm!

Adelina. — Însă... vîd că entusiasmul mă duce prea departe, și c'am uîtat adevăratul motiv a visitei mele.

Safir. — (În parte) Adevăratul motiv sînt eu... să vedeți însă că n'are s'o spuie.

Adelina. — Domnilor, în urma luptelor grozave din Franția, sciți că numărul bolnavilor și a răniților este considerabil. Ajutoare de bani și de provisiî se organizează în toate părțile lumii civilizate; trebuie să urmăim și noi acest exemplu de umanitate.

Leon. — Sîntem gata, doamna me... Luați d-voastră inițiativa.

Adelina. — Am luat-o, și eaca pentru ce am început a visita pe toți proprietarii cariî îmi sînt vecini... Am deschis o subscriere și o loterie în ajutorul sărăcimei din Franția, ș'am venit acum aici ca să întind o mână cerșitoare pentru acei cariî sufer fără să fi meritat suferințele lor. (întinde mîna.)

Leon. — Așî dori să depun o comoară întreagă într'această mână nobilă; dar în lipsă de comoară permiteți'mi, doamna me, a depune acest inel de briliant ce 'l am de la mama me... E tot ce am măi prețios.

Adelina. — Mulțumesc în numele nenorociților... Vom pune inelul la loterie... (întinde mîna lui Safir) D-le Safir, e rîndul d-tale.

Safir. — Eu, grațioasă doamnă, dacă 'mî-ar fi per-

mis, așî depune bucuros inima me simțitoare în această mînușîță, în acest crin cu cinci degete.

Adelina. — Voescî să 'ți pun inima la loterie?

Safir. — Cum nu, dac'așî fi sigur c'așî câștiga-o d-voastră? .. însă fiind că nu mă pot despărți de ea, binevoiți a primi o ofrandă mai prosaică . . . (pune punga lui în mîna Adelinei.)

Adelina. — Bravo! .. erou și generos! .. ai toate calitățile, domnule.

Safir. — (în parte) Cum mă cunoasce de bine!

Adelina. — Acum, verișorule, ai aflat adevăratul motiv pentru care m'ai întovărășit aici . . . spune, tot scii să citești în inimile femeilor.

Nicu. — Citesc în ochii matale, verișoară, că nu te îndurî să riști de mine . . .

Adelina. — Acum ai cetit adevărul . . . Meriți să'ți dau 20 de anî.

Nicu. — Și eu dau cu mulțemire pentru loterie calul meu favorit.

Adelina. — Adevărat present de gentilom.

SCENA VIII.

Ceț de'nainte; Ghiță (viind din stînga.)

Ghiță. — Cucoana 'i gata și vă poftesce în apartamentul d-sale.

Adelina. — Să mergem îndată.

Leon. — Veniți s'o mîngâeți, căci vă iubesc ca pe fica ei.

Adelina. — (cătră Safir și Nicu) La revedere, d-lor. (ese prin stînga cu Leon.)

Safir. — (cu sentiment) La revedere . . . aici . . . și pe ceea lume . . . (remîne în extaz d'înaintea ușii din stînga.)

(Ghiță ese prin fund.)

SCENA IX.

Safir, Nicu; *pe urmă Ghiță.*

Nicu. — (privind la Safir, în parte) Ce personagiū ridicul !

Safir (declamând)

«S'a dus ! . . a dispărut ca rața resfăcată
«Și lumea 'n lipsa sa, îmi pare-acum bălțată !

Nicu. — (în parte) Îmi irită nervele cu strâmbăturile
luī.

Safir.

«O ! dulce ângeraș ! te-a'ī dus, te-a'ī dus, te-a'ī dus
«Și eū remân pe jos, când tu ești sus, sus, sus !

Nicu. — (în parte) Îmi vine să 'l mușc.

Safir (privind înprejurul luī.)

«Acum orī ce privesc e bôcăn, trist, urât,
«Amar, fatal ! . .

Nicu.

Destul că țeū, mă stringī de gât.»

Safir. — Te string de gât, eū ? ce voiescī să spuī ?

Nicu. — Voiesc să spun că tonul cu care vorbescī
verișoareī mele, îmi displace, domnule . . .

Safir. — Tonul ? . . Ce ton ?

Nicu. — Tonul acest sentimental și . . . ridicul cu
care 'ți permiti a'ī adresa declarații de amor . . . ca
un năuc.

Safir. — Năuc eū ? . . Ea ascultă Niculeț . . . dacă

n'ai fi de ȋerȋ de alaltăȋerȋ, m'aȣȣ simȣȣ ofensat ; dar' fiind, precum am ȣis, de ȋerȋ de-alaltaȋerȋ, mē măr-ginesc a'ȣȣ ȣice cā eȣȣ... un obraznic.

Nicu. — (furios) Obraz...

Safir. — nic, Niculeȣ, nic.

Nicu. — (aleargă de scoate douē florete din panoplie) Obraznic !

Safir. — Ce face? .. strică panoplia?

Nicu. — (viind în faȣa lui Safir) Domnule, sciȣȣ sē mânuesȣ floreta?

Safir. — Pentru ce astă 'ntrebare?

Nicu. — Pentru cā voȣesc sē 'ȣȣ daȣ o lecȣȣ de politeȣă.

Safir. — Mie? (în parte) Curios băet !

Nicu. — Nu respunȣȣ? (dănd o floretă lui Safir) Ȣine.

Safir. — Dar' ce voȣescȣ sē facȣȣ?

Nicu. — Voȣesc sē 'ȣȣ probez cā, un obraznic ca mine poate sē puȣe în frigare un bȣtlan ca d-ta... Apēră-te... (se pune în poziȣȣ de scrimă.)

Safir. — Bȣtlan! .. Aȣteaptă, coȣcodane, sē 'ȣȣ arăt eȣȣ. (apucă o floretă ș'o esamȣnează; în parte) Floretele aȣ bumbȣȣ?... Minunat !

Nicu. — Eȣȣȣ gata?

Safir. — Gata sē te pun în rēndul nenorociȣȣlor cariȣ aȣ avut curagȣȣul a sē mēsurȣ cu mine. (se bat cu floretele.)

Nicu. — Palavre.

Safir. — Am ucis 10 dueliȣȣȣ pēn' acum; ȣea sama.

Nicu. — Palavre... Na, na, na. atinge pe Safir.)

Safir. — Încet, încet, dă'mȣ timp sē mē apēr, o-mule.

Nicu. — Apēră-te, dacă poȣȣ... Na...

Safir. — Mē gȣadilȣ... mē gȣadilȣ, ȣȣȣ ȣȣȣ... și eȣȣ cȣnd mē gȣadil încep a ride... ha, ha, ha, ha.

Nicu. — (urmărȣnd pe Safir, care se retrage înapoi) Eȣȣȣ nervos, se vede.

Safir. — Foarte nervos . . . Ear? ha, ha, ha, ha. (ajunge lângă canape și cade obosit.)

Nicu. — (oprindu-se spăriet) Te-am ucis?

Safir. — Ba . . . de cât îmi vine să mor de ris; ha, ha, ha. (rîde svîrcolindu-se pe canape.)

Nicu. — Eaca poznă!.. Are să plesnească ferea 'n-tr'însul. (trage clopoșelul.)

Ghiță. — (alergând din fund) Poroncă! . . . Ce este?

Nicu. — 'L-a apucat isterismul pe d-nul Safir. Trimite la un medic.

Ghiță. — Nu 'î nevoie, îl vindec eă.

Nicu. — Cum?

Ghiță. — Îi videa. (se apropie de Safir pe d'in dosul canapelei) Domnule Safir, o adus găupineasa chifle proaspete.

Safir. — (încetând de ris) Unde 's?

Ghiță. — În cameră. (luă Nicu) 'Î-o trecut.

Safir. — (sculându-se) Adă-le aici! . . . De mult ce-am ris 'mă-a venit poftă de mîncare.

Ghiță. — Îndată. (ese prin fund.)

SCENA X.

Safir, Nicu, Leon.

Leon. — Domnule Nicu, vara d-tale doresce să plece, și vă roagă să purtați de grijă pentru caî.

Nicu. — Prea bine; merg să examinez daca 's în-seuăți bine. La revedere, d-le Safir; când veî avea gust să măî riđi, voî fi gata să 'ți măî daî o lecție de scrimă. (ese.)

Safir. — (în parte) Du-te val vîrtej pîn' la Măru-roș.

Leon. — Dar' ce s'a 'ntêmplat aici? . . Văd floarele scoase din panoplie.

Safir. — Nimic... am dat o lecție de scrimă lui Nicu, și 'l-am umplut de spăriet pe bietul băet.

Leon. — De-aceea rideai cu hohot mai dinioare?

Safir. — Cum se nu rid?... Avea o figură așa de comică!.. Dar' par' c'ai spus că doamna Adelina voiesce să plece?

Leon. — Își ȳea acum adio de la mama me.

Safir. — Scii una, Leon?. ȳmȳ vine s'o ȳtovăresc pȳnă la marginea moșiei... Cum socoȳi?... Așȳ putea profita de fuga cailor, ca să 'ȳ declar din fugă amorul...

Leon. — Minunată idee!

Safir. — Sublimă!.. Mȳ duc să 'mȳ pun pȳntenȳ...

Leon. — Du-te, și 'ȳ lua calul meȳ care 'ȳ ȳnșeȳat gata... Numaȳ caută să nu te trȳntească.

Safir. — Pe mine? cȳ sȳnt ȳn stare să 'ncalec pe zmeȳ, pe balaurȳ.

Leon. — Dacă 'ȳ așa, fugȳ degrabă.

Safir. — Mȳ duc ca vȳntul și mȳ 'ntorc ca gȳndul. (ese)

Leon. — (singur) Uf!.. credeam că nu s'a mai duce nebunul, ș'așȳ dori foarte mult să mȳ gȳsesc cȳteva momente singur cu d-na Adelina... pentru ca să 'ȳ vorbesc de frate-meȳ.

SCENA XI.

Leon, Ghiȳă (ȳntră taȳnic.)

Ghiȳă. — (cu jumȳtate de voce) Cucoane... cucoane...

Leon. — Ce 'ȳ?

Ghiȳă. — (cȳutȳnd ȳnpregȳur) Nu ne-aude nimene?

Leon. — Da ce este?

Ghiȳă. — Frateȳle d-voastrȳ, d-nul Stefan, o sosit,

Leon. — Stefan! Unde 'i?

Ghiță. — În capetul parcului... (arătând pe fereastră) Colo, în casa grădinarului...

Leon. — 'L-ai văduț tu cu ochii?

Ghiță. — Ba 'ncă 'i-am și vorbit... Eaca un răvășel pentru d-vóstră. (ese prin fund.)

Leon. — Adă. (deschide ravașul și citește) «Iubite Leon, închiindu-se armistițiul, am părăsit Franția; acum sînt aproape de voi... Pregătesce pe mama... ș'atunci când veți crede că pot să m'arăt, dă'mi un semn cu batista pe fereastă.» (foarte agitat) Stefan aici?... Alergă să 'l string în brațe. (voesce să casă.)

SCENA XII.

Leon, Adelina.

Adelina. — (întrînd, vorbește în cantonadă) Fiți încredințată, doamna me, că voiți reveni în curînd să vă ved.

Leon. — (oprindu-se, în parte) Doamna Dorian!.. Nu 'i timp de perdut. (se apropie) Doamna me, vă duceți așa degrabă?

Adelina. — Dar; sînt silită să plec pentru ca să vizitez și alți proprietari... Aș fi foarte mulțemită dac'aș obține și pe aîurea un rezultat atît de bun... ca aici... Mama d-tale 'mă-a dat, pentru bîeții răniți, cincî oacă de scamă, făcută cu mâinile d-sale. E un present foarte prețios.

Leon. — Câte binecuvîntări aveți să vă atrageți din partea celor nenorociți!

Adelina. — Tot ce doresc, este s'aduc o alinare cît de mică suferințelor.

Leon. — Cine scie dac'a o parte din binefacerile d-voastră nu se vor revêrsa chiar ș'asupra fratelui meu?

Adelina. — (îute) E rănit?

Leon. — Sper că nu; însă am cetit în jurnalul de astăzi fapta eroică a unui tânău român... care a primit o lovitură de glonț la brațul stâng, și mă tem să nu fie Stefan...

Adelina. — (agitată) O faptă eroică?.. Unde 'i jurnalul?

Leon. — (aducând jurnalul de pe masă) Eată 'l; cetiți în-și-vă.

Adelina. — (cu mare uimire, citește) «De o dată un tânău «eși în fruntea franc-tirilor, strigând: trăească Fran-
«cia, și se isbi ca un leu...» (vorbit) El a fi, Stefan!
(în parte) Rănit!.. și eu nu 's lângă dânsul...

Leon. — Doamna me... vă ved pătunsă de milă... Uimirea d-voastră mă încuragează a vă spune din partea fratelui meu...

SCENA XIII.

Adelina, Leon, Safir.

Safir. — Eată-mă înpintenat și încravașat!..

Leon. — (în parte) Lua 'l-ar naiba, strechiet!

Safir. — Doamna me, îmi permiteți să vă întovă-
rșesc până la capătul moșiei, și mai departe!.. Dru-
murile nu sânt sigure, de când cu polițiile ru-
rale...

Adelina. — Bucuros, domnule Safir... un poteraș cu d-ta...

Leon. — (încet Adelinei) Depărtați'l, vă rog... am ceva să vă spun foarte important.

Safir. — Doamna me... fie poteraș seú cavalier ser-
vent, toată ambiția me este ca să vă apăr în contra
orî cărui pericol, cu prețul vieții mele... Pentru cel

mai mic favor, pentru un gaj neînsemnat, sînt în stare să devin un Alecsandru Macedon.

Adelina. — (zimbînd) Pentru un simplu gaj?

Safir. — Pentru...

Adelina. — Ș'aî face tot ca să 'l meriți?

Safir. — Ah! doamnă!.. tot!

Adelina. — (apropiindu-se de fereastă) Dacă 'î așa, privesce batista asta. (o agită.)

Leon. — (în parte) Agită batista la fereastă? frate-meu va crede că 'î semnalul pentru ca să vie...

Adelina. — Vezi batista asta, d-le Safir?

Safir. — O vîd.

Adelina. — Voiescî să fie a d-tale?

Safir. — Ah! doamnă!

Adelina. — (aruncînd batista pe fereastă) Mergi dar de-o scoate din labele ursului.

Safir. — (se răpede la fereastă) Mă duc! (se opresce) Ursul a prins-o în labe!.. Diha Martine...

Leon. — Pe dînsul, Safire... saî în spinarea lui.

Safir. — Așî sări, de n'ar fi cam sus... Alerg însă ca să mă țieu la luptă dreaptă cu Martin. (ese, alergînd prin fund.)

SCENA XIV.

Adelina, Leon.

Adelina. — Nenorocitul! 'l-a rupe ursul în bucăți!..

Leon. — N'aveți grijă, doamna me; Safir e om prudent. (arătînd pe fereastă) Priviți... a luat o prăjină și caută să scoată batista, fără a se apropia de urs.

Adelina. — Bine ăică... ha, ha, ha, ha.

(Se aude sub fereastă vocea lui Safir strigînd: Diha Martine).

Leon. — (depărtându-se de fereastră) Doamna me... vă rog să m'ascultați cu bunătate... Am o misie delicată de împlinit cătră d-voastră, din partea...

Adelina. — Din partea?..

Leon. — Din partea fratelui meu... Mă ertați de îndrăzneala ce iew... însă am sacra datorie a vă comunica cele din urmă cuvinte ale unui om care poate în momentul acesta...

Adelina. — Te ascult, domnule Leon.

Leon. — Păn' a nu pleca în Franția, Stefan 'mă-a mărturisit că vă iubesc... fără nici o sperare de a fi vr'o dată iubit de d-voastră... El 'mă-a scris din câmpul luptei că ar fi fericit să moară combătând, dacă prin sacrificiul vieții sale ar atrage compătimirea d-voastră.

Adelina. — (cu o nobilă francheță) Domnul meu, ești un om de onor, și d'inaintea d-tale nu voesc s'ascund admirarea ce 'mă-a inspirat purtarea fratelui d-tale... Părăsindu'si țera, fratele, mama, pentru ca să meargă a lua parte la apărarea unui popor nenorocit, fratele d-tale a probat că posedă o inimă nobilă și demnă de a fi aprețuită... Dee Dumnezeu ca să se 'ntoarcă din câmpul luptei, înfățișeze-se în ochii mei cu prestigiul ce a dobândit, ș'atunci 'i-oă întinde cu mândrie această mână...

SCENA XV.

Adelina, Leon, Stefan.

Stefan. — (cu brațul stâng în eșarpă, se arată în fund) Leon!

Leon. — Stefan! (se aruncă în brațele lui Stefan.)

Adelina. — (în parte) El!

Stefan. — Mama me... Ce face mama me?

Leon. — Te-așteaptă... Ce vîd?... ești rănit... la brațul stîng?... Tu ai fost eroul?... bravo! Stefane.
(Il mai înbrăcișază.)

Stefan. — (zărind pe Adelina) D-na Dorian!... aici!...

Adelina. — Eă, domnul meu... Eaca mîna me... sînt fericită de a o întinde unui om cu suflet măreț.
(Stefan iese mîna Adelinei în tăcere.)

Leon. — (între amîndoi) Stefane, veđi tu mînușița asta albă și delicată?... Este mîna unei nobile cerșitoare în ajutorul răniților din Franția... Tu ești din numărul lor, 'ți-ai vîrsat sîngele pentru sora Patriei noastre... (cătră Adelina) Dați'i voie, doamna me, s'o păstreze ca o dulce și neprețuită recompensă.

Adelina. — Fie!... din toată inima.

Stefan. — (transportat de bucurie) A!... (serută mîna.)

Leon. — Acum vin' la mama me...

SCENA XVI.

Adelina, Leon, Stefan, Nicu, Ghiță.

Nicu. — (întrînd) Caii sînt gata, verișoară... Ce vîd? d-nul Stefan!... sînt foarte fericit, domnul meu, de a te revedea... Cea mai vie dorință a me este de a deveni amicul d-tale.

(Se aude vocea lui Safir sub fereastă strigînd: Diha, Martine!... lasă batista... Diha!...)

Toți. — Ce este?

Nicu. — (căutînd pe fereastră) D-nul Balaur se hârjonește cu ursul... Eată'l că vine călare pe prăjină.

SCENA XVII.

Ceî de'nainte; **Safir** (întră cu un aer triumfal și aduce o bucată de batistă în vârful unei prăjinî.)

Safir. — Eaca batista!.. Eaca trofeul victoriei, doamna me!.. M'am luptat voînicesce cu Martin; dar' în fine 'l-am învins!

Adelina. — Bravo, domnule Safir!

Safir. — (oferindu'î batista) Acest bravo din partea d-vos-tră e o scumpă recompensă pentru mine... nu ȳic ba... însă cred că merit ceva mai mult.

Nicu. — Mai mult?

Safir. — Permiteȳi'mî, doamna me, să păstrez această batistă ca un gaj, precum odinioară cavaleriî...

Adelina. — Gajul e cam rupt, domnul meî.

Nicu. — Și pentru un eroî cu gutunar ca d-ta, nu 'î destul de mare.

Safir. — Nu 'nȳeleg...

Leon. — Orî cum, doamna me, daȳi'î acest trofeî glorios ca un present de nuntă.

Safir. — (încântat) De nuntă?.. de nunta me?

Leon. — Ba de nunta d-neî Adelina cu fratele meî Stefan.

Safir. — (ȳifnos) A! (luî Stefan) Stefane... nu te zări-sem... dar' te felicit!.. Uf! m'a obosit ursul... (în parte) O! femeî!.. ângerî căpuȳiȳi cu drăcuȳorî! (cade pe canape și de-o dată se scoală) Ghiȳă... Ghiȳă...

Ghiȳă. — Aud?

Safir. — Adă'mî un pahar cu lapte.

Ghiȳă. — Lapte de Cotnar?

Safir. — Da.

Nicu. — Voîescî să beî în sănătatea veriȳoareî și a d-luî Stefan?

Safir. — Tocmaî.

Adelina. — Mulțumesc, domnul meu... Ești un adevărat Safir.

Safir. — O știu; (cu melancolie, privind la Adelina,) dar' ce folos! . .

(Adelina dă brațul lui Nicu și se îndreaptă spre ușa din fund. Leon și Stefan se duc să între în stânga. Ghiță aduce un pahar cu vin lui Safir, care 'l deșeartă și cade trist pe canape.)

(Cortina cade.)

BOIERI ȘI CIOCOI

P E R S O A N E :

	Ani
Hatmanul Stefan Stâlpeanu	60
Vornicul Iorgu Hêrzobeanu	50
Postelnicul Evghenidis	50
Polcovnicul Viteazovici, locoșitor de general a miliției . . .	50
Aga Neamuș	45
Banul Vulpe	50
Arbore, rădeș	50
Sulgerul Trufandachi	40
Pitarul Slugărică	40
Lipicescu, om de casa lui Hêrzobeanu	30
Elena, fiica lui Hêrzobeanu	18
Princesa Luța	50
Postelniceasa Evghenidis	35
Cucoana Tarsița, soția lui Neamuș	30
Radu, orfan	25
Un stolnic	—
Un Pașă turc	—

Invitați la bal, popor, lăutari, musica militară și
doi lachei.

Stâlpeanu, poartă haîne europene de formă serioasă : surtuc negru . . . etc.
Hêrzobeanu, poartă surtuc, giletcă și pantalon de coloare deschisă.
Evghenidis, » frac și cravată albă : turnură de diplomat.
Viteazovici, » uniformă de pe timpul lui Sturza-Vodă ; epo-
lete late.
Neamuș, » costum elegant, cam pretențios.
Vulpe, » haîne orientale : antereu, giubea, șal, ilic și
metaniș.
Arbore, » dulamă, ilic de postav, chingă și căcîlă.
Slugărică, » haîne europene cam săracuțe.
Trufandachi, » antereu cu flori și fes.
Lipicescu, » haîne cîocoșesci, însă nu livrea.
Radu, » costum elegant, de bon ton și măsurat.
Tarsița, » toaletă încărcată, fără a fi caricatură.
Damele port costume elegante.

BOIERI ȘI CÎOCOÎ

BOIERI ȘI CÎOCOÎ

COMEDIE ÎN 5 ACTE

Scenele se petrec în Iași, între anii 1840—1846, în casa vornicului Iorgu Hêrzobeanu.

ACTUL I.

Teatrul reprezintă un salon mare mobilat lucos; el are trei uși mari în fund, o ușă în dreapta și alta în stânga, pe planul întâi ș'o fereastă în dreapta, pe planul al doilea; între ușile din fund se vede un portret mare a Sultanului; pe planul întâi la stânga, sînt aședate în rînd: o canape, două fotoliuri și câteva scaune; sub fereastă este o masă cu tot ce trebuie pentru scris, și pe părilete din stînga se vede portretul soției lui Hêrzobeanu.

SCENA I.

Lipicescu, doi lachei.

Lipicescu. — Haî, ȳute, mergiî de gătiiî tablalele cu dulceî și cîubucile de ȳasomie, c'aũ sê 'nceapê acuş a vini boierii la visită de anul nou, și cum a sosi Barbu lăutarîl cu taraful lui, sê'l puneî sê cînte în capêtul scării. Haî!..

(Lacheii es prin fund.)

Eată-ne cu anul nou în casă!.. Oare ce present 'mă-a face stăpânul meu, cuconul Iorgu Hêrzobeanu?... Un coșcoge vornic, un boier de starea 'ntêi, trebuie să'mă dea cel puțin o păreche de strae și vr'o dăce galbină, ca la o slugă credincioasă ce 'i sînt de-a-tăția ani... (pe gânduri) Slugă eă!.. Slugă eă, care mă simt în stare să'mă calc pe inimă chîiar, pentru ca să'mă fac o treaptă de înălțare!.. Ce n'ași da, ce n'ași... ca să prind vr'un rang, să mă boiresc ca cei mulți de sama me!.. de pildă: Slugărică, agiuns pitar acum doi ani, de unde era brutar!.. pe dînsul 'l-aă slujit norocul, aă eăit la oamină... și eă tot nimic pên' acum, tot de casa boierului, tot cîcoiă!.. În adevăr, m'am înălțat ceva în vreme de dăce ani, însă tot pe-aceeași scară; din lîopcîofleandură, cîcoiă de coada trăsuri, am agiuns hop-cîcoiă, vătav de ogradă, și din hop-cîcoiă, para-cîcoiă, stolnic de curte... dar', cătând bine, tot cîcoiă!.. Hei! cînd 'mă-ar agiuta Dumneđeă să 'nhaț un post ș'un cin, Crișul eă!.. bine 'mă-ași giuca eă calul, bine 'mă-ași face mendrile!.. În cătiva ani m'ași înstări, cu bană m'ași tot acăța de poalele boierilor, pên' ce m'ași încuiba frumos în *arhontologhie*, și 'n sfêrșit m'ași în-sura, pentru ca să întru în neamuri... în neamuri... (oftează și stă adăncit în gânduri.)

SCENA II.

Lipicescu, Arbore.

Arbore. — (întrînd prin fund) Acasă 'i boierul?

Lipicescu. — (în sine) Măcar un comisar de cvartal de-o cam dată!..

Arbore. — (mai tare) Boierul acasă 'i?...

Lipicescu. — (tresărind) Da ce vrei cu boierul, ba-de... Cum te chîamă?

Arbore. — Arbure rădășul... Mă cunoaște bine cuconul Iorgu... Sîntem vecini de moșie.

Lipicescu. — Te știu.

Arbore. — Dacă mă ști, ce mă mai întreb de nume?... Ai prins orbul găinilor?

Lipicescu. — (obraznic) Ei!.. ș'apoi?...

Arbore. — Cum apoi?... Apoi te mai întreb o dată, acasă 'i boierul?

Lipicescu. — Acasă; ce poștești?

Arbore. — Poftesc să 'l vîd și să 'l urez de anul nou. (În parte) Măi!.. că țațoș cîcoi!

Lipicescu. — (În parte) Cum se cunoaște mojîcul! (tare) Așteaptă afară... Boierul nu 'i gata încă.

Arbore. — Afară, eă?... Ean ascultă, măi, linge-talger...

Lipicescu. — Ce-ai spus?

Arbore. — Afară 'i locul celor ce sînt și vreu să fie cîcoi ca tine... Eă!.. (se pune pe un scaun.)

Lipicescu. — Măi!.. Bre!.. (În parte) Hei!.. Căci nu sînt boier!..

SCENA III.

**Lipicescu, Arbore, Trufandachi,
Slugărică.**

Trufandachi. — (Întră prin fund gudurându-se și zimbînd) Cu plecațune, *file* Lipicescu.

Slugărică. — (îmitînd pe Trufandachi) Plecăciune...

Lipicescu. — (măgulit) Sluga, *kir* Trufandaki; mă 'n-chin, cucoane Slugărică... Doriți să sîrutați mîna boierului?

Trufandachi. — *Neski*, se saruto la dimîaiî, ca un supuso țe sinto.

Slugărică. — Supus și credincîos.

Lipicescu. — Prea bine, prea bine . . . Cum s'a găti boierîul . . . Eaca ! . . mi se pare că s'aŭ și gătit . . . (se aude în stînga bataie în palme.)

Trufandachi. — Ma rogo, frațica, spune la *pan evghenestato*, che a venito sulzîaris Trufandaki la *heretismos*.

Slugărică. — Împreună cu pitariul Slugărică.

Lipicescu. — Bucuros; îmi place să 'ndatoresc oameni cum se cade.

Arbore. — (în parte) Care vra să ȑicë, eŭ nu 's . . . (tare) N'auȑi, logofete? . . boierîul bate 'n palme; a-leargă iute, ca să nu mănânci o papară de anul noŭ.

Lipicescu. — N'auȑi, bade Arbure? . . ȑe sama, c'aicî nu te afli la Arburenî. (ese.)

Arbore. — Cred și eŭ, cîcorofleandură . . . Acolo 'i baștină de răȑeși, ș'aicî e roîu de cîcoi.

Trufandachi. — (atins) Pentru mine, ma rogo, le ȑiȑi aste vorbe? . .

Arbore. — Ba nu . . . pentru tustrii.

Trufandachi. — (încet cătră Slugărieă) Un mozico.

Slugărică. — (încet) Un țopêrlan.

Arbore. — (în parte) Dacă lingușesc pe slugă, ce dracul or mai face stăpînului? . .

SCENA IV.

Arbore, Trufandachi, Slugărică, Hêrzobeanu, Lipicescu.

Lipicescu. — (deschiȑend ușile din stînga) Vine boierîul ! . . (ese prin fund.)

Trufandachi. — (făcând temenale, se apropie smerit de Hêrzobeanu și 'i serută poala hainei) La mulți anî, *eklambrotate!* . . Se dee Proniea se ve videmo logofetos mare *ke megas postelnicos!* . .

Slugărică. — (se apropie de Hêrzobeanu, stringându'și haina la pept și 'i serută ceea-l-altă poală, foarte umilit) Amin! s'agiungeti mare și tare, ca s'agiutați pe nevoieși și să vă 'nmulțiți slugile ca nășpul mării.

Hêrzobeanu. — (cu aer de protecție) Vă mulțimesc, vă mulțimesc . . Ei! moș Arbure, ce faci acolo în ungher ca un cuc? . .

Arbore. — Aștept, cucoane Iorgule, să'mi cânte cucul în dreapta, ca să'mi vie și mie rîndul a te ura de anul nou, după obiceiul strămoșesc. (se apropie și presară pe Hêrzobeanu cu orez) La mulți anî cu fericire! . . Belșug și sănătate! . . Să'ți fie vara vară, iearna iarnă, casa casă și masa masă.

Hêrzobeanu. — (ridînd) Bine, bine; destul, moș Arbure, destul.

Trufandachi. — *Ma* destulo, bre, destulo a ȝiso *arhontas*, vreî se faȝi pilaf la dimîalui?

Arbore. — Nu sbera, grecule!

Trufandachi. — *Sopa*, bre.

Arbore. — (în parte) Ce te-așî măsura eû cu *sopa*, ca 'n vremea Enicerilor! . .

Hêrzobeanu. — (se pune pe canape și bate în palme) Nastasaki.

(Lipicescu se arată la ușa din fund.)

Lipicescu. — Poroncă.

Hêrzobeanu. — Adă'mi un cîubuc.

Lipicescu. — Îndată, stăpâne. (dispare.)

Trufandachi. — *Eughenestate*, tot aveți *capnos* de ȝel vestito de al Sultanului? . .

Hêrzobeanu. — Am, dar, *kir* Trufandaki.

Trufandachi. — (închinându-se) Se 'l metahirisiți sa-

natoso. (cătră Slugărică) Ca mariea sa nu are nime *tabțeti ke ighemonikon*.

SCENA V.

Cei de'nainte, Vulpe, Lipicescu.

Lipicescu. — (întră prin fund suflând într'un cîubuc lung, și anunță) Banul Sandu Vulpe! (apoi presintă cîubucul lui Hêrzobeanu cu talim turc)

Arbore. — (în parte) Ha! Vulpea rădășilor! Creștin cu crucea 'n sîn și cu dracul de-a spinare.

Vulpe. — (înbrăcat în haîne orientale, antereu, gîlubea, șal, fes, ține șlicul într'o mână și merge de serută mîna lui Hêrzobeanu) Să trăiți, precum doriți, cucoane, și să vă fie sfîntul Vasili ogurliu, cum s'ar prinde.

Hêrzobeanu. — Și dumitale asemenea, *arhon* bane... Lasă, lasă. (se face că-și trage mîna.)

Vulpe. — Da mă rog, cucoane, nu mă obijduiți.

(În lupta lor de politeță, Vulpe scapă șlicul peste cîubuc, Hêrzobeanu scapă cîubucul jos, Trufandachi aleargă de 'l culege și 'l dă lui Lipicescu, care ese.)

Trufandachi. — *Nato!* s'a facuto primezdia! *To prokopsamen!*

Vulpe. — (rușinat) Mă ertați, cucoane...

Hêrzobeanu. — Nu 'i nimica, nu 'i nimica... Poftim, *arhon* bane. (îi arată un scaun.)

Vulpe. — Sêrut mînile. (se retrage.)

Arbore. — (cătră Vulpe) Aî pățit-o... cum s'ar prinde.

Vulpe. — (ștergîndu-se pe frunte) Oboroaca asta de șlic m'aû dat de rușine.

Arbore. — Pune de-acum să clocească găinile într'ênsul.

Lipicescu. — (anunțând) Aga Neamuș!..

Arbore. — (în parte) Ha! . . ha! . . Aista nu 'î nici co-poî, nici ogar . . . sîrută peptul *celor mari*, neîndrîz-nind a'î întinde botul pîn' la gură . . . îî dîc vîrul obîtesc.

SCENA VI.

Cei de'nainte, Neamuș.

Neamuș. — (în frac, cu decorație rusă, intră țănoș purtînd capul ridicat; însă cum dă cu ochii de Hîrzobeanu, începe a'î pleca, zîbind. El se apropie de stăpînul casei și 'l serută pe pept-) Vere . . . Cucoane Iorgule, dați'mî voie.

Hîrzobeanu. — (serutînd pe Neamuș în frunte) Sluga, *ar-hon* agă . . . Ce mai face cucoana Tarsița, soția dum-nitale? . .

Neamuș. — Sîrută mînile. Aî fost cam zaiță . . . Se vede c'aî rîcit pe drum, cînd s'aî întors de la țară, mai alaltaierî.

Hîrzobeanu. — Adevîrat cî i s'aî troîenit saniea, cale de triî poști, tocmai la Teiș? . .

Neamuș. — Adevîrat! . . ba 'ncă s'aî și rîsturnat în omît.

Hîrzobeanu. — Ce spuî, frate? . . și cum aî scîpat de-acolo? . .

Neamuș. — Noroc c'aî trecut un cîlîtor care-aî cules-o și 'mî-aî adus-o 'n saniea lui.

Hîrzobeanu. — Cine? . .

Neamuș. — Un tînîr ce se 'ntorcea din strîinătate.

Hîrzobeanu. — Cum il chîamă? . .

Neamuș. — Dîu, nu știî bine . . . Am întreat pe Tarsița . . . dar 'l-am uîtat . . .

Hêrzobeanu. — Ș'aũ venit amêndoĩ... sîngurĩ... toatã noaptea?

Neamuș. — Ce era sã facẽ? . . de cãt s'o mãnãnce lupii. (se retrage lãngã Vulpe.)

Hêrzobeanu. — Cã, dẽũ, bunã parte-ar fi avut! . . O Afroditã! . .

Trufandachi. — (zimbiud și fãcẽnd cu ochiul lui Hêrzobeanu) *Neski, neski* . . . Un garofalo . . .

Vulpe. — (cãtrã Neamuș) La mulți anĩ, vere Alecule, cum s'ar prinde.

Neamuș. — (mãndru) Sã trãești, *arhon* bane. (în parte) Prea mẽ veruește banul!

Arbore. — (în parte, imitãnd pe Neamuș) Sã trãești, *arhon* bane... Bine ȃce vorba ceea: Mare cu ceĩ micĩ și mic cu ceĩ mari.

Lipicescu. — (anunțãnd) Marele hatman Ștefan Stãlpeanu.

Hêrzobeanu. — (sculãndu-se ȳute) Lipicescule, dulceȳĩ și cafele. (merge înainte lui Stãlpeanu.)

SCENA VII.

Ceĩ de'nainte, Stãlpeanu, Radu.

Hêrzobeanu. — Bine-ã venit, vere Ștefane! . . nu m'așteptam la o mulțẽmire ca asta.

(Stãlpeanu și Hêrzobeanu se îmbrãȳeazã împreunã.)

Stãlpeanu. — Am sosit chĩar asarã de la Trotușeni, împreunã cu Radu.

(Radu se închinã la Hêrzobeanu.)

Hêrzobeanu. — Radu?

Stãlpeanu. — Dar . . . Radu; 'l-ã uĩtat?

Hêrzobeanu. — Ha! . . copilul cel gãsit în grãdinã?

Stâlpeanu. — Și crescut în casa mea cu fiică-ta, cu Ilenuța.

Hêrzobeanu. — Ha!.. îmi aduc aminte... Da unde-aî fost pên'acu, Radule?... or fi vr'o opt ani de când nu te-am mai vădut.

Radu. — Am fost la Paris.

Hêrzobeanu. — Și ce-aî *spudaksit* acolo?

Radu. — Am studiat legile.

Hêrzobeanu. — Vrei să te faci vechil?

Radu. — Avocat, judecător, jurnalist... tot ce póte fi de folos țerii mele.

Hêrzobeanu. — Așa?... (cătră Stâlpeanu) Poftim, vere Ștefane.

(Se pun împreună pe canape. Radu ocupă un fotoliu în stânga.)

Neamuș. — (încet cătră Vulpe) Vădut-aî așa obrăznicie! Radu n'aû sêrutat mâna vêrului Iorgu.

Trufandachi. — Lipsa de *sevas*.

Vulpe. — Ș'aista'î *bonjurist*.

Arbore. — (în parte) Îmi place mie băetul.

Stâlpeanu. — Ce măi face Ilenuța?

Hêrzobeanu. — Sănătoasă, pitrece cu claviriul.

Stâlpeanu. — A fi crescut mare, drăguța.

Hêrzobeanu. — Crescut, de n'o măi cunoșți.

Neamuș. — (voind a se amesteca în vorbă) Ba chiar și bună de măritat, nepoțica.

Stâlpeanu. — Nepoțica!.. Așa găsești dumneta?

Neamuș. — (îngăîmat) Adică... mi se pare... poate mă greșesc... credeam că la 18 ani...

Arbore. — (în parte) O încurcă agaoa.

Stâlpeanu. — Eaca și moș Arbure, talpa rađeșilor? Ce cați aici, ursule?

Arbore. — Cat dreptate, cucoane Ștefane, și n'o gășesc.

Stâlpeanu. — Ear' aî vr'un proces?

Arbore. — Am o gâlceavă c'o vulpe șirată pentr'un petic de pământ.

Vulpe. — În pilda mea o spuî asta, rădășule? .. cum s'ar prinde?

Arbore. — Se prinde chîar de minune.

(Toți rid.)

(Stâlpeanu și Hêrzobeanu staû pe canape; la dreapta lor se află Neamuș pe un fotoliî; apoi Vulpe și Trufandachi staû pe scaune și se scol de câte ori vorbesc boierii cei mari. Arbore și Slugărică staû în picioare. Doi lachei în livree aduc tablale cu dulceți, și merg de le presintă ântei lui Stâlpeanu, pe urmă lui Neamuș și Vulpe. Doi arnăuți aduc cafele în felegene cu zarfurî. Arbore și Slugărică nu ieû dulcetî; ear' Trufandachi urmăresce pe lacheu pînă la ușă, și acolo bea un pahar cu apă.)

Hêrzobeanu. — (cătră lachei, arătând pe Vulpe, Trufandachi și Slugărică) Dați dulcetî și cafele la dumnealor... dați și la dumnealui, colo... Poftim, boieri, și se vë fie de bine.

Vulpe. — Sêrut mânile.

Trufandachi. — Saruto zenunchiî.

Slugărică. — Sêrut tăpile.

Arbore. — (în parte) Știu cî aû buze de dârvală.

Stâlpeanu. — Ce mai nou pe-aici pin Iași, vere Iorgule?

Hêrzobeanu. — Tot aceea și ear' aceea: intrigî, furături, dispărțeniî, hatîruri, nedreptăți...

Neamuș. — Așa, așa... bine ȃice vêrul... cuconul Iorgu... *katahrisuri* și ear' *katahrisuri*.

Stâlpeanu. — Ești în vr'o slujbă, *arhon* agă?

Neamuș. — Ba m'aû ferit Dumnedeu... cu toate că, poate-ași meritarisi și eû de-a fi *pristavlisît*, ca *evghenist*...

Stâlpeanu. — (întorcându-se spre Hêrzobeanu) Ș'așa ȃiceaî, vere?

Hêrzobeanu. — ȃic, vere, că țara se găsește într'o epohă din cele mai îngrozitoare...

Stâlpeanu. — Cum, mă rog?

Hêrzobeanu. — *Adiaforisirea* de Patrie aŭ agiuns a fi o boală obștească, mai rea de cât cîuma! Putregaiul îi la mēduvă. Administrația 'î un codru plin de hoji *buțurdisiți*; ramul dicanicesc o tarabă, unde se vinde sfēnta dreptate cu dramul și cu vurtă. Posturile se precupețesc, se harecîluesc în piață... cine dă mai mult... Rangurile se cāntăresc cu banî. Cîcoiî se mândresc cu cinuri cumpērate și ne 'nēdușă pe noi, adevērați *evgheniști*.

Arbore. — (Încet cătră Vulpe, Trufandachi și Slugărică) *Pil!*

Hêrzobeanu. — Obșteasca obicînuita Adunare aŭ agiuns o adevērată adunătură slugarnică, care încuviințază toate *katahrisurile*; ba 'ncă 'și însușește dreptul a face ȧma în iconomiile Visteriei și ale dăruî pe tot anul lui Vodă, sub cuvēnt de recunoștință pentru fericirea de care s'ar fi bucurând țara... și însă!.. noi boșerii cei mari, noi Stâlpeniî, Hêrzobeniî, *protipendiști*, sūntem lăsați la o parte ca niște netrebniți și osândiți a priivi peirea Patriei, făr'a putea deschide gura.

Stâlpeanu. — Cine vē oprește?..

Hêrzobeanu. — Cine?.. Teama de-a fi surguniți pe la monăstiri!..

Arbore. — (în parte) Frica păzēște bostănăria.

Stâlpeanu. — Însă, pe cât am aflat, acea teamă nu v'aŭ stânjēnit a trimete memuare la Petersburg și jalbe la Ȧrigrad, cerēnd amestecul străinilor în trebile țării?

Radu. — (în parte) Ce infamie!..

Hêrzobeanu. — Am trimes... dar, și vom mai trimete, pēnă vom isbuti a face tronul vacant; căci numai străiniî, protectoriî noștri, epitropiî noștri, sūnt

în putere a ne scăpa de răul ce ne bântue... Mai bine să vie străinii...

Stâlpeanu. — Tacî, nemernicule! Nu 'ți mînji sufletul cu astfel de cugete păcătoase... Cine chîamă ș'aduce amestec străin în țară, îi mai nelegiuit de cât Îuda vîndătorîul, și ca Îuda el merită hula și blăstîmul omenirii.

Radu. — (în parte) Bravo!

Arbore. — Să trăești, cucoane Ștefane!

Hêrzobeanu. — Știu, vere, că dumneta ai fost tot de-a-una de altă părere, și că n'ai vrut nici o dată să te unești cu noi, de și ești din *protipenda*; însă dumneta trăești la moșie, unde ești stăpîn cât un Domn și n'ai prilej, ca noi iști din oraș, a te tulbura de călcările ce se fac dîlnic în *arhontologie* și în drepturile noastre.

Stâlpeanu. — Așa este!.. N'am vrut să mai dau mâna cu voi, căci voi n'aveți îndrîzneală a vă lupta făciș și peptiș cu puterile asupritoare, ci umblați cu pîrî ascunse pe la consuli, cu intrigî fanarioticești, cu mijloace doselnice, cu jalbe pe la împărății, par'că împărățiile n'aū altă grijă de cât să cate de păcatele voastre... Heî! vere, în vremea de mai 'nainte boierii, adevărați stâlpi ai țerii, în loc de-a cere agîutorurî de peste hotar, mergeau de-a dreptul la Curtea domnească și diceau lui Vodă cu glas bărbătesc: «Măriea ta! țara suferă, țara geme, țara 'i sătulă de rău... stîrpește răul, ca să nu te stîrpească el pe Măriea ta!» și Domnul asculta de glasul boierilor pămîntenî... Ear' acum, voi sîngurî v'ați nimicit în ochii Domnului, v'ați mîncat credința în ochii poporului, arătându-le că nu mai aveți pept, nu mai aveți glas, nu mai aveți adevărată durere de țară, ci numai o ticăloasă ambiție, hrănită cînd de vîntul de

peste Prut, când de cel de peste Dunăre... Eaca pentru ce nu dau mâna cu voi.

Hêrzobeanu. — (sculându-se supărat) Ambiția, ambiția!.. dar!.. cu acest cuvânt ne scot ochii acei care nu vreă să 'nțeleagă soțul nostru de patriotism... Ambiția!.. Ei, fie! Avem ambiție a nu ne coborî de pe treapta pe care ne găsim înălțați; din contra, vrem a ne înălța și mai sus.

Stâlpeanu. — Vrei să dîci, a vë acăța?

Hêrzobeanu. — Avem ambiție a săpa ș'a disrădęcina pălămida din pămîntul nostru, ș'o săpăm într'ascuns, chîiar cu agiutor de brațe străine; căci de căt a sta de-o parte rēce și *adiafor*, mai mult patriotism arată cel ce se luptă cu orî ce armă în contra vrăjmașului... Nu 'i așa, boieri?

Vulpe. —	}	Așa! așa!
Neam: —		
Trufa: —		
Slugă: —		

Hêrzobeanu. — Vë ieă marturî pe toți; spuneți: rēmas-a ceva neprihănit în țară?

Vulpe. —	}	Nimic, nimic.
Neam: —		
Trufa: —		
Slugă: —		

Hêrzobeanu. — Dreptatea, sfînta dreptate mai ecsistă?... Averile sigure 's?... Cîntea apērată'i?... chîiar vieăța!.. Când toate posturile se ieă în arendă pe trii anî, când oameniî Ocârmuirî sînt îngăduiți, încurajați chîiar la pradă, pentru că sē'și facă avere, mai poate fi cineva scutit de lăcomiea lor?... Guvern îi aista?... vë 'ntreb boieri, Guvern Regulamentar orî *pașalic*, în care domnește interesul și *samavolnicica*?... Și noi sē privim cu *adiaforie* o asemenea stare de lu-

crurî, s'ă răbdăm tirania și s'ă plecăm capul la giug ca niște vite?.. Nu! la luptă, boierî, la luptă cu inimă!.. Eă voiă fi în fruntea voastră p'ă la moarte!.. Eă!.. (se preumblă aprins.)

SCENA VIII.

Ceă de'nainte, Lipicescu.

Lipicescu. — (spăriet) Cucoane! cucoane! Aă năvălit în curte aga c'o ceată de slujători!

Hêrzobeanu. — (turburându-se) Să m'arestuească!

Toți. — Aga!

Hêrzobeanu. — (slăbind) Să mă 'nchidă! să mă 'nfunde la Săcul. (cade pe canape.)

Trufandachi. — (încet cătră ceia-l-ălți) Aga!.. primezdie, frațico... *fevga!* (se furișază și ese prin fund.)

Slugărică. — Oare?.. pe-aică mi'ă drumul. (urmează pe Trufandachi.)

Vulpe. — Ș'al meă, cum s'ar prinde. (fuge, scăpându'să ear' șlicul.)

Neamuș. — (în parte) Văru'ă compromitarisit!.. La sănătoasa, Alecule!.. (ese, dicend tare) Mă duc să văd ce cată aga aici?

Arbore. — Dos la față, voinicii!

Hêrzobeanu. — Nu mă lăsa, vere Ștefane, că 's prăpădit. Ah! ah! (își frânge mânil.)

Stâlpeanu. — Da ține'ți firea, omule; ce te-ăi spăriet de nimica și te faci de rîs?

Hêrzobeanu. — Nimică?.. Aga cu slujători!.. să mă rîdice!

Stâlpeanu. — Să te rîdice? pentru ce?

Hêrzobeanu. — Pentru că fac împrotivire Ocârmuiri!.. Eaca dreptatea din ăia de astăđi! Vodă

mă are la ochi rîi și cată a se disbăra de mine. El m'aŭ amenințat o dată cu monăstirea... Ah! ce se mă fac?

Stâlpeanu. — Fă-te om, dacă poți, român verde în fața prigonirii, boierîu de viță sănătoasă, ear' nu un mișel din tulpină putredă.

Hêrzobeanu. — Vorbe, vere... vorbe late și frumoase!.. Dar' eŭ sînt la dică... Săracul de mine!.. Unde se m'ascund?

Lipicescu. — În gherghir, cucoane.

Hêrzobeanu. — Bine ȃică, Nastasaki... ușa'î de fer... Haide... se nu afle aga... Haide... (ese, alergând pe ușa din fund, urmărit de Lipicescu.)

Stâlpeanu. — (cu dispreț) Ce mișelie!.. Mi'î greață se măi staŭ în casa asta... Radule, rămăi aici ca se veȃi ce s'a întempla... Eŭ merg la Vodă. (ese prin fund.)

SCENA IX.

Radu, Arbore.

Arbore. — (șueră cu mirare) Parc'aŭ dat uliul într'un cîrd de vrăbiî. (cătră Radu) Cum îȃi pare căte le vȃdușî aici, domnule Radu?..

Radu. — Mă simt încremenit, moșule... Unde mă afli?.. În ce lume trăesc?

Arbore. — Unde te afli?.. într'un furnicar cîocoiesc!.. într'o mișină de jigăniî pocite cu fețe de om... Cuconul Iorgu Hêrzobeanu?.. cîocoîu de starea 'ntêi, care se crede coborît cu hêrzobul din Cer, și care se 'nchină aȃi la sfântul Neculai și mână la Mohamed... Aga Neamuș? cîocoîu în doi perî, giu-mătate acățat de *protipenda* prin măritișul uniî mă-

tuși a lui c'un boieru mare, și gîmătate atîrnat în gîos de rudele lui de starea a doua; fudul său umilit, după oamini cu care se găsește; dar tot-de-a-una gata a da cîntecul pe rușine... Vulpe? cîcociu c'o treaptă sa gîmătate mai gîos de cît Neamuș, aprig, hrăpitor, spaîma rădășilor, molie de dulapuri cu dele afumate, faur de cârciocuri, și cu toate-aste creștin cu frica lui Dumneșu, dus la biserică, spovăduit, împărțit și grijit... Slugărică? cîcociș, cîcociș, cîcociș, care se târîe pe urmile tălpilor boierești, ca să le sîrute și chiar să le lingă la nevoie... Trufandaki? cîcociu grecesc, intrigant, care se furișază pîntre Români, zimbînd, gudurîndu-se, lingușind, făcînd *pehlivăniș*, pentru ca să ridă boierii, și care țintește a prinde rădăcină în pămîntul țerii, a să însura cu dăstrea unii cuconiș ertată de Dumneșu și de oameni, ș'a agîunge 'ntr'o și *megas* postelnicos... Lipicescu? cîcociu din gunoiu ce răsare pe nesîmțite ca o ciupercă veninoasă, nopercă încălțită la sîn, care vra să muște mai întîi chiar pe stăpînul, pe făcătorul său de bine!.. Eaca lumea în care te găsești, domnule Radu! Numaî doi oameni, afară de dumneta, care ești acum venit din ceea lume, numaî doi, din cîți ai văduț aici, sînt adevărați oamini: hatmanul Ștefan Stâlpeanu, boieru de cei vechi, talpa țerii, român întreg ca din vremea lui Tăutu cel bătrîn, și eu, Arbure rădășul, opincă nevăcsuită, ce-am trăit pîn' la bătrînețe cu inima lipită de pămîntul Moldovii, și astfelu 'mă-am păstrat-o teafără și curată!.. Acum, fătul meu, cunoști hora, întră 'n danț dacă'ți cere inima.

Radu. — Mă 'ngrozesci, moșule!

Arbore. — (zărînd pe Elena) Eaca leac dulce pentru spaîmă, fătul meu.

SCENA X.

Radu, Arbore, Elena.

Elena. — (Întră îngrijită, pe ușa din dreapta) Unde 'î tatăl meu, unde 'î tatăl meu?

Radu. — (uimit, în parte) Elena!

Arbore. — Nu te 'ngriji, ducă... Boieru 'î în odaia sa.

Elena. — Adevărat e, moș Arbore, c'a venit așa s'î?...

Arbore. — Nu... vorbe... nu crede...

Elena. — Ah!... nu căuta să mă 'nșeli... moș Arbore... inima'mi spune că'l amenință un pericol.

Arbore. — (În parte) Nică că se prinde minciuna.

Elena. — Moș Arbore, nu'mi ascunde adevărul, că mai rău mă chinuesc.

Arbore. — Apoi... adevărul adevărat...

Radu. — (Înaintând) Adevărul este, domnișoară, că așa e în ogradă c'o ceată de slujitori; dar' mă jur că pîn' a nu aresta pe părintele domniei voastre, el va trebui să calce peste mine.

Elena. — (cu recunoștință) Ai un suflet generos, domnul meu... îți mulțumesc din fundul inimii... Ah! apără'l pe tatăl meu... el e bun și merită...

Radu. — Îl voi apăra ca pe însuși părinții mei, dac'ar mai fi pe lume.

Elena. — Ești orfan?... domnule... înțelegi dar îngrijirea me.

Radu. — O! dar; și voi fi fericit a vă proba că n'am uitat nică voi uita timpul din copilărie ce 'l-am trăit împreună la moșia hatmanului Stâlpeanu.

Elena. — (uimită) Radu!... Radu!... dumneata ești?

Radu. — Eu; mă recunoașteți?

Elena. — Radu!.. amicul meu din copilărie!

(Mică tăcere.)

Arbore. — (în parte) Aă început a să 'nneca unul în ochii altuia... Hm! Sămn bun.

(Se aude sgomot afară.)

Elena. — Ce s'aude?... Vine aga?

Radu. — Nu vă temeți, domnișoară... Întoarceți-vă în apartamentul domniei voastre... Eu și moș Arbore stăm aici pe loc.

Elena. — (întinzând mâna lui Radu) A revedere, amicul meu. (ese prin dreapta.)

(Radu serută mâna Elenei și rămâne cufundat în gânduri.)

Arbore. — (în parte) Noroc!.. și la anul cununie!.. (tare) Domnule Radu... Domnule Radu, trezește-te că vine dușmanul... să 'i aținem calea.

SCENA III.

Cei de'nainte, Neamuș, Vulpe, Trufandachi, Slugărică (daă năvală prin fund.)

Toți. — (întrând) Ce-am auăit? — Ce-am aflat?

Neamuș. — Vărul meu, Ministru!

Trufandachi. — Cocono Iorgo, Ministro!

Toți. — Ministru!

Arbore. — Ce Ministru? Cine 'i Ministru?

Vulpe. — Boieru 'i Ministru... cum s'ar prinde.

Neamuș. — Aga aă venit să'l felicitarisască din partea lui Vodă, ș'aă adus slujitori la poartă și la scară, după obiceiă... Știeam eu că nu putea fi altă ceva.

Toți. — (afară de Radu și Arbore) Și eu, și eu știeam.

Neamuș. — Și presimțam de mult că vărul meu era s'agăungă la putere.

Toți. — D'apoî eă?

Vulpe. — Eă chăar 'l-am și visat astă noapte cu ceea de Ministru... sub suoară...

Arbore. — Ce-a fi aceea?

Vulpe. — Porto... portofolnița... cum s'ar prinde.

Toți. — Și eă 'l-am visat.

Arbore. — (Iuî Radu) Sănt bună de-arătat la carmarocul de la Fălticeni, pre legea meal

Trufandachi. — *Sopa*, che vine *evghenestato arhon* Ministro.

(Ușa din stânga se deschide.)

SCENA XII.

Cei de'nainte, Hêrzobeanu, Lipicescu.

Lipicescu. — Loc, loc!.. (anunță) Ecselenția sa, domnul Ministru din lăuntru!

(Hêrzobeanu încărcat cu decorații ruse, turce și nemțesci, intră mândru și se îndreptă spre canape, în timp ce doi comisari vin de se pun lângă ușa din fund.)

Toți. — (afară de Radu și Arbore) Uraaa!.. Să trăească escelenția sa!

Hêrzobeanu. — Vă mulțesc, boieri, vă mulțesc.

Toți. — Și la mai mare, și la mai mare!

Hêrzobeanu. — Mai mare nu se poate, boieri, căci mai marele nostru este Măriea Sa!.. Să strigăm dar cu toții și din fundul inimii: Trăească Înălțimea Sa!.. Ană îndelungați părintelui Patriei, subt a căruă oblăduire țara a atins culmea fericirii!.. căci fiind drepti, trebuie să mărturisim cu mâna pe cuget, boieri, că nici o dată Moldova n'aă fost mai bine ocărmuită, nici o dată ea n'aă simțit cu așa îmbelșugare bine-

facurile îngrijirii părintești... Administrația 'i deșteaptă și cinstită!.. ramul dicanicesc nepărtinitorii și cinstit!.. oamenii Guvernului vrednici și cinstiți; într'un cuvânt cinstea și dreptatea domnesc în toate, căci ele domnesc peste toate... Nu'i așa, boieri?

Toți. — (afară de Radu și Arbore) Așa, așa!

Radu. — (încet lui Arbore) Ce spune, moșule?

Arbore. — (încet lui Radu) Ține isonul de Ministru.

Hêrzobeanu. — Ce ȃici acolo, moș Arbore?

Arbore. — Eă?... nimică, cucoane, (în parte) Doamne! pune pază guriî mele.

Hêrzobeanu. — Să nu cârtești, moșnege, că ești bătrân și trebue să te 'nchinî adevărului... Spune: Aă sfânta dreptate lipsește în țară?... Aă nu's sigure averile oamenilor?... Aă cinstea nu 'i apărată?... Spuneți, boieri.

Toți. — (afară de Radu și Arbore) Așa, așa!

Arbore. — (în parte) Adică, așa ș'așa.

Hêrzobeanu. — De-aceea eă ȃic c'ar fi o făr' de lege a nu binecuvânta Guvernul nostru, și prin urmare: Vaî de-acei ce-ar cugeta să urzască uneltiri în potriva lui!.. ȃis-am!

Toți. — (afară de Radu și Arbore) Trăească Măriea Sa!

(Se răped să serute mâna lui Hêrbozeanu.)

Neamuș. — (încet, plecându-se să serute peptul lui Hêrbozeanu) Să te gândești la mine, vere... cucoane Iorgule... Postul de president Divanului domnesc îi vacant. (ese.)

Hêrzobeanu. — Bine... om videa... Închinăciunî cucoaniî Tarsiței.

Vulpe. — (încet, serutând mâna lui Hêrzobeanu) Toată nădejdea mea 'i în puterea măriei tale... cum s'ar prinde.

Hêrzobeanu. — Aî procesuri?

Vulpe. — Un cârd întreg. (ese.)

Hêrzobeanu. — Să fii fără grijă, *arhon* bane.

Trufandachi. — (serutând poala haînei lui Hêrzobeanu) În sfîrșito, *bei mu*, m'a invredniçito Dimiđeço se ve vedo azunso la virfo, precum m'am rogato la iconele și si nopte... Se ve milostiviți, stapune, si de mine, de *kaimeno* Trufandaki.

Hêrzobeanu. — Am sê te rînduesc ispravnic.

Trufandachi. — *Na zisis, eklambrotate!* (esc.)

Slugărică. — (serutând poala haînei lui Hêrzobeanu) Sêrut tîlpile mării tale, și'mî pun capul sub ele, în pulberea lor.

Hêrzobeanu. — Din pulbere te-om rîdica și pe tine, Slugărică.

Slugărică. — Sê v'agîute Prea Puternicul, milostive! (esc.)

Radu. — (încîlinându-se) Domnule Ministru, primiți felicitările mele. Têra vê privesce și aștêptă vindecarea relor de care-ați vorbit pên' a nu vê face Ministru. (esc.)

Hêrzobeanu. — Știû eû ce am de făcut, domnișorule... Eîl moș Arbure, ce mai đicî?

Arbore. — Đic, cucoane Iorgule, că lumea 'î ca un puț cu două cîuturi; când se urcă cea plină, se coboară cea dișartă.

Hêrzobeanu. — Ce *parimie* 'î asta?

Arbore. — Ean... o đicêtoare veche de când pûricele purta potcoave de fer și sărea pên' în ceriû.

Hêrzobeanu. — Ha, ha, ha! tot ghiduș ești... Dar' altă n'ai nimic de spus?... nimic de cerut?

Arbore. — Ba așî avea, dacă nu 'ți-ar fi cu supărare.

Hêrzobeanu. — Grăește, uncheșule... nu te sfii.

Arbore. — Apoi... sê te ferești de cîcoi lingăi și de nopêrci lingușitoare cât îî fi sus, la culme, și sê te gîndești câte-o dată la bîata țară, care 'î toc-

mai ca firul de earbă crescut în mijlocul drumului, câți trec toți îl calcă.

Hêrzobeanu. — Bine, bine, moș Arbure; îți mulțimesc de povață... o priimesc fără să mă supăr, ca de la un om de țară, simplu dar' înțelept.

Arbore. — Apoî dă, cucoane; ci că stejarul cel drept crește pe munte, în aer viu și 'n țelină sănătoasă, ear' nu în bahnă. (ese.)

Hêrzobeanu. — (în parte) Ce vrea să ȋică uncheșul?

SCENA XIII.

Hêrzobeanu, Lipicescu.

Lipicescu. — (apropiindu-se umilit) Îmî dați voie și mie, măria voastră, să vă sêrut poalele, ca o slugă credincioasă ce vă sînt?

Hêrzobeanu. — Sêrută, Nastasaki.

Lipicescu. — (ștergêndu-și ochii) Eă sînt cel mai mic și cel mai supus... Ȋua de astăȋ oîă pomeni-o căt oîă trăi, căci îi ȋia înălțării stăpânului meu...

Hêrzobeanu. — Ș'a tale, băete... te fac șatrariă.

Lipicescu. — (uîmit) Șatrariă!.. șatrariă eă!.. eă, boieriă!.. Ah! S'agîungeți Domn, milostive stăpâne!

Hêrzobeanu. — Ș'aceea se poate... de ce nu?... Acum însă, fiind c'are să vie consulul aici, pregătește toate pentru priimire... A! scoate din fund portretul Sultanului, ș'anină 'n loc pe-al împêratului Neculai... Eă merg la curte. (își ȋea pălăria.)

Lipicescu. — Ascult. (strigă la ușa din fund, afară) Să tragă carêta ecselenției sale.

Hêrzobeanu. — (în parte) În sfêrșit m'am făcut Ministru! (ese prin fund.)

SCENA XIV.

Lipicescu. — Șatrariu ! . . în sfârșit m'am făcut boieru ! . . Una la mână, și cele multe 'nainte !

(Se duce să desprindă portretul Sultanului.)

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Același decor, ca la actul întâi : pe păretele din fund însă se vede portretul împăratului Nicolae.

SCENA I.

Lipicescu. — (resturnat pe canape) Cu mila lui Dumnezeu, eu șatrariu Lipicescu, eată-me's eșit din taraful cîocoilor, ș'agîuns secretariu, omul de încredere al Ministrului . . . Ean să videm câți bani 'mî-au întrat în pungă de un an și mai bine, de când boierul îi la cărna țerii ? (desfășură o listă lungă) Frumos pomelnic ! (citesce) « 800 de galbină de la comisul Trufandaki, pentru ca să'l rînduim ispravnic la Hîrlău ; 500 de galbină de la pitariu Slugărică, pentru ca să'l numim viç-agă în Iași ; 725 de galbină în naht, și mai multe giuvăeruri i argintării găsite asupra hoțului Grozan, prins în codrii Vasluului ; 37 de galbină, 14 irmilicî, 8 carboave și ceva mărunte, de la un căpitan de *rohatcă*, pentru niște jafuri făcute țeranilor ce-aduc provianturi în oraș ; 280 de galbină, 50 de merțe de orđ, 4 puțin de brîndă, 7 stoguri de fîn și două poloboace de vin din viile lui Vidrașcu ot Odobești, de la *hadgi Iani Marathonopulos*, posesorul moșiei Haramul, pentru ca să se răspingă *jalba* locuitorilor dată în pro-

tiva lui; 600 de galbină de la jidani pitară, pentru ca să li se învoească a vinde mai scump jămle făcute cu făină aprinsă; 900 de galbină de la jidani casapi, pentru ca să li se *posvolească* tăierea vitelor bolnave; 1500 de galbină de la *otcupcicul* poștelor ș'acel al Ocnelor; 1500 de galbină de la *otcupcici* vămilor ș'a pavelelor; 480 de galbină ș'o sută de testele, de la *apaltul* cărților de gîoc; 7200 de galbină de la mai multe fețe, pentru deosebite posturi i cinuri; adică 14,522 de galbină, 14 irmilici, 8 carboave și ceva mărunte peste tot, bani în naht, pe care 'i-am depus la Leiba Kana, prietinul meu.» Alte venituri: Am împosesuit moșia boierului, Hêrzenbeni, cu 3000 de galbină pe an; însă posesorul este ținut a'mi număra mie, șatrariul Nastasaki Lipicescu, câte 600 de galbină pe an, drept filotim. Am priimit toate câștiurile înainte pe 5 ani, scădându-se dobînda banilor câte 2 la sută... adică numai 1 și gîumătate; dar' am socotit de cuviință a trece 2 la socoteală, după cum m'aŭ sfătuit Leiba Kana. Ce s'aŭ cheltuit? (citesce) «250 de galbină pentr'o masă dată domnilor consuli, când s'aŭ rînduit boierul Ministru.» (vorbit) Am trecut în socoteală 350 de galbină. (citesce) «Pentru un bal gala dat de sfîntul Neculai, și la care aŭ asistat Măriea Sa Vodă, 400 de galbină.» (vorbit) Adică 580 de galbină. (citesce) «Pentru o carêță cu roțile poliite, telegari ungurești, faleturi și livrele, 840 de galbină.» (vorbit) Adică 960 de galbină; și cele-lalte și cele-lalte. Astfelu își umflă gușa cine 'i cu cap, cu prevedere și cu credință cătră stăpân... Cine vine?... Ha! stolnicul... avem o răfuială împreună.

SCENA II.

Lipicescu, Stolnicul (vine din fund.)

Lipicescu. — Stolnice, te-am chîemat ca să'ți spun că nu sîntem mulțemiți de tine.

Stolnicul. — Pentru ce, păcatele mele, cucoane Nastasaki ?

Lipicescu. — Încarcă la *izvod* fără nici o măsură și fără nici o durere de stăpân.

Stolnicul. — Ferească Dumnezeu, cuconașule ! . . De s'a afla una ca asta, să mă dai în Criminal, pe mîna lui Gavril buzatu.

Lipicescu. — Deschide'ți ochii bine, stolnice, ca să nu mă silești a'ți face o daună de care 'i pomeni cât îi trăi, și te gîndește că mănâncă pînea și sarea boierului.

Stolnicul. — Dumnezeu să'i întărească puterile și să'i lungească dîilele !

Lipicescu. — Bine . . . 'Ți-am poruncit ascară să dai vezeteului 50 de bice, pentru că s'aî îmbătat în agiunul sfîntului Vasile . . . 'i-ai dat ?

Stolnicul. — Dat, cucoane . . . 50 în capăt . . . și aîi zace pe coaste.

Lipicescu. — Ba să'i spuî să se scoale și să nu se fasolească, c'apoi îl trimet la agie ca să'l răfuească viș-aga Slugărică . . . A ! . . 'Ți-am mai poruncit să puî în fêră pe Stanciu bucătarul, pentru c'aî greșit pîrjoalele boierului . . . 'l-ai pus ?

Stolnicul. — Ba 'ncă 'l-am și 'mpodobit c'o pă-reche de coarne.

Lipicescu. — Bine . . . Leîba Liptcanul era s'aducă peșcheș 40 de căpățîni de zăhar și 50 de oacă de cafe Martinica în zîmbiluri . . . le-aî adus ?

Stolnicul. — Adus; însă s'aŭ găsit lipsă trii căpă-
țină și două ocă 50 de dramuri de cafe.

Lipicescu. — Îuda tot Iudă!.. Ispravnicul de Hîr-
lău, comisul Trufandaki, îmi scrie că trimete câteva
hârzoabe de păstrăvi și două căprioare de munte...
sosit-aŭ?

Stolnicul. — Ba 'ncă nu, cucoane.

Lipicescu. — Cum or sosi, îndată se trimeți o
căprioară, cea mai mare, cucoană Tarsiți luă aga
Neamuș, din partea boieriului.

Stolnicul. — Oîu duce-o chîar eŭ sîngur.

Lipicescu. — Ca se ieși bacșiș?... fie!.. Acum du-te,
stolnice, și adă'ți aminte de cuvintele mele: Sluga
bună nu se lăcomește la banul stăpînului.

Stolnicul. — Ascult. (în parte, eșind prin fund) Culcă-te pe-
acea ureche.

SCENA III.

Lipicescu. — (se scoală de pe canape) De cînd boieriul
s'aŭ înălțat la rang de Ministru, il ochește cucoana
Tarsița, și stăpînul meu, pentru hatîrul ei, cată să
rînduească pe aga Neamuș president Divanului dom-
nesc... Bine ȳice Românul: Fusta femeii, fașa dra-
cului!.. Hei!.. cînd m'ași însura și eŭ c'o nevăs-
tuică... frumușică... ce-ași mai prohorisi în astă
lume!.. (stă pușin pe gînduri) Răbdare, Lipicescule... meș-
ter îi cel cornorat... 'ți-a veni și ție rîndul... Acum
cuconul îi dus la Curte pentru ca să măsluească ale-
gerile deputaților, și trebuie să se 'ntoarcă în cu-
rînd... S'ar cuveni să'i es cu plin înainte, pentru ca
să'mi meargă ȳiua bine; însă pîn'acum nu s'aŭ în-
făçoșat nici un chilipir... Cum se fac?... se nu ră-
mân de rușine?... (zărind pe Vulpe) Ha!.. pare-mi-se că
eaca un Dănilă...

SCENA IV.

Lipicescu, Vulpe.

Vulpe. — (înrând prin fund) Cu buna dimineața, cucoane Nastasaki.

Lipicescu. — (preocupat) Sluga...

Vulpe. — Ecselenția sa, domnul Ministru?..

Lipicescu. — Se găsește la Vodă... Aî vr'o treabă cu boierul?

Vulpe. — Să veđi dumneta... Cum s'ar prinde... așî avea să 'î *pristavlisesc* o *jalbă* în *predmetul* unei *peripisce* ce am cu niște rădășî.

Lipicescu. — (în parte) Chilipirîu'i gata. (luî Vulpe) Aî fost *obijduit* prin vr'o *samavolnicie* din partea lor?

Vulpe. — Adică... să veđi dumneta... Eî sînt vecinî cu moșia mea, ș'așî avea poftă... dacă s'ar putea... cum s'ar prinde... Mă 'nțelegî?..

Lipicescu. — Cum nu?... Aî avea poftă să le *rășluești* o parte de pămînt... cu *hăpca*.

Vulpe. — Să veđi dumneta, cucoane Nastasaki: Făcînd *sprafcă* în *ispisoacele* mele, am *dosloșit* din *holdul* lor, că unchiul meu, răposatul fitori-vist Nicu Hapcea, aû cumpărat la *leat* 1812 o *hirtă* de loc de la rădășul Toadir Arbure, pe preț de-un cal bălan, cu *zdelcă* întărită în *presustviea* gîudecătoriei de Botșenî, așa precum se poate dovidi din cuprinsul delilor *scripсите* și *șnuruite*, ce se află la Arhivă, în dulap, în *predmetul* sus pomenitei vîndări; (se resuflă) înșă la *leat* 1816 moare, cum s'ar prinde, Toadir Arbure de dropică... moare!..

Lipicescu. — Să 'î fie de bine!..

Vulpe. — Amin... Ear' ce să veđi?... La *leat* 1817, se scoală feciorul răposatului, unul Costandin

Arbure, ȝis Cârnu, se scoală c'o *povescă* plină de *ponos*, arătând cu doveđi i mărturii, că tată-său n'ar fi priimit de la unchiul meu, ftori-vist Nicu Hapcea, calul cel bălan din *zdelcă*, și că sus pominita *hirtă* de loc ar fi fost luată de sus pominitul meu unchiu cu *insovolnicie*, ba chiar și cu *vigavor*... Isprăvnicia *docladarisește* giudecătoriei, care și trimete un *stol-nacealnic* la fața locului în *comandirovcă*.

Lipicescu. — Bun... ȝi 'nainte.

Vulpe. — *Cinovnicul* vine cu *podorojnă* 'n căruță de poștă, cere *podpiscă*, dă *rospiscă* și, fără a se teme de-a face *ostanovcă* în *slujbă*, așterne o *otnoșenie* pe hârtie *tricapel*, prin care îndreptuește pe Costandin Arbure, ȝis Cârnu.

Lipicescu. — Ce face-atunci ftori-vistul?

Vulpe. — Unchiul meu aleargă la Eși cu *ponos* în protiva *stolnacealnicului* care *adiaforisise* de *ras-polojenie*, și cere să i se facă o *nacazanie*, ca unuia ce luase *rușfert* în *predmetul* de mai sus... Însă n'au *katortosit*... cum s'ar prinde... și decî... prin urmare... așa precum...

Lipicescu. — *I procî... i procî...* Am înțeles cursul pricinii... 'Mî-ai lămurit-o de minune.

Vulpe. — Vra să ȝică, ai îndestulă *obișnenie* despre dînsa?... Și ce socoți, cucoane Nastasaki?..

Lipicescu. — Socot că ai toate dreptățile. *Peripisca* dumitale atîrnă de ramul administrativ, și se poate mîntui prin o simplă poroncă din partea escelenției sale... Făcut-ai vr'o *jalbă* cătră cuconul?

Vulpe. — (scoțînd o hârtie din brâu) Eat'o gata.

Lipicescu. — (luând hârtia) Ad'o... Vreî s'o *pristavlisesc* Ministrului îndată?

Vulpe. — Dac'ai avea această bunătate... 'ți-oîu fi recunoscător...

Lipicescu. — Nu mă 'ndoesc . . . (întinde mâna în timp ce se face că citește) Dă mai îute, c'acuș vine ecseleția.

Vulpe. — Dar' s'eu puî și dumneea vr'o două vorbe pentru mine.

Lipicescu. — Las' pe mine . . . Cât ai adus ?

Vulpe. — O sută de galbină . . . cu zimți. (dă un fișic lui Lipicescu.)

Lipicescu. — Numaî un fișic ? .. Glumești ? .. Mai adă unul.

Vulpe. — Două sute de galbină pentr'o *jalbă* ? .. păcatele mele ! .. Î cam sărat . . . cum s'ar prinde.

Lipicescu. — Ei ! .. frățico, cu două fișicuri mai lesne uciđi ursul . . . și Arbure 'i urs chilos.

Vulpe. — Fie ! .. poftim . . . într'un ceas bun . . . Așa dar, imi este *posvolit* a *nădăjdui* ? ..

Lipicescu. — Cum nu ? .. Acum fugi îute că vine Ministrul, și mergi de-așteaptă gîos în odaea mea, pîn' ce 'l-oîu pregăti . . .

Vulpe. — (în parte) M'am stîns. (eșind) Te-am pus în cofă, bade Arbure. (ese.)

Lipicescu. — Portofilul de Ministru îi ca o geantă de vînat . . . plină de fișicuri . . . Eaca boierul . . .

SCENA V.

Hêrzobeanu, Lipicescu.

Hêrzobeanu. — (între prin fund, purtînd un portofoliu elegant) Nastasaki . . . pune s'eu gâtească 'ndată carêta cea de drum, și trimete s'eu vie 12 cai de poștă, că trebuie s'eu plec astăđi prin țînuturi spre a face deputați.

Lipicescu. — S'eu v'agiute Dumneđeu, ecseleția voastră ! .. însă fie 'eu ertat a v'eu încunoștiința că, pe cât am tras cu urechea prin unele case, am aflat că

o samă de ținutași s'ar fi pregătind a face oare care împotrivire Ocârmuirii.

Hêrzobeanu. — Știu ; cei de la Vasluïu măi cu deosebire ... însă am eû leac de vindecat boala opoșiției.

Lipicescu. — Sînteți a tot puternic ... lumea o știe ... și tremură!.. Număi domnul Radu pare că n'are grijă de nime. El aû deschis o gazetă, în care nu se sfiște de-a atacarisi pe față actele Ocârmuirii.

Hêrzobeanu. — Radu?

Lipicescu. — De trii lunî de çile el aû adunat împregiuru'i măi mulți cuconași cu ideî françuzêști, *bonjuriști*, *duelgiî*, care după ce 'ți çic verde 'n ochi că ești hoș, apoî te și amenință cu pistolul... Eû însumî, cucoane, nu măi departe de cât ierî, am fost atacarisit de unul c'o palmă, și măi mult!.. chîar batçiocorit cu porecla de cîocoîu... de și acum sînt șatrariû, din mila mării tale... Dacă's cîocoîu, îs cîocoîul ecselenției voastre, ear' nu al lui... Ce are el cu mine?

Hêrzobeanu. — (posomorîndu-se) Da cine 'î acela?

Lipicescu. — Domnul Radu... Cine altul sê fie?

Hêrzobeanu. — Ear' Radu!.. Aû prins la nas, pentru că'l ocrotește vêrul Ștefan Stâlpeanu; dar' cu toată protecția ce are, 'l-oîu înfunda într'o bună dimineață la monăstire, cât nu 'și-a toci limba și condeîul.

Lipicescu. — Asta o caută, se vede, dacă nu știe a sê pleca măi marilor lui.

Hêrzobeanu. — Dar' ean spune'mî, Nastasaki, dus-aî răvașul meû cucoaniî Tarsiței?

Lipicescu. — 'L-am dus chîar asară, stăpâne.

Hêrzobeanu. — Și i 'l-aî dat în mână?... Aî găsit-o?

Lipicescu. — Era singură... pe gânduri... tristă...

Hêrzobeanu. — Tristă?

Lipicescu. — Însă cum aŭ cetit scrisoarea ecse-lenției voastre, fața i s'aŭ luminat... Aŭ cetit răva-șul o dată, ș'âncă o dată, și ear'... părea că nu se satură de-a'î gusta dulceața. Pe urmă 'mă-aŭ ȑis sê vê spun că vê este foarte recunoscătoare, și că va veni însăși sê vê mulțemească, împreună cu aga...

Hêrzobeanu. — Bărbatu-sêŭ îi de prisos. 'L-am rânduít president Divanului domnesc, pentru ca sê'l maí scot de-acasă, de lângă nevastă.

Lipicescu. — Nu știŭ însă, cucoane, cum a duce-o cu slujba și cu zuliea?

Hêrzobeanu. — (rîdênd) Trebuie sê se jêrtfească pentru Ocârmuire... Na, Lipicescule, portofilul ista... du'l în cabinetul meŭ și resularisêște hârtiile din el.

Lipicescu. — (luând portofoliul) Îndată, măriea ta. (ese prin stânga.)

Hêrzobeanu. — (singur) Cucoana Tarsița s'aŭ ară-tat cam năzuroasă pên'acum; dar' nădêjduesc că de aȑi înainte... (zărind pe Elena) A!.. eaca Lența!

SCENA VI.

Hêrzobeanu, Elena.

Elena. — (ese din apartamentul ei, din dreapta, și vine de serută pe Hêrzobeanu) Tătușă, tătușă...

Hêrzobeanu. — Buna dimineața, copila mea.

Elena. — (zîmbind) Cum?.. buna dimineața pe la 2 ore după ameaȑă?

Hêrzobeanu. — Că bine ȑicî, Lenȑo... Trebile Statului...

Elena. — Trebile Statului te fac să uîți multe lucruri, tătuță... chiar să mă negliji pe mine...

Hîrzobeanu. — Pe tine, dragă Ilenuță?... nici o dată.

Elena. — De două zile nu m'ai serutat... A! domnule Ministru, avem să ne certăm împreună... ăia seama... de ți s'a mai întempla să comiți o asemenea călcare de regulament, să sciî că te destituez.

Hîrzobeanu. — (serutînd-o) Nu vă supărați, măriea voastră, că n'oîu mai greși.

Elena. — Să lăsăm gluma... Te prea ostenesci, tătuță, cu serviciul și s'îngrijită să nu te 'nbolnăvesci... Când la Palat, când la consulî, când la Minister, când prin provincii... și prea puțin acasă... Nu era mai bine 'nainte, pîn'a nu te face Ministru?... Ședeai cu mine, mă desmerdaî, îmi vorbeai de mama mea și mă mîngăeai de pierderea ei... Acum rămân zile 'ntregi singură... și plîng... ades, privind la portretul mamei mele. (arată portretul din stînga.)

Hîrzobeanu. — Singură?... dar' nu priimești o mulțime de vizite? Prințesa Luța, vorniceasa Protipendeasca, postelniceasa Evghenidis, cucoana Tarsița a lui aga Neamuș?...

Elena. — O!... cât pentru cucoana Tarsița, mai bine-ar face să nu mai vie.

Hîrzobeanu. — Pentru ce?

Elena. — Pentru că nu ne 'nțelegem... nu ne venim împreună.

Hîrzobeanu. — Știu... mi s'a uî jăluit că ești răce cu dînsa... chiar și fudulă... Asta nu 'î bine, draga mea... Cucoana Tarsița, de și nu tocmai de starea 'ntei, îi priimită 'n toate casele cele mari, poftită la balurile de la Curte...

Elena. — Se poate... însă simpatiile nu se im-

pun; și mărturisesc c'astă damă nu 'mă inspiră nici o simpatie...

Hêrzobeanu. — Nu 'nțeleg...

Elena. — Își permite cu mine nisce familiarități care 'mă desplac... nisce consilii care mă irit... Cine 'i-a dat acest drept?... Ce legături ecist între noi?..

Hêrzobeanu. — (îngăîmat) Nicî una, draga mea, nici una... dar' știî... la vrîsta ei... socoate... (zărind pe Radu) A!... cine vine?

SCENA VII.

Hêrzobeanu, Elena, Radu.

Radu. — (întrînd prin fund) Eă, domnule Ministru... Vin sê v'aduc complimentele mele cele măi sincere... (închinându-se Elenei) Domnișoară...

Hêrzobeanu. — Complimente?... pentru ce?

Radu. — Pentru cuvintele elocvente și patriotice pronunțate de domnia voastră ieri în consiliul de ministri, sub președința lui Vodă.

Hêrzobeanu. — (măgulit) A!... în care pricină?

Radu. — În cestiunea năvălirii jidanilor în Moldova!.. Ați arătat cu argumente puternice pericolul unei asemenea năvăliri de vagabonđi, alungați din Rusia și Austria; ați prevădut că de nu se vor lua măsuri aspre în contra reului, peste puțină anî Moldova are s'ajungê o nouă Galiție miserabilă și demoralisată... A! credeți, cucoane Iorgule, că noi, tinerii surnumiți *bonjuriști*, v'am admirat, v'am binecuvîntat...

Elena. — Ah! cât sînt de fericită, scumpe tătuță, a vedea compatrioții nostri recunoscînd serviciile ce faci țerii!..

Radu. — Dar! . . Puteți fi mândră de părintele domniei voastre, domnișoară, căci a probat o mare iubire de Patrie; a probat că, dac'ar atârna de la voiea domniei sale, lucrurile-ar merge mult mai bine 'n țeră . . .

Elena. — Dar' ce? . . nu merg bine?

Radu. — Nu prea.

Hêrzobeanu. — Știu că vouă, celor tineri, nu vă plac, nu se potrivesc cu ideile voastre . . d'apoî . . și voi sînteți prea aprinși, prea nerăbdători, prea revoluționari, după cum ȃice consulul . . Vreți ca toate să se prifacă după capul vostru, îndată, cât ați bate 'n palme, făr'a vă gândi că o țară nu'și schimbă datinile de cât cu 'ncetul, cu chibzueală . . Mai ales tu, Radule, te-arăți prea aspru în gazeta ta, și asta poate să'ți cășuneze vr'o supărare . . Gândește-te bine . .

Radu. — M'am gândit și m'am resgândit din capul locului, cucoane Iorgule, și m'am decis a primi ș'a înfrunta orî ce loviri, când am intrat în luptă . . Datoria cătră Patrie să'mî împlinesc, pericolele nu mă sparie.

Hêrzobeanu. — Înțeleg; te bizui pe protecția vărului Ștefan Stâlpeanu . . dar' cu toate-aeste eă te sfătuesc părintește să'ți mai ții gura, să'ți mai înfrînezî condeîul, căci însuși consulul, în numele Reglementului, aă protestat verbal . .

Radu. — Protestat? . . cu ce drept?

Hêrzobeanu. — Nu'î vorba de drept . . Vorba'î că Stăpânirea și consulul sînt nemulțemiți de-apucăturile voastre, ale *bonjuriștilor* . . Spărieți oamenii cu ideî de pe ceea lume . . ba opinie publică, ba libertate, ba egalitate, ba naționalitate . . mai știu eă? . . Prin urmare îea sama, băete; atâta 'ți spun.

Radu. — Vă mulțimesc, cucoane Iorgule, de interesul ce'mî arătați; însă...

Hêrzobeanu. — Nu se 'ncape însă... Să nu ȋici pe urmă că nu 'ți-am dat de știre... Toată pasêrca pe limba ei pere... Eă mă duc să regularisesc hâr-tiile Ministeriului... (se îndreaptă spre stînga)

Elena. — Tătușă, te duci fără să mă seruți?

Hêrzobeanu. — Trebile Statului... (serută pe Elena.)
Mă eartă, măriea ta. ese prin stînga.)

SCENA VIII.

Elena, Radu.

Elena. — Ce voesce să ȋică tatăl meu, domnule Radu?... Ce pericol te-amenință?... Ce crim'ă ai comis?

Radu. — O crimă care, de cînd e lumea, a fost considerată ca cea mai mare dintre toate crimele!.. o crimă pentru care mulți au pătimit ș'au primit corona martirilor! o crimă notată cu negru 'n cartea despotismului!

Elena. — Care crimă?... Mă sparii!

Radu. — Crima de-a spune adevêrul!.. Crima de-a șî simți inima revoltându-se 'n fața abuzului! Crima de-a cere dreptate de-opotrivă pentru toți, fie mari sêu mici, tari sêu nemernici, avuți sêu săraci!.. în-tr'un cuvênt, crima de-a visa pentru omenire o soartă mai omenească, și pentru Patrie o soartă mai fericită, demnă, independentă!.. Eaca crima de care sînt acusat, și care negreșit mă va arunca 'ntr'o ȋi pe calea ecsiliului.

Elena. — (ușimătă) Să fii ecsilat?... pentru că'ți iă besci țera?

Radu. — Ca mulți alți!.. Dar' nu mă 'ngrijesc,

pe cât timp voiu avea convingere că cuvintele mele vor găsi un resunet într'o singură inimă de Român.

Elena. — De este-așa, urmează'ți misiunea cu bărbăție, căci aceleași visuri de fericire și mărire pentru neamul Român le fac și eu în adâncul inimii mele... și de-a fi să te ecsilase Guvernul orî unde, inima me te va urma în singurătatea ecsiliului cu toată compătimirea de amică... de soră...

Radu. — O! Dumnezeu!.. Eaca cea mai dulce mângâere pentru amarul ce 'mă umple sufletul, când privesc la starea Moldovei... Ah! de-acum nimic nu mă va opri de-a combate reul, nici persecutările, nici chiar moartea!.. Mă simt tare, plin de curagiu, plin de abnegare, gata pentru luptele cele mai neînpăcate; căci am găsit un suflet în care arde amorul Patriei ca o lampă cerească... Ah! domnișoară... ertați ecsaltarea ce m'a cuprins... dar' când ai vedea ce se petrece 'n inima me... când ași avea îndrăzneală a vē destăinui... a vorbi... Ah! Elenă, 'ți-aducă aminte de copilăria noastră?... 'ți-aducă aminte de-acele zile scumpe și luminoase, care ne-au vēdut jucându-ne 'npreună pe malurile Siretului?... Eram copii, ne iubeam ca doi frațiori... De-atunci înpregiurările ne-au despărțit. Dumneta ai fost crescută 'ntr'un pension din Germania, eu am fost trimis la Paris de cuconul Stefan Stâlpeanu ca să'mă fac studiile; dar' crede-mă că 'n toate orele vieții mele, ore de veselie său măhnire, de studiu său visuri, suvenirul surorii mele din copilărie m'a însoțit necontenit; el m'a mângâet în străinătate, el m'a încurageat, el m'a susținut și 'mă-a dat credință 'n viitor... Se ȳice că fie-care om are 'n Cer câte-o ste taĳnic legată cu soarta lui... Steoa me ai fost și ești dumneta, Elenă!

Elena. — (pătrunsă) Eă!

(Mică tăcere.)

Radu. — Sănt un nebun... așa 'i?

Elena. — Ba nu; ești un om cu simțiri nobile și generoase, Radule, și mă simt fericită a te vedea astfel entusiast pentru binele Romăniei... Curagău, amicul meu; steoa 'ți va zimbi tot-de-a-una pe calea 'n care ai intrat... (Intinde mâna lui Radu.)

Radu. — (scrutând mâna Elenei) Ah! Elenă, de-acum lumea 'i a me!

(Elena ese prin dreapta, foarte uimită.)

SCENA IX.

Radu, Arbore (se ivesce la ușa din fund.)

Radu. — (privind lung la ușa pe unde a eșit Elena) Ce ânger! Ce suflet dumnezeesc!.. Cum să n'o iubesc?.. Cum să resist pornirii inimii mele?.. O! Dumnezeule!.. Nu cereți de la mine ceea ce nu'mi este cu puțință... O iubesc, o iubesc?.. (foarte ecsaltat.)

Arbore. — (apropiindu-se) Iubește-o, fătul meu, dar' nu strîga craînicul, pentru că lumea 'i plină de urechi lungi.

Radu. — Ah! moș Arbore, moș Arbore, simt că mi se perde mintea.

Arbore. — Ferească sfântul, copile; căci avem mare nevoie de dânsa, ca să bați în *metehnele* noastre bătaea popușoiului... Ș'apoî chiar dacă 'ți-ai perde puțin mințile, îți rămâne inima, și vorba ceea: Omul inimos, ca un pom frumos; el te umbrește, el te hrănește, el te 'ncăldește.

Radu. — Da bine, moșule, cum ai aflat?..

Arbore. — Că iubești pe duduca?.. Na, na, na...

eaca 'ntrebare!.. D'apoî bine, băete, ce mă socoî pe mine?... urs din bîrlog?... N'am fost și eă tî-nîr?... N'am luat și eă cîmpii cîi înfloriî aî tine-reîi, cînd omul aleargă năuc și beat de beîcia dragostii?... I, Doamne!.. doar' am fost și eă pe vremea mea un puîsor de Român... ştiî colea... făcut pe poronceală... Unde 'îi aveam nişte plete negre ca pana corbului... Unde 'îi aveam nişte ochi de vulturaş, care 'mproşcaî în truspatru părîi a lumii... Unde 'îi aveam o musteaţă rîsucită ş'ascuîită care 'mpungea cu sula 'n inimile nevestilor... Ce sî mai spun?... Mî poreclisîră fetele Fît-frumos... Eă? Fît-frumos! Ean priveşte-acum... Ha, ha, ha... Se potriveşte ca nuca 'n pîrete.

Radu. — (zimbînd) În adevîr, te-aî cam schimbat de-atuncî.

Arbore. — Nu eă... anîi m'aă schimosît, mîncă-î-ar mama pîduriî!

Radu. — Dar' inima 'î tot verde, moşule?

Arbore. — Inima, fîtul meă, îi ca un armăsar din poveste, cu coama de aur, cu ochiî de foc, cu nîrile dischise, și care, cînd nechează, rîsună lumea!.. și care, cînd se isbeşte, sboară prin norî, trece munîi, trece şesuri, trece peste nouă mări și nouă ţîri, și 'î pare că nu 'î destul de largă lumea pentru el... Nu 'î aşa?

Radu. — Aşa, aşa, moş Arbore... Mie'mî pare ađi că 's împîratul lumii!

Arbore. — (în parte) Drăguţul! (încet luî Radu) Te îu-beşte?... heî?... Cînd gîucăm la cununie?

Radu. — Cununie?... Ea, o fată de boier mare, și eă, un copil sarac, fără pîrinîi?...

Arbore. — Tacî, băete, nu te 'ntrista, că doar' inimile n'aă *pitace*, n'aă ranguri... sîngura lor boierie

'i iubirea, și când iubirea le-aŭ dat aripă, ele sbor una la alta de pin fundul fundului... dar' sê schimbăm vorba, că vin musafirî.

SCENA X.

Radu, Arbore, Neamuș, Tarsița.

Neamuș. — (afară) Acasă 'i vêrul Iorgu?.. bine.
(intră pe ușa din fund)

Arbore. — (zărindu'î, în parte) Aga Neamuș cu soșica dumnisale, cucoana Tarsița... Bună păreche!..

Neamuș. — (întrând) A!.. Domnule Radu, ale mele complimente.

Radu. — (închinându-se Tarsiței) Doamna me...

Tarsița. — (închinându-se lui Radu, în parte) Ades' vine pe-aici tînêrul.

Neamuș. — Vêrul Iorgu 'i, se vede, în cabinetul sêu?

Arbore. — Dar...

Tarsița. — Și Lența 'i în apartamentul ei?

Radu. — Dar, doamnă...

Tarsița. — (în parte) Îi bine informat... aŭ vêdut-o!..

Neamuș. — N'aî merge sê m'anunți, gîupâne Arbure?

Arbore. — Doar' nu ești Porîu împêrat... Hai sê întrâm de-adreptul, că boierîul nu'î fudul ca alțiî. Ușa lui îi dischisă pentru toți, fie agî ca dumneta, fie gîupânî ca mine.

Neamuș. — Ha, ha, ha!.. Tot mucalit gîupânul Arbure... (în parte) Mojić obraznic! (tare) Hai dar sê întrâm sadea ca niște...

Arbore. — Precum diciî... Hai.

Neamuș. — Tarsiço, mata mergî la Lența?

Tarsița. — Dar.

Neamuș. — Sêrut'o din partea mea ... Domnule Radu, a revedere ... (între prin stînga.)

Arbore. — (în parte) Îl lingușește pe băet, că se teme de gazeta lui. (între în stînga.)

SCENA XI.

Tarsița, Radu.

Tarsița. — (în parte) Sîntem sîngurî ...

(Radu se închină și voesce să plece.)

Tarsița. — Domnule Radu ... fugi de mine?

Radu. — Nu, doamnă; dar' credeam ...

Tarsița. — Dă'mî voie să te opresc puçin, pentru ca s'îți spun că sînt fericită a te 'ntêlni măcar aici; căci la mine-acasă am rareorî mulțemire a te videa ... înainte vineaî ades', ear' acum ...

Radu. — Sînteți prea amabilă, doamna me ...

Tarsița. — Amabilă ... se poate; dar' mă neglijariseshți ... (cu sentiment) și nu cred să merit a fi astfelîu neglijarisită ... Eû îți sînt prietină ... mă 'nteresez de soarta dumnitale ... îți vreû binele ... îți sînt mult recunoscetoare că m'aî scăpat din primejdie, în noaptea când m'aî adus de la Teiuș la Iași ... Ah! pentru mine, crede-mă, n'oîu uita nicî o dată acea noapte plină de emoții ... găsindu mă lîngă dumneta, răpită 'n fuga cailor pe câmpiile-acele pustiî ș'acoperite cu omăt; nu mă simțam nicî gerul nopții, nicî spaînia lupilor care ne-alungaû ... Mi se părea un vis, un vis prea frumos; căci trista realitate m'aștepta acasă ... Și dumneta nu te-aî măî îndurat s'îmî re'nnoeshți visul ... M'aî părăsit cu totul ...

Radu. — Doamna me ... ocupările mele dîlnice ...

Tarsița. — Care ocupări? .. ale minții sau ale inimii? .. Nu răspunzi? .. A! .. Domnule Radu, te-ai depărtat de-o prietinie sigură și credincioasă ca a mea, o prietinie care s'ar fi schimbat poate într'un sentiment mai viu, mai dulce... mai înfocat, pentru ca să cadă sub farmecul unei copile care nu știe nici măcar dacă are-o inimă de iubit.

Radu. — De cine voiesci să vorbesci, doamna me?

Tarsița. — De cine? .. de Lența... O! 'ți-am găcit eu de mult secretul... nu ți-dice ba... Dar; te-ai înamorat nebunește de Lența, o fată rău crescută, fudulă, disprețuitoare, care a să rîdă de-amoriul dumnitale, în loc să 'l aprețuească cum 'l-ar aprețui o inimă simțitoare, ș'a să rîdă pentru că ești fără avere, fără poziție, fără părinți...

Radu. — Doamna me, dacă vă credeți în drept a'mi adresa mie muștrări cât de aspre, le primesc cu politeță, de și nu le-am meritat nici de cum... ear' în cât privesce pe domnișoara Elena, vă rog, foarte vă rog, să nu 'i pronunțați numele de cât cu cel mai adânc respect.

Tarsița. — Cum? .. să am eu considerație pentru dînsa, care nu mă respectează pe mine? .. pentru dînsa? .. O! nu te-adimeni cu-asemine idei... O urăsc din toate puterile sufletului! .. și... ție sama, domnule Radu, ție sama să nu m'aduci în poziție a te cufunda și pe dumneta în acea ură... Nu'î pe lume dușman mai ne'mpăcat de cât femeia ce se simte disprețuită... Mi'î ți-dice poate... căci m'aștept la toate insultele din parte-vă... Mi'î ți-dice că 'm'am făcut iluzii, c'am căzut de bună voie 'n rîdicolul de-a mă crede iubită... fie!... răsbunarea mea va fi cu-atât mai cumplită asupra celor ce m'au trezit din vis!

Radu. — Doamna me... cuvintele domniei voastre

mă surprind și mă măhnesc... Âncă o dată vă rog să mă ertați dacă, fără s'o știu, v'am ofensat, v'am turburat liniștea: însă, ânc'o dată vă rog să fiți convinsă că domnișoara Elena...

Tarsița. — (furioasă) Elena dumnitale... o urăsc ca pe-o rivală... o urăsc de moarte!..

Radu. — Ura domniei tale poate să fie tot așa de crudă, pre cât e și de nesocotită; dar' Elena 'mă soră din copilărie, și mă jur că voiu sci s'o apăr în contra furiei domniei tale.

Tarsița. — Om videa cum ți'i putea 'mplini giurământul...

SCENA XII.

Tarsița, Radu, Elena.

Elena. — A!.. Domnule Radu, tot aici?...

Radu. — Am avut o conversație interesantă cu doamna Tarsița, care vă adoră.

Tarsița. — (cu dragoste) *Bonjour*, Lenço... Vin' să te sêrut, ângerașule... (înaintează spre Elena ca să o serute, Elena însă se retrage.

Elena. — *Bonjour*, cucoană Tarsiță... Domnule Radu, doresc să am cel de pe urmă valț de Lanner... te rog să mi'l aduci... îl vei găsi negreșit la librăria lui Henig.

Radu. — Mă duc îndată să'l caut.

Elena. — (dându'i mâna) A revedere, amicul meu.

Radu. — A revedere... (îchinându-se Tarsiței) Doamnă... (ese prin fund.)

Tarsița. — (în parte) Par' c'o fac într'adins ca să mă iriteze și mai mult.

SCENA XIII.

Tarsița, Elena, Arbore; *mai pe urmă* Vulpe.

Arbore. — (eșind din stânga) Duducă Lență, te poștește boierul împreună cu cucoana Tarsița.

Elena. — Bine, moșule... (cătră Tarsița) Doamna me...

Tarsița. — Bucuros, ângerașule...

(Întră amândouă în stânga.)

Arbore. — (singur) Nu'mă place mie 'nfipta asta de cucoană Tarsiță... Alăture cu duduca, par' că'i un uliu lângă'o turturică...

Vulpe. — (întră prin fund, căscând) I!.. bine-am mai dormit în odaea cuconului Nastasaki.

Arbore. — Eaca si Vulpoil... (lui Vulpe) 'Î-ai tras virtos, ș'ai visat?... Câți rădăș'i ai mâncat pin vis?... cum s'ar prinde... spune.

Vulpe. — Las' că 'i-oîu mânca eû ș'almintere; n'ai grijă, bade.

Arbore. — Dëu!.. Se vede c'ai dat vr'o hârtie lui Lipicescu... Spune, cât te ține?

Vulpe. — N'am sê 'ți daû ție socoteală.

Arbore. — Așa sê trăești... un fișic, douê?

Vulpe. — Douê?... cine te-aû *pliroforisî*?

Arbore. — Cunosc prețul mărfiî ș'a dugheniî... Ei, apoi sê 'ți spun una?... 'Ți-ai dat bănișoriî de sufletul tatiî, ca țiganul căcîula.

Vulpe. — Pușchea pe limbă'ți... Cum?

Arbore. — Apoi dumneta, boierîule, cređi că pentru 200 de galbinî numai o sê câștigî dreptul de-a disbrăca un popor de oameni?... Ha, ha, ha... Nu te știeam așa de găgăuță... Trebuie, *pravoslavnicule*, sê dischiđi băerile pungii, sê verși la banî cu pumnul, ca sê 'nfrupți pe toți, și pe cenușeri, și pe șefi

de masă, și mai cu samă pe ispravnică; după ce maiântei îi unge cu miere pe gîudecători și 'i umbla cu pomana de la cel mai mic cîcoș pîn' la... hăt... sus!.. Dar' ce staă eu de te 'nvăț?... Par' că nu ești trecut prin cîur și prin sită, de cînd frecă părății gîudecătoriilor... Mai bine, crede-mă pe mine, lasă pe bieții rădășii în pace, și nu 'ți încărca sufletul de blăstămuri; căci blăstămul de la săraci nu cade pe copaci.

Vulpe. — Ama!.. Ai vorbit de te-ai pripit... Dar' eaca și cuconul Nastasaki... îmi aduce rezoluția Ministrului... Aține-te, giupâne Arbure.

SCENA XIV.

Arbore, Vulpe, Lipicescu.

Lipicescu. — (în cantonadă) Aud, mărirea ta... (întrînd) Ha, cucoane... bane, eată'ți hîrtiea resularisită după toate formele. (ese prin fund.)

Vulpe. — A! să videm...

Arbore. — Să videm...

Vulpe. — (citind) «Priimit astăzi în 13 Octomvrie 184... Cererea jăluitorului fiind de ramul dicanicesc, rămîne ca subiscălitul să se adreseze la locurile competente.» (vorbit) Ce fel?... ce fel?... Numai pentru-atîta am dat eu 200 de galbină... Breee!

Arbore. — Ce 'ți-am spus eu?... Haît!.. Căciula țiganului...

Vulpe. — 'Și-au bătut gîoc de mine pușchiul, cum s'ar prinde.

Arbore. — Blăstămul săracilor!

SCENA XV.

*Ceț de'nainte, Evghenidis, Viteazovici, boieri,
Lipicescu (în fund.)*

Viteazovici. — Ce spuî?... Pleacă Ministrul chîar astăzi?

Lipicescu. — Peste-un ceas, domnule ghinărariu.

Evghenidis. — Să mergem să 'î dorim drum bun.

Lipicescu. — Eată 'l că vine-aici, cucoane Evghenidis.

SCENA XVI.

*Ceț de'nainte, Hêrzobeanu, Elena, Neamuș,
Tarsița.*

Hêrzobeanu. — Îmî pare rău că vë las, dar' n'am ce face... Trebile Statului...

Viteazovici. — (dând mâna lui Hêrzobeanu) Am aflat chîar de la Vodă că plecî astăzi, ș'am venit...

Evghenidis. — Am venit să te rugăm ca să nu 'ntârziî mult, căci Ministeriul cam șchiopătează când ești absent.

Hêrzobeanu. — N'aveți grijă, m'oîu întoarce 'n curênd... Noi, Miniștriî, avem obiceiû a trece prin țară ca fulgerul, când mergem să facem reviziî... O știți, dumneavoastră, ca și mine... însă pên'a nu mă depărta, vreî să vë dau o veste bună... *Arhon* aga Neamuș îî numit president Divanului domnesc!

(Toți felicită pe Neamuș.)

Tarsița. — (încet lui Hêrzobeanu) Prin influența dumnitale.

Hêrzobeanu. — (încet Tarsiței) Aû fost destul s'o do-

rești mata... Lipicescule, vutcă... Să bem, boieri, câte-un păhăruț pe cursă, ca să'mi meargă 'n plin.

(Un lacheu aduce o tabla cu o sticlă cu vutcă și păhăruțe.)

Hêrzobeanu. — Poftim, boieri...

(Afară de Neamuș, Vulpe și Arbore, cari se găsesc în dreapta, toți ceilalți formeză un grup în stânga, și cîocnesc păhăruțele.)

Neamuș. — Dar, boieri; s'aũ milostivit Măriea Sa Vodă să mă 'nalțe pe scaunul presidenției, și sînt hotărît a ținea cumpăna dreptății cu nepărtinirea cea mai... cea mai... (tușește.)

Arbore. — (în parte) Nu 'i dă 'n *pîrte*. (se apropie de urechea stîngă a lui Neamuș și 'i vorbește încet.)

Vulpe. — (în parte) President!.. La el mi'i nădejdea. (se furișază încet la dreapta lui Neamuș.)

Arbore. — (încet lui Neamuș) Cucoane Alecu, îmi dai voie să fac sêftea cumpenii?

Neamuș. — Ce fel?

Arbore. — Să pun într'unul din talgere vr'o patru fișicuri.

Neamuș. — Cum nu?... dar' ce vreî de la mine?

Arbore. — Să 'mî dai glasul dumitale în procesul rădășilor cu banul Vulpe... Cunoști procesul?..

Neamuș. — Trebuie să'l cunosc... Adă.

Arbore. — Poftim, și să'ți fie cu ogur...

Neamuș. — Fiî sigur de glasul meu.

Arbore. — (depărtându-se, în parte) 'Î-am dat în glas... ce să fac?... obiceiul pămîntului!

Hêrzobeanu. — Moș Arbore, vin' în coaci... Eũ plec pe câte-va zile, și fiind că ești un urs de care se tem cățeii, vreũ să te las de pază Lenții.

Arbore. — Bucuros, cucoane, numai de nu s'ar teme duduca s'o mănânc.

Elena. — (zimbînd) Nu, moș Arbore, că te cred domesnicit.

Tarsița. — Și cu dinții tociți.

Arbore. — Apoî dă, cucoană... la vrîsta noastră...

Tarsița. — (ridînd, cam furioasă) Auđi, uncheșul!..

Hêrzobeanu. — Na, moșule, un păhăruț de vutcă pe cursă... dă'l pe gât.

Arbore. — (închinînd) Drum bun, cucoane, și fără nici o cursă.

(Toți rid.)

Vulpe. — (în dreapta lui Neamuș, încet) Ș'asa, cum s'ar prinde, cucoane Alecu, fiind că *raspolojeniea* în *predmetul peripiscei* cu rădășiî din Arburenî...

Neamuș. — O știu... însă nu pot să'ți dau glasul.

Vulpe. — Vai de mine!.. apoî ce mă fac eu?

Neamuș. — Nu te desnădējdui... spune: ai vr'o 5, 6 fișicuri?

Vulpe. — Am.

Neamuș. — Pune 'î în cumpăna dreptățiî, coala 'n talgerul din dreapta, (arată mîna dreaptă) și te fac să câștigî procesul.

Vulpe. — Cum asta?

Neamuș. — Înjughebîndu'ți majoritate 'n Divan. Cu chipul aista n'ai nevoie de glasul meu.

Vulpe. — Și ăici c'oîu câștiga?

Neamuș. — (imitînd o cumpănă cu amîndouă mînile) Ean privește cumpăna. În talgerul din stînga sînt patru fișicuri depuse de Arbure. (coboarînd încet mîna stîngă) Privește cum îl atîrnă pe cel din dreapta... Veđi?... Pune dumneta cincî, șese fișicuri d'incoaci, și 'î videa minune.

Vulpe. — (punînd 5 fișicuri în mîna dreaptă a lui Neamuș) Ea-tă-le.

Neamuș. — Bine... Cată acum. (coboară mîna dreaptă, în timp ce ridică mîna stîngă) Veđi cum atîrnă talgerul din

dreapta pe cel din stînga?... Haide, ha... na, na, na... Dumneta ai dreptate.

Vulpe. — Să te-audă Dumneșău. (în parte) M'am spetit, cum s'ar prinde.

Neamuș. — (în parte, admirându'și mâinile pline) Frumos gîuvaer îi cumpăna dreptății, când talgerile 's aurite!

Hêrzobeanu. — *Arhon* agă, *arhon* bane... n'ați mai sfêrșit de pus țara la cale?

Neamuș. — Sfêrșit, vere Iorgule... Eaca venim.

Lipicescu. — (în fund, la ușă) Măriea ta, carêta 'i la scară cu 6 slujitori călări și cu viș-aga.

Hêrzobeanu. — Ha!... sê nu perdem vremea, cînd îi de slujit Ocârmuirea... Nastasaki, adă'mi ghizdanul cel mare din cabinet, cel cu doftorii.

(Lipicescu intră în stînga.)

Toți. — Doftorii?

Arbore. — În protiva boalei vitelor?

Hêrzobeanu. — (vesel) Ba, uncheșule, în protiva epidemieî opozițieî, care s'aû lățit în provincii.

Lipicescu. — (aducînd un portofoliu, un tricorn și o cravașă) Eaca ghizdanul, cucoane, șleapca cea nouă și cravașa.

Hêrzobeanu. — (deschidînd portofoliul și arătându'l plin de hârtii) Eaca rețetele destinate pentru oposanți: decreturi de posturi și de ranguri cu numele lăsate în alb. În sînul acestui portofil ministerial zace opinia publică, conștiința alegătorilor și soarta țerii!... (închide portofoliul) Îmî cunosc eû oameniî... pentru uniî posturi, pentru alții cinuri, pentru alții banî, și pentru cei mai mulți... (arată cravașa) Și astfel se completează o Cameră de deputați sub regimul Reglementului organic...

Toți. — (afară de Elena și Arbore) Ha, ha, ha, ha!

Arbore. — (în parte) Vaî de bieata țară!

Hêrzobeanu. — Lenço, vin' sê te sêrute papa.

(serută pe Elena.)

Elena. — (tristă) Adio, tătuță... sê nu 'ntârđiî mult.

Hêrzobeanu. — Cucoană Tarsița, sêrut mânia.

(serută mâna Tarsiței și 'î ȑice încet) Îî gândi la mine?

Tarsița. — (încet și cu sentiment) Te mai îndoești?

Neamuș. — (îî parte, îngrijit) Par' că 'șî-au șoptit îî taină!

Hêrzobeanu. — Sê ne videm sănêtoși, boieri.

Toți. — Călêtorie bună!

(Hêrzobeanu ese prin fund întovărășit de toți, afară de Elena și Tarsița. Elena merge de caută pe fereastă.)

Tarsița. — (îî parte) Iorgu mē îubeștel!.. Sînt presi-dentă Divanuluî... Am eșit la rêndul cucoanelor celor marî!.. A!

(Afară se aud vуетe de trăsură și pocnete de surugiî.)

SCENA XVII.

Elena, Tarsița.

Elena. — (îî parte, vêđêînd pe Tarsița) Tot aici e? (voesce sê easă prin dreaptă.)

Tarsița. — Lenço, Lenço, unde te duci?... și dum-neta fugî de mine?

Elena. — Mē duceam...

Tarsița. — Te duceai ca sê nu rêmâî cu mine... o știî; căcî nu mē îubești.

Elena. — Dómna me...

Tarsița. — O! nu te priface... îți sînt nesuferită, pentru că 'mî îeî voîe cîte-o dată sê 'ți daî sfaturi ca o... soră mai mare; îînsă, draga mea, ar fi cu dreptul s'aprețiezî almintere purtarca mea... Dacă nu te-aiî îubi, nu 'mî-ar pása nicî de cum sê te vêđ

apucând pe cărări unde nu trebuie să calce piciorul unei fete de boier mare și cu bună creștere.

Elena. — (ofensată) Ce voiești să ȋci, dómná?

Tarsița. — Mă 'ntelegi... mă gâcești.

Elena. — Acésta e, negreșit, o enigmă ingenioasă; însă nu știu să gâcesc enigmele.

Tarsița. — Da lasă, mă rog, enigmele de-o parte. Roșata obrazului dovedește c'ăi gâcit de cine'i vorba.

Elena. — De cine?

Tarsița. — De Radu!

Elena. — (uimită) Radu?

Tarsița. — Dar!.. am băgat de samă că prea ades' el vine-aici, prea ades' vă 'ntêlniți și stați la vorbă 'mpreună... Asta te compromitarisește în ochii persoanelor care știu a respecta rangul și poziția lor... Radu 'i un om de nimică, fără familie, fără stare, un *bonjurist* ce are ambiție a eși la neamuri, și cearcă a'ți fura mințile, pentru ca să uii cine ești.

Elena. — (cu demnitate) Cucónă Tarsiță, se vede că aveți o mare experiență de unele lucruri pe care mintea me nu le pricepe... Îmi vorbesci o limbă ce n'o înțeleg; prin urmare îmi veți permite a nu măi prelungi o convorbire ce nu'ni pare conformă cu buna educație.

Tarsița. — Buna educație?... Ce vrei să ȋci?... Te socoți poate măi bine educarisită de cât mine, pentru c'ăi fost crescută la Viena?

Elena. — Acolo unde-am fost crescută, am învățat a mă respecta pe mine ș'a da fie-căruia partea de considerare ce merită. De-aceea mă retrag, cucónă, și vă las în compania unei persoane care cunoaște bine regulele buneii cuviinți, în compania venerabilei soții a lui aga Neamuș. (ese prin dreapta.)

Tarsița. — (singură) Soția lui Neamuș!.. Auđi?..

Mă țiea 'n ris și mă disprețuește, fiind că 's măritată cu Neamuș?... dar' ce'î bărbatu-meu?... Cîcoi?... Pentru că nu 'î tocmai de starea 'ntêi, nu 'î nici din starea a doua... și are chîr și rude în *protipenda*!... îi president Divanului domnesc, și e presidentă!... A! găpineasă Lențo, ești fudulă pentru că tată-têu îi Ministru?... te uîți la mine cu dispreț, pentru că 's soția lui Neamuș?... O! de te-ași videa măritată după gîndul meu... cum 'ți-ar cădea nasul! (se preumblă agitată) Venerabila soție a lui Neamuș... Venerabilă!... Radu te-a învîțat a fi așa de obraznică, ducă Lențo!... Vê 'nțelegeți împreună ca să rîdeți de mine... Las' că nu'ți avea voi multă vreme parte unul de... altul... Venerabilă!... Ah! ce n'ași face ca s'mi răsbun de impertinențele ei!... Ce n'ași da s'o vîd măritată c'un adevărat cîcoi, dar' cîcoi... coala... cîcoi ca...

SCENA XVIII.

Tarsița, Lipicescu; mai pe urmă Neamuș.

(Lipicescu intră prin fund și se îndreaptă încet spre ușa din stînga, eșaminînd un decret.)

Tarsița. — (zărind pe Lipicescu, în parte) Ca Lipicescu, de pildă... Lipicescu!... și de ce nu?... (observîndu'l) Lipicescu 'î tînăr... are turnîră cîcoiească... tocmai ce trebuie... (tare) Lipicescule.

Lipicescu. — Poroncă.

Tarsița. — Ascultă: Aî vr'un cin?

Lipicescu. — Din mila boierului sunt șatrariu, cuconiță.

Tarsița. — Bine... Te iubește stăpînu-têu?

Lipicescu. — Ca pe-o slugă credincioasă... Mă.

riea sa are toată încrederea în mine... Eă mă îngrijesc de averea dumnisale, și dumnealui îmi destăinuește toate secretele, atât ale Statului cât și... cele-lalte.

Tarsița. — Care cele-lalte?

Lipicescu. — Ale... inimii... Știu, cucoană, că boierul vă iubește ca ochii din cap... Să mă ertați că îndrăznesc...

Tarsița. — Te ert, și vreă să mă ocuparisesc de viitorul tău.

Lipicescu. — Sărut mânil și picioarele, milostivă...

Tarsița. — Ascultă: Aă vrea să te 'nsoră?

Lipicescu. — Cum nu?... dac'ași găsi vr'o fată de boieră...

Tarsița. — Ești ambițios?

Lipicescu. — Om sînt și eă... Și am și ceva parale.

Tarsița. — Multe?

Lipicescu. — Bunișoare... cum aă dat Dumneăă.

Tarsița. — Bine... Să viă disară la mine, c'am să'ă vorbesc ceva important.

Lipicescu. — Ascult.

Neamuș. — (deschidend ușa din fund) Dragă, mergă să te duc acasă pên' a nu trece la Divan? (dispare.)

Tarsița. — Vin. (luă Lipicescu) 'Mă-ă spus că ești șatrariă... puțin lucru... (ese.)

SCENA XIX.

Lipicescu. — Puțin... însă... eă nu 's prost... am scamotat un decret din ghizdanul Ministrului... (scoate o hârtie) Eată'il.. (citesce) «Cinstit și credincăos boieră Domnieă Noastre...» (vorbit) Numele 'ă lăsat în

alb. (citesce) «Pentru slujbele ce ai făcut Ocârmuirii, Ne milostivim a te înălța la rangul de spatarîu...» (vorbit) Spatarîu!.. bun număr am tras la loteriea boieriei!.. Spatarîu!.. Spatarîul Nastasaki Lipicescu!.. bine sună la ureche!.. Ean să vedem dacă bate și la ochi tot așa de bine? (merge la mesuța din fund de 'și scrie numele în decret) Așa... frumos! Spatarîul Nastasaki Lipicescu... Minunat!.. Spatarîu după șatrariu... *Ișala!*.. Două la mână!.. (se îndreaptă spre ușa din stânga.)

(Cortina cade.)

ACTUL III.

(Același decor; pe perețele din fund însă este aninat portretul Sultanelui, în locul celui al împăratului Neculae.)

SCENA I.

Hêrzobeanu, Evghenidis, Viteazovici,
Neamuș (sta în pregătirea unei mese, în mijlocul scenei), **Lipicescu**
 (scrie la altă masă mai în fund, în stânga.)
 (Consiliu de miniștri.)

Hêrzobeanu. — *Arhon* postelnice Evghenidis, *arhon* polcovnice Viteazovici și chiar dumneta, *arhon* agă Neamuș, v'am poștit din poroncă domnească ca să v'adunați aici, dumneta ca marele postelnic, dumneta ca locoșitor de ghețner miliciei, și dumneta ca president Divanului domnesc, pentru ca să chibzuim niște măsuri înțelepte în niște treburi vajnice a Ocârmuirii... Îmi pare rău că n'au venit și vornicul Protipendescu, Logofetul Dreptății, precum și *arhon* Vis-ternicul, pentru ca să fie Sfatul în complet.

Neamuș. — Marele Logofet îi zaif... îl doare stomahul.

Hêrzobeanu.. — (ridend) Îi cam lacom Logofetul.

(Toți rid.)

Evghenidis. — Cât pentru marele Vistiar, îi dus la Vodă cu *prinosul* obicnuit.

Hêrzobeanu. — Dar, știu; cu ploconul bănesc votat Măriei Sale de obșteasca obicnuita Adunare, pentru părinteasca *oblăduire*... *ke ta lipa*.

Toți. — Se cuvine... Se cuvine.

Hêrzobeanu. — Dar... se cuvine; nici vorbă nu-î... Acum, boieri dumneavoastră, se 'ncepem lucrările. Avem de regularisit trii *predmeturi simandikoase*: *predmetul* Ocnelor, *predmetul* jidanilor și *predmetul* tinerilor *bonjuriști*, care, precum știți, 'și-au ridicat nasul prea sus de la o vreme 'ncoaci.

Viteazovici. — Eă sunt militar, boieri dumneavoastră... sunt rapide la treabă... Cred dar' c'am putea 'n două cuvinte să resularisim aceste trii *predmeturi*.

Toți. — Cum?

Viteazovici. — Îi vorba de Ocne, de jidanî și de *bonjuriști*?.. Haî să băgăm în Ocne atât pe *bonjuriști*, cât și pe jidanî... și *pașol*.

Toți. — (ridend) Ar avea haz.

Hêrzobeanu. — Așa ar avea... dar' nu se poate... Să vorbim serios... În priivirea Ocnelor eată cum stă pricina: *Kir Zaharaki* în tovărășie cu *Leîba Kana* propun să cumpere *otcușul* Ocnelor pe 5 ani, cu preț destul de folositor pentru *hazna*; însă ei cer agiutoriu de la Stăpânire pentru înlesnirea cărăturiî sării la Dunăre și la Prut; cer adică să le *posvolească* a lepăda banî prin sate, pe la țeranî, cât or găsi de

cuviință, ear' Guvernul să *obligariscă* pe locuitorii a face cărături pentru acei bani.

Evghenidis. — Cunosc pe Zaharaki, el îi *simpatiotul* meu de la *Saranta eklisiea*, om cu stare și cu *hristoitie*... Nu 'i place să *obijduească* pe săraci; prin urmare eă sînt de părere să'i învoim cererea.

Hêrzobeanu. — Dar' dacă n'or vrea țeranii să priimească bani și s'or împotrivi?..

Viteazovici. — Oîu merge eă însumi cu soldații de 'i-oîu sili... Eă sînt militar, nu știu multe.

Neamuș. — Mojîcul nu poate să dică ba, când poroncește Guvernul.

Hêrzobeanu. — Care vra să dică, boierii, încuviințați?

Toți. — Dar, dar; se cuvine...

Hêrzobeanu. — Nastasaki, gata 'i anafora cătră Vodă în *predmetul* sării?

Lipicescu. — (aducînd o hîrtie) Eat'o, ecselențiea voastră.

Hêrzobeanu. — S'o iscălim dar, boierii.

Toți. — S'o iscălim.

(Boierii subsemn.)

Lipicescu. — (în parte) Îs îndulciți cu sare, ca moronul... Zaharaki 'i-aă presărat în belșug, ș'așteaptă rezultatul în salonul de-alătore împreună cu Leiba Kana.

Hêrzobeanu. — (dănd hîrtiea lui Lipicescu) Na, *arhon* șatrării, pune'i numărul.

Neamuș. — Lipicescule, un cîubuc.

Lipicescu. — (în parte) Mie 'mî poroncește? (se face că nu aude, și merge la masa din fund.)

Neamuș. — Lipicescule, adă'mî un cîubuc.

Lipicescu. — (pe scaun, în parte) Spatarii nu 's cîubucci.

Hêrzobeanu. — Nastasaki... n'ai aădit?.. surd ești?

Lipicescu. — Ba nu's surd... dar' nici cîocoîul nimăruî.

Hârzobeanu. — (în parte) Ce-aû spus?... Hmm! aû început a sê obrăznici și el. (tare și cu un aer poroncitor) Un cîubuc îndată.

Lipicescu. — (merge încet la ușa din fund, o deschide și strigă :) Un cîubuc pentru domnul president Divanului. (apoî se întoarce ear' la masă, după ce a eșit pușin cu anaforaoa.)

Hêrzobeanu. — Boierî dumnevoastră, am pus la cale Ocnele, și cred că tot așa de lesne ne-om înțelega ș'în *predmetul* jidanilor... Știți că este a sê orêndui comisiî spre cercetarea vagabonșilor ș'a sê lua măsuri pentru a'î scoate din țară... Știți că numărul jidanilor crește pe toată ăiua... Norodul aû început a sê 'ngriji de astă năvălire; *bonjuriștîr* strigă că Guvernul îî vîndut jidanilor... Ce credeți dumnevoastră că 'î de făcut într'un cas atît de *vajnic*?... Binevroiți a vê rosti pe rînd și *ritos*.

Viteazovici. — Eû sînt militar, nu știû multe... Rêu 'î rêu, binele 'î bine; rêul trebuie stêrpit!

Neamuș. — Stêrpit, dar!.. căcî năvălirea jidanilor în Moldova îî maî primejdioasă de cît toate cele-lalte năvăliri de dușmanî care-aû trecut peste țara noastră... Tătariî aû venit și s'aû dus!.. Turciî aû venit și s'aû dus!.. Nemțiî ceî cu coadă aû venit și s'aû dus!.. Chîar Rușiî *pravoslavnicî* aû venit și s'aû dus!.. jidaniî însă vin și rêmân, și prind rădăcină, și se plodesc ca vermiî, și se 'ntind pe latul și pe lungul Moldoviî ca o picingină otrăvită...

Evghenidis. — Așa este; însă...

Neamuș. — Priviți în ce hal aû agîuns Iașul!.. Ulița mare, Târgul-de-sus, Târgul-Cuculuî, Sfênta-Vinerî, Podul-vechiû, Păcurariî și însuși Tătărașiî, Tătărașiî pe unde nu se pomenea țipenie de Iudă, astăđî

sînt înghesuiți de Litfe pângărite... Asemenea toate orașele Moldoviî; asemenea satele... tot îi prada lor.

Viteazovicî. — Așa este; însă...

Neamuș. — Pretutindene ei se 'mprăstie ca locustele ș'aduc cu dînșii toate năravurile cele mai vicioase: fanatismul, tîlhăria, camăta, apriga lăcomie de banî, ura de Creștinî, necurățenia, putoarea și boalele!.. Ei hrănesc negoțul din mîna Românilor, cî otrăvesc locuitorii cu băuturi falsificate și corump firea blîndă a poporului.

Evghenidis. — Așa este; însă avem ș'un număr de familii vechi de jidanî, născuți și crescuți între noi, și care nu se cuvine să'i punem în rînd cu vagabonșii din Galiția și de peste Prut... Ei sînt jidanî pămîntenî, nu Litfe străine...

Neamuș. — Într'un cuvînt, jidanul îi un element mârșav și dușmănesc de care împărățiile cele mari și puternice a Rosiei și Austriei cată a se disbăra, alungându'l la noi. Se urmăm și noi pildei lor, dacă ne doare inima de soarta Moldoviî... Să 'l alungăm și noi de la noi.

(Un arnău aduce un clubuc lui Neamuș.)

Viteazovicî. — Așa este; însă voî face și eu o observație...

Hîrzobeanu. — Fă, *arhon polcovnice*; însă pîn'a nu începe, nu *metahirisiți*, boieri, țigare minunate de la Viena. Mi le-aî adus Gaetan Miculi, înadins.

Toți. — (afară de Neamuș) Bucuros.

(Aprind țigări.)

Neamuș. — (voind să fume, găsește clubucul astupat; ecsamină imamea, descopere în ea o hîrtie resucită și o scoate.) Ce dracu 'î în imamea de nu merge?... Îî astupată?... Ce'î asta?... o hîrtie băgată în ea? (desfășură hîrtia și citește în parte) «Ecscelenția voastră! o somă de 2000 de galbinî vă așteaptă

la mine, la cantor, dacă veți apăra pe jidanî astăzi la Sfat... iscălit: Leîba Kana.» (vorbit) Așa?... apoi se schimbă treaba.

Evghenidis. — Dumnealui, *arhon* aga Neamuș, aū grăit ca un Dimostenes...

Neamuș — Adică nu eū... V'am rostit cele ce-am cetit într'un jurnal *bonjurist*... Cât pentru mine, n'am nicî o ură 'n contra jidanilor...

Evghenidis. — Nu 'sū și eî oameni?

Neamuș. — Oamenî dar?... și ca oameni, făpturi a lui Dumneḑḑū!... și ca făpturi a lui Dumneḑḑū sūntū fraṭiî noștri!... Oare legea creștinească eartă ca fratele să prigonească pe frate?... Nu, d'improtivă, ea ne povăṭuește să ne iūbim uniî pe alṭiî, să ne-agîṭăm unul pe altul, să 'mpărṭim pânea și haîna cu aproapele nostru... Ce răū facū bieṭiî jidanî că se 'ncălḑescū și eî la Soarele Moldoviî?... Nu 'î acest Soare destul de mare, destul de ferbinte, destul de strălucitor, ca să 'ncălḑască și să lumineze pe toṭi de la olaltă, fie Creșṭinî, fie jidanî?... S'aū ḑis că eî sūntū fanatici?... Este oare-o crimă de-a urma cu fanaticism preceptele religiei sale?

Hêrzobeanu. — Eî!... prea departe mergî cu 'ndurarea, *arhon* agă.

Neamuș. — Se sparie Moldova de 'nmulṭirea elementului jidovesc?... Care Moldovă?... poporul prost!... însē oameniî *prokopsiṭi*, care s'aū adăpat la isvorul economiei politice, nu trebuie oare să se bucure cînd vḑd că se 'mpoporează câmpiile goale ale ṭerii?... Se mai adauge multe și mai multe, dar' toate fără temeî; căcî jidanul îî harnic, econom, industrial, comerṭant, și prin el, număi prin el are să 'nflorească 'n viitorîū negoṭul Patriei noastre.

Hêrzobeanu. — Și nu uîta, *arhon* president, că

dar'averile lor nasc o mulțime de proceșuri, care sînt mana ramului dicanicesc...

Nearnuș. — Prin urmare eă sînt de părere să depărtăm de noi ori ce gînd de prigonire 'n contra acestui neam atît de interesat... asta... atît de interesant, vroeam să dic...

Hêrzobeanu. — Limba greșînd adevêrul spune.

Evghenidis. — Eă voă tratarisi un punct de vedere măi politic, ca unul ce sînt Postelnic. Îmă pare lucru greă, și chăar primejdișos, de'a lua măsuri în contra jidanilor, măi ântêi pentru că ei aă toăi banii în mâna lor, și dacă ei ar părăsi Moldova, Moldova ar rămănea săracă... Al doile, pentru că cu asemenea măsuri am supêra pe aghenția nemțască... Ceă măi mulă d'între jidană sînt sudiă; prin urmare nu ne putem atinge de dênșii... Boieri dumnevoastră, Moldova are miniștri, are Domn, are obștească obicînuită Adunare; dar' măi are și pe domnul aghenț și pe ghenereal consul al maiestăăii sale împêratului Rosiei, protectorul nostru... Miniștriă și chăar Domnul sînt ades' obligaă a pleca fruntea d'înainte vroiăă consulilor... și dar politica cere ca să primim cu braăele deschise tot ce ne vine din Rosiea și din Austriea, fie jidan, fie holeră.

Viteazovică. — Adânc aă vorbit, *arhon* Postelnice... Eăă un Meternich, un Neselrod, și eă mă unesc cu părerea dumnilale. Eă sînt militar...

Hêrzobeanu. — Dar; nu știă multe... nică măcar că însuă ofiăeriă dumnilale de pe graniăă daă drumul târtanilor să năvălească 'n țară.

Viteazovică. — Ofiăeriă meă sînt îăăleă cu ispravnicăă dumnilale... Însă aăă vrea să cunosc și opiniea dumnilale, *arhon* Vornice. Dumneta care, sînt căteva sêptemăni, te-ăă rostit d'înainte lui Vodă în

la mine, la cantor, dacă veți apăra pe jidanii astăzi la Sfat... iscălit: Leiba Kana.» (vorbit) Așa?... apoi se schimbă treaba.

Evghenidis. — Dumnealui, *arhon* aga Neamuș, ați grăit ca un Dimostenes...

Neamuș — Adică nu eu... V'am rostit cele ce-am cetit într'un jurnal *bonjurist*... Cât pentru mine, n'am nici o ură 'n contra jidanilor...

Evghenidis. — Nu 'să și ei oameni?

Neamuș. — Oamenii dar?... și ca oameni, fapteuri a lui Dumnezeu!... și ca fapteuri a lui Dumnezeu sîntu frații noștri!... Oare legea creștinească eartă ca fratele să prigonească pe frate?... Nu, d'improtivă, ea ne povățuește să ne iubim unii pe alții, să ne-agiutăm unul pe altul, să 'mpărțim pâinea și haîna cu aproapele nostru... Ce rău facu bieții jidani că se 'ncălădescu și ei la Soarele Moldovii?... Nu 'i acest Soare destul de mare, destul de ferbinte, destul de strălucitor, ca să 'ncălădască și să lumineze pe toți de la olaltă, fie Creștinii, fie jidani?... S'aun ăia că ei sîntu fanatici?... Este oare-o crimă de-a urma cu fanatism preceptele religiei sale?

Hêrzobeanu. — Ei!... prea departe mergi cu 'ndurarea, *arhon* agă.

Neamuș. — Se sparie Moldova de 'nmulțirea elementului jidovesc?... Care Moldovă?... poporul prost!... însă oamenii *prokopsiți*, care s'aun adăpat la isvorul economiei politice, nu trebuie oare să se bucure când ved că se 'mpoporează câmpiile goale ale țerii?... Se mai adauge multe și mai multe, dar' toate fără temei; căci jidanul îi harnic, econom, industrial, comerçant, și prin el, numai prin el are să 'nflorească 'n viitorii negoșul Patriei noastre.

Hêrzobeanu. — Și nu uita, *arhon* president, că

dar'averile lor nasc o mulțime de proceșuri, care sînt mana ramului dicanicesc...

Nearnuș. — Prin urmare eū sînt de părere sē de-părtăm de noi orī ce gînd de prigonire 'n contra acestuī neam atāt de interesat...asta...atāt de in-terasant, vroeam sē ȑic...

Hêrzobeanu. — Limba greșînd adevêrul spune.

Evghenidis. — Eū voīū tratarisi un punct de vi-dere maī politic, ca unul ce sînt Postelnic. Îmī pare lucru greū, și chīar primejdiōs, de'a lua mēsurī în contra jidanilor, maī ântēi pentru cā ei aū toȑi banīi în mîna lor, și dacā ei ar părăsi Moldova, Moldova ar rēmînea sāracă... Al doile, pentru cā cu asemine mēsurī am supēra pe aghenȑia nemȑascā... Ceī maī mulȑi d'între jidanī sînt sudiȑi; prin urmare nu ne putem atinge de dēnșī... Boierī dumnevoastrā, Mol-dova are miniștri, are Domn, are obșteascā obicīnuitā Adunare; dar' maī are și pe domnul aghent și pe ghenereal consul al maīestăȑiī sale împēratuluī Rosiei, protectorul nostru... Miniștriī și chīar Domnul sînt ades' obligaȑi a pleca fruntea d'înaintea vroiȑiī con-sulilor...și dar politica cere ca sē primim cu braȑele deschise tot ce ne vine din Rosiea și din Austriea, fie jidan, fie holerā.

Viteazovicī. — Adânc aī vorbit, *arhon* Postel-nice...Eșȑi un Meternich, un Neselrod, șī eū mē unesc cu pārerea dumnitale. Eū sînt militar...

Hêrzobeanu. — Dar; nu șȑiī multe...nicī măcar cā însușī ofiȑeriī dumnitale de pe graniȑā daū drumul tȑntanilor sē nāvāleascā 'n țarā.

Viteazovicī. — Ofiȑeriī mei sînt îȑȑeșī cu is-pravnicīī dumnitale...Însā așī vrea sē cunosc și opiniea dumnitale, *arhon* Vornice. Dumneta care, sînt cāteva sēptēmāȑi, te-aī rostit d'înaintea luī Vodā în

contra jidanilor, vîd cu mirare c'acum păstrezi o tăcere... cam...

Hêrzobeanu. — Eă ? .. Nastasaki, ad'aicî besactea cea nouă.

(Lipescu aduce din cabinet o besectă ș'o depune înaintea lui Hêrzobeanu.)

Viteazovicî. — Cum ? .. Îți ții opinia 'nchisă, ca să nu sboare ?

Hêrzobeanu. — Precum ȋci... Boieri dumnevoastră ! .. Asară, târȋu, doi zarafi cunoscuți aă venit în cabinetul meu și 'mă-aă închinat această besactea, ȋcîndu'mă : « Vă rugăm, ecseleție, să priimiți acest dar din partea noastră a jidanilor... nu însă pentru ca să ne sprijiniți mîni la Sfat, ci numai și numai ca să nu ȋceți nimică... » (deschide besectea) Priviți, boieri, aici sînt o păreche de șfeșnice de aur și trii pungî, cuprinȋând fie-care cîte-o mie de galbină... Presentul îi frumos... așa 'i ?

Toți. — Prea frumos !

Hêrzobeanu. — Așa dar... eată opinia mea în *predmetul* jidanilor... Ați vorbit cu toți de minune în favorul lor... Staă acum și mă gîndesc : dacă mie mi s'aă plătit așa de scump pentru ca să nu grăesc, ce-aă trebuit să vă plătească dumnevoastră pentru ca să deveniți advocații lor, și să vorbiți cu-atăta elocvență !

Viteazovicî și Evghenidis. — A ! .. protesta-risim...

Hêrzobeanu. — Prin urmare, domnilor miniștri, sînteți de părere ca să lăsăm pe jidanî în pace ; nu'i așa ?

Toți. — Dar, dar, sêrmanii... sînt oameni bunî, oameni cinstiți, oameni darnici...

Hêrzobeanu. — Fie ! ... M'așteptam la răsunsul

dumnevoastră... Nastasaki, adă anaforaoa cătră Vodă în *predmetul* jidanilor...

Lipicescu. — (aducînd o hârtie) Eat'o, ecselenție.

Evghenidis. — Cum? .. era chîr gata?

Hêrzobeanu. — Te miri? .. Bine-voiți a o iscăli, boieri; și tu, Nastaki, să duci besactea asta zara-filor înapoi...

(Boierii subsemn.)

Lipicescu. — (strigînd besectea la sin cu dragoste, în parte) Cum? .. Vorbă'i... Atunci s'agîungă ei! (duce besectea în camera din stîngă; apoi se întoarce de la anaforaoa, în parte) Mă duc să bucur pe Leiba Kana, cole 'n salon, și să mă capăt cu vr'o cîteva fișicuri. (ese prin fund în salon și se întoarce peste pușin, numerînd vr'o 4 fișicuri în palmă).

Hêrzobeanu. — Ce ne mai rămîne-acum de tratarisit? .. Ha! .. *predmetul bonjuriștilor*. Boieri dumnevoastră, observarisitați de cîtva timp ce avînt au luat tinerii întorși din Ghermaniea și Franța?

Viteazovicî. — *Bonjuriști* ? pantalonarii?

Evghenidis. — Un avînt revoluționar, asupra căruia consulul au trimes mai multe note...

Neamuș. — Și care 'mă pare de natură a îngriji serios pe-un Guvern înțelept ca al nostru. Las' că ei ne tratarisesc pe noi, cei mari, cei *simandikoși*, fără nici un *sevas*; dar' și *katigorisesc* fără nici o sficală actele Stăpînirii. Cu critica 'n gură și cu pistolul în mână, ei pretindarisesc să formeze opinia publică 'n țara Moldovii, ș'astfelu au început a răspîndi groază în sufletul ampoloeașilor.

Viteazovicî. — Trebuie 'nfrînați!

Hêrzobeanu. — Trebuie... însă cum? Ei sînt *duelgi*, nu se tem de nimic, țin frățește 'mpreună și 's în stare să facă o revoluție... ș'apoi is toți ficioři de boieri.

Viteazovicî. — Eă sînt militar, *arhon* Vornice... nu știu multe... îmi iew soldații cu mine, și...

Hêrzobeanu. — Și spelî putina...

(Toți rid.)

Viteazovicî. — (atîns) *Arhon* Vornice... am fost cu Rușii la Varna!..

Hêrzobeanu. — Aî fost, dar' n'ai luat-o... însă nu'i vorba de Varna... Boieri dumnevoastră, vreți s'audiți lucru nostim?... ascultați raportul lui viç-agă... Nastasaki, aice'i pitarîul Slugărică?

Lipicescu. — Așteaptă de ađi dimineață la ușa.

Hêrzobeanu. — Ȣi'i sê între.

(Lipicescu deschide ușa lui Slugărică, ș'apoî ese.)

SCENA II.

Cei de'nainte, Slugărică (în uniformă de viç-agă.)

Hêrzobeanu. — *Arhon* pitar, ce mai veste 'n oraș?

Slugărică. — (încinându-se milităreșce de cîte ori răspunde) Bine, ecselenția voastră... Astă noapte doi caldă-rămgiî aă spart părețele casei lui Avrămică.

Hêrzobeanu. — Cel din ulița-mare?

Slugărică. — Și 'l-aă ucis.

Toți. — Sêrmanul!.. Și 'i-ați prins pe hoți?

Slugărică. — Ba nu... s'aă făcut nevêduți.

Hêrzobeanu. — Ca tot-de-a una... Altă?

Slugărică. — Bună pace, ecselenție... Ađi dimineață, într'o vie de la Coșou, aă fost un duel...

Toți. — Ear'?

Slugărică. — Tocmai pe cînd se primbla Măriea Sa Vodă, în căt caii s'aă spăriet de pocnitul pistoalelor... Poliția n'aă putut sosi la vreme ca sê 'mpedice duelul.

Hêrzobeanu. — Ca tot-de-a-una, se 'nțeleg.

Slugărică. — Asară, la teatru, aū fost un scandal mare. Se parastuea două piese nouē plină de 'mpun-sături în ispravnici și 'n giudecătorī... În cea d'intēi, un țeran cânta :

Din Focșanī la Dorohoī
Țera 'y plină de cîcoī,

și 'n cea de-a doua, un aftar schimbat în păpușeriū, spunea că 'n țara păpușilor, adică la noi, tēlhariī poartă mănuși,

Și se jură pe dreptate
Că le 's manile curate,

Toți. — Cum se poate ? Și dumneta, ca viç-agă, ce-ai făcut ?

Slugărică. — Am dat poroncă să 'nchidă perdeoa ; însă de-o dată-aū sărit toți cuconașii și m'aū amenințat...

Toți. — Cum ? Aū îndrēznit ? ... Și ? ..

Slugărică. — Și piesa s'aū giucat pēn' la sfērșit.

Viteazovici — Dar' cine era 'n capul rēsvrăti-torilor ?

Slugărică. — Domnul Radu.

Toți. — Radu ?

Slugărică. — Dacă nu mă credeți, ecselenție, pu-teți să 'i luați *dopros* chīar dumnisale ; căci 'l-am zărit mai dinioare aici, în salonul de-alături.

Hêrzobeanu. — Mergi de 'l postește să vie d'ina-intea noastră.

Slugărică. — Ascult. (esc.)

Viteazovici. — (mānios) Boieri, treaba se 'ngroașă,

trebuie asprime... Auđi? din Focșani la Dorohoău țara 'i plină de cîcoi!... Care vra să ȑică, noi?...

Neamuș. — *Raison*... Sumeția *bonjuriștilor* nu mai are margini!... Auđi? în țara de păpuși tēlhari poartă mănui!... Și eu port mănui... Care vra să ȑică...

Hêrzobeanu. — Ești pácălit... Ha, ha, ha.

Evghenidis — Ha, ha, ha.

Viteazovică. — Nu se cuvine să rîdem, boieri. Revoluția 'i în aer... Datoria noastră 'i s'o innēbușim în fașă... militărește.. ,

Hêrzobeanu. — Măi, că viteaz îi prietinul... (în parte) de departe.

SCENA III.

Ceț de'nainte, Radu, Slugărică.

Slugărică. — 'Lam adus... ecselenție.

Viteazovică. — (cu severitate) Domnule... Radu, te-am chîemat d'inaintea noastră ca să ne daș samă de purtările dumnitale.

Radu. — *Pardon*, domnule colonel, îmi place a crede că vē înșelaș... Eă nu vin aici chîemat de nime. Vin însărcinat de hatmanul Stefan Stâlpeanu să daș de scire cuconuluș Iorgu, că a sosit de la țeraș și că doresce să 'l vadē.

Hêrzobeanu. — Când aă venit vērul Ștefan?

Radu. — İerī noapte.

Viteazovică. — Sē fie dumnealuș sănētos. Acum, fiind că ești d'inaintea noastră, rēspunde, cum de-ai îndrēznit asară la teatru?..

Radu. — *Pardon*, domnule colonel, în ce calitate

îmi faceți interogatoriū?... Mi se pare că nu mă găsesc înaintea unui tribunal... milităresc.

Evghenidis. — Ești în prezența Sfatului, domnule, în prezența miniștrilor, și trebuie să răspunzi cu respect.

Radu. — Prea bine, domnilor ministri. Bine-voiți a mă întreba.

Viteazovici. — Domnule! prietini dumnitale, comendați de dumneta însuși, vă *posvolîț* de-un timp încoace o mulțime de desfrânări care supără pe Guvern și pe consuli. Vă bateți la duel, atacarisiți oamenii Stăpânirii cu acuzări de hoții... Declamarisiți cuvinte late de opinie publică, de libertate, de egalitate, ca și când ați fi în Franța... Scriți în gazete lucruri nepomenite pînă ați în țara Moldovii, în cât ameiți lumea și mergeți cu anarhiea pîn' a nesocoti poroncile Stăpânirii. Asară ați obligarisit pe actori la teatru ca să gîoace niște piese revoluționare, pe care viç-aga vrea să le oprească... și cine 'i șeful rîzvîrtitorilor... dumneta! așa este?

Radu. — Așa.

Viteazovici. — Ș'încă o mărturisеști... Vra să dicе 'i adevărat că v'ați bătut gîoc de viç-aga?

Radu. — Adevărat.

Viteazovici. — Audiți, boieri?... *Arhon* viç-agă, mergi îndată de gătește căruți de poștă, ca să trimеți pe autorii pieselor de-asară la monăstirile de la Săcul și de la Soveja. Cât pentru actori, să 'i ticsești într'o trăsură de harabagiū și să 'i ecspeduești la monăstirea Slatina spre pocăință.

Slugărică. — Ascult. (ese ca să dea ordine, și vine ear' înapoi.)

Radu. — (indignat) Minunat!.. Ș'apoī vē mirați că tinerimea Moldovei e animată de spiritul revoluționar?... Cum?... Oamenii onorabili sînt, în seculul

nostru, osândiți la ecsiliu, la închisoare prin monastirile munților, osândiți fără a fi judecați, numai după un simplu ordin a domnului Viteazovici, și pretindeți ca noi să rămânem spectatori indiferenți în fața unui asemenea act arbitrar!.. Cum?.. Se dă pradă un popor întreg unui Zaharaki și unui Leïba Kana!.. Se deschid frontierele țerii unui grozave năvăliri de vagabonți, de lipitori care vin să sugă mедуva Romăniei, ș'apoi pretindeți ca să nu se revolte 'n noi simțul de omenire?.. A!.. Domnilor ministri, luați seama!.. timpurile se schimb, ele reclam și impun adoptarea principiilor civilisătoare care nu se împac cu obiceiurile barbare ale trecutului... Luați seama!.. A început a sufla despre Occident un vânt mântuitor care e menit a arde, a seca, a stărpi chirul ce înțelinsce pământul Moldovei... Luați seama!.. O junime deșteaptă, onestă și patriotică vă calcă pe urme; ea are o inimă ce cuprinde tot viitorul Romăniei; o junime ce e nerăbdătoare a'și vedea Patriea eșită din făgașul putred în care zace de seculi, și acea junime care are dreptul a purta fruntea sus, fiind că e gata a se sacrifica pentru sânta dreptate a țerii, acea junime e compusă din fiii, nepoții și rudele domniei voastre. Ei sînt față cu bătrânii cari se găsesc astăzi la cîrmă. Nu 'i faceți marturi unor fapte ce ar fi de natură a stinge respectul lor filial; nu măi comiteți greșeli de acele care pot duce Patriea la peire, căci ele vor sili pe tineri să smuncească cîrma din mâinile bătrânilor!

Viteazovici. — Auziți, boieri?.. Ne-amenință 'n față cu revoluții!.. (furios) Nebunule! te-oîu trimete să te 'nchidă la Goliea.

Radu. — Se poate, domnule; dar' veți comite un act de nebunie.

Viteazovicî. — Cu cine grăești așa de obraznic, pantalonariule ?

Radu. — Cu un militar care cred că are obiceiul să dea satisfacție prin arme, când insultă pe cineva.

Viteazovicî. — Satisfacție ! .. Vrei duel cu mine ? .. Mă provocarișești pe mine, generalul miliției ?

Radu. — *Pardon* ... nu ești general, ești numai inspector.

Viteazovicî. — Eă ?

Radu. — Dumneta ... Reglementul organic îți dă titlul de inspector general a miliției, adică inspector obștesc, și dumneta, schimbând ordinea cuvintelor, te-ai numit general și inspector ... Prin urmare înțeleg să nu ai obiceiul a te bate la duel ... Te las dar tot inspector, precum te-am găsit, și mă retrag. (ese.)

SCENA IV.

Cei de'nainte; măl pe urmă Lipicescu.

Viteazovicî. — (furios) Viș-agă, după dînsul, să 'l înfunđi la casarmă, (se preumblă agitat) și să 'l închiđi jurnalul.

Slugărică. — Ascult.

Hêrzobeanu. — Stăi pe loc, *arhon* pitariu ... nu te grăbi.

Viteazovicî. — Ce felu ? .. nu vrei să 'l arestuească, când m'au insultarisit pe mine, Ministru !

Hêrzobeanu. — 'L-om arestui, n'ai grijă ; însă cu forme, cu *tropos* ; căci vêrul Ștefan Stâlpeanu au sosit în Iași, și vêrul Ștefan îl ocrotește pe Radu.

Evghenidis. — O știm ... însă mi se pare că s'ar cuveni o pildă ...

Neamuș. — O pildă care se coboare nasul *bonjuriștilor*.

Hêrzobeanu. — Dar... o pildă serioasă... însă pentru aceasta trebuie să ne chibzuim ca oameni fără patimă, fiind că... ce se vă spun?... *bonjuriștii*... *bonjuriști*, dar' sînt copiii noștri... și cam aū dreptate 'n unele lucruri.

Evghenidis. — Prea bine; hai să ne chibzuim.

Neamuș. — Să iscodim vr'un tertip...

Viteazovici. — (punându-se la masă) Să facem un plan...

Hêrzobeanu. — Să combinarisim...

(Se pun toți cu frunțile pe mîni și gîndesc.)

Evghenidis. — Lucru 'i delicat...

Neamuș. — Îi greu...

Viteazovici. — Nicî de cum...

Hêrzobeanu. — Ai găsit ceva?

Viteazovici. — Ba... nu... dar'...

Lipicescu. — (între și ȳice încet lui Hêrzobeanu) Cucoane, aū venit cucoana Tarsița.

Hêrzobeanu. — (încet) Tarsița... unde 'i?...

Lipicescu. — (încet) Am întrodus-o în salonul de-alături cu cabinetul dumnevoastră.

Hêrzobeanu. — (sculându se) Boieri dumnevoastră, vȳd că sȳnteți osteniți de-atȳta lucru... Sȳ lȳsȳm dar pe-altȳ datȳ *predmetul bonjuriștilor*.

Toți. — (sculându-se) Bucuros.

Neamuș. — Eū mȳ 'ntorc la Divan. Aȳ se trȳtarisește proȳesul lui Arbure cu banul Vulpe.

Evghenidis. — Eū merg sȳ fac vizitȳ Pașiȳ care-aū adus scrisoarea Vizirului.

Hêrzobeanu. — A!... apropo... știȳ cȳ astȳȳ Pașa 'i poftit aici la masȳ.

Evghenidis. — Numaȳ Pașa?... fȳrȳ consulul rusȳsc?

Hêrzobeanu. — Așa cere politica... Cred că mi 'ți face mulțămire să veniți și dumnevoastră, ca să facem cinste turcului.

Evghenidis. —
Viteazovici. — } Bucuros... (es prin fund.)
Neamuș. — }

Hêrzobeanu. — (singur) Uf!.. mă *plihitisem* cu *sfetnicii* tronului... Bine c'aũ venit Afrodita să mă mângâe. (merge la ușa din stânga și o deschide) Cucoană Tarsița, poftim.

SCENA V.

Hêrzobeanu, Tarsița.

Tarsița. — (foarte agitată) Ah!.. Iorgule, s'aũ dus bărbatul meu?

Hêrzobeanu. — Dus la Divan.

Tarsița. — Cât îmi tremură inima! (cade obosită pe un fotoliu.)

Hêrzobeanu. — Pentru ce?... suflețelule?... Sîntem singuri, singurei.

Tarsița. — Neamuș are prepusuri... îi zulțar... îmi face scene... mă pîndește... M'aũ amenințat alaltaieri cu Dicasteriea.

Hêrzobeanu. — Ce spuî, soro?... aũ îndrăznit?... Dacă 'l dau afară din presidenție.

Tarsița. — Alaltaieri te-aũ zărit eșind de la mine și s'aũ făcut foc... dar' nu mă *sînhisesc* de furia lui, pe cât oîu fi sigură că mă iubești... Ah! mă iubești, Iorgule?

Hêrzobeanu. — Mai poate fi 'ntrebare?... Îmi ești dragă ca Afrodita din Olimp, și sînt gata să 'ți dau orî ce doveđi ai dori... Ah! *psihî mu*, singură

mângâere ce am, în mijlocul supărărilor politice, este de a gândi la mata... și, ȕău, adeseori uîț chîiar trebile Statuluî...

Tarsița. — Ah! Iorgule, mē 'nșeli...

Hêrzobeanu. — Eû?... Sē n'am parte de... minister, dacă mint.

Tarsița. — Te cred, scumpul meu; însă... (se face că plînge.)

Hêrzobeanu. — Însă?... Ce ai, *matia mu*, de plîngi?... pentru ce 'ți arȕi ochișorii?... Ai vr'o măhnicîune?... spune'mî-o... te rog...

Tarsița. — Ah! Iorgușorule, sînt foarte nenorocită... (sculându-se și schimbându'șî tonul) Sînt furioasă.

Hêrzobeanu. — Vai de mine!.. 'Țî-aû pricinuit vr'o daună cineva?

Tarsița. — Dar!.. am fost insultarisită asară, la teatru... și vreû sē 'mî rēsbun.

Hêrzobeanu. — Cum?... Cine-aû îndrēznit?

Tarsița. — Radu!

Hêrzobeanu. — El!.. În ce chip?... Spune, ce s'a 'ntēmplat?

Tarsița. — Asară, la eșire, îmî trăsese carêta la scara teatruluî, pe cînd m'aflam âncă 'n lojie... am întârȕiet ca vr'un șfert de ceas pēn' sē mē gătesc, și 'n vremea asta, Radu cu prietîniî luî, 'mî-aû alungat vezeteul, sub cuvēnt c'așteptaû alte cucoane... de starea a doua... Ficîorul aû cercat a sē 'mpro-tivi, dar' ei 'l-aû împins în glod, și cînd eû m'am coborît în antret, toȕi aû început a rîde... De cine rîdeaû?... de mine!.. Ah! ah! Iorgule, dacă nu mē 'î rēsbuna, nu măî trăesc... Radu a sē 'mî scurteze ȕilele!

Hêrzobeanu. — Nu te despera așa, *elpida mu*...

nu te-aprinde... Cine știe?... poate că s'a fi obraz-nicit ficiorul... Știi cum sînt slugile...

Tarsița. — Așa?... îl aperi pe Radu?... când el m'aû făcut de batgîocură!... Ș'apoi pretindarisești să cred că mă iubești?... (plînge) Ah! nenorocita de mine! la cine să găsesc protecție, dacă mă *adieaforisește* chiar omul căruî am jertfit tot!...

Hêrzobeanu. — Te 'nșeli, sufletul meu, nu țin cu Radu nici de cum, și de vreme ce ai *parașon* asupră'i, sînt gata să'l pedepsesc.

Tarsița. — Nu te cred, căci ți'i teamă de vêrul dumnitale, de hatmanul Stâlpeanu.

Hêrzobeanu. — (atîna) Teamă de Ștefan?... Spune, dacă 'l așa, ce pedeapsă merită Radu?

Tarsița. — Degeaba mă 'ntrebî... nu 'i avea curajul...

Hêrzobeanu. — A! m'atingî la filotimie. Tarsițo, spune: Vrei să 'l trimit la un schit?

Tarsița. — Dar!... tocmai în fundul munților... să nu mă aud de dînsul.

Hêrzobeanu. — Ei bine; îți dau *parola* mea că 'ți-oû împlini dorința.

Tarsița. — *Parola* 'i bună... însă...

Hêrzobeanu. — Nu te 'ncređi într'însa?... Dacă 'i așa, dimoni drăgălaș... privește... (merge la masă) Eată... îmi pun iscălitura în gîosul coalei aste albe de hîrtie, și 'ți-o încredințez, ca să ai sîngură mata mulțemirea de-a scrie poronca de arestuire și de surgun a lui Radu... Vrei mai mult? (iscălesce o coală de hîrtie și o dă în mîna Tarsiței.)

Tarsița. — (mulțemită, luând hîrtiea) Ah! acum vîd că mă iubești, Iorguțule... Mă simt fericită cum n'am fost nici o dată...

Hêrzobeanu. — Te măi îndoești de iubirea mea?

Tarsița. — Ah! nu, scumpul meu... M'ai robit pentru toată viața.

Hêrzobeanu. — (cu dragoste, serutând mâna Tarsiței) Gîuvaeriule!

SCENA VI.

Hêrzobeanu, Tarsița, Slugărică.

(Slugărică deschide ușa, vede serutatul mâinii, se retrage, apoi tușesce, și car' se arată.)

Tarsița. — (auzind tusa) Vine cineva! (se depărtează de Hêrzobeanu.)

Slugărică. — Ecselențea voastră! aū venit un aghiotant... Vē poștește Măriea Sa Vodă. (ese.)

Hêrzobeanu. — Mē duc îndată.

Tarsița. — Mē lași, iubitule?

Hêrzobeanu. — Pēcate, soro... trebile Statului... dar' nădējduesc că 'i veni ađi la masă.

Tarsița. — Cu cea mai mare mulțēmire... Mai este cineva?

Hêrzobeanu. — Dar!.. Pașa... am poroncit sē 'i facē un pilaf de-o baniță de orez.

Tarsița. — Ha, ha, ha, ha.

Hêrzobeanu. — Așa 'mī place sē te vēd... veselă ca o garofă... A revedere... Mē eartă că te las... dar' dacă vreī s'o veđi pe Lența... ea trebuīe sē se 'ntoarcē 'ndată de la primblare... Sē viī la masă... (ii serută mâna) Sē 'l amețēști pe turc. (ese prin stînga.)

Tarsița. — Ha, ha, ha... Ce nebun ești, Iorgușorule!

SCENA VII.

Tarsița. — A! .. în sfârșit îl țin la mână pe domnișorul Radu! (arată hârtia) Am prins în ghîare pe du-duca Lența cea fudulă... am se'mî răsbun și pe unul și pe altul... A! .. Mult ai se scârșnești de cîudă, domnule Radu, când te'î videa închis la o sêhăstrie! Mult ai se'î plângi odorul, ducă Lenço, când te'î videa dispărțită de dênsul... Dar' nu'î destul atâta... M'ai disprețuit?... am se te fac s'agîungi cîcoaică... 'M'ai smomit pe Radu?... am se'î stîng visul de căsătorie cu omul care te iubește... cu Radu!.. Ai se'î calcî pe inimă și se devîi nevasta cîcoiului Lipicescu... Tatăl têu îf orbit de dragoste pentru mine, face orî ce vreū eū, îl port de nas cum îmi place, și chîiar el, fără se aibă nicî un prepus, are se m'agîute ca se'mî răsbun de zuliea, de ura și de suferințile ce-aū deșteptat în mine iubirea voastră... A! eaca Lipicescu... Sê videm dac'aū urmat povățuirilor mele.

SCENA VIII.

Tarsița, Lipicescu (ese din cabinet.)

Tarsița. — Lipicescule, spune'mî degrabă: întins-ai mrejele, precum te-am sfătuit, împregiurul ducăi?

Lipicescu. — O parte din ele le-am întins, cuconiță, dar' nu toate.

Tarsița. — Cum asta?

Lipicescu. — Am câțiva prietini, și mai cu samă pe viç-aga Slugărică, în care mă pot încrede, și care s'ar bucura mult se mă vadă ginerile boierului.

Tarsița. — Prea bine, și? ..

Lipicescu. — Ei! ați început a răspândi vorbe pe ici, pe cole, că duduca s'ar fi uitând cu ochi blânzi la mine... că poate... s'ar fi dat și 'n dragoste cu mine...

Tarsița. — Minunat!... are s'o vorbească lumea... dar' tu dat-ai ceva a înțelege duducai despre dorințele tale?

Lipicescu. — Am cercat, cuconiță...

Tarsița. — În ce chip?

Lipicescu. — Precum m'ați învățat, când ați avut bunătate a mă chema la dumnevoastră acasă, am oftat privind la duducuța, 'i-am adus flori din grădină, am îndrăznit chiar a o strînge încetinel de braț, când am suit-o în trăsura...

Tarsița. — Și ea... 'ți-au mulțemit?... 'ți-au zimbit?

Lipicescu. — 'Mi-au mulțemit, însă fără a 'mă zimbi... și pe cât am înțeles, fără a mă băga 'n samă.

Tarsița. — Și nu 'i-ai rostit încă nimică despre starea inimii tale?

Lipicescu. — Drept să vă spun, cuconiță, n'am îndrăznit...

Tarsița. — Ești un prost... Fetele sînt tot-de-a-una flatarisite de-amorîul ce aprind în sufletul unui bărbat, și gata de-a'și da inima celui ântei tîner care le spune că le iubește... Tu ești tîner, ești curățel, ești iubit, aprețiarisit de părintele Lenții, ai avantajul de-a te întîlni ades' cu dînsa... Nu vîd nici o greutate de-a o putea scoate din minte... și dac'ai fi mai îndrăzneț...

Lipicescu. — Așa'i, cuconiță... ba 'ncă 's și spatarîu...

Tarsița. — Spatarîu... ești spatarîu?... Minunat!... lucrurile se simplificarisesc... Cu cinul de spatarîu ai

întrat în starea a doua... O singură treaptă te mai disparte de *protipenda*... Nu vîd dar nici o pedică care să te oprească a eși la neamuri.

Lipicescu. — Mai cu samă că am și stare... Am o moșie cumpărată pe numele pitariului Slugărică... Am bani depuși la Leiba Kana... Când stăpânul meu îi foarte 'ncurcat în averea sa.

Tarsița. — Ce spui, Lipicescule?

Lipicescu. — De când s'aû făcut Ministru, aû mers cu cheltuelile mai departe de cât îl erta mijloacele, și astăzi se găsește înglodat în datorii.

Tarsița. — Iorgu?

Lipicescu. — Cuconul Iorgu... în cât de-ar vinde tot ce mai are, de-abîea 'i-ar mai rămînea vr'o 30,000 de galbină.

Tarsița. — (în parte, cu bucurie) Dăstrea Lenții îi compromitarisită! (tare) Ascultă, Lipicescule, nu'i vreme de perdut... Vrei să te 'nsori cu Lența?

Lipicescu. — Cum nu, cuconiță?... O ducă de starea 'ntêi!

Tarsița. — Trebuie numai de cât să te declari-sești astăzi, s'o uîmești cu cuvinte de amorîu... să'i rostești ceva din Eretocrit... Ai cetit pe Eretocrit?

Lipicescu. — Ba nu.

Tarsița. — Păcat! (în parte) Pe mine Neamuș m'aû amețit cu Eretocrit... (tare) În sfârșit spune'i ce'i ști... Altul în locul tău ar fi isbutit pîn' acum.

Lipicescu. — Ei!.. păcatele mele!.. dac'ași fi și cû crescut la Paris, ca domnul Radu, nu m'ași încurca în vorbă cu ducile.

Tarsița. — Radu?... el te 'ngrijește?

Lipicescu. — El... căci mi se pare că 'i și place ducăi... Știe franțuzește.

Tarsița. — Ți se pare că'i place?... numai atîta?..

Năucule, orbule, n'ai vădut, n'ai priceput că se iubesc împreună?

Lipicescu. — Vai de mine!.. apoi ce mă fac eu?

Tarsița. — Nu te văita, că ți port eu de grijă... Radu 'i un impertinent ambițios, nesuferit... îl urăsc din toată inima... M'aū insultarisit asară la teatru, și de câte ori mă vede, mă tratarisește fără respect... Vreū să 'mă răsbun, Lipicescule, și prin răsbunarea mea să lucrez în interesul tău.

Lipicescu. — Să 'ți agiute Dumneđeū, cuconiță... dar' cum? Domnul Radu 'i ocrotit de cuconul Ștefan Stâlpeanu, și nime nu 'ndrăznește-a să atinge de dēnsul, nici chīar Ministrul!

Tarsița. — Așa cređi tu?.. Eī! dar ascultă: Lența iubește pe Radu pentru că 'l socoate un om mai deosebit, mai presus de cât alții... însă sūnt încredințată că amorīul eī ar scădea mult, s'ar stīnge chīar, când Radu ar fi insultarisit, umilit în ochiī eī, desonorat de un om mișel care să nu vroieascā a'ī da satisfacție.

Lipicescu. — Las' pe mine, cucoană... Eū îi sūnt omul.

Tarsița. — (în parte) Ce cīocoīū!.. Numai bun pentru rivala mea.

Lipicescu. — Înșā... dacā s'ar întēmpla să mă pālmueascā el d'inaintea ducucāi; atunci eū rēmān platcā...

Tarsița. — Și asta se poate... nu mă gāndisem... Mijlocul cel mai bun īi sē'l depārtām pe Radu din Eși.

Lipicescu. — N'a vroi, cuconiță...

Tarsița. — N'a vrea el, vreū eū!.. Chīar astāđi am sē 'l ecspeduesc.

Lipicescu. — Fără poronca Stāpāniriī?.. Nu se poate.

Tarsița. — (arătând hârtia) Eaca poronca!

Lipicescu. — Ați căpătat-o?... (eexamină hârtia) Îi o hârtie albă.

Tarsița. — Albă... dar' colo gîos nu veți iscălitura Ministrului?... Na, scrie tu de-asupra iscăliturii ordinul de arestuire și de ecsil, și dă hârtia în mîna agăi... Pîn' în sară să fie Radu pornit spre Săcul.

Lipicescu. — (luând hârtia) Las' pe mine... Eă îs sînt popa de-acum... am sã 'l călugăresc, căt ai ȓice: Tatăl nostru. A! 'mă-aă căăut drăguș la căuș.

(Se aude un vuet de trăsură.)

Tarsița. — Ce s'aude?

Lipicescu. — (căutând pe fereastă) Se 'ntoarce duduca de la visite.

Tarsița. — Vine Lența?... Nu vreă sã mē găsască aici... Es prin cabinetul lui Iorgu... Tu, Lipicescule, urmează cum te-am povățuit: fă declarație, și 'ndată pe urmă aleargă la aga. (ese prin stînga, ȓicînd în parte) 'Mă-am răsăunat!

SCENA IX.

Lipicescu, Elena.

Lipicescu. — (singur) Să fac declarație!... lesne 'i de ȓis, dar' cum?... N'am făcut de cînd sînt... doar' sã parastuesc ca actorii la teatru.

Elena. — (Intrînd prin fund) Domnule Lipicescu, acasă'ă tatăl meă?

Lipicescu. — Ba nu, duduă... (se turbură) Îi dus la Curte... sã facă... declarație...

Elena. — Ce?... (ride.)

Lipicescu. — Mă ertați... nu știă ce spun... Mă sînt amețit.

Elena. — Ești bolnav?

Lipicescu. — Ba nu ... dar' ...

Elena. — Cu-atâta mai bine, fiind că astăzi avem masă mare ... Mă duc degrabă să mă gătesc ...

Lipicescu. — Duducuță ...

Elena. — (oprindu-se) Ce voiesci? ..

Lipicescu. — (în parte) Haît, într'un noroc! (cade în genunchi) Duducuță, fă'ți milă și pomană cu mine ... care te iubesc ... de mă prăpădesc ... și nu știu cum să 'ți declararisc, după cum vrea cucoana Tarsița ...

Elena. — (cuprinsă de mirare) Tarsița!

Lipicescu. — Cucoana Tarsița 'mă vrea binele ... Sînt un biet tîner cu inimă ... și cu stare ... și cu cin de spatarîu ... Sînt mai bogat și mai boierîu de cît Radu ... Nu mă lăsa 'n părăsire, ducă ... și eu sînt ficior de oaminî.

Elena. — (în parte) Tarsița 'l-a îndemnat?

SCENA X.

Elena, Lipicescu, Stâlpeanu, Arbore.

Arbore. — (întrînd prin fund) Ce 'mă vîdурă ochii! ..
Lipicescu bate mîtăniî!

Lipicescu. — (în parte, spăriet) Na! c'am sfeclit-o ...
De-acu 's mort!

Stâlpeanu. — (înaintînd) Lenço, ce cată cîocoîul ista la picîoarele tale?

Lipicescu. — (în genunchi, întînd mînile) Duducă, fă'ți milă și pomană ...

Elena. — Moș Stefan ... s'a înamorat, sermanul! de cameriera me, și 'mă-o cere de nevastă.

Stâlpeanu. — Așa?... apoi dă'i-o sermanul! că's potrivîți împreună.

Arbore. — (în parte, cu prepus) Bîzzz!

Stâlpeanu. — Lipicescule, mergi de 'ți scoate peciul... Te-oîu cununa chîar eû, băete.

Lipicescu. — (sculându-se) Sêrut mînil, milostive... (eșind, în parte) Din mare primejdie m'aû scăpat du-duca... Am asudat... Haî la aga.

Elena. — (pe gânduri, în parte) Care 'î-a fost planul Tarsiței?

Stâlpeanu. — Lenço, n'aû venit încă nicî un musafir?... Eû sînt cel ântêi?

Elena. — Așa se cuvine, moș Stefane... Aî fost tot-de-a-una și ești în fruntea tuturor.

Stâlpeanu. — Drăga moșului!... ce guriță plină de mîere!... Dar' tu nu te gătești?... Acuși aû sê 'nceapê a veni poștiți la masă.

Elena. — N'ași voi sê te las singur, moș Stefane.

Stâlpeanu. — Nu te ocupa de mine, draga mea... Rêmân cu Arbure... Haî, mergi de te fă mândră.

Arbore. — Ca Ilcana Cosinzana.

Elena. — Mê duc, și vin îndată. (ese prin dreapta.)

Stâlpeanu. — Ce bujorel de copilă!... par' că 'î primăvara 'n picioare... te întinerește numai cătând la dânsa.

Arbore. — Brîndușă, cucoane, brîndușă.

SCENA XI.

Stâlpeanu, Arbore, Hêrzobeanu, Viteazovici, Evghenidis.

Hêrzobeanu. — (Intrând prin fund) Postim, boieri... Al vere Ștefane, îți mulțimesc c'ai priimit sê viî la masă... Pașa dorește mult sê te vadê.

Stâlpeanu. — Ne cunoaștem împreună de la Țarigrad.

Arbore. — Cucoane Iorgule, aveți un Pașă la masă astăzi ?

Hêrzobeanu. — Dar, uncheșule; un Pașă cu trii tuțuri.

Arbore. — De aceea ai scos portretul împăratului ș'aî pus pe-a Sultanului ?

Hêrzobeanu. — Se 'nțeleg... Așa cere politica.

Arbore. — A fi cerënd... dar' nu mă dumeresc bine...

Hêrzobeanu. — Ha, ha, ha... Nu pricepe creștinul... El știe numai să se 'nchine pe la icoane.

Arbore. — Apoi dă... să am ertare... fie care se 'nchină la icoanele sale.

SCENA XII.

Ceî de'nainte, Tarsița, Neamuș.

Hêrzobeanu. — (în parte) Eaca și icoana mea! (merge înaintea Tarsiței) Postim, cucoană Tarsiță. Cât sînteți de amabilă c'ați venit!.. Vêdêndu-vê Pașa a să se creadê în raîl lui Mohamed.

Tarsița. — Ce se potrivește...

Neamuș. — (în parte, cu gelosie) Prea multe complimenturi !

Tarsița. — Dar' Lența unde 'î?..

Hêrzobeanu. — Eat'o că vine.

SCENA XIII.

Ceî de'nainte, Elena (ese din apartamentul ei.)

Hêrzobeanu. — Lenço, eată cucoana Tarsița care 'ntreabă de tine.

Tarsița. — (înnaintând spre Lența) De mult nu te-am vădut, surioară... Ce frumușică ești!.. Ce tualetă de *bon ton*! (în parte) Nu 'î merge.

Elena. — (trecând alături de Tarsița, se apropie de Stâlpeanu) Moșule Stefan, cum mă găseci?... Sînt după placul matală?

Stâlpeanu. — În ochii mei, drăgule, ești tot-de-a-una o floriceică.

Arbore. — Ghiocel, cucoane, ghiocel.

SCENA XIV.

Cei de'nainte, Stolnicul, Pașa.

Stolnicul. — (deschidînd ușile din fund) Ecseleñțea Sa Mustafa Pașa. (ese.)

(Toți afară de dame, Stâlpeanu și Arbore, se răped înaintea Pașii. Pașa intră închinându-se turcesce.)

Hêrzobeanu. — Ecseleñție, dați'mi voie să vă prezentez pe fiică-mea Elena.

(Elena se închină grațios.)

Pașa. — (făcînd temenea) *A! . . ghîuzel . . . ghîuzel . . .*

Hêrzobeanu. — (prezentînd pe Stâlpeanu) Vêrul meu, hatmanul Ștefan Stâlpeanu.

Pașa. — (cu bucurie) Ha . . . a . . . a! Ștefan *efendi* . . . *Hoș gheoldum, efendi?* . . . *Kefinis ei?* . . .

Stâlpeanu. — Mulțemesc, *efendi* . . . și dumneta?

Pașa. — *Allah amanetoolu* . . . (dănd cu ochii de portretul Sultanului, se închină respectuos.)

Hêrzobeanu. — Portretul Padișahului Abdul Medjid, suzeranul nostru.

(Toți afară de dame, Stâlpeanu și Arbore, fac temenele portretului.)

Pașa. — *Aferim . . . aferim . . .*

(Se aude sgomot între culisele din stînga.)

Hêrzobeanu. — Ce este?

SCENA XV.

Ceț de'nainte, Radu, Lipicescu, Slugărică; pe urmă Stolnicul.

Lipicescu. — (afară) Stăi, nu 'i voie de întrat.

Radu. — (afară) În lături, cîcoiule.

Toți. — Ce este?

Radu. — (întrînd agitat) Domnule Ministru! vin să reclam în contra agenților poliției. Voiesc să m'aresteze... 'Mî-au călcat casa și mă alung ca pe-un criminal.

Stâlpeanu. — Să te-aresteze!.. din a cui poroncă?

Slugărică. — Din ordinul domnului Ministru...

Stâlpeanu. — Tu?... vere Iorgule?

Hêrzobeanu. — Eă?... nici n'am gîndit... (lui Slugărică) Cine 'ți-au adus ordinul meu?

Slugărică. — Șatrăriul Lipicescu aă venit și 'mî-aă spus, din partea ecselenției voastre, ca să pun mîna pe domnul Radu.

Hêrzobeanu. — (lui Lipicescu) Tu?... aă îndrăznit?

Lipicescu. — Dar... n'ați hotărît dumneavoastră astăzi în Sfat ca să 'nchideți *bonjuriști* la monăstire?... Domnul Radu 'i un răsvrătoriu... locul lui îi la temniță, nu prin casele boierilor, ș'âncă mai puțin aici. (înnaintînd spre Radu) Domnule, nu ești postit la masă, nu poți rămînea în salon... Afară.

Radu. — (indignat) Ticălosule!

Tarsița. — (cu intenție) Adevărat îi că nu 'i invitat?

Elena. — (înnaintînd spre Radu) Domnule Radu, vă rog să 'mî dați brațul ca să mă duceți la masă... Veți fi cavalerul meu.

Radu. — (cu recunoscință) Domnișoră... (se apropie de Elena.)

Stâlpeanu. — Bravo, Lență... (întorcîndu-se către Lipi-

cescu) Cât pentru tine, cîocoîule, acu s'e eşi din casa vărului Iorgu, și s'e nu te mai arăți pe-aici... eşi!

Lipicescu. — (obraznic) Nu primesc poronci de la dumneta.

Hêrzobeanu. — (cu autoritate) Eși!

Stolnicul. — (deschidînd uşile din fund) Poftiți la masă.

Hêrzobeanu. — (Pași) *Buŭur, efendi...*

Paşa. — *Peki.* (dă braçul Tarsiței și ese.)

După Paşa trece Radu, dînd braçul Elenei, apoi ceŭea-l-alți invitați, afară de Arbore.)

Neamuș. — (încet luî Arbore) Gîrupâne Arbure, ai perdut proçesul cu banul Vulpe. (ese.)

Arbore. — Sta'ți-ar în gât!

SCENA XVI.

Arbore, Lipicescu.

Lipicescu. — (abătut) Afară!.. sînt dat afară... eă!

Arbore. — Ei!.. Lipicescule, așă'i că s'aă ade-verit vorba Romînului: Nicî din talpă cerc de bute, nicî din mojiç om de frunte... Pățiși rușinea chîar d'inaîntea Pașiî... Ce-a đice Sultanul!

Lipicescu. — (furios) Hei!.. meșter îî dracul!.. Le-oîă arăta eă cine 'i Lipicescu!.. (scotînd o hîrtie din buzunar și arătînd-o publicului) Eaca arma rîsbunării mele! (ese.)

Arbore. — Ce đice!.. Bun îî de 'nfundat îî Oc-nă... împreună cu aga Neamuș care-aă vîndut pe bîețiî răđeși luî Vulpe... Haî de-acum la moșie, Arbure sîrmane. Aă venit vremea s'e ne-apărăm dreptul cu parul... La pari, Romîni! (ese.)

(Cortina cade)

ACTUL IV.

Același decor; cele trei uși însă din fund sînt deschise și las să se vadă salonul de alături luminat pentru bal; pe pereți, în fața publicului, se văd portretele împăratului Neculae și a Sultanului; candelabrele sînt aprinse, și musica militară e așezată între culise.

SCENA I.

Princesa și Postelniceasa (pe o canape în stînga pe planul I),
Viteazovici, Evghenidis și Neamuș (joc preferanțul
 la o masă, mai în fund,) **Tarsița** (pe un fotoliu în dreapta),
Hêrzobeanu (în picioare lângă Tarsița. În salonul de alături mai multe
 grupe de dame și cavaleri. Lachei în livre port tablale cu înghețate, etc.)

Evghenidis. — *Protos.*

Neamuș. — *Defteros.* (în toate scenele pîndesc cu gelosie mișcările Tarsiței și ale lui Hêrzobeanu.)

Viteazovici. — Nouă 'n cupe cu onori mari.

Princesa. — *Mon cher Georges*, te complimentez... Balul e splendid!.. Nicî la prințul Meternich n'am vădut mai elegante toalete.

Hêrzobeanu. — Ađi îî ăia de naștere a Lențiî, prințesă... Balul e al ei, și am nădejde că ne vor face cinste să vie atît consulul rusesc cît și Mustafa Pașa.

Princesa. — (privind portretele din fund A!.. în adevăr; ar fi trebuit s'o gâcesc după galeria de portreturi ce ornează salonul.

Hêrzobeanu. — Așa cere politica.

Princesa. — Și politeța... Dumneta, ca om politic și politicoș, aî simbolizat astfel amicitia protectorului cu suzeranul nostru, alianța Rosiei cu Turcia... Bravo! diplomatule!.. (căutînd înpregîtur) Dar' balul e în adevăr foarte briliant, și ceea ce 'mî place a

constata, este că și la noi a început a presida un ton elegant în adunări. Nu ca mai 'nainte, când cavalerii intra în saloane cu ciubote nevăcsuite și cu ciubuce aprinse.

Hêrzobeanu. — (vesel) Asta se făcea, prințesă, ca un soîu de omagiū cătră dame... le tēmîea ca pe niște dumneđeîte.

Princesa. — Frumos omagiū ! .. Bîetele divinități era afumate și svêtate...

(Toți rid.)

Hêrzobeanu. — Trebuie însă ca să mărturisim, prințesă, că dacă obiceiurile societății s'aū mai poliit, dacă *bontonul* s'aū întrodus la noi, meritul e al dumnevoastră.

Princesa. — Și al generației nouă crescută în străinătate... Am găsit bunî aucsiliări în damele june și în junii cavaleri de astădi... în *bonjuriști*, precum îi numiți dumnevoastră.

Evghenidis. — *Protos.*

Viteazovicî. — Hîmm!.. Nouă 'n cupe cu *bonjuriști* mari.

Neamuș. — Ear' !

Tarsița. — (Încet lui Hêrzobeanu) Prințesa are dragoste de bunică pentru *bonjuriști*.

Princesa. — Aî spus vr'o răutate... cu spirit, cu coană Tarsiță ?

Tarsița. — *Pardon*, prințesă... nu 'mî-ași permittarisi... Am observarisit lui domnu Ministru, că dumnealui nu prea are a să lăuda cu protegeații dumnevoastră.

Princesa. — Pentru ce ?

Tarsița. — Pentru că 's nesupuși... cam tulburători...

Postelniceasa. — Asta 'î așa . . . Nu 's prea duși la biserică.

Tarsița. — Nerespectuoși.

Princesa. — Curios lucru ! . . Mie nu 'mă-aŭ lipsit nici o dată de respect . . . Nu știu dacă dumnevoastră v'ați ecspus ? . .

Postelniceasa. — Ba, ferească Dumnezeu ! . . dar' eŭ una mărturisesc că mi'î frică de dênșiî. Aud în toate ȕilele o mulțime de istorii care mă sparie . . . Ba se ucid între ei la duel . . . Ba *katigorîsesc* miniștrii . . . Ba se laudă c'or să facă revoluții ! . . Știu atâta că de câteva nopți nu dorm liniștită.

Tarsița. — Nicî eŭ.

Princesa. — Curios lucru ! . . eŭ n'am nici o grijă, și dorm dusă.

Viteazovicî. — Rău faci, prințesă.

Princesa. — Dorm în pace, domnule colonel, pentru că ordinea publică este încredințată unui militarîu viteaz care a asistat la asediul de la Varna.

Viteazovicî. — Hîmm ! . . Nouă 'n cupe cu onori mari.

Neamuș. — Ear' ?

Evghenidis. — Ce noroc !

SCENA II.

Cei de'nainte, Stâlpeanu.

Princesa. — Vină, vere Ștefane, în agîutorîul meŭ ca să apărăm pe bieții tinerî . . . care 's acusați de lucruri monstruoase.

Stâlpeanu. — (salutând și mergînd să serute mâna princesei.)
Mai bun avocat de cât dumneta, verișoară, nu pot

să găsească ei... Ai trăit prin țări civilisate și aprențezi oamenii civilizați.

Princesa. — Vra să ȋdică, ȋii cu mine?

Stâlpeanu. — Se 'nȋlege... Mie 'mă plac apucăturile tinerilor, de și poate unele ideї ale lor sũnt cam nepotrivite cu starea 'n care ne aflăm astăzi... dar' în sfârșit ce vreū ei?... Vreū binele obștesc, vreū progres.

Evghenidis. — Progres pripit...

Neamuș. — Progres nebun.

Viteazovicī. — Progres franțuzesc.

Tarsița. — Progres obraznic.

Postelniceasa. — Progres care 'mă alungă somnul.

Princesa. — Ha, ha, ha... Sũnteȋi admirabili...

Postelniceasa. — Dumneta riȋi, prinȋesă, pentru că nu cunoșȋi ca mine ce se pitrece 'n târg... Bărbatul meū, Evghenidis, ca Postelnic, știe multe și 'mă-aū destăinuit...

Evghenidis. — Tacī, soro, nu divulgariși secreturī de Stat.

Postelniceasa. — Ce sē tac?... Nu 'mă-aī spus însuȋi c'aū strēchieat lumea și că ne găsim pe-un... cum aī ȋis? pe-un balcon?

Evghenidis. — Un vulcan.

Postelniceasa. — Fie și vulcan... că de aȋ pēnă mână poate sē isbucnească o rēșcoală?... Ș'apoī vreȋi sē dorm în pace?... N'aȋ observariși de aȋ dimineaȋă o mișcare măi deosebită pe uliȋi?... Mē dusem la Leiba Grosu din dughenile Mitropoliei pentru ca sē cumpēr o ștofă de patrahire pentru biserica de la țară, și de-abīea vezeteul aū putut rēsbate de multă lume.

Princesa. — Ce era, vere Ștefane?

Stâlpeanu. — Se trata la obșteasca Adunare ches-

tiea jidanilor, și 'n adevăr Ulița-mare era înghesuită de oameni.

Postelniceasa. — Așa'î? .. și chîiar astă sară, viind aici la bal, n'ați remarcarisit grupe de oameni pe la răspintenî? (se scoală agitată) Ofl .. oîu sê mor de lipsă de somn! .. Am presimțiri care nu mē 'nșală... îmi țiu urechea stîngă de trii țile...

Princesa. — (sculându-se) Ha, ha, ha, ha! .. Soarta noastră atîrnă de urechea Postelnicesei... Frumos cercel!

Viteazovici. — Nouă 'n cupe cu cercei mari.

Evghenidis și Neamuș. — Ear'! .. Breee! ..

(Termin lute partida și se scoală de la masă.)

SCENA III.

Cei de'nainte, Elena (ese din dreapta în toaletă elegantă.)

Princesa. — Eaca și Lența! regina balului! .. Vin' la mine, *mademoiselle*, sê te ecsaminez dacă meriți titlul de regină?

(Elena se închină la adunare, apoi se apropie de princesa.)

Princesa. — Ean sê videm ... toaleta'î perfectă ... coafîura de minune ... ochiî limpeđi și strălucitori de veselie ... fața, cum așî dori s'o am eî însamî ... toatalul încântător! .. Vin' sê te sêrut, ângerașule ... Nu 'mî pare rêu de trecut, când vêd prezentul atât de frumos, (serută pe Elena care'î serută mâna.)

Tarsița. — (în parte) Ce anostie!

Elena. — Prezentul e fericit de aprobarea unei persoane care represintă trecutul în toată nobleța lui.

Princesa. — (cu dragoste) Scumpa mea ... de 'mî-aî fi noră, eî 'ți-așî fi mamă, nu soacră ... Dar' se 'nce-

pe valțul . . . Treci ăute 'n lumea plăcerilor . . . mergi ca să te-admire cu toți . . . Nu'î locul tău aici p'între moșnegi și . . . babe. (privesce cu coada ochiului la Tarsița).

Tarsița. — (În parte, atinsă) Babe !

Postelniceasa. — (În parte) Babe !

(Musica esecută un valț.)

SCENA IV.

Cei de'nainte, Radu (vine din salonul din fund.)

Radu. — (apropiîndu-se de Elena) Domnișoară, vă rog să 'mî faceți onorul de a'mî acorda un tur de valț.

Elena. — Cu multă plăcere, domnule Radu . . . Îmî permiteți, doamnă princesă ? ..

Princesa. — (imitînd-o) Cu multă plăcere, domnișoară Lență.

(Radu dă brațul Elenei și es împreună.)

Tarsița. — (În parte, cu ciudă) Ean privește'î !

Princesa. — Haî, cucoanelor, să videm regina dănsînd.

Tarsița. — (încet lui Hîrzobeanu) Peste cincî minute să te găsiîsc aici . . . am să 'î vorbesc.

Hîrzobeanu. — Voîu fi.

(Toî se duc în salonul balului. Viteazovicî dă brațul princesei, Evgheniidis Tarsiței și Neamuș Postelnicesei.)

SCENA V.

Hîrzobeanu, Stâlpeanu.

Stâlpeanu. — Stăî, vere Iorgule . . . avem două vorbe 'mpreună.

Hîrzobeanu. — Bucuros, vere . . . dar' așî vrea să vîd dacā n'aî venit consulul și Pașa . . .

Stâlpeanu. — N'aă venit și poate că nici vor veni.

Hêrzobeanu. — Te 'nșeli . . . 'Mă-aă făgăduit acum trii zile . . .

Stâlpeanu. — Fie ! . . Ascultă : Lucrurile merg rău, poporu'î neliniștit, tinerimea indignată, Vodă îngrijit, consuliî țin sfaturi între ei . . .

Hêrzobeanu. — Aî vădut pe Vodă ? . . Când ?

Stâlpeanu. — Pe la patru ceasuri . . . S'aă arătat pornit asupra tinerimei și nemulțemit de miniștri . . . Știi că toată ziua orașul aă fost în picioare pe uliți, așteptând hotărîrea Cameriî în chestiea jidanilor, și Camera aă făcut greșala să voteze propunerea miniștrilor . . . Pe la două după ameaă o deputăție din popor, compusă de tineri, s'aă prezentat la Curte ș'aă cerut schimbarea agăi și chîiar . . . a Ministeruluî . . . O știi ?

Hêrzobeanu. — Și ce le-aă răspuns Vodă ?

Stâlpeanu. — Le-aă făgăduit că va chibzui . . . va lua măsuri . . . dar' nu le-aă ăis nimic hotărîtor . . . N'aă luat nici un angagement . . .

Hêrzobeanu. — Și nici n'a lua, cât a afla c'aă fost la balul meă Pașa și consulul.

Stâlpeanu. — Nu te-adimeni, vere, cu năluciri . . . Ați câștigat neîncrederea țerii prin o mulțime de acte arbitrare, creănd că, fiind la putere, vă este totul er-tat . . . Lumeă ăipă și are dreptate . . .

Hêrzobeanu. — ăipe cât 'i-a plăcea . . . Ce ne pasă ?

Stâlpeanu. — Nu vorbi copilării, că ești om că-runt . . . Nu știi că ăipetul unuî popor îi măi puternic de cât tunetul, că el răstoarnă cetăți și munți, când îi pornit din durere ? Deschide'ți ochiî, căci orbirea duce la peire.

Hêrzobeanu. — Vrei să mă 'ngrozăști ca pe-un

copil, dar' nu 'ți-ai găsit omul, vere... Aștept pe consulul și pe Pașa la bal... Prezența lor va fi pentru mine un sprijin în contra paraponului domnesc... Cât pentru norod, avem slujitori, avem soldați... Om ști noi s'e'l aducem la supunere.

Stâlpeanu. — Dee Dumneșău s'e nu v'e treșăi din ametală prea târșău... Eă 'ți-am arătat primejdia... fă cum te-a povățui mintea ca s'o înlătureză în inte-resul liniștea orașului ș'a țerii... (voiesce s'e casă.)

SCENA VI.

Stâlpeanu, Hêrzobeanu, Slugărică.

Slugărică. — Cucoane Ștefane, v'e postește 'ndată Măriea Sa Vodă la Curte.

Stâlpeanu. — Pe mine? .. Ce s'e mai fie? .. Merg...

Hêrzobeanu. — *Arhon* pitariău, n'ău venit încă Pașa și consulul?

Slugărică. — Nu încă, ecselenția voastră.

Stâlpeanu. — Pare-mi-se că 'i așteptă în zădar, vere... M'e duc și vin ear'... (esc.)

Hêrzobeanu. — Du-te, vere, și s'e'mă spuă ce 'i vorbi cu Vodă.

SCENA VII.

Hêrzobeanu, Slugărică.

Slugărică. — (în taăă) Ecselenție.

Hêrzobeanu. — (preocupat) Ce este?

Slugărică. — Dați'mă voă s'e v'e raportarisesc că s'ău întêmplat multe neorênduelă în oraș.

Hêrzobeanu. — Când ?

Slugărică. — Acu 'n spre sară . . . Tătărășeni s'au coborît din mahalaoa lor cu cîomege și sparg capetele jidanilor pe uliți . . . Ei s'au dus de-au stricat cu bolovanî geamurile lui *kir* Zaharaki, și pe Leiba Kana îl caută ca s'îl arunce în Bahluî.

Hêrzobeanu. — Cum se poate ? . . . Mojîciî au îndrăznit ? . . .

Slugărică. — Pe Ulița-mare, prin Têrgu-de-sus și pin Sfînta-Vineri se primblă cete de oameni care par turbați, și chîiar aici, la poartă, sînt adunați vr'o sută.

Hêrzobeanu. — (îngrijit) O sută ! . . și ce vreî ?

Slugărică. — Nu știu bine, dar' p'între dênșii am zărit pe șatrariul Lipicescu și 'l-am audît ațițînd norodul în contra miniștrilor.

Hêrzobeanu. — Lipicescu !

Slugărică. — Ce 'mî poronciți s'î fac, ecselenție ?

Hêrzobeanu. — Nu te-ai priceput pên'acu, mangositule ? . . . Îlea 'ndată slujitoriî agiei și 'mprăștie mojîciî cu bicele . . . Cât pentru Lipicescu, s'î prindeți și s'î mi 'l aduceți aici . . . Haî degrabă . . . nu holba ochiî la mine . . . Mergî de te-arată vrednic.

Slugărică. — Ascult. (ese.)

Hêrzobeanu. — (singur, se preumblă turburat pe scenă) S'î aibă dreptate vêrul Ștefan ? . . S'î ne găsim oare 'n agîunul unei revoluții ? . . Revoluție la noi ! . . Ce-a ȕice consulul ? . . Ce-a ȕice Pașa ? . . Trebuîesc luate m'șurî aspre . . . Trebuîe s'î m'î consularisesc cu colegiî mei, cu Evghenidis, cu Viteazovicî . . . privind în salonul din fund) Ha ! . . eată 'î colo, aproape de consulul grecesc . . . m'î duc s'î le fac cunoscut . . .

SCENA VIII.

Hêrzobeanu, Tarsița.

Tarsița. — (pe pragul ușii din fund) Iorgule . . .

Hêrzobeanu. — Aud ?

Tarsița. — Vin' încoaci . . . Privește, mă rog . . . colo . . . lângă fereastră, pe ducă Lența cu domnișorul Radu, cum se hlizesc împreună . . . Nu se lasă unul de altul . . .

Hêrzobeanu. — Și ce rău găsești dumneta ?

Tarsița. — (coborînd în scenă) Răul că 'i vorbește lumea și te *katigorisește* pe dumneta ca pe-un părinte fără prevedere . . . Toți se 'ntreabă cu mirare, ce caută Radu 'n casa dumnitale?.. Ce 'l autorisază a fi într'o relație așa de . . . strînsă cu Lența?.. Frate nu 'i e, văr nu 'i e . . . prin urmare ce 'i?.. Logodnicul ei?.. Amorezatul . . .

Hêrzobeanu. — Cucoană Tarsiță, Lența mea aș priimit o creștere care-o va opri tot-de-a-una de-a să abate din calea bunei cuviinți, și care-o pune mai presus de toate bănuielele.

Tarsița. — Nu mă 'ndoesc, iorgule . . . dar' . . . știu . . . gura lumii numai pămîntul o astupă . . . Cu ce drept Radu se găsește 'n casa dumnitale ca 'n casa lui ?

Hêrzobeanu. — Radu aș fost crescut din copilărie cu Lența . . . Ei sînt ca doi frați.

Tarsița. — Frați . . . frați. Eă nu m'ași încrede 'n asemenea frăție.

(Începe a să auzi sub fereastă un vînet surd și depărtat.)

Hêrzobeanu. — Ce s'aude?.. poate că vine consulul?.. (merge de se uită în fund.)

Tarsița. — (În parte) Ce are 'n astă sară?.. Îi îngrijit, tulburat . . . (tare) Iorgule !

Hêrzobeanu. — (întorcându-se) Aud ?

Tarsița. — Ce ai, scumpul meu ? .. Ești neliniștit ... pe gânduri.

Hêrzobeanu. — Nimic, nimic.

Tarsița. — Poate că te-ai măhnit de proșesul ce se dice că vrea să 'ți facă Lipicescu ?

Hêrzobeanu. — Un proșes mie ? .. Lipicescu ? .. Cine-aă spus așa bazaconie ?

Tarsița. — Bărbatul meu, asară, 'mă-aă dat a înțelege că Lipicescu ar fi pretindarisit că 'i ești dator cu o sumă *simandikoasă*.

Hêrzobeanu. — Eă ? .. luă ? .. fleacuri .. N'am să'ă dau nici o para. El din contra are socoteli cu mine pentru toți baniă ce 'l-aă trecut prin mână, cât aă fost în slujbă la mine.

Tarsița. — Nu știă ... se vorbește de-un sînet al dumnitale de 30,000 de galbină, care s'ar găsi în mănile luă Lipicescu.

Hêrzobeanu. — Un sînet ? .. 30,000 de galbină ? .. Ha, ha, ha, ha ... Frumoasă poveste !

Tarsița. — Nu 'ți face cruce, Iorgușorule ... poveștile din ăia de astăă s'adeveresc câte-odată ... Bărbatul meu aă și văăut sînetul.

Hêrzobeanu. — Aș' ! .. a fi avut orbul găinilor.

(Un noă vuet se aude afară în depărtare.)

Tarsița. — (în parte) Nu crede ! ..

Hêrzobeanu. — (tresărind) Ear' ? .. (se apropie de salonul din fund) Nu ... încă n'aă venit ! .. oare ce 'i împedică ? (se întoarce posomorât.)

Tarsița. — Iorgule ... ai ceva care 'mă tăănuști ... Nu ești în apele dumnitale ...

Hêrzobeanu. — N'am nimică ... ăăă ... crede-mă.

Tarsița. — (luându'l de braă) Iorgușorule ... par' că nu mai ai încredere 'n mine, și asta 'mă sfășie inima ..

Eū care te iubesc cum n'am iubit pe nime 'n lume! . . eū care-ași vrea, cu prețul vieții mele, să te vĕd fericit! . . ascultă-mă : Nu nesocoti cuvintele mele . . . Știu de sigur că te-amenință o mare supărare . . . o nenorocire chîiar.

Hêrzobeanu. — Pe mine?

Tarsița. — Dar ! scumpul meu . . . De cînd 'l-ai dat afară pe Lipicescu, 'ți-ai făcut un dușman pri-mejdios . . . El acum îi boieru de starea a doua, căci îi spatariu.

Hêrzobeanu. — Șatrariu, vreî să ȑici ?

Tarsița. — Ba spatariu ! . . 'i'am vĕdut decretul . . . Are banî . . . mai mulți poate de cît dumneta . . . Are ș'o moșie . . .

Hêrzobeanu. — El ?

Tarsița. — El . . . Are trecere la boierii divaniști . . . Se ȑice că 'i bine priimit de însuși Pașa . . . Precum veȑi, s'aū rîdicat și el între oameni, 'și-aū dobîndit o poziție destul de 'naltă . . . Nu trebuie desprețuit . . . Dacă 'i adevĕrat că posedarisește un sinet de 30,000 de galbinî, n'ar fi lucru de mirare să câștige proceșul și să 'ți dee astfelu o lovire serioasă 'n avere !

Hêrzobeanu. — N'am grija.

Tarsița. — (cu dragoste) Iorgușorule . . . ascultă-mă pe mine, căci mă 'nteresez mai mult de mata de cît chîiar de mine insamî . . . O știi . . .

Hêrzobeanu. — (pĕtruns, serută mâna Tarsiței) O știu su-rioară.

Tarsița. — De cît să te ecsposarisești a fi tras în gîudecată . . . a fi supĕrat . . . a fi calicit poate . . . Mai cu minte-ai urma ertând pe Lipicescu, dacă 'ți-aū greșit . . . Mai măreț ar fi din parte'ți să 'l tratarisești ca pe-un om de casă, ca pe-un copil crescut de dumneta ; să 'l agîuți a să 'nălța pe scara soȑială,

să 'l scoți la neamuri, să 'l însori c'o fată de boieriū ...
chîar și c'o fată din *protipenda* ...

Hêrzobeanu. — Cum ? . .

Tarsița. — Căci urmînd astfelū, ăi să fîi admirarisit de lume. Toți ău să ȃicē, cu toată dreptatea : Cât de mare, cāt de *evghenist*, cāt de puternic îi Vornicul Iorgu Hêrzobeanu, dacā cireaciī luī agiungū boieri marī !

Hêrzobeanu. — Poate sē ăi dreptate, draga mea Tarsița.

Tarsița. — Am, Iorgușorule, nu te 'ndoi, căci îți grăesc din adâncul inimii ... din dragoste ...

Hêrzobeanu. — (serutāndu'ī mână) Scumpa mea ! ... odorul meū ?

(În tot timpul scenei acesteia, Neamuș se ivesce pe la ușile din fund și urmăresce cu ochii pe Tarsița.)

SCENA IX.

Tarsița, Hêrzobeanu, Neamuș.

Neamuș. — Frumos ! .. bravo, cucoană Tarsița ! ..
bravo, cucoane Iorgule !

Tarsița. — (în parte) Bărbatu-meū !

Neamuș. — Vē retrageți de-oparte din bal ca sē vē dismierdați, ca sē vē ciuguliți ca doi hulubași. A ! .. de mult vē pāndeam eū ... În sfêrșit v'am prins !

Hêrzobeanu — Se poate ... dar' te rog ... nu răcni ... nu face scandal.

Neamuș. — Știu eū cum sē mă port în adunare.
(tare) Cucoană Tarsiță.

Hêrzobeanu. — Mai încet, te rog ...

Neamuș. — (apropiindu-se de Tarsița, îi ȃice furios dar' mai încet.)
Kera mu, mânăi vom merge la Dicasterie.

Tarsița. — Alecule ...

Neamuș. — Tacî, muîere neruși...

Hêrzobeanu. — Mai încet, mai încet.

Neamuș. — (încet) Tacî, muîere nerușinată... De mîni nu 'î mai fi agoae.

Tarsița. — Ah ! (cade pe fotoliu în dreapta, cu batista la ochi).

Neamuș. — Cât pentru dumneta, vere... cucoane Iorgule...

Hêrzobeanu. — Sîsss !

Neamuș. — (încet) Cât pentru dumneta, vere... cucoane Iorgule... așteaptă-te la o rîsbunare de care te 'î simți cât îi trăi.

Hêrzobeanu. — Să nu te 'mpingă păcatul, că te dau afară din presidenție.

Neamuș. — Mai degrab' îi cădea tu din Minister de cât eî de pe scaunul de president, și pîn' atunci am să te rad în proșesul tău cu Lipicescu, să te osîndesc a 'î plăti 30,000 de galbinî.

Hêrzobeanu. — Cum ? .. ecsistă acel sînet ?

Neamuș. — Ecsistarisește ! .. A ! cucoane Iorgule, m'aî necinstit ? .. am să te calicesc.

Hêrzobeanu. — Sîsss !

Neamuș. — (cu vocea înădușită) Să te las lipit pămîntului.

(Se aude afară un sgomot mai accentuat. Musica încetează.)

SCENA X.

Princesa, Postelniceasa, Elena, Radu, Evghenidis, Viteazovicî, Tarsița, Neamuș, Hêrzobeanu, Vulpe, Trufandachi, Lipicescu, invitați, popor.

Poporul. — (afară) Ho... ho ! .. Capra... Prindeți capra, măi...

Trufandachi. — (afară) Ah!... *aman!... aman!...*

Poporul. — (afară) Aă scăpat țaful... ha, ha, ha...

Trufandachi. — (afară) *Epanastasis!*... (întră în salonul din fund, strigând): *Epanastasis, arhonta.*

Vulpe. — (alergând după Trufandachi) Răscoală... săriți... agjutorii!...

Toți. — (în salonul din fund) Ce este?... ce este?... răscoală!...

(Vin spărieți în salonul de pe scenă. Mulți dispar în toate părțile.)

Hêrzobeanu. — Răscoală?... Fugi, Tarsișo, în cabinetul meu...

(Tarsișo fuge în stânga.)

Trufandachi. — (în uniformă de prefect, fără șapcă și fără sabie în teacă) Unde 'î *eklambrotato* Ministro?

Hêrzobeanu. — Trufandachi?... prefectul de Hîrlău!

Trufandachi. — *Epanastasis, bei mu... ke* la ținuturi, *ke* la mosiile, *ke* aiçe la Iasi.

Hêrzobeanu. — Cum?

Trufandachi. — Țarani s'a sculato... tirgoveți s'a sculato... m'a alungato... m'a...

Hêrzobeanu. — Unde?

Trufandachi. — La mosie la Arbureni, *ke* aiçe la porta *evgheniei* voastre.

Toți. — Aici, la poartă?

Trufandachi. — *Neski...* m'a rapito *to spati.* (arată teaca goală.)

Vulpe. — Și mie șlicul din cap... niște blăstemați de pe uliți.

Trufandachi. — *Neski, neski...* hoți!.. Enișeri!.. Eă cu *arhon* Vulpe veneam în fuga mare de la Arbureni ca se ne zaluimo che s'a rasvratito țarani.

Toți. — Cum se poate?

Trufandachi. — *Neski...* de abea am scapato de la munele lor si am dato aiçe peste alta belea... Cum

ține vorba: Am scapato de draco si am dato peste tataso dimisale...

Hêrzobeanu. — Nu vë 'nțeleg... țeraniî?... târgovețiî?... dracu?... tată-sëu?... Tălmăciți-vë curat.

Trufandachi. — *Bei mu*, la Arburenî...

Vulpe. — Las' sê spun eû... la Arburenî...

Trufandachi. — *Ohi*, eû... La porta ecselenției voastre.

Vulpe. — Nu așa... la poartă... ba la moșia rădășilor... cum s'ar prinde...

Hêrzobeanu. — Eî bine!... La Arburenî ce s'aû întêmplat?...

SCENA XI.

Cei de'nainte, Arbore. (se arată în fund.)

Arbore. — Eată ce s'aû întêmplat, boierî dumnevoastră!.. Sê v'o spun eû.

Toți. — Moș Arbure... grăește... grăește...

Arbore. — (Inaintând în mijlocul scenei) Dumnealuî, banul Vulpe... îl cunoașteți?... Eată 'l! priviți 'l bine... Așă'î că 'și poartă numele 'n față?... Dumnealuî îi vecin de moșie cu rădășîi din Arburenî, și ca Vulpoîu și ca vecin s'aû pus la pândă de mai mulți anî ca sê hrăpească pămêntul bieților locuitorî... că mare dulce 'î, se vede, bucățica săraculuî în gura bogatuluî!.. când mai cu samă bogatu 'î pravoslavnic ca dumnealuî, om cu frica lui Dumneđeû, care se spovăduește și se 'mpărtășește de cincî orî pe an!.. S'aû cercat cu binele... cum s'ar prinde... s'aû durat pe lângă români doar' 'î-a înșela, după obiceiû; dar' eșind abraș, aû luat în sfêrșit calea lungă și sucită a giudecățiî... Pe la mijlocul calei aû dat de-un

pehlivan cucuet tocmai sus... sus pe scaunul președenției Divanului domnesc... Înțelegeți de cine 'i vorba?

Neamuș. — De mine?

Arbore. — D'apoi de cine?... de Nastratin Hoge?... Marele aga Neamuș... ș'aista 'i mare din păcate!.. Aga Neamuș de cum aș prins la mână șuşaneoa dreptății, 'și-aș țin în gândul lui: Dumnezeu 'mă-aș dat două brațe... pentru ce?... pentru ca să ieș cu amândouă mâinile, și 'n dreapta și 'n stânga, și de la Stan și de la Bran, și de la creștin și de la păgân... Creștinul sînt eu, boieri, și păgânul, banul Vulpe!.. Cum aș țin, așa aș făcut... Aș luat de la mine patru sute de galbină, făgăduindu'mi glasul dumisale, și pe de-altă parte cincisute de la Vulpe, făgăduindu'i că 'i-a face majoritate în Divan.

Neamuș. — Mincîună!

Arbore. — Să se sgârcească mâna celui care-aș luat banii?... Răspunde!.. Ș'asa cumpăna dreptății aș tras în partea celui fără dreptate!.. Nu trecu o săptămână, și Stăpînirea milostivă trimise poronci de 'mplinire ispravnicului de Hîrlău, lui *kir* Trufandaki... Vreți să 'l vedeți, boieri?... Eată'l!.. Nu 'i frumos, da 'i șiret... Dumnealui aș fost halvagiū vestit peste Dunăre, și prin urmare d'incoaci de Dunăre aș fost chitit ca numai bun de administrat țara... Sărmană țară!.. Cum ai agiuns de risul veneticilor!.. Într'o țară luminată cu soare... Adică multe mai vede Soarele 'n țara noastră!.. Într'o țară pomenitul *kir* Trufandaki, halvagiū-ispravnic, împreună cu banul Vulpoiū, întovărășiți de-o ceată de slujitori, sosesc pe neașteptate la Arburenă... știți? ca boala 'n trupul omului!.. Ei aduc un plug și 'ncep a tăia moșia rădășilor în două... Boii trag din greu, căci însuși pă-

mîntul părea a se lupta în protiava hoției!.. brazda se 'ntinde neagră ca păcatul de-alungul câmpului... Când de-odată esă d'intr'un redîu o româncă 'naltă cu pruncușoru'î la țîță... ea vine sumeață 'n fața calăilor, pune copilul la picîoarele boiler și ȃice: «Aȃi venit să ne luaȃi hoȃește moșiea strămoșască?.. «Na!.. trageȃi încalte brazda peste unicelul meu, pen- «tru ca să nu r m ie pe lume peritor de foame!.. «Trageȃi!..» Și rom nca dreaptă, m ndr , vitează, se părea atunci că crescuse 'naltă c t 'naltul Cer ului și fulgera cu ochi  împregiurul ei!.. Așa este Vulpe?.. Așa este ispravnice?

Princesa. — Bravo, româncă!

Arbore. — De-o cam dată-aȃi rămas încremenită am ndo ; dar' v d nd d'inaintea voastră numai o b at  femee s'un b et copilaș, aȃi prins la inimă ș'aȃi poron- cit slujitorilor s'asv rle copilu 'n c mp... Așa este ispravnice? aș  este Vulpe?.. C nd, ce să vedeȃi?.. Unde 'ncepe-a p r i r d ul, unde es  de-o dată vr'o sută de română cu c omege și cu topoare, viind ca zmei , răcnind ca lei ... dar' c nd s  pu  cangea pe hoȃi... tufă!.. și ispravnic și Vulpo  și slujitori  o luas r  la sănătoasa, de nu le z rea  c lc ile... Dusu- s'a  p rle, ca v rtejul de toamnă, în răcnetul Rom - nilor care striga  în urma lor: La oarba!.. la oarba!.. Eată ce s'a   nt mplat la Arburen !

Radu. — (u mit, esaltat, cu lacrimile în ochi) Care'  rom nca ceea?.. Unde' , să merg în genunchi ca să mă 'nchin ei... Cari  s nt rom ni  acei voinic ?.. să merg ca să'  string la peptul meu?.. (c tr  Neamuș, Trufandachi și Vulpe) A! miserabilă!.. miserabilă!.. Voi s nteȃi r svr titori , voi v nd torii s nte  drept ȃi!.. Peste voi s'ar cuveni să trécă ferul plugului!

Toȃi. — (c ut nd s  liniștească pe Radu) Radule...

Radu. — Lăsați-mă! .. indignarea și lacrimile mă 'nnăduș când aud asemenea infamii în băta Moldovă! .. Ș'apoî vă mirați că spiritele ferb, că dorul de rēsbunare cresce 'n inimă? .. Eū mă mir cum de n'a isbucnit pēn'acum o revoluție mântuitoare? .. dar' bun e Dumnezeu! .. Ora va suna!

(Se aude sub fereastă sgomot mare, strigăte și larmă.)

Toți. — Ce este? .. ce este?

Radu. — (transfigurat) Ora a sunat!

SCENA XII.

Cei d'nainte, Slugărică, Stolnicul.

Poporul. — (afară) Ho! .. ho! .. — Nu da, gulera-tule! — Valeū — Pe dēnșii, măi! — La parî, la parî! — Dați de moarte! — Prindeți cîcociul! — Ho... hooo! ..

(Se aude sgomot de luptă, tropot de cai și zinghenit de săbiî.)

Slugărică. — (spăriet, rupt, stălcit) Ecselenție ... fugiți ... tēlhariî! .. m'aū ucis! ..

Toți. — Viș-aga bătut? .. Cum, cum? ..

Slugărică. — (cădēnd pe un scaun) Norodul! .. 'Mî-ați poroncit sē ieū oameniî agiei ca sē 'mprăștiū bandele de pe uliți ... Am eșit cu slujitoriî călări, am dat iuruș; dar' în loc sē'i alungăm noi pe dēnșii, ne-aū alungat ei pe noi pēn'aici în ogradă. Priviți în ce hal m'aū adus! .. Valeū!

Viteazovici. — Mojiciî! .. trebuie 'mpușcați!

Arbore. — Mojici, mojici, dar' mulți ... Nu cerca marea cu degitul.

Poporul. — (afară) Ce batgiocură'i asta? — Sē hăituească norodul cu slujitori? — Rēsbunare! rēsbunare! Gîos Cîcociî! — Gîos aga!

Lipicescu. — (afară) Gîos aga! .. gîos miniștriî!

Poporul. — (afară) Gîos miniștrii !

Viteazovici. — Ce ȋic ? .. gîos miniștrii ! .. Soldații ... sî vie soldații ... Viç-agă, aleargă 'ndată la casarmă.

Slugărică. — Ba, aleargă dumneta dacă vrei ... Eû m'am săturat de buchisală.

Lipicescu. — (afară) Afară Ministeriul !

Viteazovici. — Ear' ? (deschide feresta) Măi, bețivilor, cum îndrîzniți ? .. oîu aduce tunurile ...

Poporul. — (afară) Oarba ! .. la oarba ! ..

(Afară se audă șuerături.)

Viteazovici. — *Șelma !*

Lipicescu. — (afară) *Șelma* 'î ficiorul tată-tëu.

(O peatră aruncată sparge un geam.)

Viteazovici. — Aruncă cu bolovanî ? .. Ah ! *ti pad-leș !* (asvîrle un scaun pe fereastă) Na !

Poporul. — (afară) Ho ... o ... o !

(Petrele curg în fereste ; una lovesce pe Viteazovici la cap.)

Viteazovici. — Valeû ! .. 'mî-aû spart capul, tîl-hariî !

Arbore. — Ean sî vîd ... (ecsamină capul lui Viteazovici)
Nimică ... o sgârîitură ... Vin' de'ȋi pune-un bleastur ...
(duce pe Viteazovici în dreapta.)

(Se aud lovituri de topoare în uşile din dreapta.)

Stolnicul. — (alergînd) Cucoane, sparg uşile de gîos cu toporul ... Fugiȋi.

Postelniceasa. — Vin sus Enicerii ! .. Ah ! ah ! ah ! (leșină.)

Evghenidis. — Aû leșinat Todosiea ? .. (aleargă lângă ea, o ridică pe braçe și o duce în camera din dreapta.)

Arbore. — (leșînd din dreapta) Da ce mai este ? .. Aû lovit-o și pe cucoană ?

Evghenidis. — Sîntem perduȋi. Poporul năvălește pe scări ... (Intră în dreapta.)

Arbore. — De-aceea fugi? ..

(Sgomot mai apropiat.)

Toți. — S'aũ suit! .. sînt la ușa salonului din fund!

Radu. — Doamna princesă ... Elenă ... vă rog, re-trageți-vă 'n apartamentul de alături.

Elena. — Eũ nu mă despart de tatăl meu. (se lipesc de Hêrzobeanu.)

Princesa. — Să mă retrag de-aici eũ? .. O! nu; spectaculul e prea interesant ... (se pune pe canape) Și chiar mă așed la locul ântêi, ca să 'l vëd mai bine ...

Poporul. — (afară, sgârșind ușa salonului din fund) Stricați ușa, măi ... Adă toporul.

(Se aud lovirî în ușa, pe din afară.)

Toți. — (îngroziți) A!

Radu. — Nu vă spărieți, nu vă desperați ... Merg să vorbesc poporului. (se îndreaptă rapide spre ușa salonului din fund și ese.)

Elena. — (îngrijită) Radule ...

Princesa. — Nobil suflet! .. El se ecspune pentru toți.

Radu. — (deschide ușa din fund și se presintă poporului) Oamenî bunî! ..

(Se aude sgomot mare în popor.)

Poporul. — (afară) A ... a ... a! ..

Poporul. — (năvălind în salonul din fund) Dreptate, că ucidem tot! .. dreptate!

Radu. — (măntinîndu'i) Stați, stați! ..

Toți.! (îngrijți) A! (se grupează de o parte.)

SCENA XIII.

Ceî de'nainie, Stâlpeanu.

Stâlpeanu. — (ese din cabinetul din stînga și se presintă măreț d'inaintea poporului.) Ce este, oamenî bunî, ce vreți?

Poporul — Cuconul Ștefan ! .. Să trăească cuconul Ștefan !

Stâlpeanu. — Să trăiți cu toții, feți mei ! .. Spuneți-mi ce vă tulbură ? .. Ce doriți ?

Poporul. — Dreptate, cucoane, dreptate ! — Agane-aū ucis pe uliți cu slujitoriī. — Jidaniī ne 'nnēdușă. — Pânea 'ī făcută cu făină aprinsă. — Carnea 'ī de vite bolnave. — Sūntem jăcuiți din toate părțile. — Ne-aū agiūns cuțitul la os. — Să 'l dee afară pe aga. — Gios aga !

Lipicescu. — (îvindu-se pe deasupra capetelor poporului) GIOS miniștrii !

Arbore. — (arătând pe Lipicescu) Eaca Ūda.

Radu. — Tăcere ! .. Voū spune eū plāngerile voastre.

Poporul. Grăește, grăește, domnule Radu.

Radu. — (pe pragul ușiī din mijloc) Domnilor miniștrii ! țeara suferă de multe rele . . . Poporul e călcat în picioare ! ..

Poporul. — Așa, așa, pēcatele noastre !

Radu. — Poporul e bun, poporul e răbdător . . . dar' și răbdarea are marginī . . . El s'a deșteptat în fine din somn, s'a ridicat din înjosire, 'și-a adus aminte că e Român ! .. El cere dreptate pentru cei mici ca și pentru cei mari . . . parte dreaptă . . . Așa e, oameni buni ?

Poporul. — Așa, așa.

Lipicescu. — Toți, afară de miniștri.

Radu. — Tăcere ! .. Poporul s'a oțerit de monstruoasa învoire dătă lui Zaharaki, ca să facē din sătenii țerii robiī lui ; el cere să se desființeze acel pact de crudă șerbire.

Stâlpeanu. — Se va desființa !

Radu. — Poporul s'a îngrozit de năvălirea vagabonșilor pe pământul Moldovei ; el cere să se rēnduească comisiī pentru cercetarea și isgonirea lor.

Stâlpeanu. — Se vor rîndui !

Radu. — Poporul se simte umilit de a vedea în Cameră, ca represintanți ai țerii, oameni impuși prin corupție și amenințări . . . el cere depărtarea lor din sinul obșteșcei Adunări.

Stâlpeanu. — Vor fi depărtați !

Radu. — Poporul a fost maltratat pe strade de sbirii agiei . . . el cere schimbarea agăi și darea lui în judecată.

Stâlpeanu. — Fie !

Radu — Sînteți mulțemiți, oameni buni ?

Poporul. — Dar, dar ! — Să trăească cuconul Ștefan ! — Să trăească domnul Radu !

Lipicescu. — (arătându-se) Poporul cere mai presus de toate demisionarea miniștrilor care-au făcut tot răul.

Poporul. — Dar, dar ! — Afară miniștri !

Stâlpeanu. — Liniștiți-vă, copii ! . . Ministeriul întreg a demisionat, pentru ca să împace obștea . . . Măriea Sa Vodă m'a înșărcinat pe mine însumi ca să formeze noul Minister . . . Sînteți mulțemiți ?

Poporul. — Sîntem, sîntem. — Ura ! — Să trăească noul Ministru ! — Hai să luăm musică, să ne primblăm pe uliți. — Ura . . . a . . . a !

(Poporul se retrage cu sgomot pe sub fereastă în sunetul muziceii.)

SCENA XIV.

Cei de'nainte, Viteazovici, Postelniceasa, Tarsița.

Viteazovici. — (între furios cu un bleastur pe frunte) Am demisionarisit eu ? . . Când ?

Evghenidis. — (eșind din dreapta) Când am demisionarisit ?

Stâlpeanu. — Dacă n'ați dat demisie, v'ați depărtat chiar Vodă, pentru ca să liniștească orașul.

Viteazovici. — N'aveam oaste ? n'aveam tunul ?

Arbore. — Care ? . . cel dogit ?

Stâlpeanu. — Nu vă supărați . . . Mai bine mulțemiți lui Dumneșă c'ați scăpat teferi din ghiarele norodului.

Evghenidis. — Om protestarisi la Petersburg și la Constantinopoli . . . (ese.)

Viteazovici. — Ha! la Pașa . . (ese.)

Arbore. — Priviți'! . . de-abia dați afară din slujbă, și țup în opoziție !

Stâlpeanu. — Afară de vărul Iorgu, care 'i om întreg la minte.

(Hêrzobeanu șede abătut pe canape lângă princesa.)

Princesa. — (încet lui Hêrzobeanu) Iorgule, ridică'ți fruntea că te privește copila ta.

Hêrzobeanu. — (ridicând capul, întinde brațele Elenei) Scumpa mea Lență ! . .

Elena. — (aruncându-se în brațele tatălui său) Tătuță ! . .

Princesa. — (sculându-se) În sfârșit m'am învrednicit și eu a videa o revoluție în țara mea ! . . Am petrecut de minune . . . (lui Stâlpeanu luându'i brațul) Domnule Ministru, reclam protecția dumnitale ca să mă ducă acasă.

(Toți se retrag. Hêrzobeanu, Elena, Radu și Arbore rămân de o parte.)

(Cortina cade.)

ACTUL V.

Același decor ; ușile însă sînt închise și portretele Sultanului și a împăratului Nicolae sînt scoase.

SCENA I.

Arbore (eșind din stînga, pe gânduri.)

Măi, măi, măi!... adică mare farmec or fi mai avînd puterea și mărirea, de vreme ce nu se pot mîngăea boierii cînd cad de-a rostogolul din culmea lor... Dureroasă'î tumba!... Bîetul cuconu Iorgu!... îi tot posomorît din noaptea cea furtunoasă care 'l-a răsturnat din Minister... par'că'î tot ninge și'î plouă... oftează, n'are poftă de mîncare, 'î-a perit somnul, ba 'ncă vorbește câte-o dată și sîngur... și pare muncit de teama sărăciei, de cînd 'î-a deschis por_șes nopêrca cea de Lipicescu... Astă noapte m'aî întrebat dacă'î greu de-a fi sărac pe lume? Ba, dîu, mai ușor nici că se poate, cucoane, 'î-am rîspuns, atunci cînd omul îi sărac și curat. Eî unul știu că n'aî mai tînji după sîcături ca acele care fură min_șile boierilor... Am fost și eî boier odinioară, boier de nu mai știu care stare... coșcogea ban!... Îmî dîcea lumea banul Arbure!... dar' de cînd am dat de banî calpî, ca banul Vulpe, m'am lepădat de boierie și m'am lipit de rădîșie... Sărac și curat!... (privesce înaprîgur și înap saloanul dînap fund) Bree!... ce pustiîu înap casa asta!... Nicî țipenie de lingău pînap saloane și pe scări!... Lipsîște mîerea, se duc muștele!...

SCENA II.

Arbore, Prîncesa (înaprî prin fund.)

Prîncesa. — Moș Arbure, unde 'î Iorgu

Arbore. — Cole, alătare înap etac, cucoană.

Princesa. — Ce face?

Arbore. — Duce dorul Ministeriului și grija procesului.

Princesa. — Ađi se caută procesul?.. Luat-aú vr'un avocat?

Arbore. — Nu cred, cucoană; boierul nădăjduște în sfânta dreptate a divaniștilor...

Princesa. — Slabă nădejde!

SCENA III.

Arbore, Princesa, Stâlpeanu.

Stâlpeanu. — (Intrând) Arbore! Ursule!

Arbore. — Cine mă chăamă pe nume?

Stâlpeanu. — Ce face vărul Iorgu?.. Nu se gătește să meargă la Divan?.. Boierii divaniști au început a s'aduna.

Arbore. — 'Și-or fi ascuțind bricele; însă boierul pare a nu se teme de-a fi ras.

Princesa. — Ce nebunie!.. Toată averea lui e în pericol... Trebuie să 'i vorbim numai decăt.

Arbore. — Eată'l... faceți'i un *engomion*.

SCENA IV.

Arbore, Princesa, Stâlpeanu, Hêrzobeanu.

Stâlpeanu. — Vere Iorgule, ce faci?.. la ce te gândești?.. Peste-un ceas începe procesul... și dum-neta stai pe loc?

Hêrzobeanu. — Ce vrei să fac, vere Ștefane?..

Princesa. — Să mergi la Divan ca să te aperi...

Hêrzobeanu. — Eú?.. să mă duc ca să mă gă-

sesc față cu cîcoiul meu d'inaintea giudecății?... Prea mare cinste-ar fi pentru ticălosul de Lipicescu.

Stâlpeanu. — Nu 'i vorba de cinste... Când te calcă hoții, cinstea nu te oprește de-a te lupta în contra lor.

Hêrzobeanu. — Nu, vere!.. Cîcoiî pot să ne fure, să ne vîndă, să ne calicească, să ne ucidă chiar... fie! dar' noi să nu ne 'ngîosim a ne măsura cu dênșii nici o dată.

Princesa. — Îmî place mândria ta, Iorgule, ș'o înțeleg... dar' ie sama că d_estrea Lenței este în rizic.

Hêrzobeanu. — (turburându-se) D_estrea Lenței!..

Princesa. — (la ușa din dreapta) Lenço.

SCENA V.

Ceî de'nainte, Elena.

Elena. — (viind) Cine mă chîamă?... A!... doamna princesă?

Princesa. — Vin', dragă, de unește glasul tău cu al nostru, ca să convingem pe tatăl tău că trebuie să meargă la Divan, pentru ca să se apere în contra lui Lipicescu... Toată averea voastră, tot viitorîul tău sînt astădî în gîoc... și tatăl tău nu vrea...

Elena. — Nu voiesce să cerșească dreptate?... (se aruncă în brațele lui Hêrzobeanu) Bine faci, tătută.

Princesa. — (în parte) Drăguța mea!..

SCENA VI.

Ceî de'nainte, Radu.

Radu. — (întrînd rapide) Cucoane Iorgule... nu 'i timp

de perdut... Alergați îndată la Divan... judecătorii s'au adunat, și Lipicescu se laudă 'n gura mare că 'i sigur de isbândă...

Hêrzobeanu. — Fie!

Toți. — (afară de Elena) Iorgule. — Vere Iorgule. — Cucoane Iorgule...

Hêrzobeanu. — În zădar mă 'ndemnați... Nu mă duc... Facă-se cu mine ce-a vrea Dumnezeu.

Radu. — Cucoane Iorgule, dacă nu voiți să vă găsiți față cu miserabilul ce vă persecută, dați'mi voie mie să pledez în numele domniei voastre... Am venit numai într'o fugă ca să vă cer această învoire... Nu 'mî-o refusați... vă rog... Aș fi așa de fericit să lupt din toate puterile pentru interesele domniei voastre, și să probez că n'a perit încă dreptatea în țeara noastră.

Hêrzobeanu. — Radule...

Elena. — (Înaintând și dând mâna lui Radu) Mergî, amicul meu... Însamî eă te îndemn și te rog, în numele părintelui meu, ca să demasci pe trădător.

Radu. — Alerg... și am încredere c'oîu reuși. (ese.)

Arbore. — Haî și eă... Duducă Lență, audit-ai vr'o dată pomenind de sfîntul Ioan Gură-de-aur?... Să fîi încredințată că Radu a să vorbească la Divan mai dihaî de cât el. (ese.)

Stâlpeanu. — Acum, vin' degrabă, Iorgule, de fă o împuternicire lui Radu, ca avocatul dumnitale, și 'mî-o dă să 'i-o duc la Divan. (Întră în stînga cu Hêrzobeanu.)

SCENA VII.

Elena, Princesa.

Princesa. — (după o mică tăcere) Lențo... caută drept în ochii mei...

(Elena se uită cu mirare la princesa.)

Princesa. — Răspunde : Nu 'ți spune inima nimică ?

Elena. — (coborînd ochii și uîmită) Nu...

Princesa. — Minți ! .. ochii îți strălucesc ... Ai o presimțire de-o mare bucurie.

Elena. — (turburată) Eu ?

Princesa. — (luînd-o de mână) Nu te tulbura, drăgulița mea ... Eu te considerez ca pe copila mea, și doresc fericirea ta ... Vin' cole lângă mine ... am să 'ți destăinuesc un mare secret ...

(Se pun amîndouă pe canape.)

Princesa. — Știi, scumpă Lențușoară, ce ne-am pus în gînd eu și cu vărul Ștefan ? .. Ne-am pus în gînd să te mărităm ... O ! .. nu te spăria ... Doriința noastră este ca să realizăm visul tău cel mai drăgălaș ; ear' nici de cum să 'l stîngem ... Spune'mi dar fără sficală ... cu cine-ai vrea tu să te cununî ? .. c'un tîner cuconaș de starea 'ntîi, fudul, crescut la Cuculi ?

(Elena zîmbesce și face semn din cap că nu.)

Princesa. — C'un *baron* neamț ?

(Elena face asemenea semn negativ.)

Princesa. — C'un *kneaz* rus ?

(Elena face asemenea semn negativ.)

Princesa. — C'un *beizade* de la Fanar ?

Elena. — Princesă, sînt Romîna și voîu să fiu soția unui Român.

Princesa. — (serutînd-o) Bravo, ângerașule, m'așteptam la acest răspuns din parte'ți ... Acum să videm

cine să fie oare fericitul Făt-frumos la care se gândeste Ileana Cosinzana? .. Negreșit el este de-o natură mai aleasă, și are un suflet măreț și plin de iluzii frumoase ca al tău... El iubește Patriea mai presus de cât chiar pe tine, și tu ești mândră de-a avea o asemenea scumpă rivală?

Elena. — O! dar, dar!

Princesa. — El are o misiune sacră de 'mplinit în țara lui, și nimic nu'l spărie pe lume, căci are lângă dânsul doi îngeri păzitori: amorul Patriei și amorul tău... El desprețuește chiar moartea, și știe a înfrunta cu bărbăție chiar furia unui popor turbat, precum a înfruntat-o în noaptea cea de răscălare...

Elena. — (ecsaltată) O! dar, dar!

Princesa. — Cine altul de cât Radu poate fi dar eroul închipuirii tale? .. Este altul?

Elena. — (ascuțindu-și obrazul în sinul princesei) Ba nu, nu! altul de cât el...

Princesa. — Îngerașule! .. De mult eă v'am unit pe-amândoi în inima mea... Sînteți demni unul de altul... Radu te iubește... o știți?

Elena. — (zimbînd și coborînd ochii) O știu.

Princesa. — (se scoală) Dău? .. Și eă credeam... Ei, dac'o știți, *mademoiselle*, primește din partea nunei tale acest șirag de mărgăritar pentru ziua cununiei tale...

Elena. — (luînd șiragul) Al... princesă...

Princesa. — Ș'acum hai în camera ta să te ornez cu el, pentru ca să mai ved o dată cum eram eă acum trei-dăci de ani.

Elena. — (seruînd mîna princesei) Scumpa me proteatoare... ești bună și iubitoare ca mama me.

Princesa. — (uimită) Tac, nu mă face să plîng...

tocmai acum când mă sîmt întinerită prin fericirea ta.

SCENA VIII.

Princesa, Elena, Stâlpeanu.

Stâlpeanu. — (eșind din stînga) Eaca împuternicirea . . .
mă duc iute s'o dau lui Radu.

Princesa. — Și 'î spune, spre încurajare, că Elena și eu îi pregătim o surprisă care 'l-a 'nebuni de bucurie.

Stâlpeanu. — Am înțeles . . . alerg. (ese.)

Princesa. — Ce diplomat profund ! (între cu Elena în dreapta.)

SCENA IX.

Hêrzobeanu (întîrînd trist și pe gînduri.)

Vêrul Ștefan mă 'ndeamnă s'o mărit pe Lența cu Radu, după ce va câștiga procesul meu . . . Sêrmana copilă ! . . ea nu mă are nici o dîstre ! . . Cheltuelile nebunești ce-am făcut în vremea Ministerîului meu, și tîlhăriile lui Lipicescu, care 'mî avea toată averea în mîni, m'aŭ ruinat ! . . Și de-a fi sê mă osîndească Divanul a plăti baniî reclamați de hoțul de cîocoîu . . . rêmân calic ! . . Sêrmana copilă ! . . deprinsă a trăi în lucș, ce-o sê devie în miserie ? . . Cum s'o mărit c'un om care n'are nimic ? . . Ce-o sê mă fac eu însumî ? . . Sê merg a trăi de pomană la vêrul Ștefan sau la altul ? . . Măi bine moarte ! . . Ah ! blăstemat sê fie ceasul cînd m'aŭ mușcat șerpele ambiției de inimă ! . . Am perdut viitorîul copilei mele ! (cade obosit pe canape.)

SCENA X.

Hêrzobeanu, Tarsița (în doliu.)

Tarsița. — (cu voce dureroasă) Iorgule . . .

Hêrzobeanu. — (tresărind) Tarsița !..

Tarsița. — Eă !.. Veđi în ce hal sînt ?..

Hêrzobeanu. — Îmbrăcată 'n negru ?..

Tarsița. — Vin de la Dicasterie !.. m'am despărțit !.. m'aă lăsat bărbatu-meă din pricina ta !..

Hêrzobeanu. — Cum ?

Tarsița. — A !.. mă mai întrebă cum ?.. Nu știi căt era de zuliăr ?.. Aă uătat scena cea de la bal, cānd ne-aă surprins împreună ?.. De-atuncă n'am mai avut ăile bune ; am pătimit toate vārvāriile din partea lui !.. am fost tratarisită mai răă de cāt o slujnică !.. și astăă, după ce ne-am înfăășat la Dicasterie, el m'aă alungat din casă . . . (plāngēnd) Am rămas pe uliă, Iorgule, fără nică o protecăie, huliă de toăi, arătată cu deăitul !.. și toate-aeste umiliră pentru ce ?.. pentru că te-am iăbit pe tine, Iorgule, pentru că 'ăi-am făcut toate jărtfele, pentru că, orbită de dragoste, am cālcat în picăoare datoriile mele de soăie . . . Eată răsplata ce-am dobăndit : sîngurătatea, sārăciea, dispreăul !.. Ah ! Iorgule, nu mă părăsi . . .

Hêrzobeanu. — Sărmana !

Tarsița. — Fie'ăi milă de mine . . . Nu mă lăsa peireă . . .

Hêrzobeanu. — Nu, nu, Tarsiăo . . . Liniăteăte-te.

Tarsița. — (plāngēnd mai tare) Ah ! nu pot, nu pot, cāă mi'ă sufletul plin de amar . . . Simt că 'neăunesc cānd privesc soarta ce m'aășteaptă . . . dacă tu nu mi'ă înăinde o mână de-ăăătoră, dacă tu nu mă 'ă rădica din cādere, dacă tu, care eăă bun, drept, nobil, ge-

neros, nu mă 'î pune 'n fața lumii alături cu tine, pentru ca să fie silită lumea a mă respecta...

Hêrzobeanu. — Dragă Tarsiță... tot ce 'mă-a fi prin putință...

Tarsița. — Tot îți este cu putință, scumpul meu, dacă mai păstrezi un pic de iubire pentru mine... Iubirea ta 'mă-a dat cea mai mare fericire pe pământ, mie care mă credeam osândită a nu mai cunoaște fericirea în viață... Iubirea ta poate să 'mă dea tot ce-am pierdut, poziție, nume, considerație...

Hêrzobeanu. — Înțeleg că sînt datoriu a șterge lacrimile ce verși din cauza mea, ș'a te rîdica mai presus de cât ai fost pîn' acum... Așa cere sfînta dreptate... dar' ce poziție pot să 'ți dau eu acum, cînd nu 'mă mai rămîne de cât pușin, foarte pușin din averea mea... acum cînd mă vîd amenințat de-o ruină deservită prin procesul lui Lipicescu?... Ce traiu o să 'ți pregătesc?... un traiu de lipsuri, de zile negre...

Tarsița. — Ah! Iorgușorule, nu mă sparie sărăciea cu tine 'npreună... dar' dacă m'ai asculta pe mine, noi am putea duce încă o viață plăcută și 'm-belșugată.

Hêrzobeanu. — Cum?... Nu mai am nimic, dac'oîu fi condamnat a plăti acele 30,000 de galbinî.

Tarsița. — Ascultă-mă: Am vădut pe Lipicescu... pe spatarîul Lipicescu; 'l am muștrat că 'ți-a deschis proces, și știi ce 'mă-a răspuns?... 'Mă-a răspuns că desperarea 'l-a împins să facă acest pas... El iubește pe Lența.

Hêrzobeanu. — Ce?... el?

Tarsița. — El!.. Ar fi în stare să te slujască toată viața lui în genunchi, numai dac' ar putea căpeta mâna Lenței... Ce să 'î faci?... îi tîner... are ini-

mă... are și ambiție nobilă, de vreme ce visază a fi ginerele Vornicului Hêrzobeanu!.. Nu cred să merite osândă pentru asta...

Hêrzobeanu. — Auzi, cîocoîl!

Tarsița. — Nu mai e cîocoîu acum... îi boieru ca toți boierii, are bani, are rang de spataru... și astăzi el singur îi în stare să te ferească... să ne ferească pe-amîndoi de sărăcie.

Hêrzobeanu. — Nu 'nțeleg...

Tarsița. — El s'aû gîurat d'inaintea icoanelor că 'i sigur să câștige procesul... și nu mă 'ndoesc, pentru că s'aû agîuns c'o parte din divaniști... Cât pentru Neamuș, știu c'aû luat o mie de galbină de la Lipicescu... Procesul îi perdut pentru dumneta...

Hêrzobeanu. — (trist) Perdut!

Tarsița. — Ți un cuvînt, și Lipicescu rupe sînetul.

Hêrzobeanu. — Care cuvînt?

Tarsița. — Ți că 'l priimești ginere.

Hêrzobeanu. — (sculându-se indignat) Eû?... nici o dată.

Tarsița. — Dragă Iorgușorule... gîndește cât de fericiți om trăi 'npreună când ne-a mai rămînea o avere de 30,000 de galbină... Lipicescu nu cere nici o dîstre... el va fi robul nostru, și eû n'oîu mai avea altă grijă 'n vieța mea, de cât să te 'ncungiur de mulțemiri... Gîndește că vin bătrînețele, ș'o dată Lența măritată, o să ne găsim singuri... La bătrînețe nevoea se sînte mai greu... ea 'i mai aspră... Averea numai o poate 'nlătura, și crede-mă... 30,000 de galbină nu sînt de lepădat... Căsătoriea Lenței...

Hêrzobeanu. — (pe gânduri) Lența... Lența n'a priimi nici o dată...

SCENA XI.

Tarsița, Hêrzobeanu, Elena.

Elena. — (între veselă, purtând colierul de mărgăritar pe cap) Tătuță, privesce ce colier frumos!... (vădînd pe Tarsița) A! *pardon*... (voiesce să se retragă.)

Tarsița. — Stăi, Lenço, nu te retrage.

Elena. — Tătuță, voiescî să 'mî spuî ceva?

Hêrzobeanu. — Eă... nu... draga mea.

Elena. — (apropiindu-se) Dar' ce ai?.. te vîd trist, preocupat...

(Hêrzobeanu întoarce capul și 'șî șterge ochii.)

Elena. — Plîngî, tătuță?.. Ce ai?.. pentru Dumnezeu, ce supărare ai?.. Aăi dimineață erai vesel... Ce ai, tătuță... Nu voiescî să 'mî spuî?

Tarsița. — Eaca ce'l muncește, dragă Lençușoară... în două cuvinte...

Hêrzobeanu. — Tacî, cucoană Tarsiță... te rog...

Elena. — Ba nu; te rog, vorbește.

Tarsița. — Tatăl-tîu aă perdut o mare parte din averea sa, și are un proceș cu spatariul... cu spatariul Lipicescu pentr'o sumă de 30,000 de galbinî, un proceș pe care negreșit are să 'l peardă... atunci rămîneți săracî, lipiți pămîntului...

Elena. — (desmîerdînd pe tatăl sîu) Asta te mîhnesce, tătuță?.. Eî bine, vom trăi 'n sărăcie înpună, și Dumnezeu ne-a purta de grijă.

Hêrzobeanu. — Dragă copilă!.. dar' tu rămîi fără dîestre...

Elena. — Ș'apoî?

Hêrzobeanu. — Cum te 'î mai putea mărîta?..

Elena. — M'oîu mărîta mai lesne c'un om fără

stare, și 'ți-om face-amîndoi o comoară din dragostea noastră.

Tarsița. — Nu 'i vorba de tine, Lenço . . . tu ești în timpul nălucirilor și nu cunoști nevoile vieții . . . da 'i vorba de tatăl tău . . . El, un boieriū mare, unul din cei ântei în țară, diprins a ținea punga deschisă pentru agîtorii celor sërmanî, diprins a trăi în lucsul și considerația ce dă averea, cum 'l-ai condamna tu să cadă din rangul său? . . . să 'i lipsască pânea de toate dîlele . . . să fie miluit de alții? . . .

Elena. — (lipindu-se de tatăl său) Tătuță . . .

Tarsița. — Cum ai suferi să 'i dică lumea: Hêrzobeanu cel calic? . . . Așă'i că, dac' ai putea, ai face toate jêrtfele ca să 'l scutești de-o asemenea 'ngîosire?

Elena. — O! dar! . . . Ce pot face eu?

Tarsița. — Poți să dai cea mai mare dovadă de iubirea părintelui tău, luând o hotărîre sublimă de abnegare.

Elena. — Care? . . . sînt gata . . .

Tarsița. — Să te măriți c'un om, care singur îi în stare să 'mpedice ruina tatălui tău.

Elena. — Așa e, tătuță?

(Hêrzobeanu pleacă capul și tace.)

Elena. — (cătră Tarsița) Cine 'i acel om?

Tarsița. — Spatarii Lipicescu!

Elena. — Lipicescu! . . . O! Dumneșeule! ce 'ți-am greșit, să mă pedepsesci astfel . . . (plînge.)

Tarsița. — Lenço . . . Cîstea și vieța părintelui tău iubit atîrnă de la curajul inimii tale.

Elena. — Așa e, tată?

(Hêrzobeanu plînge înădușit și tace.)

Elena. — (Tarsiței) Ei bine, doamna me . . . primesc!

Hêrzobeanu. — (tresărind) Priimești să fii soția lui Lipicescu? . . Priimești?

Elena. — Dar!

Tarsița. — Și m'authorizezi să duc acest răspuns lui Lipicescu?

Elena. — (slăbind) Dar!

Tarsița. — M'authorizezi să 'l aduc aici cu mine?

(Elena cade pe canape.)

Tarsița. — Mă duc și vin îndată . . . Lipicescu m'așteaptă la poartă. (în parte, cu bucurie, eșind) A! 'mă-am împlinit gândul! . .

SCENA XII.

Hêrzobeanu, Elena.

Elena. — (aruncându-se în brațele tatălui său, plângând) Ah! tătuță, tătuță! . .

Hêrzobeanu. — (îndușoșet) Lențo, Lențo . . ești un ânger . . vrei să te jertfești pentru mine . . dar' nu primesc jertfa ta.

Elena. — Ba s'o primesci, scumpe tătuță . . căci nu voiesc să cad în lipsă . . nu voiesc să fiu miluit de nime . . nu voiesc să ved pe părintele meu umilit . . desprețuit! . . Nu voiesc să suferi . . nu . . . o! . . nu . . . Mai bine eu . . mai bine eu . . sunt tânăra . . am curagiu . . (o înneacă lacrimile)

Hêrzobeanu. — Lențo, Lențoară . .

Elena. — (sculându-se ecsaltată) Dar! . . am curagiu! . . îmi împlinesc datoria de copilă iubitoare . . și mama mea mă va binecuvânta din Cer . . (cădând în genunchi d'înaintea portretului mamei sale) O! mamă! . . mamă sântă! . . privesce: din culmea fericirii eată măsă cădută în nefericirea cea mai cumplită! . . Trebuie să renunț la Radu, la sin-

gurul om pe care 'l cere inima me, și mă condamn a fi soția unui miserabil, desprețuit de toți!.. O! mamă!.. spune-mi că ești mulțemită de sacrificiul meu... căci el scapă onorul și viața părintelui meu!.. (se scoală și ese prin dreapta cu fața transfigurată.)

Hêrzobeanu. — (singur, privind lung la portretul soției lui.)
 Căințul de mine!.. la ce-am agiuns! (de o dată se oțerește și ȋice, dominat de o halucinare) O! Dumneȋeule! ce-am vȋȋut!.. O! Dumneȋeule!.. ochii portretului sȋnt plini de lacrimi!.. (remȋne Incremenit, privind drept la portret) Umbra soției mele... plȋnge!..

SCENA XIII.

Hêrzobeanu, Tarsiȋa.

Tarsiȋa. — Iorgule...

Hêrzobeanu. — (tresȋrind) A!.. dumneata?... aȋ venit?

Tarsiȋa. — Dar; ș'am adus cu mine pe spatariul Lipicescu.

Hêrzobeanu. — (lu parte) El!

Tarsiȋa. — Îȋ daȋ voȋe sȋ ċntre?

(Hêrzobeanu tace.)

Tarsiȋa. — (cu rugȋmintȋ) Iorgule, adȋ'ȋi aminte de fȋȋȋduinȋa ce 'mȋ-aȋ dat... Soarta noastrȋ 'ȋ ċn mȋnile lui... Lenȋa 'ȋ hotȋrȋtȋ sȋ se mȋrite cu dȋnsul... Priimește'l sȋ vȋe sȋ'ȋ sȋrute mȋna... Iorgule... te rog...

Hêrzobeanu. — Eȋ!.. fie... (se pune pe canape.)

Tarsiȋa. — Ah! acum vȋȋ cȋ mȋ ċubeșȋ. (deschide ușa din fund și face semn lui Lipicescu.)

SCENA XIV.

Hêrzobeanu, Tarsița, Lipicescu.

Lipicescu. — (se apropie să serute mâna lui Hêrzobeanu) Cucoane...

(Hêrzobeanu retrage mâna: Lipicescu se dă înapoi.)

Tarsița. — Iorgule... Spatarîul Lipicescu vine cu supunere să vă ceară ertare pentru greșelile lui... Fiți milostiv și 'l ertați, căci el îi gata să spele-acele greșeli cu dovești de cel mai adânc respect și cea mai adâncă recunoștință.

Lipicescu. — Așa este, cucoane Iorgule!.. Am greșit; dar' am greșit numai din desnădejduire... Când m'am vădut tratarisit ca un cîcociu, dat afară din casa dumnitale în fața unei adunări întregi de boieri... Când am vădut mai ales pe domnul Radu alături cu duduca... Om sînt și eu, cucoane... M'aû apucat furia, ș'am giurat să'mi rîsbun... Mă ertați... eram orbit de-o patimă necunoscută mie pîn'atunci... de patima dragostei... iubeam pe duduca, precum o iubesc ș'acum ca un nebun... Cucoana Tarsița aû avut bunătate să vă spuie cît am suferit, și ce sînt gata să fac pentru dumnevoastră, dacă v'ați milostivi cu mine ca să mă priimiți earășî în casă... să mă priimiți ca... ginere, ca un fiu supus, care toată vieța lui...

Hêrzobeanu. — (se scoală indignat) Tu, ginere!.. tu, fiul meu!.. Ș'ai cređut... aû putut să'ți treacă prin minte, cîcociule, că eu, Vornicul Hêrzobeanu, boierîu de starea 'ntîi, m'ași îngîosi pîn'a te culege pe tine din gunoiu... din gunoiu ca să te rîdic alături cu fiica mea, pe tine!.. V'ați închipuit amîndoi, și dum-

neta, cucoană, și tu, ticălosule, v'ați închipuit că eu aș face-o faptă atât de nelegăuită?..

Tarsița. — Iorgule...

Hêrzobeanu. — Eu, Vornicul Hêrzobeanu, socru cîcociului Lipicescu!..

SCENA XV.

Cei de'nainte, Princesa (eșind din dreapta), Viteazovici, Evghenidis, Vulpe, Trufandachi, Slugărică

(vin prin fund, Trufandachi și Slugărică vin înbrăcați ca la actul I.)

Princesa. — (intrând) Ce este?

Hêrzobeanu. — Vină, prințesă... Veniți, boieri, s'auziți lucru ne auzit în țara Moldovi!.. Veniți și vedeți pînă unde poate să meargă obrăznicia unui Cîcociu!.. Ticălosul acesta, crescut în casa mea, boierit de mine, scos din întuneric la lumină prin mila mea... Știți cum 'mî-au plătit binele ce 'i-am făcut?... S'au îngrășat din averea mea, s'au încolăcit șerpele în sînul meu!.. au abuzat tîlharul de 'ncrederea stăpînului său, 'mî-au furat iscălitura pentru ca să facă o plastografie, cu gând de-a mă calici de istov!.. și astăzi vine, acest nelegăuit... vine... ați crede, boieri?... vine și 'ndrăznește să'mî propună ca să'î vîndă eu fata mea pe suma de 30,000 de galbină, ce nu'î sînt datoriu!.. Și cine'l sfătuește?... cine'l ocrotește?... cine 'î îndreaptă pasul pe calea sumeției?... dumneai, cucoana Tarsița!.. A! muiere fără suflet!.. te ai gudurat cu vorbe dulci pentru ca să ieși în casa mea locul mamei copilei mele, și cea ântîi faptă de mamă vitrigă este ca să'mî lepedî copila în mâinile celui mai mirșav cîcociu d'între toți Cîcocii?... Afară

să eșiți amândoi, procleților ! .. afară ... periți din ochii mei !

Tarsița. — Pe mine m'alungî? (amenințătoare) O ! 'mî-oîu rësbuna eă ! (ese.)

Hërzobeanu. — Afară, cîcoiule.

Lipicescu. — (obraznic) Nu es, pën' ce nu mi'î plăti datoria de 30,000 de galbină... În ceasul aista Divanul îmî recunoaște dreptul... Peste puçin 'ți-oîu vinde tot la mezat... și chîiar pe tine te-oîu vinde.

Hërzobeanu — (ridicând un scaun) Ticălosule !

Princesa. — *Georges*, nu te coborî cu mânia pën' la dënsul.

Toți. — (voind să aline pe Hërzobeanu) Cucoane ... — Iorgule ...

SCENA XVI.

Ceț de'nainte, Arbore (viind răpide.)

Arbore. — Cucoane Iorgule... te-aă ras divaniști ! .. de și Radu te-aă apërat căt un viteaz... Eaca vine și presidentul.

Lipicescu. — A ! boierîule... sē 'ți arăt eă acum ce 'î Cîcoiul.

SCENA XVII.

Ceț de'nainte, Neamuș, boieri divaniști.

Neamuș. — Cucoane Iorgule, pricina dumnitale s'aă căutat chîiar acum la Divan... Trii boieri divaniști aă fost pentru, și trii contra... Rëmâne acum ca eă, presidentul, sē fac a atîrna cumpăna dreptății de-o parte saă de alta... Datoria mea este sē 'ți

adresarisc o de pe urmă întrebare . . . (arată o hârtie)
Eată sînetul de 30,000 de galbină . . . A dumnitale 'î
iscălitura? (se apropie de Hêrzobeanu.)

(Hêrzobeanu, în fața scenei, ȋea hârtia și o ecsamină.)

Neamuș. — (încet) Fie a ta saũ ba . . . eũ sũnt ho-
tărit sė 'mĩ rėsbun și sė daũ dreptate lui Lipicescu . . .
Al . . . ȋȋ place sė spargĩ case? . . . oĩũ sė te-aduc la
sapă de lemn. (tare) A dumnitale 'î iscălitura?

Hêrzobeanu. — (privind la Neamuș cu dispreț) A mea! . .
dar' giur pe Dumnedėũ cã sĭnetu'ĩ falș . . .

Neamuș — Prin urmare majoritatea Divanului de-
clară în conștiință cã : dumnealui Vornicul Iorgu Hêr-
zobeanu este datorĩũ spatariului Nastasaki Lipicescu
cu suma de 30,000 de galbină, pentru care dumnealui
Vornicul va fi ȋmplinit pėnă în 24 de ceasuri.

Toȋi. — (consternaȋi) O !

Lipicescu. — (triumfător) A !

Hêrzobeanu. — (abătut scapă hârtia din mână și ȋice trist, în
parte) Dumnedėũ mė pedepsește! . . . Asta 'ĩ coala de
hârtie albă ce-am dat-o scorpiei cei de Tarsișă ca sė
scrie pe dēnsa poronca de arestuire a lui Radu . . .
el, sėrmanul, aũ fost apărătorĩul meũ ! (remăne adăncit pe
gănduri, și cade pe canape.)

Arbore. — (culegēnd hârtia de jos o ecsamină în zare; de o dată
figura lui se luminează.) Ce vėd?

Lipicescu. — (voind sė casă) Sė ne videm cu bine, cu-
coane Iorgule . . . Cănd te-a trage foamea la pămēnt,
sė viĩ la pomană la cĭocoĩul Lipicescu . . .

Arbore. — (cu voce tare) Staȋi, boieri . . . mai staȋi pe
loc . . . Al cucoane Ștefane . . .

SCENA XVIII.

Cei de'nainte, Stâlpeanu, Radu.

Stâlpeanu. — Ce 'î?

Arbore. — Ești Ministru!.. poroncește slujitorilor să păzască ușile... (mergînd la ușa din fund) Unde's slujitorii?... Veniți aici... (aduce la ușa din fund doi subcomisari și 'î așează la ușă) Stați cole... și se nu lăsați să easă nici dracul.

Stâlpeanu. — Dar' ce te-aŭ apucat, Arbure?..

Arbore. — (luînd pe Radu de mână și aducîndu-l în fața lui Lipicescu) Radule, pune-te cole 'n fața cîocoîului ca un stejar în fața unui putregaiŭ... și, dacă s'a mișca din loc, se mi'l trîntești c'un pumn în genunchi.

Toți. — Dar' ce 'î?

Arbore. — Am prins hoțul în căpcana lui... A! Lîopcîofleandură... A! Cîocorofleacule!.. faci plastografii ca se calicești pe stăpănu-tău?... (cătră Neamuș) A! giupâne presidentule al Divanului domnesc, dai mîna cu plastografii ca se apeși în cumpăna dreptății!

Neamuș. — (mîndru) Ce?

Arbore. — Ș'ați creșut voi că vi s'or trece coțcăriile așa ghîoșgorea, ca 'n satul lui Cremine? Dacă doar' n'aŭ perit toți câniî de pază din sat!.. doar' n'aŭ murit încă Arbure rădășul!

Stâlpeanu. — Bine, uncheșule... unde 'î plastrografia?

Arbore. — (arătînd hîrtia) Privește, cucoane Ștefane... priviți cu toțiî, boieri, cole în zare hîrtia astă afurisită!.. Care 'î data hîrtiei?... 1848!.. acum cetiți data sînetului: 1846: apoi cum s'aŭ putut scrie un sînet la 1846, pe-o hîrtie care-aŭ eșit din fabrică la 1848, cu doi ani mai în urmă?

Lipicescu. — Vai de mine! .. sînt perdut! (tremură.)

Arbore. — Ean vedeți nelegîuitul! .. 'L-aŭ apucat tremurul lui Cain!

Stâlpeanu. — (la comisari) Comisari! .. puneți mîna pe ticălosul ist de plastograf, și la Criminal!

Lipicescu. — (cade în genunchi) Ertare, boieri, ertare! .. Fie-vă milă...

Stâlpeanu. — La Criminal!

(Comisarii apuc pe Lipicescu, și 'l trag afară.)

Stâlpeanu. — (lui Neamuș) Cât pentru dumneta, domnule Neamuș, din minutul acesta nu mai ești president Divanului domnesc, pe care 'l-ai desonorat!

Neamuș. — Oîu protesta la consul și la Pașa! (ese.)

Stâlpeanu. — Ha! .. apropo de Pașa. Domnilor Viteazovicî și Evghenidis... Eată jalba ce-ați dat Pașii în contra Guvernului, după ce-ați cădut de la putere... Eat'o! .. Vă invit ca să faceți o primblare pe la moșiile dumnevoastră.

Viteazovicî. — Asta 'î un abuz! (ese.)

Evghenidis. — *Katahrisis!* (ese.)

Vulpe. — *Samavolnicie!* (ese.)

Trufandachi. — *Adikie!* (ese.)

Arbore. — Haît! .. S'aŭ curățit copacul de omidă... Sfînta dreptate-aŭ eșit în undă pentru toți! .. Vivat!

Princesa. — Ba 'ncă nu pentru toți! .. Așteptați! .. (merge în apartamentul din stînga și aduce de mână pe Elena.)

SCENA XIX.

Cei de'nainte, Princesa, Elena.

Princesa. — Lențo, și tu, Radule... (apucă de mână pe Radu) veniți de 'ngenuncheti înaintea părintelui vostru ca să binecuvinteze cununiea voastră...

Radu și Elena. — (cad în genunchi d'inaintea lui Hêrzobeanu)
Ah ! tătuță . . .

Hêrzobeanu. — (ridicându'î și stringându'î în brațe) Copiii
mei ? . .

Princesa. — Bravo ! . . așa se cuvine, căci adevê-
rata nobleță 'î scrisă în inimă, nu pe pergamente.

Stâlpeanu. — Ei, frate Arbure, nu tragi un chiot
de bucurie ?

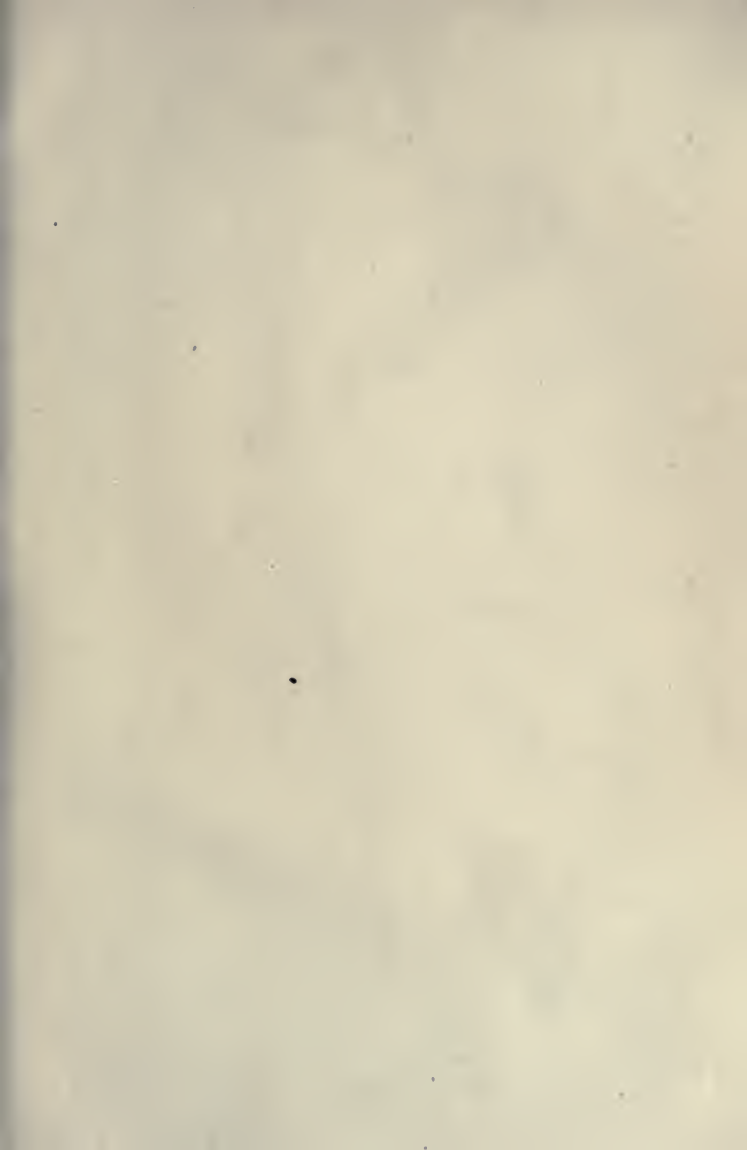
Arbore. — (ușmit) Ba trag . . . (cearcă să tragă un chiot, dar' 'l
înneacă plânsul) I . . . i . . . i . . . Nu pot, că'mă stă un nod
în gât . . . Mă 'nneacă lacrimile de bucurie ! . .

(Stâlpeanu și princesa se apropie de Hêrzobeanu. Radu se aruncă în brațele
lui Stâlpeanu. Elena se aruncă în brațele princesei.)

(Cortina cade.)

**University of Toronto
Library**

**DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET**

Acme Library Card Pocket
Under Pat. "Ref. Index File"
Made by LIBRARY BUREAU

